

วารสารอาชญาวิทยาและสังคมศาสตร์

RPCA Journal of Criminology & Social Sciences

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ISSN Online: 2697-4991

Volume 7: Number 2 (July-December 2025)

การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

กชมน จินรัตน์ และ โสรัตน์ กลั้ววิลลา

ปัจจัยความเสี่ยงและผลกระทบความรุนแรงในครอบครัวกรณีศึกษาศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC)

ปาริฉัตร จิตดีโสภณ กัญญาฐิตา ศรีภา และ เสกสัณห์ เครือคำ

แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่
ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต

ชมนภัส วังอินทร์ และ เสกสัณห์ เครือคำ

กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระดับสถานีตำรวจ

ประพัทธ์ แกลงกระโทก

การพัฒนากระบวนการขอยุติในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Extension)
ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

กอบชัย ลีพิสิษฐ์สกุล

ทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง: แนวทางการแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จอมเดช ตรีเมฆ

การพัฒนากรอบวิธีเชิงรุกสำหรับการตอบโต้ระเบิดแสวงเครื่อง (C-IED)

ในปฏิบัติการลาดตระเวนชายแดนไทย

วีรพล กุลบุตร กิตติศักดิ์ ปลาทอง และ อิทธิพล สุขยั้ง

การสะท้อนแนวคิดทางอาชญาวิทยาในบทบัญญัติแห่งกฎหมายอาญาไทยยุคต่าง ๆ

ศิพร โกวิท ชัยวัฒน์ ซาท่าไม้ จิรภัทร วรรณะธูป และ ทศมัญช์ ใจหาญ

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

<https://social-rpca.org/rpcajcsoc.php>

วารสารอาชญาวิทยาและสังคมศาสตร์

RPCA Journal of Criminology & Social Sciences

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ISSN Online: 2697-4991

Volume 7: Number 2 (July-December 2025)

สารบัญ	หน้า
บรรณาธิการ	
การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม <i>กชมน จินรัตน์ และ โสรัตน์ กลับลีลา</i>	1
ปัจจัยความเสี่ยงและผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัวกรณีศึกษาศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) <i>ปาริฉัตร จิตต์โสภณ กัญญ์จिता ศรีภา และ เสกสัน เครือคำ</i>	22
แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต <i>ชมนภัส วังอินทร์ และ เสกสัน เครือคำ</i>	45
กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระดับสถานีตำรวจ <i>ประพัทธ์ แกลงกระโทก</i>	70
การพัฒนาระบบการขอยุ่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Extension) ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง <i>กอบชัย ลีพิสิษฐ์สกุล</i>	89
ทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง: แนวทางการแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ <i>จอมเดช ตรีเมฆ</i>	101
การพัฒนารอบยุทธวิธีเชิงรุกสำหรับการตอบโต้ระเบิดแสวงเครื่อง (C-IED) ในปฏิบัติการลาดตระเวนชายแดนไทย <i>วีรพล กุลบุตร กิตติศักดิ์ ปลาทอง และ อธิธิพล สุขยั้ง</i>	124
การสะท้อนแนวคิดทางอาชญาวิทยาในบทบัญญัติแห่งกฎหมายอาญาไทยยุคต่าง ๆ <i>ศิพร โกวิท ชัยวัฒน์ ซาท่าไม้ จิรภัทร วรรณะรูป และ ทศม์ณัฐ ใจหาญ</i>	136

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

<https://social-rpca.org/rpcajcs.c.php>

บทบรรณาธิการ

วารสารอาชญาวิทยาและสังคมศาสตร์

(RPCA Journal of Criminology and Social Sciences)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2568)

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ในปีที่ 7 ของคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งวารสารอาชญาวิทยาและสังคมศาสตร์ (RPCA Journal of Criminology and Social Sciences) มีกำหนดการพิมพ์ออกเผยแพร่ 2 เล่มต่อปี (เดือนมิถุนายน และเดือนธันวาคม) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านอาชญาวิทยา กระบวนการยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมาย และสังคมศาสตร์ โดยบทความทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเป็นบทความที่ได้มาตรฐานและผ่านการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์ซึ่งในการประเมินคุณภาพบทความ (Peer Review) แต่ละบทความจะมีผู้ประเมินคุณภาพ (Reviewer) อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ซึ่งเป็นไปตามกรอบมาตรฐานวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre : TCI) โดยปัจจุบันวารสารอาชญาวิทยาและสังคมศาสตร์ ได้ถูกจัดให้อยู่ในฐานข้อมูลวารสารระดับชาติ TCI Tier 3 (TCI ฐาน 3)

สำหรับผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ กองบรรณาธิการได้คัดเลือกบทความที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่าง ๆ สอดคล้องกับหัวข้อของบทความแต่ละบทความ พร้อมทั้งพิจารณาคุณค่าทางวิชาการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของวารสารวิชาการทั่วไป ทั้งนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาอนุเคราะห์การอ่านและให้คำแนะนำต่อบทความแต่ละฉบับพร้อมทั้งขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่านทุกฉบับที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้เป็นอย่างสูงที่ให้ความสนใจและความร่วมมือเพื่อรังสรรค์วารสารฉบับนี้ร่วมกันเป็นอย่างดี พร้อมกันนี้ขอเชิญชวนนักวิชาการ อาจารย์และนักศึกษา รวมทั้งผู้สนใจทั่วไปได้ร่วมส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในฉบับต่อ ๆ ไป โดยสามารถเตรียมต้นฉบับตามรูปแบบการตีพิมพ์ของวารสารอาชญาวิทยาและสังคมศาสตร์แล้วจัดส่งมายังกองบรรณาธิการและในวาระนี้ คณะผู้จัดทำ ขออ้อมรับข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้มีคุณค่าและมีมาตรฐานยิ่ง ๆ ขึ้นไป

บรรณาธิการ

ทีมบรรณาธิการวารสารอาชีวศึกษาและสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. อีรุฒิ นิลเพ็ชร

กองบรรณาธิการ/ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก วรรัช วิชชวาณิชย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.กัญญ์ฐิตา ศรีภา คณะสังคมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.ศิพร โกวิท คณะนิติศาสตร์

กองบรรณาธิการ/ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร.จอมเดช ตรีเมฆ คณะนวัตกรรมการทางสังคม
มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล คณะรัฐศาสตร์

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.ประพนธ์ สหพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.ประพนธ์ สหพัฒนา สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจตรี ดร.ชวันส์ถ์ เจนการ วิทยาลัยสหวิทยาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.สุษดี สืบพงศ์ศิริ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.สุษดี สืบพงศ์ศิริ คณะอาชีวศึกษาและการ
บริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

เลขานุการและเจ้าหน้าที่

พันตำรวจตรีหญิง ขวัญแก้ว มาลัย

ร้อยตำรวจเอก เจษฎาพงษ์ คำชู

การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับ การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

กชมน จินรัตน์¹ และโสรัตน์ กลับลีลา²

วันได้รับบทความ: 24 กุมภาพันธ์ 2567 วันแก้ไข: 19 มิถุนายน 2567 วันยอมรับเผยแพร่: 21 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

อาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมดังกล่าว โดยการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน ใช้สหสัมพันธ์อย่างง่ายในการทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินในระดับมากที่สุด คือ ก่อนออกจากบ้านทุกครั้ง ท่านจะตรวจสอบให้แน่ใจว่า ปิดประตู – หน้าต่างเรียบร้อย และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ และอาชีพไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน และ 2) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการใช้กฎหมาย สภาพแวดล้อมชุมชน สภาพแวดล้อมครอบครัว และด้านความเข้มแข็งของชุมชน และภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญประกอบด้วย การให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและชุมชนร่วมกันจัดการสภาพแวดล้อม ในชุมชนให้สามารถเพิ่มความปลอดภัยให้มากขึ้น และการส่งเสริมกิจกรรมการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ในการป้องกันกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินกับประชาชน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการป้องกันตนเอง, การประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน, เหยื่ออาชญากรรม

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบังคับใช้กฎหมาย คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

² ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรี ดร. คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

A Study of Self-Defense Behaviors to Prevent Property Crime Victimization of the People in Muang District, Nakhon Pathom Province

Kodchamon Jeenrat¹ & Soratn Glubwila²

Received Date: February 24, 2024 Revised Date: June 19, 2024 Accepted Date: June 21, 2024

Abstract

This research intends to analyse the impact of property-related crimes on social and economic concerns. 1) Examine the level of self-protection to avoid becoming a victim of crimes that include violence against people's property in Mueang District, Nakhon Pathom Province. 2) Examine various factors that impact the level of behavior. This is quantitative research that will test the hypothesis with 400 participants from Mueang District, Nakhon Pathom Province. The research revealed that people will defend themselves when they are victims of crimes. The essential component of property is to ensure that all doors and windows are completely closed before leaving. The hypothesis testing discovered that: 1) personal factors such as gender, age, education level, status, money, and occupation were not significantly associated with defending themselves from becoming victims of property violence. 2) Environmental factors in all 4 areas, consisting of the use of laws, the community environment, the family environment, the strength of the community, and overall. There is a positive relationship with the level of protecting oneself from being a victim of crimes related to property violence that is statistically significant. Important suggests include having police officers and the community work together to manage the environment in the community to promote safety, increasing public relations initiatives, and educating people on the prevention of property offences.

Keywords: Self-defense behavior, Property crime, Crime victim.

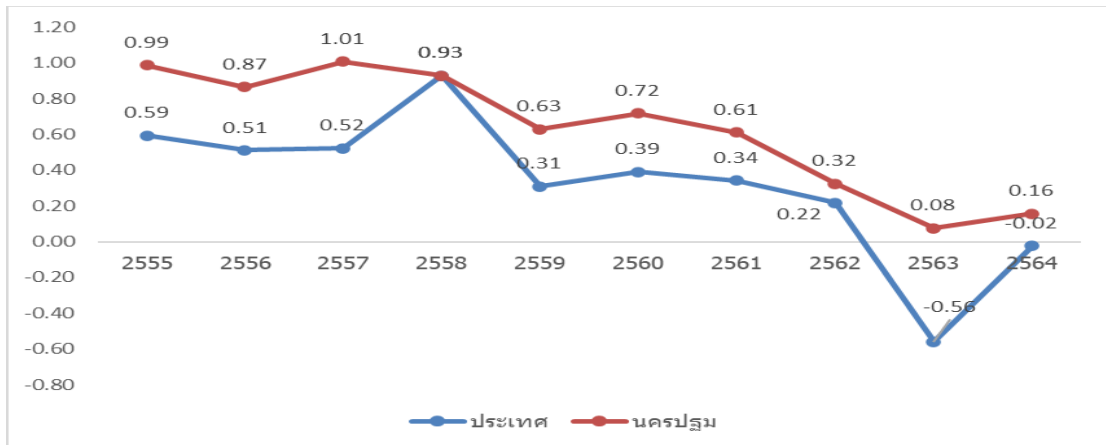
---

¹ Graduate student, Master of Arts Program in Criminology and Law Enforcement, Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy (Corresponding author)

² Prof., Police General Major, Ph.D., Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจซึ่งทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้นและสถานการณ์ดังกล่าวมีผลกระทบต่อโดยตรงกับประชาชนทำให้ต้องมีการปรับตัวเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าวรวมถึงหาวิธีการดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอดและเพื่อให้ตนเองมีชีวิตที่สุขสบายซึ่งแต่ละคนจะมีแนวทางหรือวิธีการที่ต่างกันไป โดยบางคนเลือกที่จะทำงานที่สุจริต แต่สำหรับบางคนเลือกที่จะทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องทั้งทางด้านศีลธรรม บรรทัดฐานทางสังคมและขัดกับกฎหมายเช่น การชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฆ่า ฯลฯ ซึ่งการกระทำดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาทาง ด้านสังคมเกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน ภาครัฐและภาคประชาชนควรร่วมมือกันแก้ไขและ หาแนวทางการป้องกัน เพื่อเป็นการลดอัตราการเกิดการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินในทุกรูปแบบ (สุนิษา อินุทัย, 2557) อาจกล่าวได้ว่า การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เป็นเรื่องที่น่ากังวลที่เกิดขึ้นได้ในทุกส่วนของสังคม และเมื่อมีการกระทำความผิดหรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินขึ้นก็ย่อมก่อให้เกิดผลเสียหรือผลกระทบต่อสังคมมากมาย จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาสังคม ทั้งในสังคมระดับย่อยและสังคมระดับประเทศ อันจะกระทบต่อความสงบสุขความเรียบร้อยของประชาชนในสังคม อีกทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาของประเทศอีกด้วย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าหากสังคมใดมีการกระทำความผิดมากเท่าใด ก็ย่อมจะส่งผลต่อความมั่นคงปลอดภัยของคนในสังคมที่ลดน้อยลงด้วยเท่านั้น (ฉัตรกุล พงษ์ธรรม, 2556) อาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น เกิดจากการเพิ่มจำนวนของประชากร ซึ่งจังหวัดนครปฐมมีคนเกิดน้อยลง แต่อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรยังสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในปี 2564 จังหวัดนครปฐมมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 922,171 คน เป็นเพศชาย 442,800 คน เพศหญิง 479,371 คนมีครัวเรือนจำนวน 417,915 ครัวเรือน โดยในปี 2564 มีประชากรเพิ่มขึ้น 1,442 คน จากในปี 2563 และมีอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรรวมของจังหวัดในช่วงปี 2555 – 2564 เฉลี่ยร้อยละ 0.63 ต่อปี สูงกว่าประเทศที่มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 0.32

ภาพที่ 1 อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรของจังหวัดนครปฐมเทียบกับประเทศ

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: หน่วยเป็น ร้อยละ

เมื่ออำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีประชากรและแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากมาย เนื่องจากไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะมีประชาชนและนักท่องเที่ยวตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์มากพอสมควร ทำให้พฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้สังคมมีปัญหาและทำให้ความสงบสุข ความปลอดภัยของคนในสังคมลดลง

จากสถานการณ์ข้างต้นปัญหาดังกล่าว แนวทางการป้องกันหรือมาตรการในการควบคุมเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการควบคุม มีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิด แต่ไม่สามารถให้ความปลอดภัยกับบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมเหล่านั้นได้ ซึ่งต้องมีพื้นฐานที่สามารถป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ใช้การหลีกเลี่ยงเพื่อลดความเสี่ยง จึงต้องขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของผู้ที่กระทำความผิดให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

- 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

Sohn (2016) ยังอธิบายว่า การใช้หลักการปรากฏตัวของตำรวจและการกระจายกำลังตำรวจ ให้ครอบคลุมทั้งชุมชน โดยมีตำรวจสายตรวจเพื่อตรวจท้องที่ในชุมชนนั้นๆ การปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลต่อการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรมและช่วยป้องกันอาชญากรรมเพราะผู้ที่จะกระทำความผิด มีความเกรงกลัวต่อการถูกจับกุม การลงพื้นที่ของตำรวจอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จึงทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกมั่นใจมากขึ้น เนื่องจากมีการคุมครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการตรวจท้องที่หรือสายตรวจท้องที่

Quinney & Sheldon (2018) กล่าวว่า การป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ เป็นแนวคิดที่มีวิธีการป้องกันโดยมุ่งเน้นที่จะช่วยลดโอกาสในการเกิดอาชญากรรม ซึ่งแตกต่างจากนักอาชญาวิทยาส่วนใหญ่ ที่เริ่มศึกษาจากพฤติกรรมที่นำไปสู่รูปแบบของการก่ออาชญากรรม โดยการทำสมาธิกับพฤติกรรมเหล่านั้นแล้วใช้เป็นกลไกในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม โดยมีจุดมุ่งหมาย ที่จะลดโอกาสในการก่ออาชญากรรม การป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์จึงเป็นการป้องกันมากกว่า การลงโทษหรือการจับผิดอาชญากร และเป็นการลดแรงจูงใจในการก่ออาชญากรรมจากผู้กระทำความผิดมุ่งไปที่รูปแบบโดยเฉพาะของอาชญากรรม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) Cornish และ Clarke (1987) ทฤษฎีนี้ อธิบายแรงจูงใจของผู้กระทำผิดว่าเป็นการก่ออาชญากรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง กระบวนการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลในเรื่องของ โอกาส (Opportunity) ค่าใช้จ่าย (cost) และ ประโยชน์ที่จะได้รับ (Benefit) แนวคิด ตามทฤษฎีนี้ อาทิ 1) การเป็นผู้มีอิสระในการเลือกที่จะกระทำผิด กฎหมาย 2) แนวทางในการเลือกพฤติกรรมผิดกฎหมายขึ้นอยู่กับความพึงพอใจหรือประโยชน์สูงสุด 3) การคิดคำนวณถึงผลที่จะตามมาหลักจากการประกอบอาชญากรรมแล้ว ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ที่จะได้รับความเป็นไปได้ที่จะถูกจับกุม อัตราโทษที่จะได้รับหากถูกจับกุม และ 4) ผลประโยชน์จากการกระทำผิดนอกจากจะเป็นทรัพย์สินแล้ว ยังรวมถึงความพอใจหรือความสุขทางด้านจิตใจด้วย

ทฤษฎีกิจกรรมประจำวัน (Routine Activity Theory) ทฤษฎีนี้พัฒนาโดย Cohen and Felson (1979) โดยมีหลักการพื้นฐานว่าอัตราการเกิดอาชญากรรมมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติในการ ใช้ชีวิตประจำวัน โดยอาชญากรรมเกิดจากองค์ประกอบ 3 ประการ ประการแรกคือผู้กระทำผิดที่ได้รับแรงจูงใจ (Motivated offender) ประการที่สองคือเป้าหมายที่เหมาะสม (Suitable target) และประการที่สามคือ การ ขาดผู้ดูแลที่มีความสามารถ (Absence of a capable guardian) การใช้ชีวิตประจำวันที่กระทำโดยปกตินิสัย ที่มองว่า

เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลเป็นเหยื่อ เช่น ช่วงเวลาในการออกจากบ้าน เส้นทางที่ใช้ใน การเดินทางที่เหมือนเดิม การสวมใส่เครื่องประดับราคาแพง รวมถึงตลอดถึงลักษณะที่อาจตกเป็นเหยื่อโดยง่าย เช่น เด็ก ผู้หญิง และ ผู้สูงอายุ โดย ทฤษฎีนี้ให้ปรับในเรื่องของกลไกที่กระตุ้นให้มีการควบคุมตนเองจากสถานการณ์ หรือสิ่งช่วยให้ ประกอบอาชญากรรม โดยสถาบันครอบครัวอาจเป็นตัวสร้างการควบคุมตนเองเพื่อไม่ให้บุคคลไปกระทำผิด กฎหมายได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉิมเมษฐ์ กันต์ธนพงษ์ และชนิกา แสงทองดี (2563) การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ของประชาชนในเขตพื้นที่ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเอง ไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร และ เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน ใน เขตพื้นที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 นาย จากประชากร จำนวน 16,273 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันตนเอง ด้านชุมชน และด้านการป้องกันจากสื่อออนไลน์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกรณี 2 ตัวอย่าง (t-test independent) การวิเคราะห์ ความ แปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า 1. พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของ ประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านชุมชน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันตนเอง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันจาก สื่อออนไลน์ และ 2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการ ป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพฤติกรรมการป้องกันตนเอง ไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการจำแนกตาม เพศ พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ไม่แตกต่างกัน

อภิญา ม่วงขาว (2563) การป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน กรณีศึกษาประชาชนในเขต พื้นที่ตำบลท่าถ่าน อำเภอพนมสารคาม ฉะเชิงเทรา จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 381 คน โดยจำแนกตัวแปรได้ ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 109.5 ช่วงอายุ ส่วนใหญ่ อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20-29ปี คิดเป็นร้อยละ 43.5 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64 สถานภาพการสมรสส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 68.5 และอาชีพส่วนใหญ่เป็น นักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 41.5 2) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของ ประชาชนในการป้องกัน ตนเองเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน วิเคราะห์เนื้อหาได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ หลีกเลี่ยงที่จะอยู่ตามลำพังในสถานที่เปลี่ยวลับตาคนหรือสถานที่ที่มีดีมีแสงไฟ น้อย รองลงมา คือ กรณีที่มีรถท่านจะล็อครถทุกครั้งทีลงจากรถและเวลาท่านเดินทางไปไหนมาไหนจะมีเพื่อน ร่วมทางเสมอ 3) ผลการเปรียบเทียบ การป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน

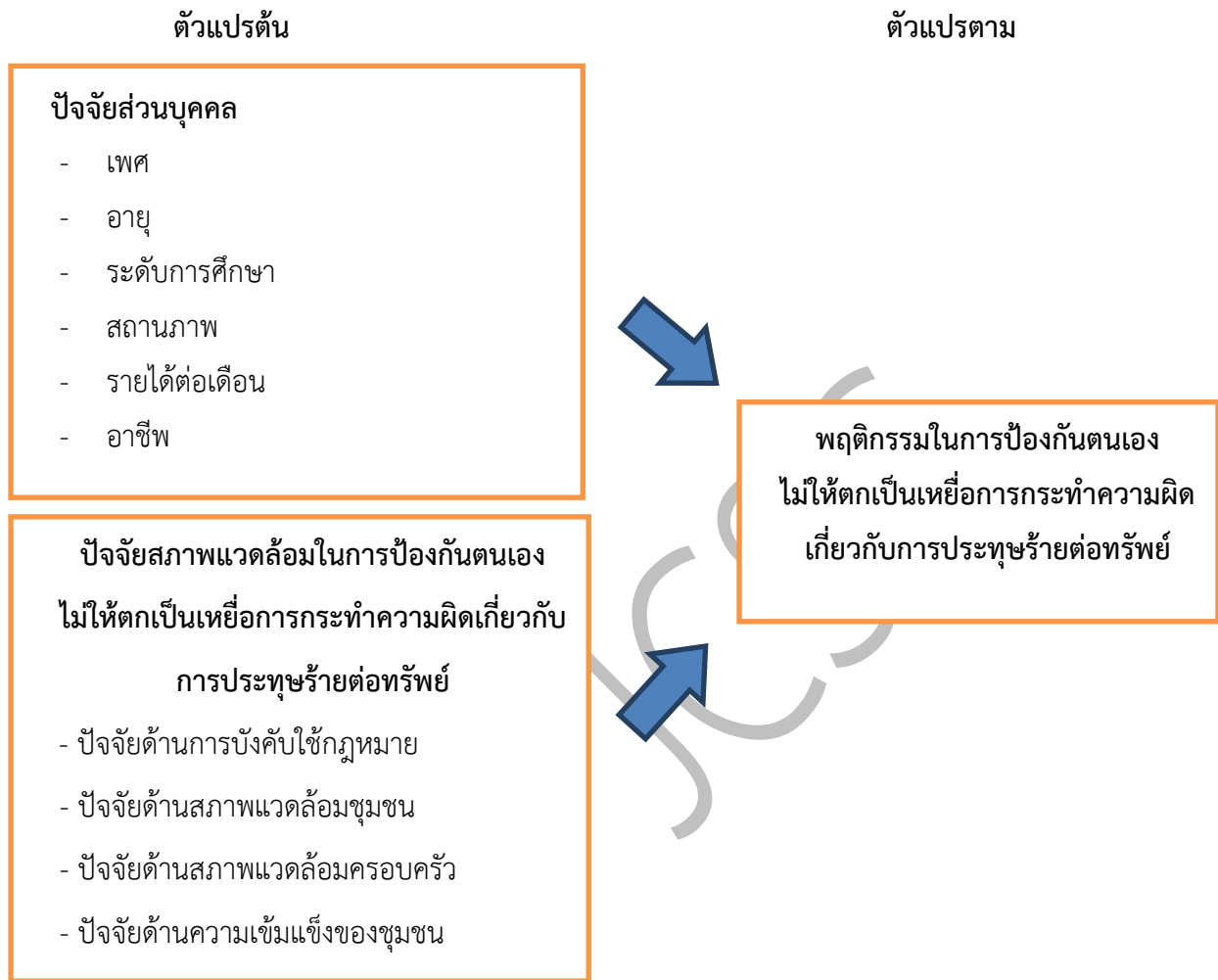
พบว่า ผลการเปรียบเทียบโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

อาริษา พันธุ์เอี่ยม และติญทรศน์ ประทีปพรณรงค์ (2563) การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติ กรณีศึกษา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาเที่ยว ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร เพื่อ 1.ศึกษาระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร 2.เปรียบเทียบระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ สัญชาติ จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว จำนวนบุคคลที่เดินทางมาท่องเที่ยว การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม และประสบการณ์การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม 3.เป็นข้อมูลให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องใช้ในการกำหนดแนวทางหรือหาวิธีลดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวยัง ถนนข้าวสารจำนวน 100 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (T-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติ มีระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี การกระทำเพื่อป้องกันตนเองไม่ให้ ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมน้อยกว่าการละเว้นการกระทำ เพื่อป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และเมื่อเปรียบเทียบระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มี นักท่องเที่ยวต่างชาติถนนข้าวสารที่มีเพศต่างกัน มีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแตกต่างกัน และประสบการณ์การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแตกต่างกันมีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ (1) ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน อาชีพ และ (2) ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ 4 ด้าน ประกอบด้วย (2.1) ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมาย (2.2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมชุมชน (2.3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมครอบครัว และ (2.4) ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของชุมชน

2) ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1) รูปแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามจะแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. ปัจจัยแวดล้อมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ 3. พฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จากประชากรในทะเบียนราษฎร ทั้งหมดรวม 279,944 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95 % ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ ระดับ .05 จำนวน 400 คน

2) การเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

(1) ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ แบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ

(2) ส่วนที่ 2 ปัจจัยแวดล้อมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ 4 ด้าน 2.1 ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมาย 2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมชุมชน 2.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมครอบครัว 2.4 ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของชุมชน จำนวน 12 ข้อ

(3) ส่วนที่ 3 พฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับ การประทุษร้ายต่อทรัพย์จำนวน 15 ข้อ

3) การพิทักษ์สิทธิอาสาสมัครในการวิจัย/จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยและเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลเชิงลบต่อกลุ่มตัวอย่างโดยมิได้เจตนา จึงได้ดำเนินการขอใบรับรองจริยธรรม ในการวิจัยของคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ และกำหนดแนวทางการศึกษาด้านจริยธรรมในการวิจัยไว้ดังนี้

(1) ผู้วิจัยได้จัดทำแบบฟอร์มเพื่อยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และสอบถามกลุ่มตัวอย่างควบคู่ไปกับแบบสอบถาม เพื่อพิจารณาเข้าร่วมให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ พร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยให้ทราบก่อน และอธิบายให้เข้าใจ เปิดโอกาสให้ซักถามและให้เวลาสำหรับการตัดสินใจแล้วจึงให้ยินยอม เพื่อให้การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเป็นไปด้วยความเข้าใจ เต็มใจและสมัครใจ

(2) ในการรวบรวมข้อมูลจะไม่มีเก็บข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้ตัวบุคคล เช่น ชื่อ - นามสกุล และที่อยู่ แต่อย่างไรก็ตาม พร้อมทั้งสร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มตัวอย่างว่า ข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้จะถูกเก็บเป็นความลับ

(3) ข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อนำเสนอในภาพรวมเท่านั้นเพื่อทำนายข้อมูลหลังจากวิเคราะห์เสร็จ จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลของตัวอย่างรายใดรายหนึ่งต่อสาธารณะแต่อย่างใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากทำการประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS โดยวิเคราะห์และอธิบายโดยใช้สถิติ ดังนี้ 1. เชีงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1.1 ใช้ร้อยละ ในการวิเคราะห์ตัวแปรต้นที่กำหนด คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน อาชีพ 1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์พฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 1.3 ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (simple correlation analysis) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้ง 4 ด้าน ที่มีผลความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

กำหนดเกณฑ์ที่ใช้วัดระดับการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จ.นครปฐม โดยถือตามเกณฑ์โดยทำ การหาค่าคะแนนเฉลี่ย และแปลความหมายของคะแนนทั้ง 5 ระดับค่าเฉลี่ย ด้วยวิธีการคำนวณอันตรภาคชั้นเพื่อแบ่งช่วงระดับค่าเฉลี่ย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2547: 29) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตรการหาค่าอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับที่ต้องการ}} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 1) ค่าระหว่าง 0 – 1.60 หมายถึง มีการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จ.นครปฐม อยู่ในระดับไม่ดี
- 2) ค่าระหว่าง 1.70 - 2.50 หมายถึง มีการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จ.นครปฐม อยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
- 3) ค่าระหว่าง 2.60 - 3.40 หมายถึง มีการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จ.นครปฐม อยู่ในระดับค่อนข้างดี
- 4) ค่าระหว่าง 3.50 - 4.30 หมายถึง มีการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จ.นครปฐม อยู่ในระดับดี
- 5) ค่าระหว่าง 4.40 - 5.00 หมายถึง มีการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จ.นครปฐม อยู่ในระดับดีมาก

ผลการวิจัย (Results)

การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (r) ความแตกต่าง (t-test) และความแปรปรวน (One-way ANOVA)

1) ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=400)

รายการ	ข้อมูลเบื้องต้น	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	150	37.50
	หญิง	250	62.50
รวม		400	100
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	0	0
	20 – 29 ปี	68	17.00
	30 – 39 ปี	127	31.75
	40 – 49 ปี	69	17.25
	50 ปีขึ้นไป	136	34.00
รวม		400	100
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
	ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	272	68.00
	ปริญญาโท	122	30.50
	สูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป	6	1.50
รวม		400	100
สถานภาพ	โสด	188	47.00
	สมรส	183	45.75
	อยู่ร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	29	7.25
รวม		400	100

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	ข้อมูลเบื้องต้น	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	37	9.25
	10,000 – 20,000 บาท	121	30.25
	20,001 – 30,000 บาท	61	15.25
	30,001 – 40,000 บาท	61	15.25
	40,000 บาท ขึ้นไป	120	30.00
	รวม	400	100
อาชีพ	ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานของรัฐวิสาหกิจ	283	70.75
	พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	36	9.00
	ธุรกิจ/กิจการส่วนตัว	19	4.75
	ค้าขาย/อิสระ	21	5.25
	เกษตรกร/ปศุสัตว์/ประมง	11	2.75
	นิสิต/นักศึกษา	10	2.50
	อื่นๆ	20	5.00
		รวม	400

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รองลงมาเป็นเพศชาย อายุของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด คือ อายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34 และน้อยที่สุดคือ 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 17 ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล มากที่สุดคือ ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 68 และน้อยที่สุดคือ สูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.50 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล มากที่สุดคือ โสด คิดเป็น ร้อยละ 47 และน้อยที่สุดคือ หย่าร้าง/ หม้าย/ แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 7.25 รายได้ของผู้ให้ข้อมูล มากที่สุดคือ 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.25 และน้อยที่สุดคือ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.25 และอาชีพของผู้ให้ข้อมูล มากที่สุด คือ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานของรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 70.75 และน้อยที่สุดคือ นิสิต/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.50

2) ระดับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 2 แสดงผลระดับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม (n=400)

ที่	รายการ	ค่าสถิติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D	
1	ท่านมีเบอร์โทรศัพท์เจ้าหน้าที่ตำรวจในมือถือ	2.27	1.23	นานๆครั้ง
2	ท่านมักจะฝึกศิลปะป้องกันตัว	1.81	1.01	นานๆครั้ง
3	ท่านติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้ในบ้าน	2.45	1.35	นานๆครั้ง
4	ติดตามข่าวสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมในพื้นที่ของท่าน อยู่เสมอ	3.31	0.75	บางครั้ง
5	ท่านพกอุปกรณ์ป้องกันตัว เพื่อใช้ในกรณีฉุกเฉิน	1.85	1.13	นานๆครั้ง
6	ก่อนออกจากบ้านทุกครั้ง ท่านจะตรวจสอบให้แน่ใจว่า ปิดประตู -หน้าต่างเรียบร้อย	3.91	0.32	เป็นประจำ
7	ท่านหลีกเลี่ยงการพกทรัพย์สินที่มีค่าติดตัวไว้เป็นจำนวนมาก	3.49	0.80	บางครั้ง
8	ท่านหลีกเลี่ยงที่จะอยู่ตามลำพังในสถานที่เปลี่ยวและมีมืด	3.56	0.78	เป็นประจำ
9	ท่านหลีกเลี่ยงที่จะเดิน/จอดรถในที่ลับตาคน	3.57	0.80	เป็นประจำ
10	ท่านเดินทางไปไหน มาไหนจะมีเพื่อนร่วมทางเสมอ	3.34	0.64	บางครั้ง
11	ท่านเดินทางโดยใช้เส้นทางที่มีคนทั่วไปนิยมใช้ในการสัญจร	3.83	0.40	เป็นประจำ
12	ท่านหลีกเลี่ยงเดินทางในเส้นทางที่เปลี่ยวมีแสงไฟน้อย	3.59	0.68	เป็นประจำ
13	ท่านหลีกเลี่ยงที่จะใช้รถโดยสารสาธารณะโดยลำพังในเวลา กลางคืน	3.43	0.84	บางครั้ง
14	ท่านสังเกตพฤติกรรมคนรอบข้าง ที่มีลักษณะท่าทางไม่น่าไว้วางใจ	3.58	0.70	เป็นประจำ
15	ถ้ามีคนแปลกหน้ามายืนของให้ ท่านจะปฏิเสธ	3.64	0.77	เป็นประจำ
รวม		3.17	0.39	บางครั้ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ระดับพฤติกรรมพบว่า ระดับการปฏิบัติตามที่ดีที่สุด คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ได้แก่ ก่อนออกจากบ้านทุกครั้งท่านจะตรวจสอบให้แน่ใจว่าปิดประตู – หน้าต่างเรียบร้อย ($\bar{X}=3.91$, S.D.= 0.32) รองลงมาคือ เดินทางโดยใช้เส้นทางที่มีคนทั่วไปนิยมใช้ในการสัญจร ($\bar{X}=3.83$, S.D.= 0.40) ถ้ามีคนแปลกหน้ามายืนของให้ท่านจะปฏิเสธ ($\bar{X}=3.64$, S.D.= 0.77) หลีกเลี่ยงเดินทางในเส้นทางที่เปลี่ยวมีแสงไฟน้อย ($\bar{X}=3.59$, S.D.= 0.68) สังเกตพฤติกรรมคนรอบข้างที่มีลักษณะ

ท่าทางไม่น่าไว้วางใจ ($\bar{X}=3.58$, S.D.= 0.70) หลีกเลี้ยงที่จะเดิน/จอดรถในที่ลับตาคน ($\bar{X}=3.57$, S.D.= 0.80) หลีกเลี้ยงที่จะอยู่ตามลำพังในสถานที่เปลี่ยวและมีมืด ($\bar{X}=3.56$, S.D.= 0.78) ระดับการปฏิบัติรองลงมา คือ ปฏิบัติบางครั้ง ได้แก่ หลีกเลี้ยงการพกทรัพย์สิน ของมีค่าติดตัวไว้เป็นจำนวนมาก ($\bar{X}=3.49$, S.D.= 0.80) หลีกเลี้ยงที่จะใช้รถโดยสารสาธารณะโดยลำพังในเวลากลางคืน ($\bar{X}=3.43$, S.D.= 0.84) เดินทางไปไหนมาไหน จะมีเพื่อนร่วมทางเสมอ ($\bar{X}=3.34$, S.D.= 0.64) ติดตามข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมในพื้นที่ของท่าน อยู่เสมอ ($\bar{X}=3.31$, S.D.= 0.75) และระดับพฤติกรรมน้อยที่สุด คือ ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ได้แก่ ติดตั้งกล้องวงจรปิดไว้รอบบ้าน ($\bar{X}=2.45$, S.D.= 1.35) มีเบอร์โทรศัพท์เจ้าหน้าที่ตำรวจในมือถือ ($\bar{X}=2.27$, S.D.= 1.23) พกอุปกรณ์ป้องกันตัว เพื่อใช้ในกรณีฉุกเฉิน ($\bar{X}=1.87$, S.D.= 1.13) มักจะฝึกศิลปะป้องกันตัว ($\bar{X}=1.81$, S.D.= 1.01)

3) ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 3 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการใช้กฎหมาย สภาพแวดล้อมชุมชน สภาพแวดล้อมครอบครัว และด้านความเข้มแข็งของชุมชน (n=400)

ที่	รายการ	ค่าสถิติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมาย	2.86	1.01	ปานกลาง
2	ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมชุมชน	2.90	0.93	ปานกลาง
3	ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมครอบครัว	4.31	0.65	มาก
4	ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของชุมชน	3.94	0.66	มาก
	รวม	3.50	0.61	มาก

4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

(1) ปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ และอาชีพไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

ตารางที่ 4 จำแนกตามเพศ (n=400)

ตัวแปร	เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	ชาย	150	3.18	3.89	.278	.781
	หญิง	250	3.17	3.89		

ตารางที่ 5 จำแนกตามอายุ (n=400)

ตัวแปร	อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	ต่ำกว่า 20 ปี	0	0	0.40	.208	.891
	20-29 ปี	68	3.20	0.38		
	30-39 ปี	127	3.17	0.39		
	40-49 ปี	69	3.18	0.39		
	50 ปีขึ้นไป	136	3.15	0.39		

ตารางที่ 6 จำแนกตามระดับการศึกษา (n=400)

ตัวแปร	ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	41	3.17	0.41	.723	.539
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	231	3.18	0.38		
	ปริญญาโท	122	3.15	0.38		
	สูงกว่าปริญญาโท	6	3.38	0.41		

ตารางที่ 7 จำแนกตามสถานภาพ (n=400)

ตัวแปร	สถานภาพ	n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	โสด	41	3.17	0.42	.114	.892
	สมรส	231	3.18	0.38		
	หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	128	3.16	0.39		

ตารางที่ 8 จำแนกตามรายได้

(n=400)

ตัวแปร	รายได้	n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	37	3.15	0.42	.247	.912
การกระทำความผิด	10,001 – 20,000 บาท					
เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน	20,001 – 30,000 บาท	121	3.19	0.37		
	30,001 – 40,000 บาท	61	3.15	0.41		
	40,000 บาทขึ้นไป	61	3.19	0.36		
อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม		120	3.17	0.39		

ตารางที่ 9 จำแนกตามอาชีพ

(n=400)

ตัวแปร	อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ	ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานของรัฐวิสาหกิจ	283	3.18	0.38	1.946	.072
การกระทำความผิด	พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	36	3.13	0.42		
เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน	ธุรกิจ/กิจการส่วนตัว	12	3.42	0.33		
	ค้าขาย/อิสระ	21	3.12	0.39		
อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	เกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง	11	3.21	0.42		
	นิสิต/นักศึกษา					
	อื่น ๆ	10	2.97	0.41		
		20	3.13	0.34		

จากตารางที่ 4 – 9 พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศ ,อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, รายได้ และอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการใช้กฎหมาย สภาพแวดล้อมชุมชน สภาพแวดล้อมครอบครัว และด้านความเข้มแข็งของชุมชน

ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยรวมกับระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับ การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยรวม (n=400)

พฤติกรรมการป้องกันตนเองโดยรวม		
ปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยรวม	ค่าสหสัมพันธ์	.450
	sig	.01
	ระดับความสัมพันธ์	เชิงบวก

จากตารางที่ 10 พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยรวมและระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองโดยรวม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยรวมจะส่งผลต่อระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

1) ระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ที่มีพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง มีอายุ 50 ปีขึ้นไป การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สถานภาพโสด รายได้ 10,001 – 20,000 บาท และประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานของรัฐวิสาหกิจ สอดคล้องกับ สุนิสา อินอุทัย (2557) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อ อาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี พบว่า ประชาชนหญิงมีการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่าชาย และประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ที่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานเอกชนมีการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่ต่ำกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ

พฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน ที่มีการปฏิบัติเป็นประจำคือ ประชาชนจะมีความมั่งคั่งโดยก่อนออกจากบ้านทุกครั้ง จะตรวจสอบให้แน่ใจว่าปิดประตู – หน้าต่างเรียบร้อย ทั้งนี้เพราะหากบ้านถูกปิดเรียบร้อยจะไม่สามารถเป็นช่องทางให้ผู้ประทุษร้ายสามารถเข้ามาทำลายทรัพย์สินได้ สำหรับการเดินทางของประชาชนมักจะเลือกใช้เส้นทางที่มีคนทั่วไปนิยมใช้ในการสัญจรเพราะมีผู้คนร่วมเดินทางในเส้นทางเดียวกัน ผู้ไม่หวังดีจะไม่กล้า

ประทุษร้ายและหากมีเหตุการณ์เกิดขึ้นประชาชนต่างก็จะเป็นหูเป็นตาแทนกันได้ สามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันทีที่กรณีมีคนแปลกหน้ามาเยือนของให้ ประชาชนจะปฏิเสธ เพราะความไว้วางใจต่อคนแปลกหน้าในสังคมยุคปัจจุบันมีน้อยลง ประชาชนจึงเลือกที่จะรับของจากคนที่รู้จักกัน สอดคล้องกับ Hemenway & Solnick (2015) กล่าวว่า “การป้องกันตนเองจากการจะกระทำความผิดนั้น คือการปิดช่องว่างในการเกิด การกระทำความผิดของผู้ที่จ้องจะกระทำความผิด โดยการป้องกันตนเองจากการจะกระทำความผิดสามารถจำแนกออกเป็น 2 ปัจจัย คือ มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด และช่องโอกาสในการกระทำความผิด โดยการป้องกันจากมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด เป็นเรื่องส่วนบุคคลที่ต้องปฏิบัติและระมัดระวังเอาเอง โดยอาจจะแต่งตัวที่มีดขีดในสถานที่ยอันตราย หรือไม่เครื่องประดับที่มีมูลค่า เพื่อลดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดได้ ส่วนการป้องกันตนเองจากช่อง โอกาสในการกระทำความผิด คือ การเลี่ยงสถานที่ที่เสี่ยงจะเกิดการกระทำความผิดได้ง่าย อาทิเช่น การไม่เลือกเส้นทางที่ทางเปลี่ยว” และ Allen (2018) กล่าวถึง “ด้านประชาชนและชุมชนว่ามีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรม โดยการลดช่องโอกาส อาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปมักจะประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ สองประการคือ มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด และช่องโอกาสในการกระทำความผิดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมูลเหตุจูงใจนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือตัวอาชญากรรมส่วนช่องโอกาสนั้น เป็นเรื่อง เกี่ยวกับสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมทั้งในส่วนที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม ที่มีส่วนสัมพันธ์กับการสนับสนุนหรือยับยั้งการประกอบอาชญากรรม” และพฤติกรรมที่ประชาชนไม่มีพฤติกรรมปฏิบัติกัน ได้แก่ การมีเบอร์โทรศัพท์เจ้าหน้าที่ตำรวจในมือเป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางสังคมและชุมชน มีความนิยม ในการใช้แอปพลิเคชันไลน์ (Line) ในการติดต่อสื่อสารมีมากขึ้น จึงไม่นิยมจำเบอร์โทรศัพท์ หรือไม่เคยมีประสบการณ์ในการถูกประทุษร้ายมาก่อนจึงไม่มีความระมัดระวังหรือความตระหนักรู้ พฤติกรรมในการ พกอุปกรณ์ป้องกันตัว เพื่อใช้ในกรณีฉุกเฉินก็เช่นกัน ประชาชนไม่นิยมพกอุปกรณ์ป้องกันเพราะสภาพแวดล้อมทางครอบครัว และชุมชน ไม่นิยมใช้อุปกรณ์ป้องกัน อีกทั้งยังไม่มีความรู้ว่าอุปกรณ์ใดควรจะใช้อย่างไร และไม่มีประสบการณ์การสภาพแวดล้อมทางชุมชนก็ไม่ได้ส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกต่อการฝึกศิลปะป้องกันตัวแต่ทั้งนี้จำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีเบอร์โทรศัพท์ตำรวจในพื้นที่ การพกอุปกรณ์ป้องกันตัว หรือฝึกศิลปะการป้องกันตัว ทั้งนี้จะช่วยป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินได้ หากสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นในสังคมและชุมชนสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิกรานต์ เผือกมณฑล (2559) ที่พบว่า แนวทางการลดความเสี่ยงภัย ในชีวิตและทรัพย์สินนั้น ควรมีการส่งเสริมการรับรู้การป้องกันความเสี่ยงภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับบุคคล ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการ รับรู้ และการให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการป้องกันความเสี่ยงภัยในชีวิตและทรัพย์สินระดับชุมชน เพิ่มขึ้นจะช่วยลดความเสี่ยงภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลและชุมชนลง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมการรับรู้กับครอบครัวและชุมชนในการป้องกันตนเอง สอดคล้องกับกับ Barni, Vieno, Roccato & Russo (2016) ได้นำเสนอ “ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เป็น การจัดสภาพทั่วไปไม่ว่าจะเป็นในระดับเมือง ชุมชน หรือละแวกบ้านให้มีลักษณะเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้ช่วยต่อการควบคุมมีส่วนร่วม ในการป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ทั้งหมดของตนเอง และผู้อื่นให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ความผูกพันทางสังคมสามารถควบคุม พฤติกรรมอาชญากรรมได้ ไม่ว่าจะเป็ความผูกพันต่อครอบครัว ความผูกพันต่อชุมชนที่อยู่อาศัย และความผูกพันต่อสังคมโดยรวมแนวคิดชุมชนสัมพันธ์ได้พยายามแสวงหาคำตอบสำหรับการป้องกันอาชญากรรมในปัจจุบันโดยมุ่งลดช่องว่างและโอกาสของการ

ประกอบอาชญากรรมที่เกิดในชุมชนโดยมีรากฐานแนวคิดและผลการวิจัยของนักอาชญาวิทยากลุ่มชิคาโก หรือ สำนักนิเวศวิทยาอาชญากรรม” และสอดคล้องกับ Reynald, Moir, Cook & Vakhitova (2018) “การจัดสภาพทั่วไปไม่ว่าระดับ เมือง ชุมชน หรือในกลุ่มบ้านในลักษณะเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้ง่ายต่อการควบคุม สังเกตตรวจตราโดย ไม่ล่วงล้ำ สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล มุ่งสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของตนเองและของบุคคลอื่นให้ปลอดภัยจาก อาชญากรรม เป็นวิธีการที่ใช้ประชาชนเป็นแกนนำในการป้องกัน ปัญหาอาชญากรรม ในส่วนของ ตำรวจก็มีบทบาทเป็นฝ่ายวางแผนสนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม ตามหลัก ชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Approach)”

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ปัจจัยส่วนบุคคลทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ และอาชีพที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินไม่แตกต่างกัน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งด้านการใช้กฎหมาย สภาพแวดล้อมชุมชน สภาพแวดล้อมครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน จะส่งผลต่อระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ที่ปฏิบัติเป็นประจำ ทั้งนี้ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อมจะส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของประชาชน สอดคล้องกับสมศักดิ์ วุฒิมิล วิทยา (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพในการป้องกันและลดปัญหา อาชญากรรมในพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัจจัยด้านความร่วมมือกับส่วนบุคคลและ ครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมชุมชน ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการบังคับใช้กฎหมายมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการป้องกันและลดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัด กาญจนบุรี โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มากที่สุด เพราะสถาบันครอบครัวเป็นที่หล่อ หลอมชีวิต เป็นแหล่งความรู้แรก และเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติ ความคิด และค่านิยมในการใช้ชีวิต หากบุคคลในครอบครัวมีการศึกษาที่สูงจะส่งเสริมให้สมาชิก ในครอบครัวมีความรู้ในการป้องกันตนเอง อีกทั้งการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้จากอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีก็จะมีมากขึ้นเช่นกัน อีกปัจจัยหนึ่ง สำหรับสภาพแวดล้อมทางครอบครัวคือ ความรักความห่วงใยของบุคคล ในครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ แต่ละ ครอบครัวก็มีความสัมพันธ์แตกต่างกันไป หากครอบครัวใดมีความรักและความห่วงใยที่แสดงออกต่อสมาชิกใน ครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ ก็จะมี ความสนใจและห่วงใยในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของสมาชิกในครอบครัว จะส่งเสริมความรู้และทักษะในการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้าย ต่อทรัพย์สิน ได้เสมอ สอดคล้องกับ Reynald, Moir, Cook & Vakhitova (2018) กล่าวว่า “สภาพแวดล้อม ครอบครัว ในการป้องกันตนเอง มีผลต่อการเกิดอาชญากรรมขึ้นกับคนในครอบครัว ประชาชนทุกเพศทุกวัย ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนทั่วไปมีทักษะด้านศิลปะการป้องกันตนเอง ด้วยการจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ ไว้บริการประชาชน อาทิ เช่น การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมศิลปะการ

ป้องกันตัวเบื้องต้น การจัดตั้งศูนย์ฝึกศิลปะการป้องกันตนเองในทุกอำเภอ เป็นต้น” และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ วุฒิมลิวทยา (2559) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพในการป้องกันและลดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ตำรวจภูธร จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการป้องกันและลดปัญหาอาชญากรรม ในพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรีสูงสุดในด้านความร่วมมือกับส่วนบุคคล ครอบครัว และชุมชน

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ความปลอดภัยของชุมชนโดยทั่วไปจะได้รับการปกป้องและมีการสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรได้รับการจัดสรรงบประมาณในการติดกล้องวงจรปิดภายในชุมชนอย่างทั่วถึง ช่วยลดช่องว่างและโอกาสของการประกอบกรกระทำผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่เกิดในชุมชน ควรมีการเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยจัดให้มีอาสาสมัครชุมชนที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งกำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ส่งเสริมกิจกรรมการประชาสัมพันธ์จัดอบรมเด็กในชุมชน เรื่องความซื่อสัตย์ และให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ตำรวจ ควรมีการกระจายกำลังตำรวจสายตรวจให้ครอบคลุมทั้งชุมชน วางมาตรการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาตรวจสอบพื้นที่ในชุมชนเป็นประจำ จัดกิจกรรมให้ความรู้กับประชาชนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เช่น หลีกเลี่ยงการพกทรัพย์สินที่มีค่าติดตัวไว้เป็นจำนวนมาก หลีกเลี่ยงที่จะใช้รถโดยสารสาธารณะโดยลำพังในเวลากลางคืน หากเดินทางไปไหนมาไหนจะมีเพื่อนร่วมทางเสมอ ประชาสัมพันธ์ช่องทางการติดตามข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมในพื้นที่ของท่านอยู่เสมอ

ชุมชน หน่วยงานระดับท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้ตอบสนองนโยบายภาครัฐ และร่วมมือกับตำรวจ นำความรู้สู่การปฏิบัติ จัดอาสาสมัครหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเฝ้าตลอด 24 ชม. ควรมีการพัฒนากระบวนการแจ้งเหตุให้มีความฉับไวและทันต่อเหตุการณ์หรือมีศูนย์ที่ชุมชนลดขั้นตอนในการแจ้งเหตุให้มีความรวดเร็ว โดยสามารถทำงานร่วมกับตำรวจชุมชนได้ และส่งเสริมให้ประชาชนมีเบอร์โทรศัพท์เจ้าหน้าที่ตำรวจในมือถือ ส่งเสริมการพกอุปกรณ์ป้องกันตัวและให้ความรู้ในการใช้งานที่ถูกต้อง เพื่อใช้ในกรณีฉุกเฉิน และมีกิจกรรมฝึกศิลปะป้องกันตัวภายในชุมชน

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว จึงควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานร่วมด้วยเพื่อทราบถึงพฤติกรรมในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของคนในยุคปัจจุบัน และปัจจัยสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน หลังจากชุมชนที่ได้รับ การสนับสนุนให้มีกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้, กิจกรรมฝึกศิลปะป้องกันตัว ฯลฯ ทำการวิจัยในพื้นที่นั้นซ้ำ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2557). *การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 14). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรกุล พงษ์ธรรม. (2556). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธเนศ เกษศิลป์. (2560). *การพัฒนาต้นแบบการจัดสภาพแวดล้อมร่วมกับชุมชนเพื่อลดความเสี่ยงการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่สถานศึกษา: กรณีศึกษาในพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สุนิสา อินอุทัย. (2557). *การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2566 - 2570 (ฉบับทบทวน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. https://www.nakhonpathom.go.th/files/com_news_develop_plan/2023-03_d94a02eb72f45bd.pdf.
- อภิญา ม่วงขาว. (2563). *การป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน: กรณีศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลท่าถ่าน อำเภอพนมสารคาม ฉะเชิงเทรา*. *วารสารวารสารรัฐศาสตร์และการจัดการสังคม* 2(1), 18 – 25.
- อาริชา พันธุ์เอี่ยม และ ตัญทรศน์ ประทีปพรณรงค์. (2563). *การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติ กรณีศึกษา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยว ถนนข้าวสาร กรุงเทพฯ*, กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Cohen, L.E., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activities approach. *American Sociological Review*, 46, 505-524.
- Cornish, D.B., & Clarke, R.V.G. (1987). *The Reasoning Criminal: Rational Choice Perspectives on Offending*. New York: Springer-Verlag.
- Decreuse, B., Mongrain, S., & Van Ypersele, T. (2018). *Property Crime and Private Protection in Cities*. CEPR Discussion Paper 10707, CEPR.
- Kantee, P., Peetaleenaboot, T. and Wattanaboon, A. (2000). *Criminology Theory and Research*. Bangkok: Booknet.
- Krienert, J. L., Walsh, J. A., & Acquaviva, B. L. (2018). Thin slicing our way to self-protection: Stereotypical reality and the perception of criminal type. *Applied Psychology in Criminal Justice*, 14(2).
- Quinney, R., & Sheldon, R. G. (2018). *Critique of the legal order: Crime control in capitalist society*. Routledge.

ปัจจัยความเสี่ยงและผลกระทบความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษาศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC)

ปาริฉัตร จิตต์โสภณ¹ กัญญ์ริตา ศรีภา² และเสกสัณ เครือคำ³

วันได้รับบทความ: 10 มิถุนายน 2567 วันแก้ไข: 23 มิถุนายน 2567 วันยอมรับเผยแพร่: 25 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

ความรุนแรงในครอบครัวยังเป็นปัญหาสำคัญในครอบครัวไทยส่งผลต่อปัญหาจากสังคมอื่น ๆ ตามมาการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัวและผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงของผู้ที่เข้ารับการดูแลในศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) และเสนอแนวทางสำหรับศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) ในการป้องกันความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัวและลดผลกระทบ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นบุคคลซึ่งมีประสบการณ์โดยตรงจากการปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงาน และผู้ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว จำนวน 11 คน ผลการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ ด้านตัวบุคคล ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรม และด้านสังคม แนวทางสำหรับศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรีในการป้องกันความเสี่ยงและลดผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ 1) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับบุคคล 2) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับครอบครัว 3) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับชุมชน และ 4) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับชาติ ทั้งนี้การนำแนวทางจากการศึกษาวิจัยไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพควรมีบูรณาการความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันให้เกิดการป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในครอบครัวอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

คำสำคัญ: ความเสี่ยงและผลกระทบ, การป้องกันและลดผลกระทบ, ความรุนแรงในครอบครัว

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบังคับใช้กฎหมาย คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

² รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร. คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

³ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Risk Factors and Consequences of Family Violence: Case Study of The Center for The Protection of Children's and Women's Rights (OSCC)

Parichad Jitsopon¹ Kantita Sripa² & Seksan Khruakham³

Received Date: June 10, 2024 Revised Date: June 23, 2024 Accepted Date: June 25, 2024

Abstract

Domestic violence is still a major problem in Thai families, affecting problems from other societies. Therefore, this research aims to study the risk of family violence and the effects of being a victim of violence. who receive care in the Center for the Protection of Children's and Women's Rights (OSCC) and propose guidelines for the Center for the Protection of Children's and Women's Rights (OSCC) in preventing the risk of family violence and reducing its effects. Using qualitative research methods with in-depth interviews with people who have direct experience working in the agency. and 11 victims of domestic violence. The results of the study found that the risk of family violence among victims of domestic violence includes the individual aspect, family relationship aspect. and social and environmental aspects the effects of being a victim of domestic violence include physical, psychological, behavioral, and social aspects. Guidelines for the Center for the Protection of Children's and Women's Rights in preventing the risk and reducing the impact of being a victim of domestic violence include: 1) preventing and reducing the impact of violence at the individual level 2) preventing and reducing the impact of violence in the family level, 3) prevention and reduction of the impact of violence at the community level, and 4) prevention and reduction of the impact of violence at the national level. In this regard, applying the guidelines from the research study to be effective will involve integration of cooperation from other groups of individuals and agencies related to push for prevention and reduction of the effects of family violence continuously and sustainably

Keywords: Risks and effects, Prevention and impact reduction, Family violence

¹ Graduate student, Master of Arts Program in Criminology and Law Enforcement, Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy (Corresponding author)

² Assoc.Prof., Pol.Col., Ph.D., Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy

³ Assoc.Prof., Pol.Col., Ph.D., Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ความรุนแรงทั่วโลก ปัญหาที่ยังพบคือ “ความรุนแรงในครอบครัว” ที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ตามที่ปรากฏเป็นข่าวในช่องทางต่างๆ ทุกวันนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพพบข้อมูลจาก องค์การสหประชาชาติ ระบุว่า ประเทศไทยมีสถิติคดีความรุนแรงต่อเด็กและผู้หญิง ติดอันดับ 1 ใน 10 ของ โลกอย่างต่อเนื่อง และพบ 1 ใน 3 เป็นความรุนแรงทางด้านจิตใจ ขณะที่มักมีกลุ่มผู้หญิงที่กล้าออกมาเปิดเผย เรื่องราวที่ถูกกระทำรุนแรง และร้องขอความช่วยเหลือจำนวนน้อยมาก ทำให้องค์การอนามัยโลก (WHO) กำหนดทิศทางการดูแลสุขภาพระดับโลก ให้ความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นปัญหาด้านสาธารณสุข และสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ เพราะเป็นปัญหาซับซ้อนหลายมิติ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับผู้ถูกกระทำ ที่ส่วนใหญ่เป็นคนในครอบครัว คนใกล้ชิด หรือคนรู้จัก และยังพบทัศนคติจากคนรอบข้างว่า ความรุนแรงใน ครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว เป็นที่มาให้สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพหลังพบว่าความชุกความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 34.6 โดยร้อยละ 82.6 ไม่ไปขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงาน ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า “เป็นเรื่องส่วนตัว” และพบความรุนแรงด้านจิตใจสูงสุด ร้อยละ 32.3 รองลงมาคือ ทางร่างกายร้อยละ 9.9 และทางเพศร้อยละ 4.5 และมีผู้หญิงจำนวนมากไม่กล้าเปิดเผยว่าถูกกระทำรุนแรง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ, 2566)

ความรุนแรงในครอบครัวนับเป็นปัญหาสังคมใหญ่ของไทย เพราะครอบครัวควรจะเป็นที่อยู่แล้วมี ความสุข การที่ในครอบครัวมีความรุนแรงอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา เช่น การลงโทษลูกด้วยการตี หรือใช้ความรุนแรงจนทำให้เกิดบาดแผล สิ่งต่าง ๆ นี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่ง สามารถแบ่งผลกระทบจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวได้ 2 ระยะ คือ ผลกระทบระยะสั้น ส่งผลให้ลูกมี อาการหงุดหงิดง่าย เลี้ยงยาก เด็กไม่มีความสุข มองโลกในแง่ลบและมีปัญหาในการเข้าสังคม มีปัญหาในการ เรียนไม่เชื่อฟังครู และผลกระทบระยะยาว ในระยะยาวหากเด็กยังต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความรุนแรงใน ครอบครัวยังมาโดยตลอด อาจส่งผลให้เด็กมีปัญหในการเข้าสังคม ชอบใช้ความรุนแรง เด็กมีความก้าวร้าวเพราะ คิดว่าความรุนแรงและความก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติ ต่อต้านสังคม ไม่ฟังความคิดเห็นคนอื่น (สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2566) มาตรการกฎหมายในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองและป้องกันผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 กฎหมายนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 การมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัวยิ่งมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญาโดยทั่วไปเพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสกลับตัวและ ยับยั้งการกระทำผิดซ้ำรวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ประกอบกับเด็ก เยาวชนและ บุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม (สิริโฉม พรหมโฉม ,2559)

ปัจจุบันปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด และทวี ความรุนแรงมากขึ้น และเกิดการกระจายทั่วไปทั้งในเขตเมืองและชนบท ปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรง อาจเกิด

จากปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเลี้ยงดู การดื่มสุรา สารเสพติด วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม เจตคติของคนในสังคมเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง และความเชื่อที่ว่าความ รุนแรงใน ครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารความรุนแรงทำให้เกิดการ เลียนแบบแก่ ผู้ชมได้ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่เป็นตัวเพิ่มภาวะความรุนแรงให้เกิดขึ้นได้ ด้วยสถานการณ์ดังกล่าว คณะอนุกรรมการพัฒนาครอบครัวและแก้ไขความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในคณะกรรมการส่งเสริมและ ประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล จึงได้สนับสนุนให้ กรุงเทพมหานครดำเนินการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็กและสตรีทั้งในระดับกรุงเทพมหานครและระดับสำนัก และ เห็นความสำคัญในการดูแลผู้ป่วยในกลุ่มดังกล่าว ได้มีโครงการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC: One Stop Service Crisis Center) โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม 2541-ปัจจุบัน เพื่อให้บริการแก่ผู้ที่ ประสบปัญหาได้รับการดูแลที่รู้สึกปลอดภัย และไว้วางใจที่จะได้รับความคุ้มครองและรักษาความลับข้อมูลของ ตนเองได้ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยหายจากโรคและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) . 2566) ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษาความเสี่ยงและ ผลกระทบผู้ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว และเสนอแนวทางการป้องกันความเสี่ยงและ ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว ของเหยื่อความรุนแรงที่เข้ารับการดูแลในศูนย์ พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการศึกษจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ สามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลกระทบผู้ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว เพื่อเป็นแนว ทางการป้องกันความเสี่ยงและผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีแนวทางในการป้องกันที่เหมาะสมทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

- 1) เพื่อศึกษาความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัวและผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อความ รุนแรงของผู้ที่เข้ารับการดูแลในศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC)
- 2) เพื่อเสนอแนวทางสำหรับศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) ในการป้องกันความเสี่ยงต่อการเกิด ความรุนแรงในครอบครัวและลดผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว

นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) ความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง โอกาสที่จะทำให้เกิดความรุนแรงใน ครอบครัวยุคใหม่และตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว โดยครอบคลุมทั้งความเสี่ยงด้านบุคคล ด้านความสัมพันธ์ ในครอบครัว ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรง หมายถึง ผลกระทบในเชิงลบที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น และระยะยาวอันเนื่องมาจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว โดยครอบคลุมทั้งผลกระทบด้าน ร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว

3) ความรุนแรงในครอบครัว (family violence) หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะจงใจ เป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลไปทางลบต่อพัฒนาการของร่างกาย และจิตใจของบุคคลตลอดการรับรู้ความเป็นมนุษย์และต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจการใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นในครอบครัวได้หลาย ๆ รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายเด็กและสตรี การปล่อยปะละเลยหรือทอดทิ้งเด็กให้ประสบอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่ง การทารุณกรรม การล่วงเกินทางเพศ การทำร้ายอารมณ์เด็กและสตรี

4) แนวทางการป้องกันความเสี่ยงและผลกระทบความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง แนวทางในการป้องกันปัญหาเพื่อมิให้เกิดความรุนแรงขึ้นภายในครอบครัว หรือมิให้ครอบครัวที่เคยเกิดความรุนแรงแล้ว เกิดความรุนแรงซ้ำอีก รวมไปถึงแนวทางในการลดผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว

การทบทวนวรรณกรรม (Reviews of Literature)

1) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรง ความรุนแรงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในทุกสังคมรวมทั้งสังคมไทย ผลกระทบของความรุนแรงทำให้ปัญหาความทั้งทางกายและจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำ สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวปัญหาความรุนแรงมีสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการความรุนแรงในครอบครัว หมายความว่า ผู้หญิงถูกกระทำความรุนแรงโดยคู่ครองหรือ บุคคลที่เป็นสมาชิกภายในครอบครัวด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง (สุภาวดี น้อยมณี, 2558) ดังต่อไปนี้

(1) การกระทำรุนแรงต่อร่างกาย เช่น ตบหน้า ทูตตี บิดแขน กระแทบ กระชากผม ใช้บุหรี่จี้หรือเผา และการรับช่วงภริยาเป็นจารีตประเพณีของชนบางเผ่า หญิงหม้าย สามิตายจะโอนไปเป็นภริยาของพี่ชายสามี รวมทั้งทรัพย์สินของหญิงหม้ายก็ตกได้แก่ พี่ชายสามี

(2) การกระทำรุนแรงทางเพศ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ด้วยการข่มขู่การใช้ กำลังบังคับขู่เข็ญเพื่อมีเพศสัมพันธ์ การบังคับให้ผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ต้องการ หรือบังคับขู่เข็ญให้ ผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น

(3) การกระทำอันตรายต่อจิตใจ การกระทำด้วยประการใดๆ โดยมี เจตนาขู่เข็ญหรือกลั่นแกล้ง การข่มขู่จะทอดทิ้งหรือทำร้ายกักขังให้อยู่ในบ้าน ควบคุมทุกฝีก้าว ข่มขู่ จะเอาบุตรไปจากความดูแลทำลายสิ่งของเครื่องใช้ฝ่ายหญิง ปล่อยให้อยู่ตามลำพังไว้จากาารรุนแรง ก้าวร้าว ปฏิบัติอย่างต่ำต้อยไร้เกียรติเสมอ

(4) การกระทำความรุนแรงด้านความเป็นอยู่ เช่น การปฏิเสธไม่ให้ ความช่วยเหลือด้านฐานะความเป็นอยู่ ปฏิเสธไม่ให้เงินช่วยเหลือต่อความเป็นอยู่ ปฏิเสธไม่ให้อาหาร การกินและสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพการปฏิเสธหรือล่าช้าในการได้รับการรักษาพยาบาลเวลาเจ็บป่วย และกีดกันไม่ให้ทำงานนอกบ้าน เป็นต้น

(5) การละเว้นการกระทำ การไม่ให้สิ่งจำเป็น เช่น อาหารการกิน เสื้อผ้า เครื่องใช้สอย ได้รับของเล่นระหว่างเด็กผู้ชายกับเด็กผู้หญิงต่างกัน การเอาใจใส่ดูแลแตกต่างกับ ถือเป็นกรกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิง เช่น การเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงหรือเด็กผู้หญิงไม่ให้ ได้รับการศึกษาหรือได้รับการรักษาพยาบาลด้านสุขภาพดีด้อยกว่าผู้ชาย เป็นต้น

2) แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลกระทบความรุนแรงในครอบครัว

การนำเสนอสาเหตุหรือปัจจัยเงื่อนไขเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในครอบครัวนี้เป็นการนำเสนอปัจจัยเงื่อนไขของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ตามที่กำหนดโดยองค์การอนามัยโลกที่จำแนกปัจจัยเงื่อนไขออกเป็น 4 ระดับได้แก่ (1) ปัจจัยระดับบุคคล (Individual) (2) ปัจจัยสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Relationship) โดยในปัญหาความรุนแรงในครอบครัวนี้ ผู้เขียนจะจัดเป็นปัจจัยระดับครอบครัว (Family) เนื่องจากเป็น เรื่องภายในครอบครัวและน่าจะทำให้มีความชัดเจนครอบคลุมปัจจัยเงื่อนไขต่าง ๆ มากกว่า (3) ปัจจัยระดับชุมชน (Community) และ (4) ปัจจัยระดับสังคม (Societal) โดยเน้นการนำมุมมองแนวคิดทางจิตวิทยาวิเคราะห์และอธิบาย โดยมีสาระสำคัญของปัจจัยที่เงื่อนไขในแต่ละระดับดังนี้ (กัญญ์รัฐตา ศรีภา, 2566)

(1) **ปัจจัยระดับบุคคล** ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นจากปัจจัยเงื่อนไขในระดับบุคคลได้แก่

(1.1) **ซึมซับพฤติกรรมรุนแรงตั้งแต่วัยเด็ก** เนื่องจากเด็กบางคนเติบโตมาในครอบครัวที่มักแสดงพฤติกรรมรุนแรงต่อกัน ทั้งทางร่างกายหรือทางวาจา ทำให้ซึมซับพฤติกรรมรุนแรงมาตั้งแต่วัยเด็ก จากการเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรงโดยไม่รู้ตัว หรือการเห็นการกระทำรุนแรงต่อกันในครอบครัว จนชินตา ทำให้มองว่าความรุนแรงเป็นเรื่องปกติธรรมดาหรือไม่ใช่เรื่องผิดปกติอะไรและเมื่อเติบโตขึ้นจนมีครอบครัวเป็นของตนเอง จึงมีโอกาสใช้ความรุนแรงได้ง่ายในการแก้ไขปัญหาหรือเมื่อเผชิญกับความคับข้องใจ

(1.2) **ติดสุราหรือใช้สารเสพติด** เป็นสาเหตุอันดับต้นๆ ของการเกิด พฤติกรรมรุนแรง และพบเหตุความรุนแรงในครอบครัวจำนวนมากที่เกิดขึ้นเนื่องจาก ผู้ใช้ความรุนแรงติดสุราหรือสารเสพติด ซึ่งจากประสบการณ์วิจัยของผู้เขียนเองพบว่า สามที่ติดเหล้าและใช้สารเสพติด มักจะตามมาด้วยการใช้ความรุนแรงต่อภรรยา ซึ่งปกติถ้าไม่มีเงินอาจจะไม่มีพฤติกรรมรุนแรงกับภรรยาหรือคนในครอบครัว แต่เมื่อมีอาการมึนเมาขึ้นมาทำให้ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ บางรายเกิดอาการประสาทหลอนจากการใช้สารเสพติด และใช้ความรุนแรงแบบไร้เหตุผล หรือบางรายที่ค้ายาเสพติดเองถูกตัดสินโทษเข้าๆ ออกๆ เรือนจำจนเคยชิน แต่ไม่ได้รับการบำบัดสุราหรือสารเสพติดอย่างจริงจัง ทำให้หันกลับไปใช้ยา เสพติดหรือดื่มสุราอีก พฤติกรรมรุนแรงจึงไม่หมดไปและกลับไปก่อเหตุรุนแรงซ้ำๆ กับสมาชิกในครอบครัวได้อีก

(1.3) **อดทนเพราะความรักและต้องการรักษาครอบครัวไว้** ปัจจัยในข้อนี้ผู้เขียนมองว่าเป็นความต้องการของมนุษย์อย่างหนึ่ง ที่ต้องการความรักและความยังคงเป็นเจ้าของครอบครัวอยู่ จึงเลือกที่จะทนถูกกระทำรุนแรงอยู่เรื่อยๆ โดยเฉพาะฝ่ายหญิงที่เป็นภรรยาการทนถูกกระทำรุนแรงจากสามีตนเอง ไม่คิดหนีไปไหน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความรัก และคิดว่าอีกฝ่ายจะปรับปรุงตนเองได้ตามที่ได้พูดจาขอโทษและให้คำสัญญาไว้ทุกครั้งหรือบางคน คิดว่าตนเองจะทำให้อีกฝ่ายเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ ทำให้ทนหรือนำตัวเองกลับไป อยู่ในสถานการณ์เดิม ๆ และถูกกระทำรุนแรงซ้ำแล้วซ้ำอีก

(1.4) **มีทัศนคติว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว ไม่เกี่ยวกับคนนอก** โดยมีผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวบางราย มองว่าเหตุการณ์ความรุนแรงที่ เกิดขึ้นเป็นเรื่องภายในครอบครัว สามารถจัดการเองได้ และไม่ควรถูกคน ภายนอกครอบครัวมาวุ่นวายกับครอบครัวของตนเองทำให้ตัดสินใจไม่แจ้งความเมื่อถูกกระทำรุนแรง ซึ่งเป็นอีกหนึ่งเงื่อนไขที่ทำให้อีกฝ่ายกล้าที่จะกระทำรุนแรงอย่างต่อเนื่องต่อไป

(2) ปัจจัยเงื่อนไขระดับครอบครัว

(2.1) **นอกใจและหึงหวงกัน** ข้อมูลจากผู้ถูกกระทำที่เป็นฝ่ายภรรยา ที่ถูกสามีกระทำ ความรุนแรง พบว่า สามีบางคนหลังจากใช้ชีวิตร่วมกับภรรยาได้สักระยะหนึ่ง เริ่มมีความสัมพันธ์กับหญิงอื่น เมื่อฝ่ายภรรยาจับได้จึงมีปากเสียง ทะเลาะวิวาทกัน และเมื่อสามีหงุดหงิดไม่พอใจ จึงลงมือทำร้ายร่างกายภรรยาอีกประการหนึ่งที่สามีกระทำต่อภรรยาเนื่องมาจากความหึงหวงฝ่ายหญิง โดยสาเหตุดังกล่าวนี้พบค่อนข้างมาก โดยพบว่า เป็นสาเหตุรองๆ มาจากการใช้สุราหรือสารเสพติด

(2.2) **มีอำนาจต่อรอง จึงแสดงพฤติกรรมรุนแรงได้ตามใจชอบ** ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้ผู้ชายลงมือทำร้ายผู้หญิงที่เป็นภรรยาของตนเอง มักเกิดขึ้นในครอบครัวที่ผู้ชายมองว่าฝ่ายหญิงต้องพึ่งพิงตัวเขา โดยเฉพาะการพึ่งพิงด้านเศรษฐกิจ จึงมีทัศนคติว่าตนเองมีอำนาจเหนือกว่าหรือมีอำนาจต่อรองมากกว่า สามารถที่จะกระทำเช่นใดกับฝ่ายหญิงก็ได้ แม้แต่การลงมือกระทำรุนแรงต่อภรรยาของตนเองในขณะที่ฝ่ายหญิงเองที่ไม่สามารถพึ่งพิงตนเองได้

(2.3) **ปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว** เกิดจากสังคมที่มีการแข่งขันสูง ทำให้เกิดความกดดันจากปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว รายได้ที่ไม่เพียงพอในครอบครัว ทำให้เกิดความเครียด ความไม่เข้าใจ และกระทบกระทั่ง จนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงระหว่างกัน หรือการเกิดความรุนแรงในครอบครัว

(2.4) **ขาดแรงสนับสนุนและการประคับประคองจากสมาชิกในครอบครัว** การเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีเฉพาะสามีภรรยา หรือเฉพาะสามีภรรยาและลูก ทำให้สามีและภรรยามีปากเสียงทะเลาะวิวาทกันได้ง่ายกว่า เนื่องจากไม่ต้องเกรงใจใครในครอบครัว รวมถึงไม่มีสมาชิกอื่นในครอบครัวคอยห้ามปรามหรือช่วยทำให้สถานการณ์ดีขึ้น นอกจากนี้ในบางครอบครัวที่ภรรยาอาศัยอยู่กับสามีที่มีพ่อหรือแม่ของสามีอยู่ด้วย จึงเป็นเรื่องปกติที่พ่อแม่จะเลือกเข้าข้างลูกของตนเอง แม้จะเห็นว่าสิ่งที่ลูกของตนเองทำกับภรรยาไม่ถูกต้องก็ตาม

(3) ปัจจัยเงื่อนไขระดับชุมชน

(3.1) **คนในชุมชนเห็นความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องชินตา** การกระทำรุนแรงในครอบครัวบ่อยๆ มองว่าเป็นเรื่องปกติเป็นความเคยชินที่พบเห็นอยู่ทั่ว ๆ ไป จึงมองข้ามอันตรายของความรุนแรงในครอบครัว รวมไปถึงการมองว่าเป็นเรื่องที่คนภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งหรือแม้แต่เข้าไปช่วยเหลือทำได้อีกมากมายก็คือแค่คอยปลอบใจผู้ถูกกระทำรุนแรงในภายหลังยิ่งไปกว่านั้น บางคนในชุมชนอาจมองเป็นเรื่องสนุกปากที่เอาไปเล่าลือกันมากกว่าการช่วยกันแก้ไขให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยุติลง

(3.2) **กลัวความเดือดร้อนหากเข้าไปยุ่งเกี่ยว** คนในชุมชนมองว่าไม่ใช่เรื่องของตนเอง จะเข้าไปแทรกแซง เพราะอาจทำให้พลอยเดือดร้อน หรือหาก เข้าไปช่วยเหลืออาจทำให้ตนเองได้รับอันตรายไปด้วย ทำให้ไม่กล้าช่วยเหลือแม้จะประสบเหตุการณ์ต่อหน้าต่อตาตนเองก็ตามหรือแม้แต่ละเลยที่จะแจ้งความให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรง

(3.3) **สภาพแวดล้อมในชุมชน มั่วสุมยาเสพติด** ผู้กระทำรุนแรงใช้สารเสพติด ซึ่งที่มาของปัญหานี้คือ ในบางชุมชนสามารถหาซื้อสารเสพติดได้ง่ายมาก รวมถึงมีแหล่งมั่วสุมเสพยาที่เข้าถึงได้

ง่าย ซึ่งจำเป็นต้องให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายดำเนินการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง รวมทั้งปราบปรามแหล่งมั่วสุมต่าง ๆ เพื่อที่จะลดปัจจัยเงื่อนไขสำคัญของการเกิดอาชญากรรมรุนแรงในครอบครัว

(4) ปัจจัยเงื่อนไขระดับสังคม

(4.1) **ค่านิยมในสังคมที่ยึดถือผู้ชายเป็นใหญ่** แม้สังคมในปัจจุบันความเหลื่อมล้ำทางเพศระหว่างหญิงชายจะถูกลดทอนลงมากแล้ว แต่บางครอบครัวยังยึดถือค่านิยมเดิม ๆ ที่ผู้ชายเป็นใหญ่ และบางครอบครัวยังติดยึดกับความเชื่อที่ว่าภรรยาต้องเคารพเชื่อฟังและทำตามสามี รวมไปถึงผู้ชายในหลายๆ ครอบครัวที่ยังมีทัศนคติตนเองเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองภรรยาสามารถที่จะทำอะไรกับภรรยาของตนเองก็ได้ โดยเฉพาะความได้ใจที่มองว่าเพศชายเป็นเพศที่มีความแข็งแกร่งกว่า จึงกล้าที่จะแสดงอำนาจและข่มเหงฝ่ายหญิงหรือสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวที่อ่อนแอกว่า

(4.2) **กระบวนการยุติธรรมไม่เอื้ออำนวยในการแก้ไขปัญหา** ภรรยาที่ถูกสามีกระทำรุนแรงไปแจ้งความเพื่อที่จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยป้องปรามหรือติดตามช่วยเหลือไม่ให้ตนเองถูกกระทำรุนแรงจากสามีของตนเองอีก แต่กลับพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจบางรายไม่รับแจ้งเหตุหรือไม่รับฟังปัญหาด้วยทัศนคติที่ว่าเป็นเรื่องของครอบครัวและไม่อยากให้เกิดความยุ่งยากในการดำเนินคดี เพราะเชื่อว่าท้ายสุดแล้วสามีภรรยาจะกลับไปคืนดีกันได้เอง ทำให้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวไม่ได้รับการแก้ไขปัญหานั้น นำเป็นห่วงคือหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงต้องกลับไปอยู่กับสามีที่กระทำรุนแรงต่อเธออีกทำให้ถูกกระทำรุนแรงซ้ำแล้วซ้ำอีก

(4.3) **ขาดกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่จริงจังสำหรับผู้กระทำรุนแรงที่ใช้สารเสพติด** ผู้ใช้สารเสพติดเหล่านี้มักไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมเพื่อให้หายขาด จึงเกิดพฤติกรรมรุนแรงได้อีก นอกจากนั้นยังพบว่า แม้จะดำเนินคดีกับผู้กระทำรุนแรงบางคนในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดแต่ในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ ผู้ต้องขังกลับไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างจริงจังเพื่อให้หายจากอาการเสพติดทำให้เมื่อพ้นโทษและถูกปล่อยกลับมาอยู่กับครอบครัวจึงกลับมากระทำรุนแรงกับภรรยาของตนเองซ้ำอีก

ปัจจัยและสาเหตุของการกระทำอาชญากรรมรุนแรงในครอบครัว ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางประชากร คือ ปัจจัยด้านจิตลักษณะ และประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็ก ที่ถูกกระทำรุนแรง จากบุคคลในครอบครัวหรือพบเห็นความรุนแรงระหว่างบุคคลในครอบครัว ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และมีความรุนแรงทางเพศ และมีความขัดแย้งในครอบครัว และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ความไม่เท่าเทียมกันของสถานภาพและบทบาทจากโครงสร้างชายเป็นใหญ่ การมีอคติทางเพศที่เป็นผลจากการยอมรับอำนาจชายเป็นใหญ่ รวมทั้งมีทัศนคติของสังคมที่เชื่อว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว และเป็นเรื่องน่าอับอายความรุนแรงในครอบครัวส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ ทำให้มีปัญหาสุขภาพ และผลกระทบต่อความสัมพันธภาพในครอบครัว ทำให้ครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น เกิดการหย่าร้าง ส่งผ่านความรุนแรงจากรุ่นหนึ่งสู่อีกหนึ่งหรือทำให้เกิดวงจรแห่งความรุนแรง และมีผลกระทบต่อสังคม ในด้านความปลอดภัย ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ต้องจ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาล และมีผลกระทบต่อคุณภาพ ของคนในสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2557)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุภาวดี น้อยมณี (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสำรวจสถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัวในตำบลแม่ยางฮ่อ อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่” (สารนิพนธ์) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเสี่ยงในตำบลแม่ยางฮ่อ อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับ ความเสี่ยง ความรุนแรงในครอบครัวในตำบลแม่ยางฮ่ออำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ วิธีการศึกษาเป็นเชิงปริมาณ ผลการวิจัย พบว่า สถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัวในตำบลแม่ยางฮ่อ อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมีความเสี่ยงน้อยที่สุด และด้านความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับ สถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัวในตำบลแม่ยางฮ่อ อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรแล้วไม่พบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ เพศ และรายได้

นาฏสุดา เอโกบอล (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มพนักงานสอบสวน” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรงใน ครอบครัว พ.ศ. 2550 ในกลุ่มพนักงานสอบสวน อยู่ในเกณฑ์มีปัญหามากร้อยละ 76.74 พนักงานสอบสวนมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 62.8 มีเจตคติไม่เห็นด้วยกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. 2550 ร้อยละ 82.56 คุณลักษณะทั่วไปด้านเพศ และการอบรมความรู้มีความสัมพันธ์ กับปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ด้านสถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

ศิรินทร์รัตน์ กาญจนกฤษ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนคืนกลับสู่ครอบครัวให้แก่เด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงของบ้านพักฉุกเฉิน” ผลการศึกษา พบว่าการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กและสตรีก่อนคืนกลับสู่ครอบครัว (1) ใช้รูปแบบวิถีวิทยาการสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายเป็นหลัก โดยเฉพาะในรูปแบบของการจัดการรายกรณี ส่วนการสังคมสงเคราะห์กลุ่มชนเป็นวิถีวิทยาเสริม ทั้งนี้การจัดการรายกรณีมุ่งเน้นการเพิ่มคุณภาพของการแก้ไขบำบัด และฟื้นฟู ให้มีประสิทธิภาพ ให้ผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์สูงสุด และตรงต่อความต้องการมากที่สุด (2) มีกระบวนการตามขั้นตอนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ครบทุกขั้นตอน นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีเทคนิคและทักษะในงานปฏิบัติงาน ได้แก่ การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การให้คำแนะนำปรึกษา การปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์โดยใช้รูปแบบ ครอบครัวเป็นฐาน และการติดตามและประเมินผล (3) ผู้ใช้บริการที่กลับสู่ครอบครัวแล้ว ได้รับความพึงพอใจต่อการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างมาก

ชลาลัย กันมินทร์ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัว: ปัญหาและแนวทางป้องกัน” ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในทุกสังคม รวมทั้งสังคมไทย ผลกระทบของความรุนแรง ในครอบครัวทำให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้กระทำความรุนแรง ปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัวมีสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทั้งสาเหตุส่วนบุคคลคือความผิดปกติของจิตและ

บุคลิกภาพ สาเหตุทางภาวะสังคมจิตวิทยา สาเหตุจากสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับความแตกต่าง ระหว่างบทบาทของชายและหญิง การยอมรับความแตกต่างเชิงอำนาจ

ศรัญญา ทองเนื้อขาว (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรีในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนซอยพระเจน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนต้องสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพิ่มขึ้น ผ่านแนวทางต่าง ๆ โดยสามารถเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมได้ในแต่ละระดับการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับตนเอง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องปรับรูปแบบการทำงานในเชิงพื้นที่เพิ่มขึ้น และทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาสังคม เนื่องจากการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรีในชุมชนนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในหลายภาคส่วน และการสนับสนุนในหลายๆ ด้านที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และต้องมีสอดคล้องกับระเบียบ หรือข้อปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน

Phiri, Namayawa, Sianyeuka, Sikanyiti, และ Lemba (2023) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยกำหนดความรุนแรงทางกายของคู่สมรสต่อสตรีในแซมเบีย: การวิเคราะห์หลายระดับ” (วารสารวิชาการ) ผู้วิจัยได้ศึกษาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิงถือเป็นประเด็นสำคัญด้านสาธารณสุข เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเชื่อมโยงกับผลกระทบที่เป็นอันตรายหลายประการต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ เพศ และอนามัยการเจริญพันธุ์

Aino Suom (2023) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการพนันและความรุนแรงในครอบครัว: รายงานความชุกของสมาชิกในครอบครัว ผลกระทบต่อครอบครัว และการเผชิญปัญหาในครอบครัว” (วารสารวิชาการ) มีการศึกษาเชิงประจักษ์เพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ตรวจสอบรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัวในประชากรที่มีปัญหาการพนัน แม้ว่าจะมีหลักฐานบางประการที่แสดงให้เห็นว่าความรุนแรงของคู่ครองที่ใกล้ชิดและการทารุณกรรมเด็กเป็นหนึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่รุนแรงที่สุดของปัญหาการพนัน บทความปัจจุบันรายงานเกี่ยวกับแผนของออสเตรเลียในการศึกษาขนาดใหญ่เกี่ยวกับรูปแบบและความชุกของความรุนแรงในครอบครัวและปัญหาการพนันในออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และฮ่องกง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อศึกษาความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัวและผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงของผู้ที่เข้ารับการดูแลในศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) และแนวทางสำหรับศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) ในการป้องกันความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัวและลดผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว โดยการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Guideline) กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1) เป็นบุคคลซึ่งมีประสบการณ์โดยตรงจากการปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกันความเสี่ยงและผลกระทบความรุนแรงในครอบครัวศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) สำนักงานแพทย์ ไม่ต่ำกว่า 1 ปี 2) ผู้ตกเป็นเหยื่อจากความ

รุนแรงในครอบครัว ที่ได้รับการดูแลอยู่ในศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) สำนักการแพทย์ ตั้งแต่แรกรับ 3) โดยผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มฝ่ายการแพทย์ 2) กลุ่มฝ่ายสังคมสงเคราะห์ 3) กลุ่มฝ่ายนิติบัญญัติ/ฝ่ายกองวิชาการ 4) ผู้ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว ต้องยินยอม และสามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาได้เป็นอย่างดีจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดและลุ่มลึก ในการนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมทั้งสิ้น 11 คน ประกอบด้วย (1) กลุ่มฝ่ายการแพทย์ จำนวน 2 คน (2) กลุ่มฝ่ายสังคมสงเคราะห์ จำนวน 2 คน (3) กลุ่มฝ่ายนิติบัญญัติ/ฝ่ายกองวิชาการ จำนวน 2 คน และ (4) ผู้ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว 5 คน

ผลการวิจัย (Results)

1) ความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสามารถสรุปประเด็นความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสามารถสรุปประเด็นความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันได้ดังนี้

(1) ปัจจัยด้านตัวบุคคล จะเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ ทักษะคิดความเชื่อและประสบการณ์ที่ได้เห็นเกิดอารมณ์ก้าวร้าว และควบคุมตนเองไม่ได้ การใช้สารเสพติด และมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความรุนแรงกับบุคคลในครอบครัว ได้แก่

(1.1) อารมณ์แปรปรวน และควบคุมตนเองไม่ได้ อธิบายได้ถึงอิทธิพลของฮอร์โมนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงบุคคลเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมและสิ่งที่ได้พบเห็นวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และภาวะวิกฤติที่ครอบครัวต้องเผชิญอยู่สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้มีความกดดันจากสภาพปัญหาต่างๆ ของตนเอง เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาเรื่องความรัก หรือปัญหาครอบครัว เป็นต้น ซึ่งไม่สามารถพูดคุยกับใครได้หรือไม่อยากพูดคุยให้ใครฟังได้แต่เก็บกดหรือกดระงับไว้เพียงคนเดียว เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นให้โกรธหรือไม่พอใจ จึงตอบโต้โดยใช้พฤติกรรมรุนแรง

(1.2) ประสบการณ์ความรุนแรง อธิบายได้ถึงบุคคลเติบโตขึ้นมาในครอบครัวที่ขอบแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงต่อกันทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้วาจาและความคิดที่นำไปสู่การเบียดเบียนและเอาเปรียบทางเพศทำให้ซึมซับความรุนแรงจนกลายเป็นความเคยชิน เคยมีประสบการณ์ถูกกระทำรุนแรงมาก่อนทำให้ฝังใจและเก็บกดมาตั้งแต่เด็ก จึงไม่ชอบและต่อต้านการถูกกลั่นแกล้งรังแก เมื่อโตขึ้นจึงแสดงพฤติกรรมรุนแรงเพื่อปกป้องตนเองเมื่อถูกคุกคาม

(1.3) ใช้สุราหรือสารเสพติด บางคนครอบครัวหรือตัวบุคคลมีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น กระท่อม กัญชา สารระเหย เป็นต้น ซึ่งการใช้สารเสพติดมาผลการจัดการกับอารมณ์ของใช้สารไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้

(1.4) ไม่เข้าใจสิทธิของตนเอง พบว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัวโดนกระทำไม่เข้าใจสิทธิส่วนบุคคลที่ตนเองสามารถนำมาปกป้องตนเองได้และการทนถูกกระทำรุนแรงจาก

สามิตตนเอง ไม่คิดจะหนีไปไหนส่วนหนึ่งเป็นเพราะความรักและคิดว่าอีกฝ่ายจะปรับปรุงตนเองหรือบางคนคิดว่าอีกฝ่ายจะเปลี่ยนแปลงตนเองได้ ทำให้ทนหรือนำตัวเองกลับไปอยู่ในสถานการณ์เดิม ๆ และกระทำซ้ำแล้วอีก

(2) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ และพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรุนแรงของคู่สมรสที่เน้นอำนาจหรือค่านิยมชายเป็นใหญ่ ความเชื่อที่ถูกถ่ายทอดมาผิดๆ ได้แก่

(1) การอบรมเลี้ยงดู ถ้าในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูขาด การเรียนรู้ทักษะชีวิต เช่น การสื่อสารและการรับฟัง จะทำให้บุคคลไม่สามารถสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นหรือขาดประสบการณ์เรียนรู้ทักษะการปรับตัวเมื่อผิดหวัง เมื่อเผชิญภาวะวิกฤตหรือเมื่อเกิดความขัดแย้งจะทำให้บุคคลนั้นกระทำรุนแรงได้มากกว่าคนที่ปรับตัวได้

(2) ปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัว ปัญหาเรื้อรังด้านความสัมพันธ์สามีภรรยา รวมถึงปัญหาเรื้อรังเกี่ยวกับการหย่าร้าง มีการทำร้ายกันระหว่างสามีภรรยาหรือคนในครอบครัว หรือการที่สามีหรือภรรยาบุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดอำนาจตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ เพียงฝ่ายเดียว เช่น เรื่องบ้าน งาน ค่าใช้จ่าย เป็นต้น

(3) วัฒนธรรมความรุนแรงในครอบครัว ครอบครัวที่มีความคิดแบบเดิม ๆ ยกให้ผู้ชายเป็นผู้นำและผู้สร้างกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อใช้ควบคุมสังคม บางครอบครัวประสบกับปัญหาภายในครอบครัว เช่น พ่อแม่ทะเลาะกัน ครอบครัวแตกแยก เป็นต้น

3) ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เกิดความรุนแรง สภาพแวดล้อมที่สร้างความกดดันและความเครียด คนในสังคมนั้นจะเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว สังคมที่มีแหล่งอบายมุขและสิ่งเสพติดจะกระตุ้นบุคคลให้ก้าวร้าว ได้แก่

(1) อยู่ในสังคมที่เป็นแหล่งอบายมุข เด็กที่คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกเรทำให้ถูกเบียดเบียนไปด้วย เช่น ดื่มเหล้า โดดเรียน เป็นต้น

(2) ค่านิยมของครอบครัวที่ส่งเสริมพฤติกรรมรุนแรง ค่านิยมที่เกิดขึ้นในครอบครัวด้วยกันซึ่งเป็นอีกเงื่อนไขหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมรุนแรงในครอบครัว ครอบครัวที่มีหัวหน้าครอบครัวเป็นคนเดียวต้องหาเลี้ยงครอบครัวโดนอีกฝ่ายต้องรับผิดชอบงานภายในบ้าน ครอบครัวที่แตกแยกควบคุมเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงจนฝังใจพอมีครอบครัวเป็นของตนเองก็สามารถที่จะกระทำแบบนั้นได้

(3) คนในชุมชนใช้ความรุนแรงจนเป็นภาพชินตา นอกจากเรื่องของแหล่งมั่วสุมต่างๆ ในชุมชนแล้วสภาพแวดล้อมในชุมชนที่มีเหตุการณ์ใช้ความรุนแรงระหว่างกันของคนในชุมชนอยู่เสมอและเป็นประจำ

2) การศึกษาผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว

กรณีที่ถูกตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัวที่เข้ารับการดูแลในศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) โดยนำเสนอเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1) ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว

(1) **ด้านร่างกาย** พบว่าการทำร้ายร่างกายเป็นการทำร้ายโดยใช้กำลัง เช่น ตบ ตี ตะบอง รวมถึงการใช้อาวุธหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง ส่งผลกระทบต่ออาการเจ็บปวดและพัฒนาการที่ผิดปกติ ขาดสารอาหาร ความพิการ รวมไปถึงการทำร้ายจิตใจเป็นการทำร้ายโดยใช้คำพูดใช้คำหยาบคายทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อได้รับความอับอาย เสียหาย ขาดความเชื่อมั่นและการนับถือตนเองมีผลเสียทางด้านจิตใจตามมา ส่งผลต่อพฤติกรรมความรู้สึก ความเจ็บปวดร่างกายกระทบต่อจิตใจ อาจต้องรับการดูแลจากนักจิตวิทยาเพื่อให้การฟื้นฟู

(2) **ด้านจิตใจ** พบว่ามีการทำร้ายจิตใจทางวาจา เช่น บังคับขู่ขู่ขู่ ด่าทอ เหยียดหยามผลต่อจิตใจมีตั้งแต่อาการหวาดผวา หวาดกลัว ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เสียสุขภาพจิต อับอายไม่กล้าสู้หน้าเพื่อนบ้านพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหนีจากความทารุณที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง บางรายหลังจากได้รับการดูแลจากแพทย์รักษาบาดแผลทางกายเรียบร้อยแล้ว พยายามส่งต่อให้นักจิตวิทยาดูแลฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรง ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน ผลกระทบระยะยาวของความรุนแรงในครอบครัวอาจทำให้ส่งผลการเรียน ต่อการทำงานการหารายได้

(3) **ด้านพฤติกรรม** พบว่าพฤติกรรมความรุนแรง ไม่ว่าจะด้วยการกระทำหรือวาจา การทำร้ายร่างกาย การด่าทอเสียสติ ล้วนนำมาซึ่งผลเสียหลายอย่าง ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมความรุนแรงยังก่อให้เกิดความอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้อีกด้วยพฤติกรรมความรุนแรง แสดงออกถึงความก้าวร้าว เช่น ด่าทอเสียสติ ทำร้ายร่างกาย รวมไปถึงการก่ออาชญากรรม ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของพฤติกรรมส่วนบุคคล

(4) **ด้านสังคม** ได้ข้อสังเกตที่สำคัญว่าสังคมไม่ตระหนักในความสำคัญของครอบครัวว่าครอบครัวมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมจึงขาดจิตสำนึกและพลังร่วมกันจากทุกสถาบันในสังคม สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อครอบครัวไม่อาจทำหน้าที่บทบาทของตนได้อย่างสมบูรณ์และไม่อาจปรับตนเองได้ ความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบทบาทของชายและหญิง การยอมรับความแตกต่างเชิงอำนาจ

3) กระบวนการช่วยเหลือในบทบาททีมสหวิชาชีพ

การดำเนินงานของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรีโดยเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัวที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการดำเนินการช่วยเหลือร่วมกันจนกว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจะดีขึ้นและสามารถกลับไปใช้ชีวิตในประจำวันได้ กรณีผู้ป่วยมีความเสี่ยงต่อการถูกกระทำซ้ำ ส่ง Admit ชั่วคราวและเยี่ยมบ้านเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนกลับ หรือจัดหาที่พักชั่วคราว นักจิตวิทยาช่วยปรับพฤติกรรมค้นหาถึงรากฐานสาเหตุ มีการสืบค้นหาข้อเท็จจริงโดยพูดคุยกับผู้ถูกกระทำก่อนเพื่อให้ได้ข้อมูลในการประเมินสภาพปัญหาและสามารถนำไปวางแผนประกอบการช่วยเหลือ จากนั้นเจ้าหน้าที่จะมีการลงเยี่ยมบ้านติดตามสภาพปัญหาโดยแบ่งออกเป็น 1 เดือน 3 เดือน และ 1 ปี หลังจากออกจากการคุ้มครอง ในด้านกฎหมายจะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546, พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550, พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2562, พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.

2550, พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546, พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559, พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ.2557 ในการช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว

4) แนวทางสำหรับศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) ในการป้องกันความเสี่ยงและลดผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว

(1) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับบุคคลนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปลูกฝังและรณรงค์ให้บุคคลเรียนรู้ถึงพิษภัยของปัจจัยที่ส่งเสริมความรุนแรง ควรทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเสนอสื่อที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้จากตัวแบบที่เหมาะสม รณรงค์เกี่ยวกับการเกิดความรักความอบอุ่นในครอบครัว เพื่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมแห่งความรัก ความเอาใจใส่ระหว่างกันในครอบครัว คนในครอบครัวควรช่วยกันปลูกฝังให้เด็กและวัยรุ่นใช้การคิดเชิงเหตุผลในการวิเคราะห์ถูกผิด เลือกเสพสื่อและเลือกเลียนแบบในสิ่งที่เหมาะสม ดูแลเด็กและสตรีให้หลีกเลี่ยงการใกล้ชิดกับบุคคลที่มีพฤติกรรมความรุนแรงเพื่อยุติวงจรแห่งการก่อความรุนแรงทั้งในฐานะที่เป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ

(2) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับครอบครัวควรมีการสร้างบรรยากาศภายในบ้านให้รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ปลูกฝังความเมตตากรุณาต่อกัน แก้ปัญหาต่างๆ ในครอบครัว และไม่ทำร้ายร่างกายกัน หาโอกาสพูดคุยกันในครอบครัว ปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน แต่ถ้าไม่สามารถควบคุมหรือแก้ปัญหาพฤติกรรมนี้ได้ ควรไปพบจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาเพื่อรับฟังคำแนะนำ และนำมาปรับปรุงแก้ไข เช่น เรียนรู้การสื่อสารกับคนในครอบครัวด้วยความรัก ความเข้าใจ เรียนรู้เรื่องการจัดการอารมณ์ รวมถึงการฝึกทักษะการรับฟังอย่างเข้าใจ เมื่อมีปัญหาขัดแย้งก็ร่วมกันแก้ไขอย่างใจ หลีกเลี่ยงปัจจัยที่อาจทำให้เกิดความรุนแรง เช่น การดื่มสุรา เสพสิ่งเสพติด เป็นต้น ทั้งนี้ ถ้าหากมีการโต้เถียงกันขึ้น ควรมีฝ่ายหนึ่งหยุดและหลีกเลี่ยงคำพูดยั่วยู่ส่อเสียด ทั้งทางวาจา สายตา เพราะอาจจะทำให้อีกฝ่ายโกรธมากยิ่งขึ้น หากเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นควรหลบหลีกออกจากสถานการณ์ตรงนั้นไปก่อน เมื่อเกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ควรพาผู้บาดเจ็บไปรับการรักษาโดยแพทย์ และหากได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจ ควรพามาพบจิตแพทย์เพื่อบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจ สำหรับผู้กระทำส่วนใหญ่ก็ควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อช่วยลดความรุนแรงและเพื่อความสุขของคนในครอบครัว

(3) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับชุมชน ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมเป็นประโยชน์ การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในชุมชน เน้นการบริการเชิงรุกให้มากขึ้น เช่น จัดทำโครงการเชิงป้องกัน เน้นให้ความรู้วิธีการป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ กับคนในชุมชน และมีนักสังคมสงเคราะห์เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือทางด้านจิตใจ ด้านสังคม ประเมินผู้ตกเป็นเหยื่อและแก้ปัญหาเป็นรายกรณีมีการประชุมแลกเปลี่ยนร่วมกับทีมสหวิชาชีพเพื่อมีการประสานส่งต่อให้ความช่วยเหลือเช่นที่พักรักษาตัว จัดทำโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอกหรือภายในโรงพยาบาล มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้บุคคลที่สนใจเข้าร่วม เช่น ช่วงปิดเทอมมีการเปิดรับอาสาสมัครสอนหนังสือเด็ก ๆ ในชุมชน เพื่อใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

(4) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับชาติ ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายองค์กรระดับชุมชนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ช่วยเหลือ คุ้มครอง ฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจผู้ตก

เป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว มีนโยบายในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกัน โดยมีหน่วยงานหลักระดับชาติกำหนดกรอบนโยบายที่จำเป็น และผลักดันกลไกสู่การปฏิบัติให้มีการประสานงานที่ดี มีประสิทธิภาพ มีการทบทวนกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายที่มุ่งแก้ไขและเยียวยาปัญหาความรุนแรงอย่างจริงจังรวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว ทั้งภาครัฐและเอกชนมีโครงการรณรงค์ยุติความรุนแรงเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัวเพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนในสังคมมีความตระหนักรู้ถึงสาเหตุ มีแนวทางการเฝ้าระวังป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงโดยไม่เพิกเฉยเมื่อพบเห็นการใช้ความรุนแรงในสังคม

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

1) การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบปัจจัยความเสี่ยงที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว

(1) ปัจจัยด้านตัวบุคคล เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ ทักษะการคิดและการเชื่อและประสบการณ์ที่ได้เห็นเกิดอารมณ์ก้าวร้าว และควบคุมตนเองไม่ได้ การใช้สารเสพติด และมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความรุนแรงกับบุคคลในครอบครัว ได้แก่ (1) อารมณ์แปรปรวน และควบคุมตนเองไม่ได้ อธิบายได้ถึงอิทธิพลของฮอร์โมนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงบุคคลเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมและสิ่งที่ได้พบเห็นวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และภาวะวิกฤติที่ครอบครัวต้องเผชิญอยู่สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้มีความกดดันจากสภาพปัญหาต่างๆ ของตนเอง เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาเรื่องความรัก หรือปัญหาครอบครัว เป็นต้น ซึ่งไม่สามารถพูดคุยกับใครได้หรือไม่อยากพูดคุยให้ใครฟังได้แต่เก็บกดหรือกดระงับไว้เพียงคนเดียว เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นให้โกรธหรือไม่พอใจ จึงตอบโต้โดยใช้พฤติกรรมรุนแรง (2) ประสบการณ์ความรุนแรง อธิบายได้ถึงบุคคลเติบโตขึ้นมาในครอบครัวที่ชอบแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงต่อกันทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้วาจาและความคิดที่นำไปสู่การเบียดเบียนและเอาเปรียบทางเพศทำให้ซึมซับความรุนแรงจนกลายเป็นความเคยชิน เคยมีประสบการณ์ถูกกระทำรุนแรงมาก่อนทำให้ฝังใจและเก็บกดมาตั้งแต่เด็ก จึงไม่ชอบและต่อต้านการถูกกลั่นแกล้งรังแก เมื่อโตขึ้นจึงแสดงพฤติกรรมรุนแรงเพื่อปกป้องตนเองเมื่อถูกคุกคาม (3) ใช้สุราหรือสารเสพติด บางคนครอบครัวหรือตัวบุคคลมีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น กระท่อม กัญชา สารระเหย เป็นต้น ซึ่งการใช้สารเสพติดมาผลต่อการจัดการกับอารมณ์ของใช้สารไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านตัวบุคคล แบ่งประเด็นออกเป็นดังนี้ 1) อารมณ์แปรปรวน และควบคุมตนเองไม่ได้ 2) ประสบการณ์ความรุนแรง 3) ใช้สุราหรือสารเสพติด สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory) เป็นทฤษฎีที่เกิดจากความคิดของฟรอยด์ (Freud) นักจิตวิเคราะห์ชาวออสเตรีย โดยกล่าวว่าเรื่องของจิตใจเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่างพลังของเหตุผลกับพลังของความไม่มีเหตุผล โดยพฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากสัญชาตญาณ (Id) ได้แก่ สัญชาตญาณทางเพศและสัญชาตญาณความก้าวร้าว และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ของ Bandura ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของเนื่องจากบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมหรือสังคมที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วย การใช้ความรุนแรงในครอบครัวอันเนื่องมาจากการซึมซับความรุนแรงในครอบครัวตั้งแต่วัยเด็กเป็นประสบการณ์ทางอ้อมโดยเรียนรู้

บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรงและตัวแบบที่ใช้ความรุนแรงโดยเฉพาะตัวแบบที่สำคัญซึ่งเป็นพ่อหรือแม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี น้อยมณี (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสำรวจสถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัว ในตำบลแม่ยางฮ่อ อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่” เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเสี่ยงและ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความเสี่ยงความรุนแรงในครอบครัวผลการวิจัย พบว่า สถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัวในตำบลแม่ยางฮ่อ อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมีความเสี่ยงน้อยที่สุด และด้านความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับสถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัวในตำบลแม่ยางฮ่อ อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรแล้วไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

(2) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ปฏิสัมพันธ์และพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรุนแรงของคู่สมรสที่เน้นอำนาจหรือค่านิยมชายเป็นใหญ่ ความเชื่อที่ถูกถ่ายทอด มาผิดๆ ได้แก่ (1) การอบรมเลี้ยงดู ถ้าในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูขาด การเรียนรู้ทักษะชีวิต เช่น การสื่อสาร และการรับฟัง จะทำให้บุคคลไม่สามารถสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น หรือขาด ประสบการณ์เรียนรู้ทักษะการปรับตัวเมื่อผิดหวัง เมื่อเผชิญภาวะวิกฤตหรือเมื่อเกิดความขัดแย้งจะทำให้บุคคล นั้นกระทำรุนแรงได้มากกว่าคนอื่นที่ปรับตัวได้ (2) ครอบครัวต่างไม่รู้ปัญหาของกันและกัน ปัญหาเรื้อรังด้าน ความสัมพันธ์สามีภรรยา รวมถึงปัญหาเรื้อรังเกี่ยวกับการหย่าร้าง มีการทำร้ายกันระหว่างสามีภรรยาหรือคน ในครอบครัว หรือการที่สามีหรือภรรยาบุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดอำนาจตัดสินใจเรื่องสำคัญ เพียงฝ่ายเดียว เช่น เรื่องบ้าน งาน ค่าใช้จ่าย เป็นต้น (3) การสร้างกฎระเบียบ ครอบครัวที่มีความคิดแบบเดิม ๆ ยกให้ผู้ชายเป็น ผู้นำและผู้สร้างกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อใช้ควบคุมสังคม บางครอบครัวประสบกับปัญหาภายในครอบครัว เช่น พ่อแม่ทะเลาะกัน ครอบครัวแตกแยก เป็นต้น จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว แบ่ง ประเด็นออกได้เป็น 1) การอบรมเลี้ยงดู 2) ครอบครัวต่างไม่รู้ปัญหาของกันและกัน และ 3) การสร้าง กฎระเบียบ สอดคล้องกับทฤษฎีระบบทั่วไป (General system theory) เป็นการอธิบายด้วยหลักการของ ระบบทางสังคมของซิงเกิลสตราส (Straus, 1973) และจิลเลส-ซิมส์ (Giles-Sims, 1983) เป็นผู้พัฒนาแนวคิดนี้ ขึ้นมา แนวคิดและทฤษฎีระบบทั่วไปที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวซึ่งจะนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว ได้เมื่อมีการควบคุมที่เข้มงวดหรือพยายามรักษาให้ครอบครัวมีเสถียรภาพมีส่วนประกอบเป็นระบบย่อย ๆ เช่น ระบบคู่สมรส ระบบญาติพี่น้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของวิสัน และคณะ (Wassan ,2021) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงต่อสตรีในปากีสถาน: สาเหตุ ผลที่ตามมาและหนทางข้างหน้า” ผลการวิจัยพบว่า ชี้ให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยทางบริบทและประสบการณ์ของความรุนแรงจากคู่รักคุณลักษณะ ระดับบุคคลและระดับชุมชนมีอิทธิพลต่อความรุนแรงของคู่สมรสต่อสตรี และประสบการณ์ความรุนแรงของคู่ สมรส ความสุขของความรุนแรงทางกายภาพของคู่สมรสต่อสตรี

(3) ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความรุนแรง สภาพแวดล้อมที่สร้างความกดดัน และความเครียด คนในสังคมนั้นจะเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและ กระทำ ความรุนแรงได้มากกว่า และครอบครัวเดียวจะเกิดความรุนแรงได้มากกว่าครอบครัวขยาย สังคมที่มี แหล่งอบายมุขและสิ่งเสพติดจะกระตุ้นบุคคลให้ก้าวร้าว ได้แก่ (1) อยู่ในสังคมที่เป็นแหล่งอบายมุข เด็กที่คบ

เพื่อนที่มีพฤติกรรมเกเรทำให้ถูกเบียดเบียนตามไปด้วย เช่น ต้มเหล้า โดดเรียน เป็นต้น (2) ค่านิยมของครอบครัวที่ส่งเสริมพฤติกรรมรุนแรง ค่านิยมที่เกิดขึ้นในครอบครัวด้วยกันซึ่งเป็นอีกเงื่อนไขหนึ่งซึ่งส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมรุนแรงในครอบครัว ครอบครัวที่มีหัวหน้าครอบครัวเป็นคนเดียวต้องหาเลี้ยงครอบครัวโดนอีกฝ่ายต้องรับผิดชอบงานภายในบ้าน ครอบครัวที่แตกแยกควบคุมมากับการการใช้ความรุนแรงจนฝังใจพ่อแม่ครอบครัวเป็นของตนเองก็สามารถที่จะกระทำแบบนั้นได้ (3) คนในชุมชนใช้ความรุนแรงจนเป็นภาพชินตา นอกจากเรื่องของแหล่งมั่วสุมต่างๆ ในชุมชนแล้ว สภาพแวดล้อมในชุมชนที่มีเหตุการณ์ใช้ความรุนแรงระหว่างกันของคนในชุมชนอยู่เสมอและเป็นประจำ จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม แบ่งประเด็นออก ได้เป็น 1) อยู่ในสังคมที่เป็นแหล่งอบายมุข 2) ค่านิยมของครอบครัวที่ส่งเสริมพฤติกรรมรุนแรง และ 3) คนในชุมชนใช้ความรุนแรงจนเป็นภาพชินตา สอดคล้องกับทฤษฎีวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง (Subculture of violence theory) ทฤษฎีนี้มองว่า ความรุนแรงเกิดจากการตอบสนองที่ได้รับการเรียนรู้ในฐานะที่บุคคลเป็นสมาชิกของวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง บุคคลจะได้รับการขัดเกลาทางสังคมภายใต้ค่านิยมและบรรทัดฐานที่สนับสนุนหรือยอมรับความรุนแรง การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือยอมรับความรุนแรงเป็นผลมาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมและได้รับการเรียนรู้จากวัฒนธรรมย่อยของความรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีธัญญา ทองเนื้อขาว (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงต่อสตรีในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนซอยพระเจดีย์ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าเป็นการวิจัยเชิงปริมาณทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชาชนชุมชน 100 กลุ่มตัวอย่างผลการศึกษาพบว่า ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาคา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (2) ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และระดับของการแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงต่อสตรีในชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) การศึกษาผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว ของผู้ที่เข้ารับการดูแลในศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น 1) ผลกระทบด้านร่างกาย การใช้กำลัง เช่น ตบ ตี เตะ ต่อย รวมถึงการใช้อาวุธหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กและสตรีที่ถูกกระทำจากความรุนแรง ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่ผิดปกติ รวมไปถึงความพิการ 2) ผลกระทบด้านจิตใจ ทางวาจา เช่น บังคับขู่ข่มขู่ ด่าทอ เหยียดหยาม ผลต่อจิตใจมีตั้งแต่อาการหวาดผวา หวาดกลัว ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เสียสุขภาพจิต อับอายไม่กล้าสู้หน้าเพื่อนบ้านพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหนีจากความทารุณที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง บางรายหลังจากได้รับการดูแลจากแพทย์รักษาบาดแผลทางกายเรียบร้อยแล้ว พยาบาลส่งต่อให้นักจิตวิทยาดูแลฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรง ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน ผลกระทบระยะยาวของความรุนแรงในครอบครัวอาจทำให้ส่งผลต่อการเรียน ต่อการทำงานการหารายได้ 3) ผลกระทบด้านพฤติกรรม พฤติกรรมความรุนแรง ไม่ว่าจะด้วยการกระทำหรือวาจา การทำร้ายร่างกาย การด่าทอเสียสติ ล้วนนำมาซึ่งผลเสียหลายอย่าง ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมความรุนแรงยังก่อให้เกิดความอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้อีกด้วยพฤติกรรมความรุนแรงแสดงออกถึงความก้าวร้าว เช่น ด่าทอเสียสติ ทำร้ายร่างกาย รวมไปถึงการก่ออาชญากรรม ขึ้นอยู่กับระดับ

ความรุนแรงของพฤติกรรมส่วนบุคคล 4) ผลกระทบด้านสังคม สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อครอบครัวไม่อาจทำหน้าที่ บทบาทของตนได้อย่างสมบูรณ์และไม่อาจปรับตนเองได้ ความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบทบาทของชายและหญิง การยอมรับความแตกต่างเชิงอำนาจ ซึ่งอาจจะเป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำ ความรุนแรง ส่งผลต่อปัญหาอาชญากรรมในสังคม ถ้าเป็นเด็ก จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการ หวาดระแวงต่อสังคม เก็บตัวไม่กล้าเผชิญกับคนรอบข้าง จากผลการวิเคราะห์ ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว ของผู้ที่เข้ารับการดูแลในศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น 1.ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านพฤติกรรม และ 4. ด้านสังคม เชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีทาง จิตวิทยา สังคมวิทยา สังคมวัฒนธรรม และทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ความรุนแรงในครอบครัวส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ ทำให้มีปัญหาสุขภาพ และผลกระทบทางอารมณ์ โดยเฉพาะเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงมักมีปัญหาด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรม และมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ทำให้ครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น เกิดการหย่าร้าง ส่งผ่านความรุนแรงจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งหรือทำให้เกิดวงจรแห่งความรุนแรง และมีผลกระทบต่อสังคม ในด้านความปลอดภัย ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ต้องจ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาล และมีผลต่อคุณภาพ ของคนในสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2557) สอดคล้องกับงานวิจัย ชลาศัย กันมินทร์ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัว: ปัญหาและแนวทางป้องกัน” (วารสาร มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562) ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในทุกสังคม รวมทั้งสังคมไทย ผลกระทบของความรุนแรง ในครอบครัวทำให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรง ปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัวมีสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม

3. แนวทางสำหรับศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) ในการป้องกันความเสี่ยงและลดผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว

(1) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรปลูกฝังและรณรงค์ให้บุคคลเรียนรู้ถึงพิษภัยของปัจจัยที่ส่งเสริมความรุนแรง ควรทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเสนอสื่อที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้จากตัวแบบที่เหมาะสม รณรงค์เกี่ยวกับการเกิดความรักความอบอุ่นในครอบครัว เพื่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมแห่งความรัก ความเอาใจใส่ระหว่างกัน ในครอบครัว คนในครอบครัวควรช่วยกันปลูกฝังให้เด็กและวัยรุ่นใช้การคิดเชิงเหตุผลในการวิเคราะห์ถูกผิด เลือกเสพสื่อและเลือกเลียนแบบในสิ่งที่เหมาะสม ดูแลเด็กและสตรีให้หลีกเลี่ยงการใกล้ชิดกับบุคคลที่มีพฤติกรรมความรุนแรงเพื่อยุติวงจรแห่งการก่อความรุนแรงทั้งในฐานะที่เป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) แบนดูรา (Bandura, 1986) ให้มีความสำคัญกับการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรม เนื่องจากบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอโดยแบนดูรา เชื่อว่ามนุษย์เราเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านตัวบุคคล ซึ่งมีทั้งความคิดความเชื่อและความคาดหวังของบุคคล 2) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม และ 3) องค์ประกอบด้าน สภาพแวดล้อมหรือบุคคลรอบตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลาศัย กันมินทร์ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัว: ปัญหาและแนวทางป้องกัน” ผลการวิจัยพบว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในทุก

สังคม รวมทั้งสังคมไทย ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวทำให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกระทำ ความรุนแรงการป้องกันปัญหาในระดับบุคคล โดยการปลูกฝังให้บุคคลใช้เหตุผลอย่างเหมาะสม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และให้บุคคลเรียนรู้ผ่านตัวแบบที่เหมาะสม

(2) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับครอบครัว ควรมีการสร้างบรรยากาศภายในบ้านให้รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ปลูกฝังความเมตตากรุณาต่อกัน แก้ปัญหาต่างๆ ในครอบครัว และไม่ทำร้ายร่างกายกัน หาโอกาสพูดคุยกันในครอบครัว ปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน หลีกเลี่ยงปัจจัยที่อาจทำให้เกิดความรุนแรง เช่น การดื่มสุรา เสพสิ่งเสพติด เป็นต้น ทั้งนี้ ถ้าหากมีการโต้เถียงกันขึ้น ควรมีฝ่ายหนึ่งหยุดและหลีกเลี่ยงคำพูดยั่วส่อเสียด ทั้งทางวาจา สายตา เพราะอาจจะทำให้อีกฝ่ายโกรธมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) แบนดูรา (Bandura, 1986) ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรม เนื่องจากบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอโดยแบนดูราเชื่อว่า มนุษย์เราเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านตัวบุคคลซึ่งมีทั้งความคิด ความเชื่อ และความคาดหวังของบุคคล 2) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมและ 3) องค์ประกอบด้าน สภาพแวดล้อมหรือบุคคลรอบตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีริค นิลเพ็ชร์ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัว: การวิเคราะห์สาเหตุและการป้องกันปัญหาในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่าการป้องกันความรุนแรงในระดับครอบครัวสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะพ่อแม่ ควรเป็นแบบอย่างของการเคารพซึ่งกันและกัน ไม่ก่อพฤติกรรมความรุนแรงเพื่อหลีกเลี่ยงการเลียนแบบความรุนแรงจากรุ่นต่อรุ่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาควรปลูกฝังให้เด็กๆ เรียนรู้ถึงความเสมอภาคของชายหญิง ส่งเสริมให้ แต่ละเพศแสดงบทบาทของตนอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการแสดงบทบาทที่ช่วยเหลือและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

(3) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับชุมชน ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก และสตรีและหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมเป็นประโยชน์ การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในชุมชน เน้นการบริการเชิงรุกให้มากขึ้น เช่น จัดทำโครงการเชิงป้องกัน เน้นให้ความรู้วิธีการป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ กับคนในชุมชน และมีนักสังคมสงเคราะห์เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือทางด้านจิตใจ ด้านสังคม ประเมินผู้ตกเป็นเหยื่อและแก้ปัญหาเป็นรายกรณีมีการประชุมแลกเปลี่ยนร่วมกับทีมสหวิชาชีพเพื่อมีการประสานส่งต่อให้ความช่วยเหลือเช่นที่พักรักษาตัว จัดทำโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอกหรือภายในโรงพยาบาล มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้บุคคลที่สนใจเข้าร่วม เช่น ช่วงปิดเทอม มีการเปิดรับอาสาสมัครสอนหนังสือเด็ก ๆ ในชุมชน เพื่อใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) แบนดูรา (Bandura, 1986) ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรม เนื่องจากบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอโดยแบนดูราเชื่อว่า มนุษย์เราเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านตัวบุคคล ซึ่งมีทั้งความคิด ความเชื่อ และความคาดหวังของบุคคล 2) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม และ 3) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมหรือบุคคลรอบตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพันธ์รัตน์ กาญจนบุญชู (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนคืนกลับสู่ครอบครัวให้แก่เด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงของ

บ้านพักฉุกเฉิน” ผลการศึกษาพบว่า การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กและสตรีก่อนคืนกลับสู่ครอบครัว (1) ใช้รูปแบบวิธีวิทยาการสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายเป็นหลัก โดยเฉพาะในรูปแบบของการจัดการรายกรณี (2) มีกระบวนการตามขั้นตอนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ครบทุกขั้นตอน นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีเทคนิคและทักษะในงานปฏิบัติงาน ได้แก่ การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การให้คำแนะนำปรึกษา การปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์โดยใช้รูปแบบ ครอบครัวเป็นฐาน และการติดตามและประเมินผล (3) ผู้ใช้บริการที่กลับสู่ครอบครัวแล้ว ได้รับความพึงพอใจต่อการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเตรียมความพร้อมของบ้านพักฉุกเฉินมีความหลากหลายและครอบคลุมต่อความต้องการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีธัญญาทองเนื้อขาว (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหามารยาทที่ไม่ดีของสตรีในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนซอยพระเจดีย์ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหามารยาทที่ไม่ดี การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกและด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนต้องสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามารยาทที่ไม่ดี

(4) การป้องกันและลดผลกระทบความรุนแรงในระดับชาติ ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายองค์กรระดับชุมชนในการดำเนินการเฝ้าระวัง ช่วยเหลือ ค้ำครอง พื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว มีนโยบายในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกัน โดยมีหน่วยงานหลักระดับชาติกำหนดกรอบนโยบายที่จำเป็น และผลักดันกลไกสู่การปฏิบัติให้มีการประสานงานที่ดีมีประสิทธิภาพ มีการทบทวนกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายที่มุ่งแก้ไขและเยียวยาปัญหาความรุนแรงอย่างจริงจังรวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว ทั้งภาครัฐและเอกชนมีโครงการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อสตรี และบุคคลในครอบครัวเพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนในสังคมมีความตระหนักรู้ถึงสาเหตุ มีแนวทางการเฝ้าระวังป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงโดยไม่เพิกเฉยเมื่อพบเห็นการใช้ความรุนแรงในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาฎสุดา เอโกมล (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มพนักงานสอบสวน” จากผลการวิจัยนี้เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการ กำหนดบทบาท หน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง และควรสร้างเจตคติที่ดีให้แก่พนักงานสอบสวน ควบคู่ไปกับการอบรม พนักงานสอบสวนต้องผ่านการอบรมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีระบบ บุคลากร ต้องเพียงพอและควรจัดบุคลากรพิเศษให้ปฏิบัติงานด้านนี้โดยเฉพาะและสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงในครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิรุณี นิลเพ็ชร (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัว : การวิเคราะห์สาเหตุและการป้องกันปัญหาในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า การป้องกันความรุนแรงในระดับชาติ เป็นการเสนอการป้องกันความรุนแรงโดยใช้นโยบายและการขับเคลื่อนในระดับประเทศควรมีนโยบายในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายองค์กรระดับชุมชนในการดำเนินการเฝ้าระวังช่วยเหลือ ค้ำครอง พื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะ 3 ประเด็นได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 2) ข้อเสนอแนะเชิงในการปฏิบัติ และ 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ตามรายละเอียดดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) เน้นการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ในการสนับสนุนเครือข่ายองค์กรระดับชุมชนในการดำเนินการเฝ้าระวังช่วยเหลือ ค้ำครอง พื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว ประเด็นนี้พบว่ากระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เปิดศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

(2) เน้นการกำหนดนโยบายของรัฐในการทำให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมหน่วยงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข หน่วยงานด้านการปกครอง และหน่วยงานด้านการสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม โดยมีหน่วยงานหลักระดับชาติกำหนดกรอบนโยบายที่จำเป็น และผลักดันกลไกสู่การปฏิบัติให้มีการประสานงานที่ดีมีประสิทธิภาพ

3) นโยบายการทำงานของหน่วยงานด้านการศึกษา ควรกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา และการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษารวมทั้งกำหนดทิศทางการจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองสภาพปัญหาในยุคปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง

2) ข้อเสนอแนะเชิงในการปฏิบัติ

(1) ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) เน้นบริการเชิงรุกและเชิงรับ ควรปรับให้มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเฝ้าระวัง ช่วยเหลือ ค้ำครอง พื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว จัดทำโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอกหรือภายในโรงพยาบาลมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้บุคคลที่สนใจเข้าร่วมโครงการ เช่น การเปิดรับอาสาสมัครช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น

(2) ควรมีการสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายที่มุ่งแก้ไขและเยียวยา ปัญหาความรุนแรงอย่างจริงจัง รวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง ในครอบครัวอย่างจริงจัง

(3) ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC) ควรทำงานร่วมกับชุมชน ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ร่วมจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมเป็นประโยชน์การป้องกันและลดกระทบความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน มีการให้ความรู้วิธีการป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ กับคนในครอบครัว มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือทางด้านจิตใจ ด้านสังคมให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว

(4) ครอบครัวเครือข่ายที่สำคัญมากที่จะร่วมมือกับสถานศึกษาในการติดตาม เฝ้าระวังและดูแลพฤติกรรมของเด็กในการปกครองอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำ สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างของการเคารพซึ่งกันและกันไม่ก่อพฤติกรรมความรุนแรงเพื่อหลีกเลี่ยงการ

เลียนแบบความรุนแรงจากรุ่นต่อรุ่น สร้างครอบครัวแกนนำแสดงบทบาทในการถ่ายทอดประสบการณ์และเทคนิควิธีต่างๆ การสื่อสารหรือ สร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรศึกษาความชุกของการเกิดความรุนแรงในครอบครัวในชุมชนเมือง ลักษณะครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงในลักษณะการใช้สารเสพติดหรือการติดสุรา เพื่อสร้างแนวทางการป้องกันการเกิดความรุนแรงในครอบครัวของผู้ใช้สารเสพติดหรือการติดสุรา

(2) ควรมีการดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยเลือกพื้นที่ต้นแบบในการศึกษาแล้วบูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างรูปแบบการบังคับใช้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเกิดความรุนแรงในครอบครัวให้ครอบคลุมปัญหา

เอกสารอ้างอิง (References)

กัญญ์ฐิตา ศรีภา. (2566). จิตวิทยาความรุนแรง (พิมพ์ครั้งที่ 1). ภูมิการพิมพ์: นครปฐม

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี (OSCC). (2566). รายงานการดำเนินงานประจำปี พ.ศ.2565.

<https://shorturl.asia/2BMxW>.

ชลาศัย กันมินทร์. (2562). ความรุนแรงในครอบครัว: ปัญหาและแนวทางป้องกัน. คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยรังสิต.

นาฏสุดา เอโกบล. (2558). ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มพนักงานสอบสวน. วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข 1(1).

ธีรภูมิ นิลเพ็ชร. (2561). ความรุนแรงในครอบครัว : การวิเคราะห์สาเหตุและการป้องกันปัญหาในสังคมไทย. *The Periodical of Behavioral Science*, 24(2), 1–20. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSRI/article/view/113160>.

ศรัญญา ทองเนื้อขาว. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรีในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนชอยพระเจดีย์ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2564_1661149331_6314832063.pdf.

ศิรินทร์รัตน์ กาญจนกฤษ. (2564). กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนคืนกลับสู่ครอบครัวให้แก่เด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงของบ้านพักฉุกเฉิน. (รายงานวิจัย). http://www.apsw-thailand.org/pic/edit17-11-64/Research_preparation%20process%20by%20Dr.%20Sirinrat%20.pdf.

สุภาวดี น้อยมณี. (2558). การสำรวจสถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัว ในตำบลแม่ยางฮ่อ อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่. (สารนิพนธ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.

สิริโฉม พรหมโฉม. (2559). การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวกับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว. (ดรรชนีวารสาร). *จุลนิติ* 13(6), 169-173.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2566). สานพลังภาคีชนร่วมงาน “เสียงที่คนอื่นไม่ได้ยิน ครั้งที่ 2” ผลักดันนโยบาย สิทธิบริการสุขภาพ – พัฒนาระบบสหวิชาชีพ – ปกป้องคุ้มครองสิทธิ หลังพบผู้หญิงทั่วโลก 1 ใน 3 เจอความรุนแรงด้านจิตใจมากที่สุด.

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2557). รายงานผลการดำเนินงาน โครงการชีวิตสถานการณ์ทางสังคมเพื่อการเฝ้าระวังและเตือนภัยต่อกลุ่มเป้าหมาย ปี 2557. <https://shorturl.asia/UM0eo>.

Suom A. (2023). Problem gambling and family violence: family member reports of prevalence, family impacts and family coping. *Asian Journal of Gambling Issues and Public Health; Heidelberg* 3(1), 1-15. <https://doi.org/10.1186/2195-3007-3-13>.

Phiri, M., Namayawa, S., Sianyeuka, B., Sikanyiti, P., & Lemba, M. (2023). Determinants of spousal physical violence against women in Zambia: a multilevel analysis. *BMC Public Health; London เล่ม 23*, 1-12. <https://doi.org/10.1186/s12889-023-15927-x>.

แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับ การโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต

ชมนภัส วังอินทร์¹ และเสกสั่น เครือคำ²

วันได้รับบทความ: 15 มิถุนายน 2567 วันแก้ไข: 28 มิถุนายน 2567 วันยอมรับเผยแพร่: 29 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

เทศบาลนครรังสิตเป็นเมืองที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร รถแท็กซี่จึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้บริการขนส่งที่ให้ความสะดวกสบายแก่ผู้โดยสารในเทศบาลนครรังสิต อีกทั้งยังตอบสนองต่อการเดินทางของประชาชนให้สามารถเดินทางไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม แต่บ่อยครั้งที่กลับต้องเจอปัญหาที่เกิดจากการให้บริการของคนขับรถแท็กซี่ จนส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบและสาเหตุของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ และศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิตมีการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากทัศนคติของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งเป็น 6 กลุ่ม คือ ประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ 5 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์กู้ชีพกู้ภัย 3 คน ตำรวจสายตรวจ 2 คน พนักงานสอบสวน 3 คน เจ้าหน้าที่ในศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารสาธารณะ จำนวน 2 คน และนักวิชาการด้านอาชญาวิทยา จำนวน 2 คน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นอาชญากรรมที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ต่อชีวิตร่างกาย และเพศ โดยมีสาเหตุสำคัญจากตัวคนขับรถแท็กซี่ที่มีปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ปัญหายาเสพติด ประกอบกับเหยื่อ ช่วงเวลา และสถานที่มีความเหมาะสม จึงทำให้เกิดโอกาสในการกระทำความผิดขึ้น ข้อเสนอแนะที่สำคัญในงานวิจัยครั้งนี้ คือ กรมการขนส่งทางบกควรนำเทคโนโลยีอย่างการติดตั้งโปรแกรมการเดินทางมาช่วยป้องกันการกระทำผิดของคนขับรถแท็กซี่ รวมทั้งผู้ประกอบการนิติบุคคลรถแท็กซี่ควรมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของตนเองให้มีคุณภาพและปลอดภัยสำหรับประชาชนผู้ใช้บริการ

คำสำคัญ : การป้องกันการเกิดอาชญากรรม, รถแท็กซี่, เทศบาลนครรังสิต

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรีศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบังคับใช้กฎหมาย คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

² รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Appropriate Guidelines for Preventing Related Crimes with Taking a Taxi in the Rangsit Municipality Area

Chomnapas Wangein¹ & Seksan Khruakham²

Received Date: June 15, 2024 Revised Date: June 28, 2024 Accepted Date: June 29, 2024

Abstract

Rangsit City Municipality is a city accommodating the expansion of Bangkok. Consequently, taxis are a convenient mode of transportation for passengers in Rangsit City Municipality, providing comprehensive coverage for travel to various areas. However, taxi services often encounter problems caused by taxi drivers, impacting the safety of citizens' lives and property. This qualitative study aimed to investigate the patterns and causes of crimes related to taxi transportation and examine appropriate measures for preventing such crimes in the Rangsit City Municipality area. Data were collected through in-depth interviews with key informants, divided into six groups: five taxi passengers, three rescue center officials, two patrol officers, three inquiry officers, two officials from the Passenger Protection Center, and two criminology academics. The research findings revealed that most crimes were related to property, physical harm, and sexual offenses. Key causes stemmed from taxi drivers' economic, social, and political factors, drug problems, as well as the suitability of victims, timing, and location, creating opportunities for criminal activities. The significant recommendation from this research was that the Department of Land Transport should implement technology, such as installing navigation software, to help prevent taxi driver misconduct. Additionally, taxi operators should enhance the quality and safety of their services for the public.

Keywords: Crime prevention, Taxi, Rangsit City Municipality

---

¹ Graduate student, Master of Arts Program in Criminology and Law Enforcement, Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy (Corresponding author)

² Assoc.Prof., Pol.Col., Ph.D., Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy

บทนำ (Introduction)

รถแท็กซี่เป็นบริการขนส่งสาธารณะรูปแบบหนึ่งในเมืองใหญ่ที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านการบริการขนส่งมวลชนของผู้คนให้มีความสะดวก สบาย รวดเร็ว กำหนดเส้นทางได้เอง สามารถให้บริการรับส่งผู้โดยสารได้ตามสถานที่ต่าง ๆ หรือแม้แต่สถานที่ที่ไม่มีรถโดยสารประจำทางผ่าน (อริศรา เสมชูโชติ, 2550) แม้ในเมืองใหญ่ ๆ จะหาที่จอดรถยาก ก็ไม่เป็นปัญหา รถแท็กซี่มีบริการอยู่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในเมืองหรือจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เรามักจะพบเจอการให้บริการรถแท็กซี่เป็นจำนวนมาก อย่างเทศบาลนครรังสิตที่เป็นจุดศูนย์กลางในการเดินทางต่อไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั้งในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก ด้วยการขยายตัวทางด้านประชากรและพื้นที่ในอัตราที่สูงขึ้น การย้ายถิ่นฐานของคนในจังหวัดอื่น ๆ เข้าสู่กรุงเทพมหานครความหนาแน่นของประชากรที่มีมาก ส่งผลให้ระบบสาธารณูปโภคและการคมนาคมขนส่งอาจมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากร ดังนั้น การมีระบบคมนาคมที่ดี มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การเดินทางของประชาชนนั้นเป็นไปอย่างราบรื่น สะดวกสบายซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ (อนันต์ โพธิกุล, 2558) รถแท็กซี่จึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการให้บริการขนส่งสาธารณะที่ถือได้ว่าให้ความสะดวกสบายแก่ผู้โดยสารในเทศบาลนครรังสิตได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังตอบสนองต่อความต้องการในการเดินทางของประชาชนให้สามารถเดินทางไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม และรวดเร็ว ประชาชนจึงนิยมหันมาใช้บริการโดยสารถแท็กซี่เป็นจำนวนมาก แต่บ่อยครั้งที่กลับต้องเจอปัญหาที่เกิดจากการให้บริการของคนขับรถแท็กซี่ เห็นได้จากจำนวนการรับเรื่องร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารรถสาธารณะ โทร. 1584 จำแนกตามข้อหาร้องเรียนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ เดือนมกราคม – มีนาคม 2567 พบว่า จำนวนการรับเรื่องร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารรถสาธารณะ โทร. 1584 จำแนกตามข้อหาร้องเรียนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ประเภทรถแท็กซี่ในเดือนมกราคม 2567 มีจำนวน 2,045 ข้อหา เดือนกุมภาพันธ์ 2567 มีจำนวน 1,701 ข้อหา และเดือนมีนาคม 2567 มีจำนวน 1,711 ข้อหา ตามลำดับ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ข้อหาที่มีจำนวนการร้องเรียนมากที่สุดในทุกเดือน คือ การปฏิเสธไม่รับผู้โดยสาร แสดงกิริยาจาไม่สุภาพ และขับรถประมาท นำพหุวัตเสียว แต่พฤติกรรมที่นำไปสู่การเกิดอาชญากรรมได้ก็ยังคงพบเจออยู่ เช่น เจตนาลักทรัพย์ กระทำการอันควรขายหน้า หรือกระทำการลามกอย่างอื่น และอื่น ๆ เป็นต้น และหากมองในภาพรวมของการรับเรื่องร้องเรียนในแต่ละเดือน จะเห็นได้จากจำนวนครั้งการรับเรื่องร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารรถสาธารณะ โทร. 1584 ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ จำแนกตามประเภทรถ (รถแท็กซี่) เดือนมกราคม – มีนาคม 2567 พบว่า จำนวนครั้งการรับเรื่องร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารรถสาธารณะ โทร. 1584 ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ จำแนกตามประเภทรถ (รถแท็กซี่) ในเดือนมกราคม 2567 มีจำนวน 1,524 ครั้ง เดือนกุมภาพันธ์ 2567 มีจำนวน 1,280 ครั้ง และเดือนมีนาคม 2567 มีจำนวน 1,275 ครั้ง ตามลำดับ (กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม, 2567) ทั้งนี้ แม้ว่าจำนวนครั้งการรับเรื่องร้องเรียนของรถแท็กซี่จะมีจำนวนลดลงในทุกเดือน แต่ก็ยังถือว่าเป็นจำนวนที่ยังมากอยู่ จนทำให้มุมมองของประชาชนที่มีต่อการใช้บริการรถแท็กซี่ถูกมองไปในด้านลบต่อสังคม ถึงแม้จะมีมาตรการกวดขันในการแก้ปัญหาดังกล่าว แต่ก็ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาย่างจริงจังสักที

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต
- 2) เพื่อศึกษาสาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

1) แนวคิดและทฤษฎีอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการทำผิดคดีอาชญากรรมจากการโดยสารรถแท็กซี่

(1) ทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) กำเนิดขึ้นจากแนวคิดสังคมไร้กฎเกณฑ์ของเดอว์คัม โดยโรเบิร์ต เมอร์ตัน ได้นำหลักการของทฤษฎีสังคมไร้กฎเกณฑ์ (Anomie theory) มาใช้อธิบายสถานการณ์อาชญากรรมที่เกิดขึ้นอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 1930 (Merton, 1938 อ้างถึงใน เสกสัน เครือคำ, 2558) อธิบายว่าอาชญากรรมนั้นเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันของโครงสร้างทางสังคม ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเดียวกับคนอื่นในสังคม จึงต้องแสวงหาวิธีการอื่นนอกจากการประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือการฉ้อโกง เป็นต้น ดังนั้น การที่คนขับรถแท็กซี่จะประกอบอาชญากรรมได้นั้น อาจมาจากปัจจัยที่มีเป้าหมายในชีวิตเป็นความร่ำรวยเหมือนคนอื่นในสังคม แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านโอกาสหรือวิธีการที่ถูกต้องทางสังคมที่น้อยกว่าคนในสังคมทั่วไป ทำให้ต้องหันไปพึ่งพาหรือฉกฉวยโอกาสที่จะประสบความสำเร็จด้วยการใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือที่สังคมทั่วไปไม่ยอมรับ อันก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้นในสังคม

(2) ทฤษฎีอาชญากรรมทั่วไป/การควบคุมตัวเอง (General theory of crime/Self-control theory) ถูกสร้างขึ้นโดยไมเคิล กอทเฟรดสัน และทราวิสเฮอร์ชี (Gottfredson & Herschi, 1995 อ้างถึงใน เสกสัน เครือคำ, 2558) อธิบายถึงอาชญากรรมว่า ผู้ที่มีการควบคุมตนเองสูงจะมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดน้อยในทุกช่วงของชีวิต ส่วนผู้ที่มีการควบคุมตนเองต่ำจะมีแนวโน้มในการกระทำผิดสูง โดยอาชญากรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีปัจจัยเอื้ออำนวยหรือมีโอกาส (Opportunity) ดังนั้นตามทฤษฎีของกอทเฟรดสันและเฮอร์ชี อาชญากรรมจะเกิดขึ้นจาก 2 องค์ประกอบหลักคือ การควบคุมตนเอง (Self-control) และโอกาส (Opportunity) โดยการควบคุมตนเอง (Self-control) ในแต่ละบุคคลนั้นจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ดังนั้น การที่คนขับรถแท็กซี่มีการกระทำผิดขึ้น เช่น การลักทรัพย์ การชิงทรัพย์ การล้วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น อาจเนื่องมาจากการควบคุมตนเองไม่ได้ หรือมีทักษะการควบคุมตัวเองในระดับต่ำ หรือในช่วงเวลานั้นไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ประกอบกับมีโอกาสที่เอื้ออำนวยให้คนขับรถแท็กซี่ลงมือกระทำความผิด จึงทำให้กลายเป็นปัจจัยที่เหมาะสมในการเกิดอาชญากรรมได้

(3) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory) นักอาชญาวิทยาท่านแรกที่ริเริ่ม

การศึกษาผลกระทบของความผิดปกติหรือความกดดันทางจิตใจที่มีผลต่อพฤติกรรมอาชญากรรมของบุคคล คือ เฮนรี เมาส์ลีย์ (Henry Maudsley) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวอังกฤษ (พรชัย ชันดี และคณะ, 2543 อ้างถึงใน เสกสัน เครือคำ, 2558) เมาส์ลีย์เชื่อว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นวิธีการแสดงออกเพื่อปลดปล่อยแรงกระตุ้นของโรคร้ายหรือความผิดปกติที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยลักษณะความผิดปกติทางจิตใจมีมาแต่กำเนิดและสามารถสืบทอดทางพันธุกรรมได้ แต่อย่างไรก็ตามนักอาชญาวิทยาแนวจิตวิทยาที่ได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับมากที่สุดคนหนึ่งคือ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เจ้าของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory) โดยมีหลักการพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิเคราะห์คือ พฤติกรรมของมนุษย์ส่วนมากเกิดจากพลังทางจิตภาคและชีวภาค หรือจิตใต้สำนึก ซึ่งบุคคลอาจจะไม่รู้ตัวหรือควบคุมในส่วนนี้ได้ ดังนั้นหากต้องการที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลจำเป็นต้องเข้าไปเปลี่ยนแปลงสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ รวมถึงจิตใต้สำนึกของบุคคลนั้น ตามทฤษฎีนี้โครงสร้างภายในจิตใต้สำนึกของบุคคลมีองค์ประกอบอยู่ด้วยกัน 3 ส่วน คือ อิด (Id) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับพลังสัญชาตญาณที่กระตุ้นหรือผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของบุคคล เช่น ความโลภ ความสุข ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นต้น อภีอิตตา (Superego) ซึ่งเป็นส่วนที่ตรงข้ามกับอิดที่จะคอยควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้อยู่ในกรอบที่ติงามโดยฟรอยด์มองว่าอภีอิตตานั้นเกิดจากการปลูกฝังเลี้ยงดูที่ดีจากครอบครัวในวัยเด็ก อิตตา (Ego) เป็นส่วนที่ตระหนักถึงความเป็นจริงของบุคคล มีหน้าที่ในการประสานระหว่างความต้องการของอิดกับส่วนควบคุมของอภีอิตตา ซึ่งจะนำมาสู่การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลที่บ่งบอกถึงตัวตนของบุคคล บุคคลธรรมดาทั่วไปจะมีพัฒนาการการทำงานของ อิด อิตตา และอภีอิตตา เป็นไปตามลำดับขั้นตอนตั้งแต่วัยเด็กจนโต หากมีการพัฒนาที่ผิดปกติจะเกิดการเสียสมดุลทำให้การทำงานของจิตใต้สำนึกนั้นเสียไปนำไปสู่การมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (เสกสัน เครือคำ, 2558) ดังนั้น พฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ ของคนชั่วร้ายที่ที่ถูกแสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความไม่สมดุลกันระหว่าง อิด อิตตา และอภีอิตตา ซึ่งการทำความผิดของคนชั่วร้ายมักจะเกิดจากอิดนั้นมีความแข็งแรงมากกว่าอภีอิตตา ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ชอบเอาแต่ใจตัวเอง ทำอะไรไม่ค่อยคำนึงถึงกฎระเบียบของสังคม ความถูกต้องหรือความเดือดร้อนของบุคคลอื่น

(4) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) เป็นทฤษฎีที่ถูกพัฒนาขึ้นจาก

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างของซัทเธอร์แลนด์ โดย โรนัลด์ เอเคอร์ (Ronald Aker, 1973 อ้างถึงใน เสกสัน เครือคำ, 2558) ซึ่งได้นำหลักแนวคิดทั้งหมดของทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่างมาขยายให้มีความครอบคลุมและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากขึ้น โดยการนำหลักการดังกล่าวมารวมกับหลักการส่งเสริมสนับสนุน (Reinforcement) ซึ่งนำมาจากทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนรู้พฤติกรรม การคงอยู่ของพฤติกรรม และการหยุดพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ของเอเคอร์มีหลักการที่สำคัญอยู่ด้วยกัน 4 อย่าง คือ 1) การคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential association) เป็นกระบวนการที่บุคคลเข้าไปมีการคลุกคลีกับคนอื่น โดยจะมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดมุมมอง (Definition) ซึ่งเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะแสดงออกกว่าจะเป็นแบบที่ชอบด้วยกฎหมายหรือแบบที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย 2) การกำหนดมุมมอง (Definition) เป็นแนวความคิดส่วนตัวของบุคคลเกี่ยวกับการให้เหตุผลว่าสิ่ง

ใดดีหรือสิ่งใดไม่ดี การกำหนดมุมมองนั้นเป็นเรื่องของความเชื่อและการหาเหตุผลในการที่จะสนับสนุน พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลแต่ละคน 3) การส่งเสริมสนับสนุนที่แตกต่าง (Differential reinforcement) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำว่าจะเป็นรางวัลหรือการลงโทษ เป็นผลดีหรือผลเสีย เป็นคุณหรือเป็นโทษ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีความคาดหวังจากการกระทำที่แตกต่างกันไป หากบุคคลเห็นว่าการกระทำนั้นจะนำมาซึ่งรางวัลก็จะลงมือกระทำหรือมีพฤติกรรมนั้นต่อไปจนกว่าจะมีการเรียนรู้ หรือคาดหวังว่าการกระทำนั้นจะเป็นโทษ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการส่งเสริมสนับสนุนที่บุคคลนั้นได้เรียนรู้ และคาดหวัง ได้แก่ จำนวน ความถี่ และความน่าจะเป็น โดยหากการส่งเสริมสนับสนุนนั้นเป็นรางวัลที่มีจำนวนมาก เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นสูงแล้ว การเกิดและการดำเนินอยู่ของอาชญากรรมก็จะมีมาก และ 4) การลอกเลียนแบบ (Imitation) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสังเกตพฤติกรรมคนอื่นแล้วทำตาม การเลียนแบบนั้นสามารถเกิดขึ้นได้จากการสังเกตจากบุคคลที่อยู่ใกล้ตัวและการสังเกตจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้เข้าไปสัมผัสสกลุคลิกโดยตรง (เสกสัน เครือคำ, 2558) โดยพฤติกรรมอาชญากรรมของคนขับรถแท็กซี่ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่บุคคลได้เรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม และมีความเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายนั้น เช่น การเห็นการกระทำผิดในหน้าข่าวที่ปรากฏตามสื่อออนไลน์ หรือตามที่พบเห็นได้ทั่วไป เป็นต้น

(5) ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational choice theory) การเลือกอย่างมีเหตุผลเป็นธรรมชาติของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะโดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์เอาตัวเองเป็นที่ตั้ง ดังนั้น การกระทำทุกอย่างจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลเพื่อเข้าข้างตนเอง โดยเหตุผลที่มักจะคำนึงถึงเป็นอันดับแรก คือ ประโยชน์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ โดยการคิดอย่างมีเหตุผลนั้นเป็นการคิดคำนวณเปรียบเทียบกันระหว่างผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Benefits) กับโทษหรือสิ่งที่ต้องเสีย (Costs) จากการกระทำ ซึ่งเป็นมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ (Economic approach) (เสกสัน เครือคำ, 2558) ดังนั้น การที่คนขับรถแท็กซี่จะประกอบอาชญากรรมได้นั้น หากคนขับรถแท็กซี่คิดว่าไม่มีกำไรจากการกระทำผิดกฎหมายก็จะเป็นการประกอบอาชญากรรม

2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

(1) ทฤษฎีเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม (Victimization theories) มีแนวคิดเหยื่ออาชญากรรม 3 แนวคิดดังนี้ (เสกสัน เครือคำ, 2558) 1) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมรับผิดชอบของเหยื่อ (Victim precipitation) แนวคิดนี้เป็นแนวคิดดั้งเดิมของการศึกษาเหยื่ออาชญากรรม โดยในยุคแรก ๆ ของการศึกษาเหยื่ออาชญากรรมนั้นจะเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของเหยื่อในการเกิดขึ้นของอาชญากรรม โดยสมมติฐานเบื้องต้นของแนวคิดนี้คือ เหยื่อมีส่วนที่ทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น แต่ระดับความรับผิดชอบนั้นจะแตกต่างกันไปตามแต่ละสถานการณ์ (Wolfgang, 1958 อ้างถึงใน เสกสัน เครือคำ, 2558) 2) แนวคิดเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของเหยื่อ (Lifestyle theory) แนวคิดนี้มองว่าวิถีการดำเนินชีวิตบางอย่างของบุคคลทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสที่จะกลายเป็นเหยื่ออาชญากรรม ในขณะที่วิถีชีวิตของบางคนมีลักษณะที่เป็นการลดโอกาสการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ดังนั้น อาชญากรรมมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นเมื่อเหยื่อนำพาตัวเองเข้าสู่สถานการณ์ที่อาจจะได้รับอันตรายได้ สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอาจก่อให้เกิดบุคคลกลายเป็นเหยื่อของอาชญากรรมก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์วันเวลาและสถานที่ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คนขับรถแท็กซี่ไม่เพียงแต่จะเป็นสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมเสมอไป แต่เหยื่อหรือ

ผู้เสียหายก็สามารถเป็นสาเหตุในการเกิดอาชญากรรมได้เหมือนกัน เช่น การแต่งกายของเหยื่อไปกระตุ้นให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น หรือการที่เหยื่อใช้บริการรถแท็กซี่ไปในสถานที่ที่เปลี่ยว ไม่มีผู้คนสัญจรไปมา เป็นต้น

(2) ทฤษฎีปกติวิสัย (Routine activity theory) มีหลักการสำคัญคือ อาชญากรรมเกิดจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ (เสกสัน เครือคำ, 2558) 1) เป้าหมายที่เหมาะสม (Suitable target) ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งของ และสถานที่โดยลักษณะของเป้าหมายหรือเหยื่อที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดนั้น 2) การขาดการคุ้มครองที่ดี (Absence of capable guardian) เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำความผิดโดยการคุ้มครองที่ดีนั้นจะเป็นสิ่งของ บุคคล หรือวิธีการใด ๆ ก็ได้ที่ทำให้อาชญากรรมไม่กล้าลงมือกระทำความผิด และ 3) ผู้ที่จะกระทำความผิด (Motivated offender) ซึ่งจะเป็นใครก็ได้ที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม แต่เมื่อมีโอกาสหรือแรงจูงใจที่จะกระทำความผิด อาจจะได้ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการคิดตัดสินใจเมื่อกระทำความผิด ด้วยหลักการคิดอย่างมีเหตุผลในการกระทำความผิดซึ่งเกิดจากการพิจารณาถึงองค์ประกอบที่เป็นเหยื่อและการปกป้องคุ้มครอง ดังนั้น อาชญากรรมที่เกิดจากการโดยสารรถแท็กซี่ ส่วนมากมักจะพุ่งเป้าไปที่ตัวเหยื่อหรือผู้โดยสาร กล่าวคือ หากเหยื่อมีความเหมาะสม โดยสารรถกลับบ้านคนเดียว โดยขาดการคุ้มครองที่ดี ประกอบกับช่วงเวลานั้น คนขับรถแท็กซี่อาจจะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ไปกระตุ้นให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น ก็จะเข้าองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมทันที แต่หากสลับกันผู้ที่จะกระทำความผิดก็อาจจะเป็นได้ทั้งตัวผู้โดยสารเองหรือคนขับรถแท็กซี่ก็ได้ แล้วแต่ว่าแต่ละคนจะมีโอกาสในการกระทำความผิดได้มากน้อยแค่ไหน

3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจากการโดยสารรถแท็กซี่

(1) ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environment Design) เมื่อปี 1971 เรย์ เจฟฟรีย์ (Jeffery, 1977 อ้างถึงใน พรชัย ชันตี และคณะ, 2558) ได้พัฒนาทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม โดยหลักการของการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมนั้น เป็นสิ่งที่สามารถวางแผน เปลี่ยนแปลง แก้ไข เพื่อใช้เป็นมาตรการในการป้องกันอาชญากรรมได้ โดยปิดกั้นโอกาสให้อาชญากรเข้าถึงบุคคล ทรัพย์สิน หรือเป็นการลดช่องโอกาสในการกระทำความผิดของคนร้ายให้น้อยลงด้วยการคำนึงถึงความสำคัญของการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม โดยการออกแบบสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวย หัวใจสำคัญของการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม คือ ปรับสภาพแวดล้อมและใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมในการลดโอกาสการก่ออาชญากรรม และช่วยทำให้สภาพแวดล้อมดูปลอดภัยไม่น่ากลัว (พรชัย ชันตี และคณะ, 2558) การอาศัยธรรมชาติของสภาพแวดล้อมมาเป็นประโยชน์ในการป้องกันอาชญากรรมถือเป็นกลยุทธ์ที่แตกต่างจากระบบรักษาความปลอดภัยทั่วไป ซึ่งเน้นการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย กลอนล็อกเปิดปิดประตู ระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด แต่ระบบการรักษาความปลอดภัยของการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม กลับเน้นการใช้สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ในทางที่ทำให้คนร้ายรู้สึกเป็นเขตหวงห้าม และถูกเฝ้าระวังอยู่ จึงไม่อยากเสี่ยงกระทำความผิด

(2) ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วย (ศรีวรารห์ รังสีพราหมณกุล และชยพล ฉัตรชัยเดช, ม.ป.ป.) 1) ผู้กระทำความผิด/คนร้าย (Criminals) หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการ (Desire) จะก่อเหตุหรือลงมือกระทำความผิด ต้องพยายามลดหรือควบคุมจำนวนผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายในพื้นที่ 2) เหยื่อ (Victims)/เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล สถานที่ หรือวัตถุสิ่งของที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายมุ่งหมายกระทำต่อ หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ และ 3) โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายมีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม เมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านดังกล่าวข้างต้น จะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ทฤษฎีดังกล่าวได้เสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม หรือการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม โดยต้องพยายามทำอย่างไรก็ตามที่จะให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรมด้านใดด้านหนึ่งหายไป ก็จะทำให้อาชญากรรมไม่เกิดขึ้น

(3) ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory) มีแนวคิดมาจากรัฐเป็นผู้ใช้มาตรการทางกฎหมาย รัฐได้รับอาณัติมอบหมาย และบังคับใช้กฎหมายภายใต้หลักนิติธรรม ซึ่งทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมแบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี ดังนี้ 1) ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) เป็นทฤษฎีที่มุ่งควบคุม ระวัง ปรามปรามอาชญากรรมเป็นหลัก ส่วนเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นเรื่องรองลงไป บังคับใช้กฎหมายด้วยความรวดเร็ว รุนแรง และแน่นอน เน้นการวินิจฉัยคดีตั้งแต่ตอนต้นของกระบวนการยุติธรรม เมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้วให้สันนิษฐานไว้ก่อนเลยว่าเป็นผู้กระทำความผิด และ 2) ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process) เป็นทฤษฎีที่ยึดหลักกฎหมายและยึดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน แม้ในบางกรณีจะมีหลักฐานชิ้นสำคัญในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย แต่ถ้าหากได้หลักฐานนั้นมาด้วยกระบวนการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ก็ไม่อาจรับฟังเพื่อลงโทษจำเลยได้ เน้นการเปิดเผยการพิจารณาคดีในชั้นศาล เมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้ว ให้สันนิษฐานไว้ก่อนเลยว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะพิจารณาคดีจนถึงที่สุดแล้ว (พรชัย ชันดี และคณะ, 2558) ทฤษฎีทั้งสองนี้ไม่มีความแตกต่างกันในแง่ของเป้าหมาย เพราะทั้งสองทฤษฎีต่างมุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคมส่วนร่วม แต่จะต่างกันในเรื่องวิธีการปฏิบัติ โดยแนวทางการป้องกันอาชญากรรมวิธีนี้จึงมุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และการบังคับใช้กฎหมายส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ ซึ่งข้อดีของการป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมายคือเห็นผลลัพธ์ได้อย่างรวดเร็วในการป้องกันอาชญากรรม แต่ก็มีข้อเสียคือเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ อาจจะไม่ใช่เป็นการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

(4) ทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory) ทฤษฎีนี้มีรากฐานจากการทดลองจาก ฟิลลิป ซิมบาร์โด (Philip Zimbardo) เป็นนักจิตวิทยาจากสแตนฟอร์ด ทำการทดลองในปี 1969 โดยนำรถที่ไม่มีป้ายทะเบียนและเปิดฝากระโปรงไปจอดทิ้งไว้หนึ่ง ๆ ที่ย่านบร็อกซ์ (The Bronx) เป็นย่านที่เสื่อมโทรมของนิวยอร์กหนึ่งคันและอีกหนึ่งคันไปจอดทิ้งไว้ที่ พาโล อัลโต (Palo Alto, California) เป็นย่านที่อยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด รัฐแคลิฟอร์เนีย หลังจากจอดทิ้งไว้รถคันที่จอดในย่านบร็อกซ์นั้นถูกทุบทำลายจากผู้คนในช่วงเวลาไม่ถึง 24 ชั่วโมงหลังจากที่ไปจอด โดยมีผู้คนเข้าไปทำลายทรัพย์สินกลุ่มแรกเป็นกลุ่ม

ครอบครัวที่มีพ่อ แม่ ลูก รถถูกทุบตีกระเจกและขโมยของที่สามารนำไปขายได้ เช่น หม้อน้ำและแบตเตอรี่ ทุกชิ้นส่วนของรถถูกทำลายและกลายเป็นสนามเด็กเล่นของเด็ก ๆ ในภายหลัง แต่กลับกัน รถอีกคันที่ถูกจอดไว้เช่นเดียวกันในย่านพาลอ อัลโต นั้น ไม่มีใครแตะต้องนานกว่า 1 สัปดาห์ ฟิลลิป ซิมบาร์โดผู้ทดลอง จึงนำค้อนเข้าไปทุบรถคันนั้นและผ่านไปไม่นานผู้คนแถวนั้นก็เข้ามาร่วมทำลายรถเช่นเดียวกัน ซึ่งผู้คนที่เข้ามาทำลายรถเป็นคนวัยกลางคนที่เป็นผู้ใหญ่ เป็นคนผิวขาว แต่งตัวดี จากการทดลองเชื่อว่าผู้คนที่อยู่ในย่านบร็องซ์เป็นย่านที่มีประวัติการทิ้งร้างทรัพย์สินสูงกว่าที่อื่น ๆ จึงทำให้เกิดการทำลายทรัพย์สินขึ้นอย่างรวดเร็วหลังจากนำรถไปจอดทิ้งไว้ แต่สำหรับในย่านพาลอ อัลโตที่เป็นย่านที่มีผู้คนในสังคมที่ดีกว่าจึงไม่มีการเข้าไปทำลายรถที่ถูกจอดทิ้งไว้ แต่ที่น่าสนใจคือ เมื่อซิมบาร์โดเริ่มทุบรถที่จอดไว้เพียงไม่กี่ชั่วโมงจึงสังเกตเห็นได้ว่าหากปล่อยให้ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรมมันจะกลายเป็นจุดเริ่มที่ทำให้เป็นสิ่งดึงดูดให้ผู้คนที่เข้ามาทำลายให้เสื่อมโทรมมากยิ่งขึ้น (จิราวุธ อินทะไชย, 2565 : ออนไลน์) รอยแตกนั้นจะกลายเป็นสื่อสัญญาณให้กับคนที่ผ่านไปมาในย่านนั้นคิดว่านี่คือชุมชนที่เสื่อมโทรม ไม่มีใครดูแลรับผิดชอบ เพราะมันแล้วซั้เองก็ไม่ต้องใส่ใจความเป็นระเบียบไปด้วยก็ได้ การปล่อยให้ทรัพย์สินเสื่อมโทรมจะจุดชนวนให้เกิดรอยแตกอื่น ๆ ขึ้นตามมา คนมือบอนที่เริ่มเอาก้อนหินไปขว้างกระเจกบ้านคนอื่นให้เสียหายเพราะคิดว่าทำได้ไม่มีใครสนใจ ฟันสี่สเปร์ยตามผนัง ทำลายทรัพย์สินสาธารณะ ระดับการกระทำที่เลวร้ายค่อย ๆ เติบโต และความโกลาหลจะเดินทางจากบ้านหลังหนึ่งไปสู่อีกหลังหนึ่ง จากชุมชนหนึ่งไปสู่อีกชุมชนหนึ่ง จนกลายเป็นย่านเขตพื้นที่อันตรายที่มีอาชญากรรมก่อตัวขึ้นได้ในที่สุด (Dsignsomething, ม.ป.ป.) ดังนั้น การลดพื้นที่เชิงลบ ป้องกันหน้าตาแต่กร้าว ไม่ให้เกิดปัญหาเล็กน้อยแล้วกลายเป็นปัญหารุนแรงในภายหลัง เพราะถ้าหากปล่อยให้ละเลยจะทำให้เกิด การละเมิดกฎหมายโดยจะละเมิดครั้งขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเห็นว่าทำได้ไม่เป็นไร แม้คนที่ไม่เคยคิดจะละเมิดกฎหมายก็เกิดความรู้สึกคล้อยตาม เมื่อทำการละเมิดเรื่องเล็ก ๆ ได้ต่อไปก็จะทำการละเมิดเองใหญ่ ๆ ที่สร้างความเสียหายและความรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายหรือกฎระเบียบเสื่อมถอยไป เมื่อปล่อยให้เกิดความเสียหายมากขึ้นจนกระทั่งมีสภาพเป็นแหล่งเสื่อมโทรม คนดีก็ไม่อยากที่จะอยู่จึงเลี้ยวที่จะเข้าไปใกล้บริเวณตรงนั้น ในที่สุดก็ถูกพวกมิจฉาชีพหรือพวกที่เป็นตัววางสังคมยึดครองพื้นที่ไปโดยปริยาย เช่น รีบเปลี่ยนหน้าตาที่แตกโดยเร็ว รีบกำจัดรถยนต์ที่ถูกทิ้งโดยเร็ว รีบเก็บกวาดสิ่งของที่ถูทิ้งหรือขยะโดยถูกต้องตามกฎหมาย รีบขจัดรอยฟันสีตามกำแพงโดยเร็ว จัดหาหรือสร้างสถานที่พบบปะของวัยรุ่น ไม่ให้ไปชุมนุมกันตามที่ลับตาคน ทาสีสิ่งปลูกสร้างใหม่อยู่เสมอ ทำความสะอาดทางเท้าและรางถนนอยู่เสมอ เป็นต้น

(5) ทฤษฎีการยับยั้งป้องกัน (Deterrence theory) ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิม ตามหลักสมมติฐานเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการลงโทษตามกฎหมายที่ว่า “ความเหมาะสม ความรวดเร็ว และความโปร่งใสในการลงโทษนั้นเป็นหัวใจสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม” (Zimring & Hawkins, 1973 อ้างถึงใน เสกสัน เครือคำ, 2558) โดยแนวคิดนี้เน้นไปที่การยับยั้งป้องกันอาชญากรรมด้วยการทำให้กลัวต่อการลงโทษ โดยหลักการยับยั้งป้องกันของการลงโทษนั้น มีอยู่ด้วยกัน 2 ประการ คือ 1) การยับยั้งป้องกันเฉพาะ (Specific deterrence) เป็นการยับยั้งป้องกันที่ตัวบุคคลที่ถูกลงโทษ นั่นคือการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดให้หลายจำและหวาดกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอีก ดังนั้นผลของการ

ลงโทษประเพณีนี้จึงเป็นผลที่เกิดเฉพาะต่อตัวผู้ที่ถูกลงโทษ และ 2) การยับยั้งป้องกันทั่วไป (General deterrence) เป็นการยับยั้งป้องกันที่มีผลต่อประชาชนคนอื่นที่ไม่ได้ถูกลงโทษ นั่นคือ การนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษนั้นเป็นเหมือนการแสดงตัวอย่างให้คนอื่นดูและไม่กล้าเอาเยี่ยงอย่างหรือกระทำความผิดอย่างเดียวกับผู้ที่ถูกลงโทษ และถ้าหากกระทำผิดอย่างเดียวกันก็จะได้รับการลงโทษนี้เช่นเดียวกัน ตามทฤษฎีการยับยั้งป้องกัน การลงโทษที่จะสามารถยับยั้งป้องกันพฤติกรรมอาชญากรรมของมนุษย์ได้จะต้องมีลักษณะ 3 ประการ คือ 1) ความรุนแรงที่เหมาะสม (Proportionate severity) การลงโทษที่ดีจะต้องมีความรุนแรงเพียงพอเหมาะสมกับความผิด และรุนแรงพอที่จะทำให้คนทั่วไปกลัวไม่กล้าที่จะลงมือกระทำความผิดนั้น ซึ่งโดยทั่วไปบทลงโทษทางอาญา ก็จะประกอบไปด้วย การปรับ การจำคุก และการประหารชีวิต นอกจากนี้ก็ยังมี การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และการยึดใบอนุญาตต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งความรุนแรงที่เหมาะสมของบทลงโทษนั้นขึ้นอยู่กับสังคมและกาลเวลา หากบทลงโทษใดแล้วหรือไม่เหมาะสมก็สามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ เช่น การแก้ไขกฎหมายอาญาเสพติดโดยการเพิ่มโทษให้กับผู้ที่ค้ายาเสพติดบางประเภท การเพิ่มโทษสำหรับคนเมาแล้วขับหรือการเพิ่มโทษในกฎหมายอื่น ๆ เพื่อสร้างความน่ากลัวทำให้คนไม่กล้าที่จะฝ่าฝืนหรือกระทำความผิด 2) ความรวดเร็ว (Swiftness) การลงโทษที่มีประสิทธิภาพในการยับยั้งป้องกันจะต้องมีความรวดเร็วสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างรวดเร็วที่สุด ความรวดเร็วของการลงโทษจะเน้นไปที่กระบวนการพิจารณาของศาลในการไต่สวนคดีและมีคำพิพากษาลงโทษ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับงานของตำรวจในหน้าที่ของการสอบสวนทำสำนวนคดีของพนักงานสอบสวน หากพนักงานสอบสวนสามารถสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานได้เร็วก็จะทำให้คดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้รวดเร็วด้วย ดังนั้นตามหลักการของความรวดเร็วของการลงโทษนี้ หากบทลงโทษสามารถนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำผิดได้ทันทีที่จะมีประสิทธิภาพในการยับยั้งป้องกันมาก และ 3) ความแน่นอน (Certainness) การลงโทษที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความแน่นอน ซึ่งความแน่นอนของการลงโทษสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ เช่น การเพิ่มโอกาส ที่ผู้กระทำความผิดจะถูกจับกุม ได้แก่ การเพิ่มสายตรวจการสืบสวนหาข่าว การไปถึงที่เกิดเหตุให้รวดเร็ว การระดมกวาดล้างอาชญากรรม การเก็บพยานหลักฐานที่ถูกต้องครบถ้วน หลักการของทฤษฎีการยับยั้งป้องกันให้มีประสิทธิภาพคือ การบังคับใช้กฎหมายต้องมีบทลงโทษที่แน่นอน กฎหมายที่ใช้บังคับต้องบังคับใช้ได้กับทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ กฎหมายที่ใช้บังคับต้องมีบทลงโทษที่รวดเร็ว และกฎหมายที่ใช้บังคับในการลงโทษผู้กระทำความผิดต้องได้รับการลงโทษที่เหมาะสม ไม่ลงโทษรุนแรงมากเกินไป เพราะจะส่งผลทำให้พฤติกรรมการกระทำผิดมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่วนบทลงโทษที่น้อยเกินไป จะทำให้คนร้ายไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกรียงศักดิ์ แสงสว่าง และกฤษณา ไวสารวง (2561) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ การจัดระบบบริการแท็กซี่ โดยสภาสาธารณะของกรมการขนส่งทางบก โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการจัดระบบการให้บริการแท็กซี่โดยสภาสาธารณะของกรมการขนส่งทางบก ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นปัญหาในการจัดระบบดังกล่าว และศึกษาแนวทางการจัดระบบแท็กซี่สาธารณะต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีของกรมการขนส่งทางบก โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ อธิบดีกรมการขนส่งทางบก

ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เจ้าของสหกรณ์แท็กซี่ ผู้ขับแท็กซี่สาธารณะ และประชาชน ผู้ใช้บริการรถแท็กซี่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า อาชีพคนขับรถแท็กซี่เป็นช่องทางในการเปิดโอกาสให้อาชญากรเข้ามา ก่ออาชญากรรมได้ง่าย ซึ่งยังไม่มียุทธศาสตร์เฉพาะด้านที่เข้ามาควบคุมดูแลอย่างจริงจัง กฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือ ระบบที่เหมาะสมต่อการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในรถแท็กซี่ก็ยังไม่เด็ดขาดชัดเจน และเจ้าพนักงานไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง อาจเพราะอาชีพเกี่ยวเนื่องกับรถแท็กซี่มีผลประโยชน์มหาศาล ในการใช้กฎหมายและมาตรการในการควบคุมผู้ขับรถแท็กซี่ที่ใช้บังคับอยู่ยังไม่อาจป้องกันปัญหาที่เกิดจากผู้ขับรถแท็กซี่ได้เพียงพอ เนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขับรถแท็กซี่ยังขาดคุณภาพและมาตรฐานในการ ควบคุม ดังนั้นการมีสายต่วนนั้นถือว่าเป็นช่องทางที่ผู้ร้องเรียนเข้าถึงได้สะดวกกว่าช่องทางอื่น ๆ ตรงที่มีการ รับเรื่องตลอดเวลา สอบถามปัญหาไปมาระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ที่แจ้งเรื่อง ทำให้เข้าถึงปัญหาได้ง่ายและชัดเจน กว่า มีการสื่อสารในรายละเอียดครบถ้วน แต่เมื่อประชาชนได้ส่งข้อร้องเรียนไปแล้ว การแก้ปัญหาส่วนใหญ่ นั้น ใช้เวลาค่อนข้างนาน เป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับก่อนหลัง ทำให้ผู้ร้องเรียนรู้สึกว่าการทำงาานนั้นมีความล่าช้า แนวทางการจัดระบบแท็กซี่สาธารณะ ปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์เฉพาะด้านที่เข้ามาควบคุมดูแลอย่างจริงจัง กฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือระบบที่เหมาะสมต่อการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในรถแท็กซี่ยังไม่ เหมาะสมเนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขับรถแท็กซี่ยังขาดคุณภาพและมาตรฐานในการควบคุม รวมทั้ง การออกใบอนุญาตจึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานดังกล่าว เช่น ปัญหาแท็กซี่ไม่รับผู้โดยสารไม่มีมารยาท ในการขับแท็กซี่ การขับที่ไม่ปลอดภัยและหนักที่สุดคือการทำตัวเยี่ยงโจร ซึ่งเป็นปัญหาที่สะสมมายาวนาน ไม่ มีหน่วยงานใดที่สามารถจัดการได้

นิศพล รักษาธรรม (2559) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ ความหวาดกลัวอาชญากรรมทางเพศของหญิงที่ โดยสารรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (รถแท็กซี่) ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา รูปแบบและวิธีการการก่ออาชญากรรมทางเพศหญิงที่โดยสารรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (รถแท็กซี่) ในเขต กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาระดับความหวาดกลัวอาชญากรรมทางเพศของหญิง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อความหวาดกลัวอาชญากรรมทางเพศของหญิง โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็น เครื่องมือในการวิจัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ขับขีรถแท็กซี่ทั้งส่วนบุคคลและนิติบุคคล เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติ หน้าที่เป็นเจ้าพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ในกรมคุ้มครองผู้โดยสารสาธารณะ กรมการขนส่งทางบก และ ประชาชนที่เคยมีประสบการณ์อาชญากรรมทางเพศจากรถแท็กซี่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเมื่ออายุ มากขึ้นจะมีความหวาดกลัวอาชญากรรมน้อยลง อาชีพทุกอาชีพมีความหวาดกลัวอาชญากรรมมากกว่ากลุ่ม อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/รับจ้างอิสระ บุคคลที่โดยสารแท็กซี่ไม่บ่อยหรือไม่ค่อยใช้บริการจะมีพฤติกรรม หลีกเลี่ยงจากอาชญากรรมที่มาก จึงทำให้มีความหวาดกลัวอาชญากรรมก็มากตามด้วย ทุกช่วงเวลาเดินทาง คือช่วงเวลาเร่งด่วนเช้า (06.00 – 10.00) ช่วงเวลาปกติเช้า (10.01 – 16.00) ช่วงเวลาเร่งด่วนเย็น (16.01 – 20.00) ช่วงเวลาปกติเย็น (20.01 – 24.00) มีความหวาดกลัวอาชญากรรมมากกว่าช่วงเวลาพิเศษ (24.01 – 06.00) ประสบการณ์อาชญากรรมไม่ส่งผลต่อความหวาดกลัวอาชญากรรม ผู้โดยสารหญิงมีการรับรู้ความเสี่ยง มาก ยิ่งทำให้ความหวาดกลัวอาชญากรรมมากขึ้นตามด้วย ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยเข้าแจ้งความกับตำรวจ ในคดีกลุ่มนี้มากเท่าไร และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ พบว่า คดีกลุ่มนี้เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก จากการศึกษา

รูปแบบอาชญากรรมทางเพศของแท็กซี่ แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ การกระทำผิดทางเพศด้วยวาจา ด้วยกิริยา และการสัมผัสร่างกาย ซึ่งไม่รวมถึงการข่มขืนกระทำชำเรา โดยสามารถเกิดได้ทั้งกลางวันและกลางคืนเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ซึ่งการเกิดขึ้นอยู่ที่สถานการณ์ที่เหมาะสมมากกว่าเวลาเกิดเหตุ และการกระทำผิดทั้ง 3 รูปแบบเกิดขึ้นไม่บ่อยมาก เฉลี่ยอาจจะปีละครั้ง สองครั้ง หรือแทบไม่มีเลย อาจด้วยเหตุว่า เจ้าทุกข์ไม่เข้าแจ้งความด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร (Document Research) และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย 1) ประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ จำนวน 5 คน 2) เจ้าหน้าที่ศูนย์กู้ชีพกู้ภัยเทศบาลนครรังสิต จำนวน 3 คน 3) เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ จำนวน 2 คน 4) เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานสอบสวน จำนวน 3 คน 5) เจ้าหน้าที่ในกรมคุ้มครองผู้โดยสารสาธารณะ กรมการขนส่งทางบก จำนวน 2 คน และ 6) นักวิชาการด้านอาชญาวิทยาที่มีประสบการณ์ด้านการบังคับใช้กฎหมาย จำนวน 2 คน โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ (Criterion sampling) และใช้รูปแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามเกณฑ์ (Criterion Purposive sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก

ผลการวิจัย (Results)

1) รูปแบบของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต

(1) อาชญากรรมที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต ส่วนใหญ่จะเป็นอาชญากรรมที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น การลักทรัพย์ การชิงทรัพย์ การใช้กำลังเข้าทำร้ายหรือขู่ขังว่าจะใช้กำลังเข้าทำร้ายในทันที เป็นต้น

(2) อาชญากรรมที่เป็นความผิดต่อชีวิตร่างกายและเพศ จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต ส่วนใหญ่จะเป็นการทำร้ายร่างกาย การข่มขืนกระทำชำเรา รวมถึงยังมีเรื่องการกระทำที่มีเจตนาไม่ดีต่อเพศตรงข้าม หรือเพศเดียวกันเพื่อผลประโยชน์ในการร่วมรัก โดยไม่ได้รับการยินยอมจากอีกฝ่าย (Sexual Harassment) ทั้งทางร่างกาย สายตา หรือการพูดจาชวนลามประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่

(3) รูปแบบข้อหาการร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารสาธารณะ จากการศึกษาค้นคว้าด้านพบว่า รูปแบบของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิตที่ถูกร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารสาธารณะ โท.ร. 1584 จำแนกตามข้อหาการร้องเรียนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ คือ คนขับรถแท็กซี่มีพฤติกรรมการโกงราคาค่าโดยสารหรือเรียกเก็บค่าโดยสารเกินกว่าอัตราที่กำหนด การปฏิเสธไม่รับผู้โดยสาร การแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ และการขับรถประมาทน่าหวาดเสียว ซึ่งเป็นร้องเรียนตามที่พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กำหนด

2) สาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกิดจากการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต

(1) ตัวคนขับรถแท็กซี่

(1.1) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จากการศึกษาพบว่า สาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต ส่วนมากเกิดจากตัวคนขับรถแท็กซี่ที่มีแรงจูงใจหรือปัจจัยต่าง ๆ เป็นตัวกระตุ้นให้ลงมือกระทำความผิด โดยมีช่องโอกาสที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชญากรรม เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ อาจทำให้คนขับรถแท็กซี่ขาดการยับยั้งชั่งใจ คนขับรถแท็กซี่มีการชั่งน้ำหนักของการกระทำมาอย่างดีแล้ว กล่าวคือ มีการเปรียบเทียบผลต่างระหว่างค่าตอบแทนกับสิ่งที่ต้องลงทุนไปเรียบร้อยแล้ว หากค่าตอบแทนสูง ความเสี่ยงน้อยย่อมง่ายต่อการตัดสินใจทำความผิด

(1.2) ปัญหาเสพติด จากการศึกษาพบว่า สาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต เกิดจากการที่คนขับรถแท็กซี่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviance Behavior) เช่น คนขับรถแท็กซี่มีการเริ่มจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ ก่อนจะนำไปสู่การเสพติดในที่สุด ซึ่งฤทธิ์ของสารเสพติดแต่ละชนิดจะส่งผลกระทบต่อระบบประสาท ไม่ว่าจะเป็นการกดประสาท หลอนประสาท หรือกระตุ้นประสาท ซึ่งพฤติกรรมเบี่ยงเบนดังกล่าวนำไปสู่พฤติกรรมอาชญากรรมใน

(1.3) โอกาสในการกระทำผิด จากการศึกษาพบว่า สาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต เกิดจากการที่คนขับรถแท็กซี่มีโอกาสที่จะกระทำผิด อาจจะได้ด้วยเหตุผลที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิดตัดสินใจลงมือกระทำผิดด้วยหลักการคิดอย่างมีเหตุผลในการกระทำความผิด

(2) ประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่

(2.1) ปัจจัยทางด้านรูปร่าง ลักษณะ จากการศึกษาพบว่า คนขับรถแท็กซี่ไม่ได้เป็นสาเหตุหลักในการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิตเสมอไป แต่ประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่ก็สามารถเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้นได้ กล่าวคือ การที่ประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่แต่งกายวาบหวี สวมใส่เครื่องประดับสิ่งของมีค่าราคาแพง ซึ่งทำให้ตัวเองเป็นที่น่าสนใจขึ้นมา จึงทำให้อาชญากรเกิดแรงกระตุ้นหรือมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด และตัวเองกลายเป็นเหยื่อที่เหมาะสมของอาชญากรโดยที่สุด

(2.2) การดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาพบว่า สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งในการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต คือ การที่ประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่มีอาการเมามาจากการดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้ขาดสติ ควบคุมตัวเองไม่ทัน และมักเรียกใช้บริการรถแท็กซี่ในช่วงเวลาที่กลับจากการดื่มสังสรรค์ จึงทำให้สติสัมปชัญญะน้อยลง ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้เมื่อเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นก็ไม่สามารถตั้งตัวรับมือได้ทัน จึงทำให้ง่ายต่อการประกอบอาชญากรรม

(3) สภาพแวดล้อม

(3.1) **ช่วงเวลา** จากการศึกษาพบว่า สาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต เกิดในช่วงเวลาที่เหมาะสม กล่าวคือ คนส่วนใหญ่เรียกใช้บริการ มักจะเป็นช่วงเวลากลางคืน ช่วงเวลาใกล้โพล้เพล้ เวลาพลบค่ำ ยิ่งทำให้การมองเห็นยากขึ้น หากเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นมา ก็จะทำให้ยากต่อการเข้าช่วยเหลือ และส่วนใหญ่เป็นเวลากลางคืนที่ประชาชนมีความเหนื่อยล้า อ่อนเพลียจากการทำงานมาทั้งวัน บางรายอาจจะเผลอหลับไปในที่สุด

(3.2) **สถานที่** จากการศึกษาพบว่า สาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต เกิดในสถานที่ที่เหมาะสม กล่าวคือ หากประชาชนเรียกใช้บริการไปในเส้นทางเปลี่ยว ผู้คนสัญจรไปมาน้อย และประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยใช้เส้นทางดังกล่าวกัน ก็จะทำให้องค์ประกอบของสถานที่เกิดความเสี่ยง เมื่อสถานที่เกิดความเหมาะสม อาชญากรก็ยังมีโอกาสในการเลือกเหยื่อที่เหมาะสมตามไปด้วย

3) **แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต**

(1) มุมมองด้านประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่

(1.1) **ลดความน่าสนใจจากการเป็นเหยื่อที่เหมาะสม (Suitable target)** ลง จากการศึกษาพบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิตที่ดีที่สุด คือ ประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่จะต้องหลีกเลี่ยงการลดความน่าสนใจลง เช่น ไม่สวมใส่เครื่องประดับมีค่า ราคาแพงในขณะที่ใช้บริการรถแท็กซี่ ไม่แต่งกายล่อแหลม รวมถึงไม่พูดคุยเรื่องข้อมูลส่วนตัวมากเกินไป อาจพูดคุยเรื่องเส้นทางที่แท็กซี่จะขับไป การจราจรทั่วไป ไม่หลงประเด็นที่อาจเปิดช่องโอกาสในการลงมือกระทำความผิดของคนขับรถแท็กซี่ได้

(1.2) **การตัดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรม** จากการศึกษาในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานสอบสวน มีความเห็นว่า การเลี่ยงไปใช้บริการรถสาธารณะประเภทอื่นถือเป็นการตัดช่องโอกาสในการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิตที่ดีที่สุด

(1.3) **ไม่ประมาท และมีสติอยู่ตลอดเวลา** จากการศึกษาพบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต คือ ประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่จะต้องมีสติอยู่กับตัวตลอดเวลา หากเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้นมาจะได้รับมือได้ทัน

(1.4) **พื้นที่และช่วงเวลา** จากการศึกษาพบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต คือ การหลีกเลี่ยงพื้นที่เปลี่ยวและช่วงเวลาอันตรายในการเกิดอาชญากรรมได้ กล่าวคือ พื้นที่หรือเส้นทางที่ใช้สัญจรนั้นจะต้องไม่สุ่มเสี่ยง มีผู้คนใช้สัญจรไปมา บางทีเส้นทางที่ลัดมากเกินไป อาจนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมได้ รวมทั้งประชาชน

ผู้โดยสารรถแท็กซี่ควรเลือกใช้บริการในเวลาที่แสงยังไม่มืดมาก หากเกิดเหตุการณ์อะไร ผู้คนที่ผ่านไปมาจะได้มองเห็นและเข้าช่วยเหลือได้อย่างทันที

(1.5) การเพิ่มการคุ้มครองให้เพิ่มขึ้น จากการศึกษาพบว่า การมีการคุ้มครองที่ดีเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำผิดของอาชญากร กล่าวคือ หากประชาชนมีการคุ้มครองที่ดี ไม่ว่าจะเป็นบุคคล อุปกรณ์ หรือวิธีการใด ๆ เช่น คนในครอบครัว แฟน ญาติ เพื่อน การถ่ายรูปข้อมูลสำคัญในรถแท็กซี่ เป็นต้น จะทำให้อาชญากรไม่กล้าลงมือกระทำความผิด

(2) บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2.1) รัฐบาล จากการศึกษาพบว่า ภาครัฐคือหน่วยงานสำคัญที่สุดในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต กล่าวคือ ภาครัฐควรออกนโยบายในการจัดการผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมที่เกิดกับประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่อย่างเด็ดขาด เพื่อให้คนเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด และทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกปลอดภัย ไม่ว่าจะใช้บริการในช่วงเวลาไหนก็ตาม รวมถึงภาครัฐต้องเป็นกระบอกเสียงสำคัญในการประชาสัมพันธ์วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนไม่ตกเป็นเหยื่อ

(2.2) กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม จากการศึกษาพบว่า กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญและมีหน้าที่หลักในการควบคุม กำกับ ดูแลระบบการขนส่งทางถนนให้มีคุณภาพและปลอดภัย ดังนั้น การมีมาตรการ ข้อกำหนด หรือการคัดกรองรถแท็กซี่ก่อนออกไปให้บริการประชาชน รวมทั้งการดำเนินการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานผู้ขับรถโดยสารสาธารณะอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ประชาชนปลอดภัยในการใช้บริการมากขึ้น

(2.3) ผู้ประกอบการรถแท็กซี่ (ภาคเอกชน) จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการแท็กซี่บริษัทต่าง ๆ ควรพิจารณาการคัดกรองคนขับรถแท็กซี่ก่อนออกมาให้บริการ เช่น การตรวจหาสารเสพติด และตรวจวัดแอลกอฮอล์ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดปัจจัยที่อาจเป็นชนวนในการลงมือกระทำความผิดของคนขับรถแท็กซี่

(2.4) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จากการศึกษาพบว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ โดยเน้นเรื่องการจัดจำรูปพรรณสัณฐาน ข้อมูลสำคัญของคนขับรถแท็กซี่ ลักษณะ/สีของรถ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการแจ้งความดำเนินคดีกับตำรวจ หากเกิดเหตุอาชญากรรมขึ้น

(2.5) ทุกหน่วยงานประสานความร่วมมือกัน จากการศึกษาพบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต คือ การที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ผู้ประกอบการรถแท็กซี่ รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามามีบทบาทในการกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมที่เกิดกับประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่

(3) บทลงโทษ

(3.1) **สัดส่วนของการลงโทษ** จากการศึกษาพบว่า การป้องกันไม่ให้บุคคลกระทำผิดต้องมีบทกำหนดโทษที่มีความรุนแรง ให้โทษมากกว่าความพึงพอใจที่จะได้รับหลังจากประกอบอาชญากรรม มีผลในทางป้องกันยับยั้งชั่งใจ ซึ่งจะช่วยป้องกันบุคคลไม่ให้กระทำผิดกฎหมายได้

(3.2) **บทลงโทษของกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม** จากการศึกษาในมุมมองของเจ้าหน้าที่ในกรมคุ้มครองผู้โดยสารสาธารณะ กรมการขนส่งทางบก มีความเห็นตรงกันว่า แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต หน่วยงานสำคัญอย่างกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ขับรถโดยสารสาธารณะให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และสร้างพฤติกรรมการขับรถที่ถูกต้อง ลดพฤติกรรมเสี่ยงและกระทำผิด จะต้องมีการที่เด็ดขาดกับผู้กระทำผิดทุกราย จะได้เป็นแบบอย่างให้ไม่กล้ากระทำผิดและเป็นบทเรียนให้กับผู้ที่กำลังจะลงมือกระทำความคิดในคดีต่อ ๆ ไป โดยกรมการขนส่งทางบกมีมาตรการลงโทษตั้งแต่เบาสุดไปจนถึงสูงสุดคือการเปรียบเทียบปรับ พักใช้ และเพิกถอนใบอนุญาตขับรถ เพื่อแก้ไขปัญหาการให้บริการรถแท็กซี่ กรณีเป็นภัยต่อสังคม กระทบชื่อเสียงประเทศหรือผิดซ้ำซาก โทษหนักถึงขั้นพักใช้เพิกถอนใบอนุญาตขับรถและผู้ประกอบการต้องมีส่วนรับผิดชอบทุกกรณี เพื่อรักษามาตรฐานการให้บริการและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

1) รูปแบบของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะพบเจอรูปแบบอาชญากรรมที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น การลักทรัพย์ การชิงทรัพย์ การใช้กำลังเข้าทำร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังเข้าทำร้ายในทันที เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) โดยสรุปได้ว่า การที่คนขับรถแท็กซี่จะประกอบอาชญากรรมได้นั้น อาจมาจากปัจจัยที่มีเป้าหมายในชีวิตเป็นความอยากมีอยากได้ในสิ่งที่ตนเองไม่มี แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านโอกาสหรือวิธีการที่ถูกต้องทางสังคมที่น้อยกว่าคนในสังคมทั่วไป ทำให้ต้องหันไปพึ่งพาหรือฉกฉวยโอกาสที่จะประสบความสำเร็จด้วยการใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือที่สังคมทั่วไปยอมรับอันก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้นในสังคม และเป็นการทำร้ายร่างกาย การข่มขืนกระทำชำเรา รวมถึงยังมีเรื่องการกระทำที่มีเจตนาไม่ดีต่อเพศตรงข้าม หรือเพศเดียวกันเพื่อผลประโยชน์ในการร่วมรัก โดยไม่ได้รับการยินยอมจากอีกฝ่าย (Sexual Harassment) ทั้งทางร่างกาย สายตา หรือการพูดจาลามกประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีอาชญากรรมทั่วไป/การควบคุมตัวเอง (General theory of crime/Self-control theory) โดยสรุปได้ว่า การที่คนขับรถแท็กซี่มีภาวะการควบคุมตนเองต่ำในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง จึงทำให้เกิดปัจจัยเอื้ออำนวยหรือมีโอกาส (Opportunity) ในการลงมือก่ออาชญากรรมที่เป็นความผิดต่อชีวิตร่างกายและเพศ และสอดคล้องกับ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory) โดยสรุปได้ว่า เมื่อคนขับรถแท็กซี่มีอีโด (Id) ที่เป็นสัญชาตญาณที่กระตุ้นให้มีพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง เช่น ความต้องการทางเพศ โดยอภิวัดตา (Superego) มีไม่มากพอหรือถูกกดไว้ชั่วคราว เพราะ

อารมณ์ชั่ววูบ จึงทำให้คนขับรถแท็กซี่สามารถลงมือประกอบอาชญากรรมดังกล่าวได้ ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานสอบสวน มีความเห็นตรงกันว่า ไม่ค่อยพบเจออาชญากรรมที่เกิดกับประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิตจึงไม่สามารถระบุรูปแบบในการเกิดอาชญากรรมดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศพล รักษาธรรม (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความหวาดกลัวอาชญากรรมทางเพศของหญิงที่โดยสารรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (รถแท็กซี่) ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า ประชาชนที่เป็นเจ้าทุกข์ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเข้าแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในคดีอาชญากรรมทางเพศหญิงมากเท่าไร จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่พบคดีกลุ่มลักษณะแบบนี้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศพล รักษาธรรม และคณะ (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความหวาดกลัวอาชญากรรมทางเพศของหญิงที่โดยสารรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (รถแท็กซี่) ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ประสบเหตุไม่ได้เข้าแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่อยากเอาความ เนื่องจากประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่มักจะไปร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารรถสาธารณะ โทร. 1584 ของกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ซึ่งเป็นร้องเรียนตามที่พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กำหนด โดยข้อหาที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ คนขับรถแท็กซี่มีพฤติกรรมการโกงราคาค่าโดยสารหรือเรียกเก็บค่าโดยสารเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด การปฏิเสธไม่รับผู้โดยสาร การแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ และการขับรถประมาทนำพามาหาอันตราย

2) สาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต จากการศึกษา พบว่า สาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกิดกับประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต แบ่งได้เป็น

(1) **ตัวคนขับรถแท็กซี่ (ผู้กระทำผิด)** เป็นองค์ประกอบส่วนที่สำคัญที่สุดในการเกิดอาชญากรรม โดยสาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกิดจากตัวคนขับรถแท็กซี่ จากการศึกษาสามารถแบ่งได้ 3 ประเภทประกอบด้วย

(1.1) **ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง** เช่น ความยากจน ภาวะเศรษฐกิจฝืดเคือง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้อาชญากรรมลงมือกระทำผิดได้ โดยขึ้นอยู่กับเหตุผลตามสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งการที่จะกระทำผิดของอาชญากรนั้น ผู้กระทำผิดจะมีการชั่งน้ำหนักของการกระทำอย่างถี่ถ้วนแล้ว กล่าวคือ มีการเปรียบเทียบผลต่างระหว่างค่าตอบแทนกับสิ่งที่ต้องลงทุนไปเรียบร้อยแล้ว หากค่าตอบแทนสูง ความเสี่ยงน้อยย่อมง่ายต่อการตัดสินใจทำความผิด

(1.2) **ปัญหาเสพติด** จุดเริ่มต้นมักเกิดจากการที่คนขับรถแท็กซี่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviance Behavior) เช่น คนขับรถแท็กซี่มีการเริ่มจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ก่อนจะนำไปสู่การเสพติดในที่สุด ซึ่งปัญหาเสพติดจะส่งผลกระทบต่อระบบประสาททำให้ขาดการยับยั้งชั่งใจ จนนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational choice theory) โดยสรุปได้ว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เช่น ปัญหาความยากจนทางภาวะเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องปัญหาอื่น ๆ ของประเทศ จึงเป็นปัจจัยมีผลต่อการชั่งน้ำหนักหรือคำนวณผลดีผลเสียในกระบวนการตัดสินใจเลือกลงมือประกอบอาชญากรรมของตัว

คนขับรถแท็กซี่ และสอดคล้องกับทฤษฎีอาชญากรรมทั่วไป/การควบคุมตัวเอง (General theory of crime/Self-control theory) โดยสรุปได้ว่า สาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกิดกับประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิตที่เกิดมาจากตัวคนขับรถแท็กซี่ มักมีจุดเริ่มต้นมาจากปัญหาเสพติด จนนำไปสู่การลงมือประกอบอาชญากรรม เพราะขาดการยับยั้งชั่งใจ ควบคุมตัวเองไม่ได้

(1.3) โอกาสในการกระทำผิด คือ การที่อาชญากรมีจังหวะโอกาสในการกระทำ ความผิด ด้วยเหตุผลปัจจัยต่าง ๆ ที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการคิดและตัดสินใจลงมือกระทำผิดอย่างมีเหตุผลประกอบ การมีโอกาที่จะกระทำผิดจากการเจอเหยื่อที่เหมาะสมพอดี ก็จะทำให้ อาชญากรเกิดแรงจูงใจในการกระทำผิด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) โดยสรุปได้ว่า สาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกิดจากการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนคร รังสิตเกิดจากการที่ตัวคนขับรถแท็กซี่มีจังหวะโอกาสในการทำความผิด ด้วยเหตุผลปัจจัยต่าง ๆ ที่ขึ้นอยู่กับ สถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการคิดและตัดสินใจลงมือกระทำผิดอย่างมีเหตุผลประกอบ การมี โอกาสที่จะกระทำผิดจากการเจอเหยื่อที่เหมาะสมพอดี ก็จะทำให้อาชญากรเกิดแรงจูงใจในการกระทำผิด

(2) ประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ สาเหตุการเกิดอาชญากรรมไม่ได้เกิดแต่ตัวคนขับรถแท็กซี่ เท่านั้น แต่ประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ก็สามารถเป็นสาเหตุการเกิดอาชญากรรมดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน ซึ่ง เหยื่อที่เหมาะสม (Suitable target) สามารถเป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งของ และสถานที่ จากการศึกษาสามารถแบ่ง ได้ 2 ประเภท ประกอบด้วย

(2.1) ปัจจัยทางด้านรูปร่าง ลักษณะ เช่น การที่ประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่แต่ง กายวาบหวี การสวมใส่เครื่องประดับสิ่งของมีค่าราคาแพง เป็นต้น ซึ่งการที่ประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่สวม ใส่เครื่องประดับสิ่งของมีค่าราคาแพง ทำให้เกิดมูลค่า (Value) ในตัวเองขึ้นมา และทำให้อาชญากรสามารถ มองเห็นได้ (Visibility) รู้ได้ว่าเป็นสิ่งของลักษณะแบบใด มีมูลค่าแค่ไหน คุ่มค่ากับการเสี่ยงหรือไม่สามารถที่จะ เข้าไปเอาออกมาได้หรือไม่ มีประโยชน์ในการประเมินความเสี่ยงและความคุ้มค่าก่อนการลงมือ

(2.2) การตีมูลค่าของฮอว์ หากประชาชนผู้ใช้บริการรถแท็กซี่มีอาการมึนเมาจาก การตีมูลค่าของฮอว์ ทำให้ขาดสติ ควบคุมตัวเองไม่ทัน และมักเรียกใช้บริการรถแท็กซี่ในช่วงเวลาที่กลับจาก การดื่มสังสรรค์ จึงทำให้สติสัมปชัญญะน้อยลง ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้เมื่อเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นก็ไม่ สามารถตั้งตัวรับมือได้ทัน ยิ่งทำให้การเข้าถึง (Accessibility) ของอาชญากรกลายเป็นเป้าหมายที่เหมาะสมได้ ถ้าเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว โอกาสที่จะโดนจับได้ก็น้อย คุ่มค่าต่อการเสี่ยงลงมือ ง่ายต่อการประกอบ อาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม (Victimization theories) โดยสรุปได้ว่า สาเหตุ การเกิดอาชญากรรมที่เกิดจากการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต ที่เกิดจากปัจจัยด้าน ประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่นั้น คือการที่ประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่มีปัจจัยทางด้านรูปร่าง ลักษณะที่มีมูลค่า ในตัวเองขึ้นมา จึงทำให้เหยื่อเกิดความเหมาะสมสำหรับอาชญากรในที่สุด เนื่องจากอาชญากรจะมองว่ามัน คุ่มค่าต่อการเสี่ยงในการลงมือทำความผิด ประกอบกับหากประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่มีการเรียกใช้ บริการในขณะที่ตนเองมีอาการมึนเมา ไม่สามารถควบคุมตนเองได้มากนัก และมีสติสัมปชัญญะที่ลดน้อยลง

ทำให้การเข้าถึงของตัวอาชญากรเป็นไปได้ง่าย จึงทำให้เป็นสาเหตุการเกิดอาชญากรรมที่เกิดจากการโดยสารรถแท็กซี่ขึ้นได้

(2.3) สภาพแวดล้อม นอกจากตัวบุคคลจะเป็นสาเหตุในการเกิดอาชญากรรมแล้ว นั้น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมก็ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเกิดอาชญากรรมเช่นกัน จากการศึกษาสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ประกอบด้วย (1) ช่วงเวลา ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการลงมือก่อเหตุอาชญากรรมของอาชญากร การที่ประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่มักเรียกใช้บริการรถแท็กซี่ในช่วงเวลากลางคืน ผู้คนบริเวณเริ่มลดน้อยลงเรื่อย ๆ หรือเรียกใช้บริการในช่วงเวลาเลิกงานยามเย็น ยิ่งเป็นช่วงเวลาที่ย่อนเพลีย เหยื่อยล้า จากการทำงาน พอขึ้นรถแท็กซี่เจอความเย็นภายในรถ อาจทำให้มีอาการง่วงนอน และเพลอหลับไปในที่สุด และ (2) สถานที่ การเรียกใช้บริการในช่วงเวลาโพล้เพล้ พลบค่ำ การจราจรหนาแน่นติดขัด คนขับรถแท็กซี่อาจพาไปในเส้นทางลัดที่เปลี่ยว แสงสว่างน้อย ผู้คนใช้สัญจรไปมาน้อย ดังนั้น เมื่อเวลา สถานที่อยู่ในองค์ประกอบที่เกิดความเหมาะสมของอาชญากร ยิ่งทำให้อาชญากรมีโอกาสในการเลือกลงมือประกอบอาชญากรรมได้

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีปกติวิสัย (Routine activity theory) โดยสรุปได้ว่า การเกิดอาชญากรรมนั้นเกิดจากการกระทำที่เป็นนิสัยประจำของเหยื่ออาชญากรรม เช่น เหยื่อชอบออกนอกบ้าน กลางคืนคนเดียวบ่อยครั้ง ก็มีโอกาที่จะทำให้กลายเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ จากการศึกษาพบว่า การที่ประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่มีการเรียกใช้บริการในช่วงเวลากลางคืน แสงสว่างน้อย หรือช่วงเวลาที่อ่อนล้า สะสมจากการทำงาน จึงทำให้มักจะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมประเภททำร้ายร่างกาย ชิงทรัพย์ หรือข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น ประกอบกับ หากไปในเส้นทางที่เปลี่ยว แสงสว่างน้อย ไม่มีผู้คนสัญจรไปมา ยิ่งเป็นโอกาสที่เหมาะสมในการประกอบอาชญากรรมของอาชญากรเลย และ เส้นทางเปลี่ยวมักเป็นเส้นทางที่ทรุดโทรม แสงสว่างน้อย หรือแทบจะไม่มีแสงสว่างเลย ผู้คนจึงมักไม่ค่อยใช้ในการสัญจรไปมา จึงทำให้พื้นที่ดังกล่าวค่อนข้างเป็นสถานที่ที่เหมาะสมของอาชญากรในการก่ออาชญากรรมได้

3) แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต

(1) มุมมองด้านประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ มีแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิตดังนี้

(1.1) จะต้องลดความน่าสนใจจากการเป็นเหยื่อที่เหมาะสม (Suitable target) ลง โดยการตัดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรม เช่น ไม่สวมใส่เครื่องประดับมีค่า ราคาแพงในขณะที่ใช้บริการรถแท็กซี่ ไม่แต่งกายล่อแหลม รวมถึงไม่พูดคุยเรื่องข้อมูลส่วนตัวมากเกินไป อาจพูดคุยเรื่องเส้นทางที่แท็กซี่จะขับไป การจราจรทั่วไป ไม่หลงประเด็นที่อาจเปิดช่องโอกาสในการลงมือกระทำผิดของคนขับรถแท็กซี่ได้

(1.2) การตัดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรม กล่าวคือ หากประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่ไม่ทำให้ตัวเองกลายเป็นเหยื่อที่เหมาะสม โดยลดความน่าสนใจของตนเอง หลีกเลี่ยงการใช้เส้นทางที่

เปลี่ยว ผู้คนสัญจรน้อย และระวังตนเองไม่ให้ตกเข้าไปอยู่ในช่วงเวลาที่ยอันตราย ประกอบกับได้รับการคุ้มครองที่ดี ไม่ว่าจะเป็นบุคคล อุปกรณ์ หรือวิธีการใด ๆ จะทำให้อาชญากรไม่กล้าลงมือกระทำความผิด

(1.3) ปัจจัยด้านพื้นที่และช่วงเวลา การหลีกเลี่ยงการใช้เส้นทางลัดที่ผู้โดยสารไม่คุ้นชินหรือไม่เคยใช้เส้นทางดังกล่าว มีแสงสว่างน้อย ผู้คนใช้สัญจรไปมาน้อย และควรหลีกเลี่ยงการเรียกใช้บริการในช่วงเวลาโพล้เพล้ พลบค่ำ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม (Victimization theories) โดยสรุปได้ว่า การลงมือกระทำความผิดของอาชญากรจะขึ้นอยู่กับการณ์คำนวณจากปัจจัยหรือแรงจูงใจที่เกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมและการป้องกันตัวหรือทรัพย์สินของเหยื่อ ดังนั้น ประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ที่อาจเป็นเหยื่อได้จะต้องลดความน่าสนใจจากการเป็นเหยื่อที่เหมาะสม (Suitable target) ลง เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกิดจากการโดยสารรถแท็กซี่ และไม่เปิดช่องโอกาสในการลงมือกระทำความผิดของคนขับรถแท็กซี่ได้ เช่น ลดความน่าสนใจของตนเอง หลีกเลี่ยงการใช้เส้นทางที่เปลี่ยว หรือหลีกเลี่ยงไปใช้รถโดยสารสาธารณะประเภทอื่น เป็นต้น รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องปิดกั้นโอกาสมิให้อาชญากรเข้าถึงบุคคล ทรัพย์สิน หรือเป็นการลดช่องโอกาสในการกระทำความผิดของคนร้ายให้น้อยลง ด้วยการคำนึงถึงความสำคัญของการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม โดยการออกแบบสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวย และช่วยทำให้สภาพแวดล้อมปลอดภัยไม่น่ากลัว และลดโอกาสการก่ออาชญากรรมได้ตามหลักของทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environment Design) เช่น การติดไฟแสงสว่างให้เพียงพอบนถนน ตัดต้นไม้หรือหญ้าที่ดูรก้างบริเวณข้างทางเพื่อให้คนทั่วไปสามารถมองเห็นผู้ถูกรุกได้ง่าย กำจัดมุมอับและที่ลับตาคนออกไป รวมทั้งต้องบริหารจัดการและบำรุงรักษาพื้นที่ที่รูก้างให้โปร่งตา ไม่เป็นที่ล่อแหลมให้เกิดอาชญากรรม ก็จะทำให้สามารถเป็นแนวทางการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกิดจากการโดยสารรถแท็กซี่ได้

(1.4) การเพิ่มการคุ้มครองให้ดีขึ้น หากประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่มีการคุ้มครองที่ดีจากบุคคล อุปกรณ์ หรือวิธีการใด ๆ เช่น เมื่อขึ้นรถแท็กซี่ ผู้โดยสารมีการถ่ายรูปแจ้งรถทะเบียนรถส่งไปให้กับคนในครอบครัว แฟน ญาติ เพื่อน หรือการโทรศัพท์ระหว่างกำลังโดยสารรถแท็กซี่อยู่ เพื่อคอยแจ้งข้อมูลเส้นทางต่าง ๆ ให้ปลายสายได้รับรู้แบบ real-time ก็ถือว่าเป็นการได้รับการคุ้มครองที่ดีให้กับตัวเอง จะทำให้อาชญากรไม่กล้าลงมือกระทำความผิด

(1.5) การที่ประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ไม่ประมาท และมีสติอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่สำคัญที่สุดต้องเริ่มจากตัวเองก่อน ประชาชนผู้โดยสารรถแท็กซี่จะต้องมีสติอยู่กับตัวตลอดเวลา หากเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้นมาจะรับมือได้ทัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีปกติวิสัย (Routine activity theory) โดยสรุปได้ว่า แนวทางการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกิดจากการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต ที่เริ่มจากตัวประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ คือ การที่มีการถ่ายรูปแจ้งข้อมูลทะเบียนรถแท็กซี่ หรือข้อมูลคนขับรถแท็กซี่ ส่งให้คนในครอบครัว ญาติ แฟน หรือเพื่อน ๆ หรืออาจจะมีการพูดคุยสื่อสารทางโทรศัพท์กับคนสนิทตลอดเวลา ขณะโดยสารรถแท็กซี่ เพื่อให้คนขับรถแท็กซี่ไม่มีช่องว่างในการกระทำความผิดได้ อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามาป้องกันอาชญากรรมดังกล่าวด้วย เช่น ตำรวจสายตรวจมีการออกตรวจบริเวณสถานที่เปลี่ยว เส้นทางลัด หรือเส้นทางที่ไม่ค่อยมีผู้สัญจร เพราะเส้นทางเหล่านี้อาจเป็นแหล่งมั่วสุม

และที่ลับตาคน เวลาเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น ต้องมีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด เพื่อใช้ป้องกันอาชญากรรม และทำให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในการเดินทาง และสอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environment Design) โดยสรุปได้ว่า ภาครัฐจะต้องเข้ามาตรวจสอบเส้นทางต่าง ๆ เพื่อกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปจากบริเวณนั้น เช่น ติดป้าย ทำเครื่องหมาย ดีเส้นบนพื้น ไม้อัน เพื่อประกาศให้ทราบว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่เฉพาะ

(2) บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานในการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิต

(2.1) รัฐบาล รัฐบาลควรออกนโยบายในการจัดการผู้กระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมที่เกิดกับประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่อย่างเด็ดขาด เพื่อให้คนเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด และทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกปลอดภัย ไม่ว่าจะใช้บริการในช่วงเวลาไหนก็ตาม รวมทั้งภาครัฐต้องเป็นกระบอกเสียงสำคัญในการประชาสัมพันธ์วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนไม่ตกเป็นเหยื่อซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory) และภาครัฐจะต้องเข้ามาออกแบบสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวย และใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมในการลดโอกาสการก่ออาชญากรรม และช่วยทำให้สภาพแวดล้อมดูปลอดภัยไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environment Design)

(2.2) กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญและมีหน้าที่หลักในการควบคุม กำกับ ดูแลระบบการขนส่งทางถนนให้มีคุณภาพและปลอดภัย ดังนั้น การมีมาตรการ ข้อกำหนด หรือการคัดกรองรถแท็กซี่ก่อนออกไปให้บริการประชาชน รวมทั้งการดำเนินการติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงานผู้ขับรถโดยสารสาธารณะอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ประชาชนปลอดภัยในการใช้บริการมากขึ้น อีกทั้งยังควรจะต้องดำเนินการเรื่องการจัดทะเบียนของแท็กซี่ให้เป็นไปอย่างทั่วถึง เพื่อควบคุมและป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งการเพิ่มช่องทางในการร้องเรียนให้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น

(2.3) ภาคเอกชน ผู้ประกอบการแท็กซี่บริษัทต่าง ๆ ควรมีมาตรการคัดกรองคนขับรถแท็กซี่ก่อนออกมาให้บริการ เช่น การตรวจหาสารเสพติด และตรวจวัดแอลกอฮอล์ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดปัจจัยที่อาจเป็นชนวนในการลงมือกระทำความผิดของคนขับรถแท็กซี่ และการจดทะเบียนรถแท็กซี่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

(2.4) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมที่เกิดกับประชาชนที่โดยสารรถแท็กซี่ โดยเน้นเรื่องการจัดจํารูปพรรณสัณฐาน ข้อมูลสำคัญของคนขับรถแท็กซี่ ลักษณะ/สีของรถ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการแจ้งความดำเนินคดีกับตำรวจ หากเกิดเหตุอาชญากรรมขึ้น และควรมีการเพิ่มตำรวจสายตรวจ การไปถึงที่เกิดเหตุให้รวดเร็ว การระดมกวาดล้างอาชญากรรม เพื่อป้องกันมิให้อาชญากรรมเกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีเส้นทางเปลี่ยว ผู้คนสัญจรไปมาน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory) โดยสรุปได้ว่า การที่มีตำรวจสอดตรวจเข้าไปช่วยตรวจตราสอดส่องตามพื้นที่ที่อาจเป็นแหล่งมั่วซุม มุมอับ มุมปลอดภัย จะทำให้เป็นการป้องกันอาชญากรรมได้ในระดับหนึ่ง

(2.5) ทุกหน่วยงานประสานความร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็นกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ภาคเอกชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะต้องร่วมกันประสานงาน กำหนดนโยบาย และออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อคัดกรองคนขับรถแท็กซี่ให้มีคุณภาพ และปลอดภัยต่อประชาชนผู้ใช้บริการ รวมทั้งจะต้องมีการกำหนดบทลงโทษที่เด็ดขาด จริงจัง ทำให้ผู้ขับรถแท็กซี่เกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตตา ปรีชาวัน (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อในคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีคดีที่เกิดในเขตอำเภออัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยพบว่า ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเพื่อลดโอกาสและความเสี่ยงในการเกิดปัญหาอาชญากรรม

(3) การเพิ่มบทลงโทษ การกำหนดสัดส่วนของการลงโทษให้มีความรุนแรง โดยกำหนดโทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับให้มากกว่าความพึงพอใจหรือผลกำไรที่จะได้รับหลังจากลงมือประกอบอาชญากรรม เพื่อให้มีผลในการยับยั้งชั่งน้ำหนักทั้งตัวอาชญากรที่กระทำความผิดไปแล้ว และคนที่กำลังจะตัดสินใจลงมือประกอบอาชญากรรม ซึ่งจะช่วยป้องกันบุคคลไม่ให้คนขับรถแท็กซี่กระทำความผิดกฎหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการยับยั้งป้องกัน (Deterrence theory) โดยสรุปได้ว่า การกำหนดบทลงโทษให้มีความรุนแรงจะทำให้ผู้ที่กระทำความผิดให้หลบจำและหวาดกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิด อีกทั้งการลงโทษที่รุนแรง รวดเร็ว แน่นนอน จะทำให้สร้างความน่ากลัวทำให้คนไม่กล้าที่จะฝ่าฝืนหรือกระทำความผิด และบทลงโทษของกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม เป็นบทลงโทษผู้กระทำความผิดของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ที่ถูกกำหนดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 นอกจากนี้กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ยังมีมาตรการลงโทษแท็กซี่ที่กระทำความผิดกฎหมายตั้งแต่เบาไปจนถึงสูงสุดคือ การเปรียบเทียบปรับ พักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตขับรถ ซึ่งกรมการขนส่งทางบกมีมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวดจริงจังทุกกรณี โดยเฉพาะความผิดที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พิจารณาลงโทษพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับรถทันที รวมทั้งคอยดำเนินการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานผู้ขับรถโดยสารสาธารณะอย่างต่อเนื่อง และบังคับใช้กฎหมายกับพนักงานขับรถที่กระทำความผิดอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) หน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิตคือ ภาครัฐ ดังนั้น ภาครัฐควรออกนโยบายให้ครอบคลุมกับการบริหารจัดการรถแท็กซี่ให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด และมีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดในฐานะผู้ให้บริการอย่างเด็ดขาด เพื่อให้บุคคลเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด และประชาชนผู้โดยสารสามารถใช้บริการจากรถสาธารณะประเภทรถแท็กซี่ได้อย่างสะดวก ปลอดภัย ไม่ว่าจะเดินทางในช่วงเวลาไหนก็ตาม

(2) หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงกับการขนส่งสาธารณะคือ กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแลระบบการขนส่งทางถนนและการใช้

รถใช้ถนนให้มีความปลอดภัย มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ดังนั้น กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคมจึงควรมีระเบียบ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อคัดกรองคัดกรองคนขับรถแท็กซี่ให้มีความปลอดภัยก่อนออกไปให้บริการกับประชาชน และควรมีการประเมินผู้ประกอบการแต่ละราย ผ่านการวัดประสิทธิภาพของการใช้รถแท็กซี่ (Utilization Rate) โดยอาจนำเทคโนโลยีอย่างการติดตั้งโปรแกรมการเดินรถมาช่วยป้องกันการกระทำผิดของคนขับรถแท็กซี่ รวมทั้งควรมีข้อปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับการจะเข้ามาทำอาชีพคนขับรถแท็กซี่ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งต่อสังคม ต่อประชาชน และต่อตัวผู้คนขับแท็กซี่เอง และควรกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน รุนแรง เด็ดขาด เพื่อไม่ให้คนขับรถแท็กซี่มีการกระทำผิดในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการอยู่

(3) ภาคเอกชน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการนิติบุคคล ได้แก่ บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหกรณ์แท็กซี่ และการจดทะเบียนในนามของแท็กซี่ส่วนบุคคล แต่ในความเป็นจริงแล้วโครงสร้างตลาดของรถแท็กซี่จะมีนายทุนให้บริการรถแท็กซี่ เพื่อการเช่าขับและเช่าซื้อ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของเจ้าแก๊งค์ หรือบริษัทเช่าซื้อ โดยอุตสาหกรรมแท็กซี่ ในปัจจุบัน ที่ประกอบด้วยผู้ให้บริการรายย่อยจำนวนมาก ทั้งที่เป็นผู้เช่ารถจากอู่หรือสหกรณ์และผู้ที่เป็นเจ้าของรถเอง ผู้ให้บริการหรือคนขับเหล่านี้มักปฏิบัติต่อผู้โดยสารในทางที่ไม่ควร ดังนั้น ผู้ประกอบการรถแท็กซี่จึงควรมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของตนเอง เพื่อให้สามารถแข่งขันอยู่ในตลาดได้ โดยการคัดกรองคนขับรถแท็กซี่ให้มีความปลอดภัยสำหรับประชาชนผู้ใช้บริการ เช่น การตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเป็นประจำก่อนออกไปให้บริการ การตรวจหาสารเสพติดตั้งแต่ก่อนเข้ามาทำอาชีพให้บริการขับรถแท็กซี่ และต้องคอยหมั่นตรวจอยู่เสมอ หรือหากพบการกระทำผิดเล็กน้อยเกิดขึ้น อาจใช้ระบบการตัดแต้มคนขับ (Demerit Point System) เพื่อเป็นตักเตือนในเบื้องต้น

(4) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน หากเกิดการกระทำผิดใด ๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะมีการลงโทษตามกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งตามลักษณะการกระทำผิดอยู่แล้ว แต่ควรกำหนดบทลงโทษทางอาญาและทางแพ่งให้มากขึ้น เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งไม่ให้บุคคลกระทำผิด หรือขังใจก่อนจะลงมือกระทำความผิด รวมทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการประสานพันธุแนวทางในการป้องกันตนเองของประชาชนเพื่อให้รู้เท่าทันกลลวงของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของคนขับรถแท็กซี่ และเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ด้วย

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

(1) ภาครัฐจะต้องเป็นกระบอกเสียงสำคัญ เพื่อประชาสัมพันธ์แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการโดยสารรถแท็กซี่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครรังสิตให้ประชาชนได้รับทราบ และรู้วิธีการเอาตัวรอด เมื่อเกิดเหตุการณ์เฉพาะหน้าเกิดขึ้น

(2) การเพิ่มช่องทางให้บริการรับเรื่องร้องเรียนจากการใช้บริการรถโดยสารสาธารณะของกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ไม่ว่าจะเป็นทางศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารสาธารณะ โทร. 1584 ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต หรือเข้าไปร้องเรียนด้วยตนเองก็ได้ ถือเป็น การอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ผู้ใช้บริการเป็นอย่างมาก แต่ขั้นตอนการแก้ไขปัญหา และการตอบกลับค่อนข้างมีระยะที่ค่อนข้างนาน ดังนั้น

กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม จึงควรเร่งดำเนินการในการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชน ด้วยระยะที่สั้นลง และดำเนินการอย่างทันถ่วงที เพื่อประโยชน์ของประชาชน

2.3 ผู้ประกอบการรถแท็กซี่ควรเพิ่มการรับผิดชอบ (Accountability) ต่อผู้โดยสารของผู้ประกอบการ ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการคัดกรองคนขับที่ดีและมีคุณภาพ รวมทั้งอาจจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการให้บริการ เช่น ทักษะด้านภาษา หรือการปฏิบัติต่อผู้โดยสาร เป็นต้น

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในมุมมองของผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะประเภทอื่น ๆ เพื่อศึกษาสาเหตุการเกิดอาชญากรรม รูปแบบของอาชญากรรม และแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรม

(2) ควรทำการศึกษา โดยขยายกลุ่มประชาชนไปในพื้นที่แต่ละภูมิภาค หรือในจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมการขนส่งทางบก. (2567). จำนวนการรับเรื่องร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารรถสาธารณะ โทร.

1584 จำแนกตามข้อหาร้องเรียนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ เดือนมกราคม – มีนาคม 2567.

<https://web.dlt.go.th/statistics/>.

กรมการขนส่งทางบก. (2567). จำนวนครั้งการรับเรื่องร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารรถสาธารณะ โทร.

1584 ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ จำแนกตามประเภทรถ (รถแท็กซี่) เดือนมกราคม – มีนาคม

2567. <https://web.dlt.go.th/statistics/>.

เกรียงศักดิ์ แสงสว่าง และกฤษณา ไวสารวัจ. (2561). การจัดระบบบริการแท็กซี่โดยสารสาธารณะของกรมการขนส่งทางบก. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

จิรายุส อินทะไชย. (2565). ทฤษฎี Broken Windows คืออะไร ?

<https://goterrestrial.com/2022/12/07/broken-windows-theory/>

ณิศพล รักษาธรรม. (2559). ความหวาดกลัวอาชญากรรมทางเพศของหญิงที่โดยสารรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (รถแท็กซี่) ในเขตกรุงเทพมหานคร. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พรชัย ชันดี และคณะ. (2558). ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์. กรุงเทพฯ: ส. เจริญการพิมพ์.

ศรียรรักษ์ รังสีพรหมณกุล และชยพล ฉัตรชัยเดช. (ม.ป.ป.). การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก โดย ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม. กรุงเทพฯ: กองบัญชาการตำรวจนครบาล.

เสกสัณห์ เครือคำ. (2558). อาชญากรรม อาชญาวิทยา และงานยุติธรรมทางอาญา. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

อนันต์ โพธิกุล. (2558). การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 4(1), 17–27.

อลิศรา เสมชูโชติ. (2550). ลักษณะการใช้บริการรถแท็กซี่ของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร (วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.

Dsignsomething. (ม.ป.ป.). *The Broken Windows Theory ลดปัญหาอาชญากรรมในเมืองด้วย “ทฤษฎีกระจกแตก”* <https://dsignsomething.com/2016/03/02/the-broken-windows-theory-ลดปัญหาอาชญากรรมใน/>.

RPCA-JCS

กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระดับสถานีตำรวจ

ประพัทธ์ แกลงกระโทก¹

วันได้รับบทความ: 25 กรกฎาคม 2567 วันแก้ไข: 4 สิงหาคม 2567 วันยอมรับเผยแพร่: 5 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

สถานการณ์อาชญากรรมในประเทศไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ มีความซับซ้อนมากขึ้น ผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายหรือองค์กรเพิ่มมากขึ้น มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ ทำให้ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับความปลอดภัยและการก่ออาชญากรรม ดังนั้น บทความนี้ได้วิเคราะห์ ศึกษาทบทวนความสำเร็จการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของประเทศสิงคโปร์ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและเอกสารต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระดับสถานีตำรวจ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การปรับทัศนคติ เสริมสร้างการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน เสริมสร้างระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส ส่งเสริมการติดตั้งกล้องวงจรปิดบริเวณที่พ้ออาศัยและช่วยกันเฝ้าระวังอาชญากรรมในบริเวณใกล้เคียงกับที่พักอาศัยหรือจุดเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการมีส่วนร่วม สามารถนำกลยุทธ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นรูปธรรม ลดอาชญากรรม เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ แขนงวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Public Participation Strategies for Crime Prevention and Suppression at the Police Station Level

Prapat Klangkrathok¹

Received Date: July 25, 2024 Revised Date: August 4, 2024 Accepted Date: August 5, 2024

Abstract

The current crime situation in Thailand is evolving and becoming more complex. Criminals are increasingly forming networks and organizations, and the use of technology is having a broader impact. Public participation is a crucial foundation for safety and crime prevention. Therefore, this article conducts a study on the successful lessons of public participation in crime prevention in Singapore. The concepts and theories related to crime prevention and public participation in crime prevention are examined. The objective is to present ideas on strategies for public participation in crime prevention at the police station level, strategic leadership, motivating performance, changing attitudes, promoting the use of technology in operations, strengthening the performance monitoring system for police officers to ensure fairness and transparency, promoting the installation of CCTV cameras in residential areas, and encouraging community vigilance in residential areas or crime-prone areas. The factors contributing to the success of participation are analyzed to ensure that the strategies can be implemented effectively, reducing crime, increasing the efficiency of crime prevention operations, and ensuring the long-term safety of people and property.

Keywords: Public Participation, Crime Prevention and Suppression

---

¹ Ph.D. student, Doctor of Philosophy Program in Management Science, Public Administration Branch, Sukhothai Thammathirat Open University

บทนำ (Introduction)

อาชญากรรมในประเทศไทยนับเป็นปัญหาสังคมที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ความสงบเรียบร้อยของสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ อาชญากรรมพบอยู่ในทุก ๆ สังคมไม่ว่าสังคมขนาดเล็กหรือใหญ่ พื้นที่เขตเมืองหรือชนบท ปัญหาอาชญากรรมของสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 ถูกปรับเปลี่ยนจากการเป็นรูปแบบเดี่ยวมาเป็นอาชญากรรมที่ผสมผสานกันระหว่างอาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ ทั้งอาชญากรรมรูปแบบเดิม อาชญากรรมรูปแบบใหม่และรูปแบบอื่น ๆ ทำให้เป็นอาชญากรรมแบบเบ็ดเสร็จ มีความซับซ้อน โดยมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ ผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย/องค์กรมากขึ้น การกระทำข้ามรัฐ/ไร้พรมแดน พึ่งพาเทคโนโลยีและใช้วิธีการที่หลากหลายส่งผลกระทบต่อในวงกว้างไม่จำกัดเวลาและสถานที่ เข้าถึงเป้าหมายได้ง่าย (ดิเรกฤทธิ์ บุษยธนากรณ์ และ สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2565) และการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้องค์กรอาชญากรรมมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัว เปลี่ยนรูปแบบ เปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายมาเป็นเหยื่อที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงกะทันหันทำให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทำให้อายากยิ่งขึ้น (ฐกฤต แก้วทับทิม, 2564)

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยในยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และอำนวยความสะดวกทางอาญา แก้ไขปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ มุ่งใช้เทคโนโลยีและการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว ด้วยหลักการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ และยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen - Centric Government) สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร ได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการราย 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570 โดยให้สถานีตำรวจเป็นหน่วยงานในสังกัดที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในแต่ละพื้นที่ในการขับเคลื่อน แต่เนื่องจากสถานีตำรวจมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน เช่น ด้านการอำนวยความสะดวกทางอาญา ด้านการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดต่าง ๆ รวมถึงหมายจับค้างเก่า งานด้านจราจร งานด้านควบคุมฝูงชน เป็นต้น และจำนวนข้าราชการตำรวจมีจำนวนไม่เพียงพอต่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม การแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องอาศัยความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถสร้างภูมิคุ้มกันด้วยพลังเครือข่ายที่เหนียวแน่นในการยึดเกาะและแก้ปัญหาจนนำไปสู่การขยายขอบเขตความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคมและประเทศ ซึ่งเป็นรากฐานสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (กิตติพงษ์ เพียรพิทักษ์, 2566) การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับความปลอดภัยในเมืองและการก่ออาชญากรรม ลดระยะห่างระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐในกิจกรรมการป้องกันและส่งเสริมให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง (Sperber, 2009)

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระดับสถานีตำรวจและชี้ให้เห็นถึงวิธีการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นรวมถึงข้อเสนอแนะ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ทฤษฎีป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Prevention through Environmental Design) ของ Jeffery (1977) ได้อธิบายว่าการปรับสภาพแวดล้อมนั้นเป็นการตัดโอกาสการกระทำความผิดของอาชญากร อาชญากรจะไม่ลงมือกระทำความผิดในสภาพแวดล้อมที่มีความมั่นคงปลอดภัย เช่น มีไฟฟ้าสว่าง มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีการรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ คือ 1. การใช้ธรรมชาติในการเฝ้าระวัง (Natural Surveillance) เป็นวิธีการที่เพิ่มการชมชู้คนร้ายโดยทำให้เชื่อว่ามีโอกาสถูกมองเห็น เช่น การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด การใช้กำแพงบ้านที่โปร่งสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากภายในและภายนอก เป็นต้น 2. การควบคุมทางเข้าออก (Natural Access Control) เป็นวิธีการลดโอกาสของคนร้ายที่จะเข้าถึงสถานที่หรือเหยื่อ เช่น การกำหนดให้มีการเข้าออกทางเดียว เป็นต้น 3. เสริมสร้างการเป็นอาณาเขต (Natural Territorial Reinforcement) เป็นวิธีการทำให้คนร้ายเกิดความรู้สึกว่ากำลังเข้าสู่พื้นที่หวงห้าม โดยออกแบบสถานที่ในลักษณะแบ่งแยกอาณาเขตอย่างชัดเจน เช่น การสร้างรั้วหรือที่กั้น เป็นต้น และ 4. การบำรุงรักษาสถานที่ (Maintenance) เป็นวิธีการที่สนับสนุนแนวทางที่ 1-3 ข้างต้น โดยซ่อมแซม บำรุงรักษาสถานที่และสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น ติดตั้งระบบไฟฟ้าส่องสว่าง ตัดต้นไม้และกิ่งไม้ไม่ให้รก เป็นต้น (จอมเดช ตรีเมฆ, 2564)

ทฤษฎียับยั้งชั่งใจ (Deterrence Theory) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจของบุคคลว่าจะเลือกประกอบอาชญากรรมหรือไม่ โดยคำนวณจากโทษที่จะได้รับหากถูกจับกุมกับผลที่คาดว่าจะได้รับจากการกระทำผิดนั้น หากคิดว่าการโทษที่จะได้รับจากโทษในกรณีถูกจับกุมมีมากกว่าความสุขที่จะได้จากการกระทำผิด บุคคลก็จะเลือกที่จะไม่ประกอบอาชญากรรม (จอมเดช ตรีเมฆ, 2564)

ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมด้วยสถานการณ์ (Situational Crime Prevention) โรนัลด์ คลาร์ก (Clark, 1997) ซึ่งเชื่อว่าการป้องกันอาชญากรรมสามารถลดได้โดยการปรับปรุงแก้ไขสภาวะที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมมากกว่าการปรับเปลี่ยนนิสัยของผู้กระทำความผิด มีหลักการ 4 ข้อ ได้แก่ 1. การเพิ่มเติมความพยายามให้แก่ตัวอาชญากร (Increasing Perceived Effort) ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับการป้องกันการเข้าออก เช่น การติดตั้งสัญญาณกันขโมยและกล้องโทรทัศน์วงจรปิด เป็นต้น, 2. การเพิ่มความเสี่ยงให้แก่อาชญากรรม (Increasing Perceived Risks) ผู้กระทำความผิดมักจะมีความกังวลมากขึ้นกับความเสี่ยงของการถูกจับมากกว่าผลกระทบบนภายหลังจากเมื่อถูกจับกุม การเพิ่มความเสี่ยงนี้ เช่น การเฝ้าระวังทางธรรมชาติที่ดีขึ้นเช่น การเพิ่มแสงสว่าง ไม่เป็นจุดบอดหรือจุดอับ เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ที่กระทำความผิดในการเฝ้าระวัง เป็นต้น 3. การลดขนาดรางวัลของอาชญากร (Reducing Anticipated Rewards) มุ่งเน้นในเรื่องการลดผลประโยชน์จากการก่ออาชญากรรมแต่ละครั้ง เช่น การลดจำนวนของมีค่าที่พกพาไปในที่สาธารณะ เป็นต้น และ 4. การตัดการแก้ตัวของอาชญากร (Removing Excuses) ผู้กระทำความผิดมักจะหาเหตุผลที่เข้าข้างตนเองในการตัดสินใจที่จะประกอบอาชญากรรม โดยข้ออ้างส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นมักจะเป็นข้ออ้างว่าไม่ทราบหรือไม่รู้กฎหมาย ดังนั้นควรที่เปิดเผยระเบียบ กฎเกณฑ์ให้เป็นที่ประจักษ์เพื่อตัดข้อแก้ตัวของการกระทำความผิด เช่น ทำสัญญาอย่างชัดเจนระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง การเผยแพร่กฎหมาย โทษทางกฎหมายให้สาธารณะชนทราบอย่างทั่วถึง เป็นต้น ต่อมาในปี ค.ศ.2003 ได้เพิ่มเติมหลักการที่ 5 ได้แก่ การลดการยั่วเยงของอาชญากร

(Reducing Provocations) หลักเกณฑ์นี้มุ่งเน้นในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เช่น หลีกเลี้ยงการทะเลาะวิวาทในผับบาร์ หรือการลดการแต่งตัวล่อแหลมหรือพาตัวเองไปในสถานที่เปลี่ยวอันจะทำให้เกิดอาชญากรรมทางเพศต่อตนเองได้ (จอมเดช ตรีเมฆ, 2564)

การป้องกันอาชญากรรมเป็นความพยายามที่หลากหลายในการพยายามหลีกเลี้ยงอาชญากรรม ไม่ว่าจะเจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อยก็ตาม (Tilley, 2012) ส่วนการปราบปรามอาชญากรรมเป็นการจัดการกับผู้กระทำผิดซึ่งเป็นภัยและทำลายความสุขของสังคม โดยอาจจะจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษจำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน หรือทำลายล้างให้หมดไปด้วยการประหารชีวิตก็ได้ตามแต่อัตราโทษที่เหมาะสมกับลักษณะความผิด (นภัสสร รักษากิจโกศล, 2563) การปราบปรามหรือการควบคุมอาชญากรรมจะให้ความสำคัญในเรื่องความสามารถในการจับกุม การพิจารณาคดี การตัดสินหรือการพิพากษาคดี ภารกิจที่สำคัญสูงสุดในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมคือ ภารกิจของตำรวจในการควบคุมเน้นเรื่องการลดปัญหอาชญากรรม ซึ่งถือเป็นจุดหมายสำคัญ ไม่ว่าจะประเทศใดก็จะนำตัวแบบในการปราบปรามมาใช้ (อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อัญญา ชูบำรุง, 2561) การกระทำผิดของอาชญากรส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ โดยเฉพาะความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อัญญา ชูบำรุง, 2561) การแก้ไขปัญหอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมจำเป็นต้องอาศัยความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว ประกอบกับการเกื้อหนุนจากสภาพแวดล้อมที่สลับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ พลเมืองที่เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถสร้างภูมิคุ้มกันด้วยพลังเครือข่ายที่เหนียวแน่นในการยึดเกาะและแก้ปัญหา จนนำไปสู่การขยายขอบเขตความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคมและประเทศ ซึ่งเป็นรากฐานสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (กิตติพงษ์ เพียรพิทักษ์, 2566)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Arnstein (2019) ได้จำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมว่า “บันได 8 ขั้นแห่งการมีส่วนร่วมของพลเมือง” ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดการ (Manipulation) เป็นชั้นล่างของบันไดประชาชนจะถูกจัดให้อยู่ในคณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งบ่งบอกถึงการบิดเบือนการมีส่วนร่วมของผู้มีอำนาจ การมีส่วนร่วมระดับล่างนี้ถือเป็นหัวใจของความขุ่นเคืองและความเกลียดชังที่ฝังลึกของประชาชนต่อผู้มีอำนาจ

ขั้นที่ 2 การบำบัด (Therapy) การที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจพยายามทำให้ประชาชนที่ด้อยโอกาสมีทัศนคติที่ดีขึ้น หรือเปลี่ยนพฤติกรรมของพวกเขา แต่ไม่ได้มีเจตนาที่จะเปิดโอกาสให้พวกเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือมีอำนาจจริง การ "บำบัดรักษา" นี้จึงเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการหลอกลวงประชาชนให้เชื่อว่าพวกเขามีส่วนร่วม แต่แท้จริงแล้วเป็นการรักษาสถานะอำนาจเดิมของผู้มีอำนาจตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 การแจ้ง (Informing) เป็นการแจ้งให้พลเมืองถึงสิทธิ ความรับผิดชอบ ทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งเป็นก้าวแรกที่สำคัญในการมีส่วนร่วมของพลเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย

ขั้นที่ 4 การให้คำปรึกษา (Consultation) การที่ผู้มีอำนาจรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน แต่ไม่มีหลักประกันว่าความคิดเห็นเหล่านั้นจะได้รับการนำไปปฏิบัติ ซึ่งถือเป็น

ขั้นตอนที่เริ่มมีการเคลื่อนไหวไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง อาจอยู่ในรูปแบบของการรับฟังความคิดเห็น สาธารณะ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น เป็นต้น โดยภาครัฐหรือผู้มีอำนาจยังคงเป็นผู้ตัดสินใจ

ขั้นที่ 5 การจัดวาง (Placation) การที่ผู้มีอำนาจจัดวางตัวแทนของประชาชนเข้าร่วมใน คณะกรรมการหรือองค์กรที่มีอำนาจตัดสินใจ แต่จำนวนตัวแทนประชาชนมีน้อยกว่าจำนวนตัวแทนจากผู้มีอำนาจ ทำให้ประชาชนยังคงมีอำนาจจำกัด

ขั้นที่ 6 หุ้นส่วน (Partnership) ประชาชนและผู้มีอำนาจร่วมกันเป็นหุ้นส่วนในกระบวนการ วางแผน การตัดสินใจ การดำเนินนโยบาย และการแบ่งปันทรัพยากรในการบริหารจัดการ โดยอำนาจในการตัดสินใจและความรับผิดชอบถูกแบ่งปันอย่างเท่าเทียมกัน

ขั้นที่ 7 การมอบอำนาจ (Delegated Power) การที่ประชาชนได้รับการถ่ายโอนอำนาจหรือ มอบอำนาจให้มีสิทธิ์ในการตัดสินใจในบางประเด็นหรือโครงการที่มีความสำคัญ โดยผู้มีอำนาจอย่างเป็นทางการยอมรับและรับรองอำนาจการตัดสินใจนั้น การมอบอำนาจถือเป็นก้าวสำคัญของการมีส่วนร่วม เนื่องจากเป็นการลดช่องว่างระหว่างผู้มีอำนาจกับประชาชน

ขั้นที่ 8 การควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) เป็นขั้นสูงสุดของการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ซึ่งประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจและควบคุมการดำเนินงานอย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นการ กำหนดนโยบาย การจัดสรรทรัพยากร และการดำเนินโครงการ อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนนี้ถือเป็นสิ่งที่ยากที่สุดใน การบรรลุ เนื่องจากต้องอาศัยการถ่ายโอนอำนาจจากผู้มีอำนาจอย่างเต็มที่ ซึ่งหลายครั้งกลับยังมีการคงไว้ซึ่ง อำนาจบางส่วนจากผู้มีอำนาจเดิม

การมีส่วนร่วมเป็นปฏิสัมพันธ์หลายทางระหว่างประชาชนและผู้มีบทบาทอื่น ๆ ที่ร่วมกันสร้างผลลัพธ์ ขั้นตอนที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนากรอบการปฏิบัติเพื่อปรับกระบวนการตัดสินใจของหน่วยงาน และการให้การสนับสนุนการฝึกอบรมและทางการเงิน (Innes and Booher, 2004) การมีส่วนร่วมของสาธารณชน ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการตัดสินใจที่ตอบสนองต่อค่านิยมสาธารณะและแข็งแกร่งอย่างมาก แต่ยังช่วยแก้ไขข้อ ขัดแย้ง สร้างความไว้วางใจ และให้ความรู้และแจ้งให้สาธารณชนทราบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Beierle, 2002) และยังเป็นกระบวนการที่กระตือรือร้น โดยกลุ่มผู้รับผลประโยชน์/ลูกค้ามีอิทธิพลต่อทิศทางและการดำเนิน โครงการพัฒนา ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มความเป็นอยู่ที่ดีในแง่ของรายได้ การเติบโตส่วนบุคคล การพึ่งตนเอง หรือคุณค่าอื่น ๆ (Paul, 1987) การมีส่วนร่วมช่วยในการตัดสินใจและลดข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐ กับประชาชนหรือชุมชน สิ่งที่ต้องพิจารณาในประเด็นต่อไปก็คือแล้วการมีส่วนร่วมสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการ ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอย่างไร Sperber (2009) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นรากฐาน ที่สำคัญสำหรับความปลอดภัยในเมืองและการก่ออาชญากรรม แนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกัน อาชญากรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดระยะห่างระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐในกิจกรรมการป้องกันและ ส่งเสริมให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสมีส่วนร่วมตัวอย่างที่โดดเด่นที่สุดคือ การตรวจสอบความ ปลอดภัยในท้องถิ่นโดยให้ภาพและความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับอาชญากรรมและการตกเป็นเหยื่อ ซึ่งเป็นสิ่ง สำคัญในการดำเนินการตามเป้าหมายเพื่อลดอาชญากรรมและเพิ่มความปลอดภัย โดยหน่วยงานสามารถใช้

เครื่องมือได้หลากหลาย เช่น การให้คำปรึกษาเพื่อค้นหาข้อกังวลของประชาชน การไตร่ตรองประเด็นต่าง ๆ เพื่อตัดสินใจ เป็นการให้ประชาชนมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจ การศึกษาและการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในชุมชนจะเป็นการสร้างเกราะที่แข็งแกร่งในการลดปัญหาอาชญากรรมอย่างยั่งยืน (Holterhof and Haan, 2017)

จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นพลังที่สำคัญในการลดอาชญากรรมและเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ชุมชน (Sperber, 2009) การสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชน สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงก็คือบันไดขั้นที่ 1 และ 2 ของ (Arnstein, 2019) เพราะจะสร้างความคุ้นเคยและความเกลียดชังที่ฝังลึกของประชาชนต่อเจ้าหน้าที่และหน่วยงาน ดังนั้นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่จึงต้องทำความเข้าใจพื้นฐานของการมีส่วนร่วมเสียก่อน เพื่อจะได้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่นตัวอย่างการมีส่วนร่วมในประเทศสิงคโปร์

บทเรียนความสำเร็จการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศสิงคโปร์

สำนักงานตำรวจแห่งชาติสิงคโปร์ (Singapore Police Force : SFC) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและชุมชนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้นเพื่อป้องกันอาชญากรรม และเรียนรู้จากระบบ Koban ของญี่ปุ่น โดยพบว่าเมื่ออัตราการปราบปรามอาชญากรรมสูงถึง 60% เนื่องจากความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ และยังพบอีกว่าประชาชนชาวญี่ปุ่นพร้อมให้ข้อมูลเพื่อช่วยตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิด การเรียนรู้จากประสบการณ์ของญี่ปุ่นทำให้ SFC ปรับกลยุทธ์จากการลาดตระเวนด้วยรถยนต์ไปสู่ตำรวจชุมชนซึ่งเน้นการลาดตระเวนด้วยเท้า โดยจัดตั้ง ตำรวจชุมชน (Neighbourhood Police Post : NPP) ต่อมาได้ปรับเปลี่ยน NPP เพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเป็นศูนย์บริการตำรวจชุมชน (Neighbourhood Police Centre : NPC) (Singh, 2000)

จากรายงานประจำปี 2564 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติสิงคโปร์ (SPC) ได้เปิดตัวโครงการเฝ้าระวังชุมชน Community Watch Scheme (CWS) และจัดทำแผนแม่บทการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อสนับสนุนภารกิจและวิสัยทัศน์ของตำรวจ มีเป้าหมายในการบรรลุผลลัพธ์คือ “ประชาชนทุกคนคือหุ้นส่วนในกิจการตำรวจ” ความร่วมมือในชุมชนเป็นหนึ่งในเสาหลักสำคัญของยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัยและเป็นแกนหลักของวิสัยทัศน์ “ชุมชนคือพันธมิตรของตำรวจที่มีความสามารถ” มีการดำเนินการใน 5 รูปแบบ ได้แก่

- (1) บ้าน ส่งเสริมเพื่อนบ้านในการเฝ้าระวัง ตระหนักรู้รอบๆ ละแวกบ้านที่เฝ้าระวังมากขึ้น
- (2) สถานที่ทำงาน ส่งเสริมให้พนักงานตระหนักรู้และเฝ้าระวังสถานที่ทำงานมากขึ้น
- (3) ยานพาหนะ ส่งเสริมความร่วมมือที่มากขึ้นระหว่างตำรวจและผู้ขับขี่รถด้วยกล้องในรถยนต์ เพื่อช่วยในการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และรวมถึงกล้องของผู้ให้บริการขนส่งสาธารณะ
- (4) Cyber ส่งเสริมความตระหนักรู้และการระมัดระวังในหมู่ประชาชนที่ซื้อสินค้าออนไลน์
- (5) ผู้ขับขี่รถจักรยาน ส่งเสริมความตระหนักและความระมัดระวังในกลุ่มผู้ขับขี่รถจักรยาน

การส่งเสริมการตระหนักรู้ทั้ง 5 รูปแบบอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับข้อมูลอาชญากรรมล่าสุดตามแต่ละรูปแบบ ช่วยในการสอดส่องอาชญากรเพื่อแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการ และในปัจจุบันได้กำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น และในปีเดียวกันได้จัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวังความ

ปลอดภัยและความมั่นคงในอุตสาหกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ (The Industry Safety and Security Watch Group : iSSWG) ประกอบด้วยสมาชิกจากอุตสาหกรรมเคมี การผลิต โรงแรม การค้าปลีก การเงิน และความบันเทิง เพื่อต่อต้านภัยคุกคามของอาชญากรรมและการก่อการร้าย ช่วยแก้ปัญหาการขยายตัวของอาชญากรรมออนไลน์ อิทธิพลของการก่อการร้ายและการกระทำให้เกิดความรุนแรงผ่านช่องทางออนไลน์ ความร่วมมือระหว่าง iSSWG กับตำรวจช่วยสร้างชุมชนออนไลน์ที่ปลอดภัยยิ่งขึ้นสำหรับผู้ใช้งาน และยังได้ร่วมมือกับองค์กรการค้าออนไลน์ที่นิยม เช่น Lazada Facebook Live ร่วมกันให้ความรู้แก่อาสาสมัคร ผู้เข้าร่วมโครงการซึ่งเรียกว่า Mata-Bytes with Commanding Officer ซึ่งเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการจับผิดหรือสังเกตบัญชีหลอกลวงขณะซื้อสินค้าออนไลน์ (Singapore Police Force, 2021) นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีส่วนร่วมเชิงรุกในการทำงานกับเจ้าของสถานที่และอาสาสมัครเพื่อวางแผนมาตรการรักษาความปลอดภัยและการจัดการฝูงชนเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคงของสาธารณะ (Singapore Police Force, 2021)

ตำรวจชุมชนของประเทศสิงคโปร์ NPC นั้น เปรียบเสมือนสถานีตำรวจของประเทศไทยซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศตามชุมชนต่าง ๆ มีหน้าที่หลักสำคัญในการให้คำแนะนำแก่ประชาชน อาสาสมัครต่าง ๆ เพื่อเฝ้าสังเกตอาชญากรในพื้นที่ของตนจากข้อมูลที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนสิงคโปร์อาสาเข้าร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นคือ การสร้างการตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับอาชญากรรมล่าสุดในแต่ละพื้นที่ ซึ่งนอกจากจะทำให้ประชาชนตื่นตัวอยู่เสมอยังสามารถแจ้งเจ้าหน้าที่ได้อย่างทันท่วงที ช่วยลดการสูญเสียหรือความเสี่ยงที่จะได้รับอันตราย เนื่องจากในกรณีเด็กหรือเยาวชนอาจเสี่ยงพื้นที่ที่มีอาชญากรรมเพราะได้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ กลยุทธ์นี้สามารถสร้างการตื่นตัวการตระหนักรู้และสร้างแรงจูงใจที่เข้มแข็งให้ประชาชนสมัครและอาสาเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มขึ้นเพราะผู้ที่เป็นอาสาสมัครจะรู้ข้อมูลอาชญากรรมก่อนผู้ที่ไม่ได้เป็น

การมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา (พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ, 2565) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ราย 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570 ให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และอำนวยความสะดวกทางอาญา เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและความมั่นคงของมนุษย์ และสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ อาทิเช่น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อาชญากรรมทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งพัฒนามาตรการ กลไกต่าง ๆ ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งในการกระทำผิดรูปแบบปกติและออนไลน์ มุ่งใช้เทคโนโลยีและการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว ด้วยหลักการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ และในยุคศาสตร์ที่ 4 ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen - Centric

Government) ทำงานในเชิงรุก เพิ่มขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) เตรียมการล่วงหน้า วิเคราะห์ความเสี่ยง สร้างนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มและประยุกต์องค์ความรู้ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาใช้ในการดำเนินงานให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง สามารถตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา ตลอดจนเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงและปรับตัว เข้าสู่สภาพความเป็นสำนักงานสมัยใหม่และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (แผนปฏิบัติการราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2566) การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นภารกิจหลักสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดหน่วยงานและเขตอำนาจความรับผิดชอบให้กับสถานีตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2550) มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในแต่ละพื้นที่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1. สถานีตำรวจระดับใหญ่ที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจดำรงตำแหน่งผู้กำกับการ 2. สถานีตำรวจระดับกลางที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจดำรงตำแหน่งผู้กำกับการหรือสารวัตรใหญ่ และ 3. สถานีตำรวจระดับเล็กที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจดำรงตำแหน่งสารวัตร (พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ, 2565) รวมทั้งหมด 1,484 สถานี ได้แก่ สถานีตำรวจระดับใหญ่ จำนวน 437 สถานี, สถานีตำรวจระดับกลาง ที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจดำรงตำแหน่งผู้กำกับการ 832 สถานี หัวหน้าสถานีตำรวจดำรงตำแหน่งสารวัตรใหญ่ จำนวน 87 สถานี และสถานีตำรวจระดับเล็กที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจดำรงตำแหน่งสารวัตร จำนวน 128 สถานี (กองอัตรากำลัง, 2566)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีอาสาสมัครตำรวจบ้านโดยในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 4 ได้มีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีอาชญากรรมสูง รวมถึงประชาชนเริ่มตระหนักถึงปัญหาของชุมชนที่มีอยู่และมีสำนึกที่จะร่วมมือประสานงานระหว่างตำรวจกับประชาชนเพื่อดำเนินกิจกรรมของชุมชนได้มากขึ้น (คมเดช ไชยเดือน และคณะ. 2561) ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก 3 ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์การจัดตั้งโครงการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมภาคบังคับทุกสถานีตำรวจโดยอาศัยประชาชนเป็นแนวร่วม ยุทธศาสตร์การวางระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตำรวจชุมชนสัมพันธ์ และยุทธศาสตร์การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้าร่วมโครงการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในรูปแบบการให้ผลตอบแทน (สุพจน์ พรหมพิทักษ์, 2557) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดทำโครงการ RTP Cyber Village โดยให้สถานีตำรวจทุกแห่งดำเนินการโดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เข้ามาช่วยในการทำงานของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) ซึ่งเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม (ณัฐวิวัฒน์ ราชแก้ว, 2566)

จะเห็นได้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นถือเป็นจุดสำคัญในการดำเนินการโครงการ การติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาของชุมชน สร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วม รวมถึงการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงถือเป็นหลักสำคัญในการติดต่อสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน และยังเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมที่โปร่งใส สร้างความไว้วางใจระหว่าง

ประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้นการวิเคราะห์กลยุทธ์ก่อนที่จะนำไปกำหนดและนำไปปฏิบัติจึงมีความสำคัญ

จากการวิเคราะห์การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระดับสถานีตำรวจด้วย SWOT Analysis พบว่า

(1) **Strengths (จุดแข็ง)** คือ บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และมีการสร้างสมประสบการณ์ในการทำงานเป็นอย่างดี

(2) **Weakness (จุดอ่อน)** ประกอบด้วย (1) บุคลากรมีภาระงานในความรับผิดชอบที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (2) บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และ (3) ขาดแคลนงบประมาณในการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด

(3) **Opportunities (โอกาส)** ประกอบด้วย (1) รัฐบาล/สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีนโยบายสร้างในการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้รวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และ (2) เทคโนโลยีในปัจจุบันมีความทันสมัยสามารถนำมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

(4) **Threats (อุปสรรค)** คือ สภาพแวดล้อมในชุมชนมีจุดเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม จากนั้นได้นำเครื่องมือ TOWS Matrix มาวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์

(1) **กลยุทธ์ที่ 1 (SO)** หัวหน้าสถานีตำรวจต้องเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ความสามารถในการจัดการพนักงานในองค์กรเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดของผู้นำเชิงกลยุทธ์ ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์จะต้องสามารถคาดการณ์ จิตนาการ รักษาความยืดหยุ่นและมอบหมายงานให้ผู้อื่นสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ได้ตามความจำเป็น โดยสามารถจัดการหรือดำเนินการของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Hitt, Ireland, and Hoskisson, 2007) ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมหน่วยงานระดับสถานีตำรวจ จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์หรือไม่ ซึ่งจะต้องรู้และเข้าใจความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยว่าจะมอบหมายงานให้ใครทำหน้าที่อย่างไร จัดสรรทรัพยากรของหน่วย เพื่อให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการสูงสุด รวมถึงยังต้องคาดการณ์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ เพื่อประเมินและประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นจึงขอยกตัวอย่างดังนี้ หัวหน้าสถานีตำรวจอาจสำรวจเพิ่มเติมถึงสาเหตุของการขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติ อาจเกิดจากปริมาณงานที่มากเกินไปซึ่งจะต้องมีการกระจายงานอย่างเท่าเทียม เพื่อไม่ให้ปริมาณงานอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ใต้บังคับบัญชาคนไหนคนใดมากเกินไป หรือ ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานใดบ้างที่ยังไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะต้องหาวิธีการอื่น ๆ มาช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน เช่น นำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องมาช่วย หรือ ส่งบุคลากรใหม่ที่ยังขาดประสบการณ์ไปฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นต้น หากหัวหน้าสถานีซึ่งเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถแก้ไขปัญหภายในหน่วยงานได้ จะเป็นการสร้างแรงจูงใจการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา และเมื่อแก้ไขปัญหภายในได้แล้ว ขึ้นต่อไปหัวหน้าสถานีตำรวจจะต้องเริ่มสร้างแรงจูงใจอย่างแท้จริงเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานร่วมมือและเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

(2) กลยุทธ์ที่ 2 (SO) ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเตือนภัยอาชญากรรมเพื่อลดความสูญเสียสำนักงานตำรวจแห่งชาติสิงคโปร์ (SPC) ได้จัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวังความปลอดภัยผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อต่อต้านภัยคุกคามของอาชญากรรม แก้ปัญหาการขยายตัวของอาชญากรรมออนไลน์ สร้างชุมชนออนไลน์ที่ปลอดภัยยิ่งขึ้นสำหรับผู้ใช้งาน (Singapore Police Force, 2021) ดังนั้น สถานีตำรวจต้องส่งเสริมการตั้งกลุ่มอาสาสมัครเตือนภัยอาชญากรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่ใกล้บ้านเฝ้าระวังและเตือนภัย ให้พนักงานตระหนักรู้และเฝ้าระวังสถานที่ทำงานมากขึ้น การมีส่วนร่วมจากผู้ขับขี่รถที่ติดตั้งกล้องในรถยนต์เพื่อช่วยในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การแจ้งเตือนการระมัดระวังในหมู่ประชาชนที่ซื้อสินค้าออนไลน์ที่นิยม เช่น Lazada Facebook Live และอาชญากรรมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ ฝึกอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครผู้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจับผิดหรือสังเกตบัญชีหลอกลวงขณะซื้อสินค้าออนไลน์ การรับสมัครอาสาสมัครและการจัดตั้งกลุ่มควรรนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว

ข้อควรระวังในการจัดตั้งกลุ่มเตือนภัยอาชญากรรมสถานีตำรวจควรให้อาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการลงทะเบียนเพื่อใช้ในการตรวจสอบคัดกรองอาชญากรที่เข้ามาแฝงตัว ชาวที่แจ้งเตือนจะต้องได้รับการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ตำรวจให้แน่ชัดว่าเป็นชาวจริงแล้วเท่านั้น รักษาความลับของอาสาสมัครเพื่อให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจและเมื่อประชาชนแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแจ้งการลงรับเรื่อง รีบดำเนินการตรวจสอบและแจ้งผลให้ประชาชนทราบ เพื่อส่งเสริมการสร้างควมไว้วางใจ ความเชื่อมั่นศรัทธาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ สร้างความเป็นธรรมโปร่งใส (สำนักงาน ก.พ.ร., 2561)

(3) กลยุทธ์ที่ 3 (WO) สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การดำเนินกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้จัดการและพนักงานที่มีแรงจูงใจ รวมถึงวินัยและการทำงานหนัก ส่วนประเด็นการจัดการถือเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกลยุทธ์ ได้แก่ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ โดยขึ้นอยู่กับขนาดและประเภทขององค์กร (David, 2011) ถึงแม้หัวหน้าสถานีตำรวจจะมีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มากเพียงใดก็ตามแต่หากขาดความร่วมมือของผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงาน การที่จะดำเนินป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบก็เป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้น ผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ดีจะต้องเข้าใจและสามารถสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีแรงจูงใจ รวมถึงการจัดการในด้านต่าง ๆ ดังนั้นหัวหน้าสถานีตำรวจอาจต้องพิจารณาผู้ใต้บังคับบัญชาว่าเป็นบุคคลประเภทใดเสียก่อนที่จะสร้างแรงจูงใจ ทฤษฎี X ของ McGregor Douglas มองว่า มนุษย์โดยเฉลี่ยมีความไม่ชอบการงานโดยธรรมชาติและจะหลีกเลี่ยงงานนั้นถ้าเขาทำได้, มนุษย์โดยเฉลี่ยมักชอบถูกชี้แนะและปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ มีความทะเยอทะยานค่อนข้างน้อย ต้องการความปลอดภัยเหนือสิ่งอื่นใด ซึ่งการอย่างเป็นทางการที่เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในองค์กรได้ใช้สมองและความเฉลียวฉลาดตลอดจนความพยายามทางกายภาพในการปรับปรุงประสิทธิผลขององค์กร”, การมีส่วนร่วมควรถูกมองว่า เป็นการจัดการร่วมกันโดยธรรมชาติโดยการบูรณาการและการควบคุมตนเอง, ระดับการมีส่วนร่วมจะมากขึ้น หากผู้บังคับบัญชานำเสนอปัญหาที่ผู้ใต้บังคับบัญชากำลังเผชิญอยู่พร้อมกับคำร้อง

ขอให้พวกเขาช่วยค้นหาแนวทางแก้ไขที่ดีที่สุด โดยไม่จำเป็นต้องผูกมัดตัวเองล่วงหน้าที่จะยอมรับวิธีแก้ปัญหาใด ๆ ที่มีการเห็นพ้องต้องกัน แต่ให้เข้าใจว่าพวกเขาสามารถหาวิธีแก้ปัญหาที่เขาารู้สึกว่าใช้งานได้ เขาจะยอมรับมัน, ในกรณีที่ผู้ได้บังคับบัญชาไม่คุ้นเคยกับการอิทธิพลในการตัดสินใจ จะทำให้ในครั้งแรกเขาจะยังไม่นำเสนอประเด็นสำคัญ ซึ่งในการมีส่วนร่วมในสถานการณ์นี้ต้องตระหนักว่ากำลังเริ่มต้นของกระบวนการเติบโตและการเรียนรู้การมีส่วนร่วม และวัตถุประสงค์หลักของการมีส่วนร่วม คือ การส่งเสริมการเติบโตของผู้ได้บังคับบัญชาและความสามารถในการยอมรับความรับผิดชอบ และเมื่อพนักงานได้รับโอกาสในการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจแล้วในส่วนของผู้บริหารก็ต้องเปลี่ยนทัศนคติและเปิดใจมากขึ้นที่จะให้พนักงานมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่นัยสำคัญในวงกว้าง การมีส่วนร่วมจากสมมติฐานของทฤษฎี Y ส่งผลต่อแรงจูงใจไปสู่วัตถุประสงค์ขององค์กร เป็นเครื่องช่วยในการบูรณาการ ผู้ได้บังคับบัญชาสามารถค้นพบความพึงพอใจที่มาจากการแก้ปัญหาและค้นหาวิธีแก้ปัญหาที่ประสบความสำเร็จ และเป็นหนึ่งในเหตุผลที่ทำให้ด้วยตนเองทั้งหมดเติบโตขึ้นเป็นสัดส่วน นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกเป็นอิสระมากขึ้น มีความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา (McGregor, 1960) ซึ่งแนวคิดเชิงนวัตกรรมที่สอดคล้องกับทฤษฎี Y นั้นได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจและการมอบหมาย เป็นวิธีปลดปล่อยผู้คนจากการควบคุมองค์กรแบบเดิม ๆ ทำให้พวกเขามีอิสระในระดับหนึ่งในการกำกับกิจกรรมของตนเอง รับผิดชอบ และที่สำคัญคือเป็นการตอบสนองความต้องการของพวกเขา, การมีส่วนร่วมและการจัดการให้คำปรึกษา ภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสม ผลลัพธ์เหล่านี้จะทำให้กำลังใจผู้คนนำพลังสร้างสรรค์ของตนไปสู่วัตถุประสงค์ขององค์กร และให้เลี้ยงการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อคนเหล่านี้ และให้โอกาสที่สำคัญในการตอบสนองความต้องการทางสังคม การมอบหมายไม่ใช่วิธีการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการซึ่งเป็นการควบคุมการมีส่วนร่วม, การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีแนวโน้มเป็นการปฏิบัติต่อบุคลากรราวกับว่าเขาเป็นผลิตภัณฑ์ภายใต้การตรวจสอบ ซึ่งมีบริษัทไม่กี่แห่งที่ทดลองการใช้แนวทางนี้ให้แต่ละบุคคลตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์สำหรับตนเองและในการประเมินตนเองด้านประสิทธิภาพ ทุกครั้งปีหรือทุกปี โดยผู้บังคับบัญชามีบทบาทที่สำคัญมากกว่าผู้พิพากษาหรือผู้ตรวจสอบ ซึ่งมีลักษณะบังคับการปฏิบัติงานแบบเดิม ๆ เมื่อบุคคลได้รับการส่งเสริมให้รับผิดชอบมากขึ้นในการวางแผนและการประเมินการมีส่วนร่วมของตนเองต่อวัตถุประสงค์ขององค์กร ผลกระทบที่ตามมาจะเป็นการเติมเต็มความต้องการของตน แนวทางการประเมินประสิทธิภาพนี้แสดงถึงแนวคิดเชิงนวัตกรรมที่ผู้บริหารที่ได้รับการสำรวจได้นำทฤษฎี Y ไปใช้ (Leavitt, Pondy, & Boje, 1980)

(4) **กลยุทธ์ที่ 4 (WO)** การปรับทัศนคติ การปลูกฝังทัศนคติโดยการสร้างสิ่งจูงใจถือเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการบริหาร แรงจูงใจจึงเป็นการสร้างปัจจัยทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล ซึ่งในกรณีส่วนใหญ่การแสวงหาจุดสิ้นสุดหรือการดำเนินการที่เกิดขึ้นของแรงจูงใจนั้นมีต้นกำเนิดร่วมกันทางสังคมและทางสรีรวิทยา การปรับระบบให้เข้ากับเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงหรือวัตถุประสงค์ใหม่นั้นเป็นกระบวนการจัดการที่พิเศษในความร่วมมือที่ซับซ้อนขององค์กรที่เรียกว่าผู้บริหารหรือองค์กรผู้บริหาร (Barnard, 1953) กลยุทธ์ในระยะเริ่มแรกที่ต้องปฏิบัติตามคือการวางตัวเป็นกลางหรือควบคุมความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น (Anderson, 1990) การแจ้งให้ประชาชนในชุมชนทราบนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจควรจะต้องแจ้งให้ทราบถึงสภาพปัญหาและวางตัวเป็นกลางเพื่อป้องกันความขัดแย้งและให้ประชาชนในชุมชนได้ตระหนักรู้ถึงปัญหาของอาชญากรรม

สร้างจุดร่วมความสนใจและการกำหนดเป้าหมายที่จะลดอาชญากรรม อาจจะต้องผ่านระบบโซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ของหน่วยงาน การเข้าใจพูดคุยกับผู้นำชุมชนหรือการประชุมภายในชุมชนในส่วนนี้ก็เห็นว่ามี ความสำคัญมากเช่นเดียวกัน การซักซ้อมหรือเตรียมข้อมูลเป็นอย่างดีเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กลยุทธ์นี้ ประสบความสำเร็จ แต่สิ่งที่มองข้ามไม่ได้คือการปรับทัศนคติของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยหัวหน้าสถานี ตำรวจหรือหัวหน้างานแต่ละแผนกมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับทัศนคติให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีทัศนคติที่ดีต่อ การปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามและการมีส่วนร่วมกับประชาชน เพราะการป้องกันปราบปรามเจ้าหน้าที่ ตำรวจในสถานีตำรวจที่มีหน้าที่รับผิดชอบมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติสัมพันธ์กับประชาชน ดังนั้น หาก มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการปฏิบัติงานหรือต่อประชาชนแล้ว อาจส่งผลให้เกิดความขุ่นเคืองหรือเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อ ตัวเจ้าหน้าที่และหน่วยงาน และอาจถึงขั้นที่ไม่ยอมให้ความร่วมมืออันจะส่งผลเสียในภาพรวม

(5) กลยุทธ์ที่ 5 (WO) เสริมสร้างการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน กล้องโทรทัศน์ วงจรปิดเป็นเทคโนโลยีที่สำคัญในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันอาชญากรรม โดยสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ทำให้ผู้กระทำความผิดมีความกังวลกับความเสียวที่จะถูกจับและยังสามารถ ใช้ในการปราบปรามโดยเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญในการนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ แต่ในระดับสถานี ตำรวจนั้นขาดแคลนงบประมาณในการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด การที่จะส่งเสริมในการนำเทคโนโลยีมาใช้ จึงมีข้อจำกัด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจควรจะเริ่มต้นจากการสำรวจกล้องวงจรปิดในพื้นที่ที่รับผิดชอบทั้งหมดทั้ง กล้องของหน่วยงานรัฐและกล้องที่ติดในบ้านของประชาชนพร้อมทั้งข้อมูลติดต่อแล้วนำไปบันทึกในแผนที่ เพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานของกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในพื้นที่เตรียมพร้อมเมื่อเกิดอาชญากรรมขึ้นและข้อมูล ดังกล่าวจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลอย่างต่อเนื่องให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้สามารถใช้ในการป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรมได้ทันทีและมีประสิทธิภาพ

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ นำข้อมูลอาชญากรรมในพื้นที่ที่รับผิดชอบมาวิเคราะห์ในโปรแกรม คอมพิวเตอร์ ยกตัวอย่างเช่น Excel Spss เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์หาความถี่ ประเภทอาชญากรรมและช่วงเวลา ในการเกิดอาชญากรรม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อ่านบันทึกไว้ในแผนที่และเป็นข้อมูลในการจัดสายตรวจจรดยนต์ สายตรวจจรดจักรยานยนต์ออกตรวจในห้วงเวลาเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม ซึ่งการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการคำนวณจะมีผลดีมากกว่าการใช้เพียงนาฬิกาอาชญากรรมแบบเดิมเพราะนาฬิกาอาชญากรรมนั้นจะ บอกเพียงความถี่ของช่วงเวลาเกิดเหตุและเขตตรวจหรือตำบลเท่านั้น แต่จะไม่บอกสถานที่ที่ชัดเจนทำให้สาย ตรวจไม่สามารถระบุจุดเสี่ยงได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังทำให้เกิดการสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงมากเกินไป แต่หาก สามารถคำนวณและวิเคราะห์สถานที่ เวลา ความถี่ ประเภทของอาชญากรรมได้อย่างละเอียดแล้วก็จะสามารถ ลดอาชญากรรม ลดการใช้งบประมาณและเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้ ในการ วิเคราะห์ข้อมูลอาชญากรรมไม่ควรวิเคราะห์เฉพาะอาชญากรรมในพื้นที่ที่รับผิดชอบเท่านั้น แต่ควรที่จะต้อง วิเคราะห์อาชญากรรมในพื้นที่ข้างเคียงที่อาจเข้ามาก่ออาชญากรรมในพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น อาชญากรรมที่ ตระเวนลักทรัพย์จักรยานยนต์ในหลายพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลไปใช้ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อาชญากรรมที่มีลักษณะต่อเนื่องหรือก่อเหตุในหลายพื้นที่จึงจะต้องนำมาคำนวณและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะ เกิดขึ้นด้วย

การที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและการวิเคราะห์หรือคำนวณข้อมูลหาจุดเสี่ยงอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรม การไล่ตรวจสอบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเมื่อเกิดอาชญากรรม ดังนั้นการฝึกอบรมให้ความรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานจึงถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(6) กลยุทธ์ที่ 6 (ST) เสริมสร้างระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส ในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระดับสถานีตำรวจการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นหุ้นส่วนในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินนโยบาย (Arnstein, 2019) และตรวจสอบการปฏิบัติงานจะส่งผลให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่นศรัทธา เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน (สำนักงาน ก.พ.ร., 2561) ซึ่งจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นหากนำเทคโนโลยีที่สามารถช่วยตรวจสอบยกตัวอย่างเช่น การติดตั้ง QR Code บริเวณจุดเสี่ยงเพื่อตรวจสอบวงรอบการตรวจของสายตรวจ การรวบรวมสถิติ การรายงานแบบเรียลไทม์ การสรุปผลการตรวจ การวิเคราะห์การตรวจเป็นประจำอย่างต่อเนื่องและการปรับปรุงแผนการตรวจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของอาชญากรรม อันเป็นการเสริมสร้างความเป็นธรรมและโปร่งใสในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(7) กลยุทธ์ที่ 7 (WT) ส่งเสริมให้ประชาชนที่มีความพร้อมติดตั้งกล้องวงจรปิดบริเวณที่พักอาศัยและช่วยกันเฝ้าระวังอาชญากรรมในบริเวณใกล้เคียงกับที่พักอาศัย หรือจุดเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม เนื่องจากที่กล่าวมาแล้วในกลยุทธ์ที่ 4 ระดับสถานีตำรวจส่วนใหญ่มักจะขาดแคลนกล้องโทรทัศน์วงจรปิดที่จะนำไปติดตั้งในบริเวณจุดเสี่ยง ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องจึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้สำรวจกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในพื้นที่แล้วในกรณีที่เป็นกล้องของประชาชนซึ่งอาจจะติดตั้งในบริเวณบ้านหรือสถานที่ทำงาน บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ควรที่จะให้คำแนะนำหรือขอความร่วมมือประชาชนปรับทิศทางของกล้องเพื่อเป็นประโยชน์ในการป้องกันอาชญากรรม ยกตัวอย่างเช่น หากในร้านค้าอยู่ติดถนนและประชาชนมีกล้องที่ติดตั้งในบ้านหลายตัว กล้องอย่างน้อย 1 ตัวควรที่หันไปบริเวณด้านหน้าโดยให้เห็นถนน เพื่อให้สามารถไล่ตรวจสอบกล้องบริเวณถนนทั้งของรัฐและของประชาชนหาเส้นทางหลบหนีหรือก่อเหตุของผู้กระทำความผิดได้ตลอดเส้นทางที่คนร้ายใช้หรือหาดีรูปพรรณลักษณะของพาหนะที่ใช้ในการก่อเหตุ รวมทั้งเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

คุณสมบัติของกล้องโทรทัศน์มีหลายประการ แต่ที่สำคัญคือกล้องที่มีความละเอียดสูง กล้องที่สามารถบันทึกภาพเคลื่อนไหวได้อย่างชัดเจนในเวลากลางคืนหรือที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถนำไปใช้ในการติดตามจับกุมและเป็นพยานหลักฐานได้ ดังนั้น การส่งเสริมให้ประชาชนที่มีความพร้อมในการติดตั้งกล้องวงจรปิดเจ้าหน้าที่ควรให้ข้อมูลเหล่านี้แก่ประชาชนเพิ่มเติม เพื่อให้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดถือเป็นอีกหลักการที่สำคัญ เพราะหากติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดไว้เพียงตัวเดียวโดยกล้องตัวอื่นไม่สามารถมองเห็นกล้องตัวนี้ได้ เมื่อคนร้ายเข้ามาก่อเหตุและทำลาย

กล้องไปกล้องจะไม่สามารถช่วยป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงควรให้ข้อมูลเพิ่มเติมให้จุดที่ประชาชนจะติดตั้งกล้องมีกล้องอีกตัวที่สามารถมองเห็นได้ด้วย

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการมีส่วนร่วม

1) การแจ้ง (Informing)

บันไดขั้นที่ 3 ของ Arnstein (2019) โดยให้สถานีตำรวจเพิ่มช่องทางต่าง ๆ ในการแจ้ง (Informing) ให้ประชาชนทราบ แล้วอะไรที่จะต้องแจ้งให้ทราบบ้าง Anderson (1990) อธิบายเพิ่มเติมประชาชนต้องได้รับการชักจูงให้ร่วมมือ ไม่เช่นนั้นจะไม่มีความร่วมมือกัน ซึ่งความพึงพอใจสุทธิตที่ชักจูงให้ผู้คนมีส่วนร่วมในความพยายามของตนต่อองค์กรเป็นผลมาจากการรับรู้ถึงข้อดีเชิงบวกเทียบกับข้อเสียที่เกิดขึ้น การวางตัวเป็นกลางหรือควบคุมความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นถือเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การแจ้งให้ประชาชนในชุมชนทราบนั้น ควรจะต้องแจ้งให้ทราบถึงสภาพปัญหา และวางตัวเป็นกลางเพื่อป้องกันความขัดแย้งและให้ประชาชนในชุมชนได้ตระหนักรู้ถึงปัญหาของอาชญากรรม สร้างจุดร่วมความสนใจและการกำหนดเป้าหมายที่จะลดอาชญากรรม เพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และถึงแม้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีการแจ้งผ่านระบบโซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ของหน่วยงาน การเข้าใจพูดคุยกับผู้นำชุมชนหรือการประชุมภายในชุมชนในส่วนนี้ก็เห็นว่ามีความสำคัญมากเช่นเดียวกัน การชักจูงหรือเตรียมข้อมูลเป็นอย่างดี รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแจ้งเพื่อให้ประชาชนสามารถตระหนักและรับรู้ถึงอาชญากรรมได้อย่างรวดเร็วซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ

2) หุ้นส่วน (Partnership)

บันไดขั้นที่ 6 ของ Arnstein (2019) การเชิญชวนประชาชนและผู้มีอำนาจร่วมกันเป็นหุ้นส่วนในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินนโยบาย และการแบ่งปันทรัพยากรในการบริหารจัดการ โดยอำนาจในการตัดสินใจและความรับผิดชอบถูกแบ่งปันอย่างเท่าเทียมกัน เหตุผลที่ต้องข้ามขั้นที่ 4 เนื่องจากการให้คำปรึกษา (Consultation) ควรที่จะจัดให้อยู่ในขั้นการวิเคราะห์สภาพปัญหาอาชญากรรมและการหาแนวทางแก้ไขในเบื้องต้น โดยอาจมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเบื้องต้น การสำรวจความเห็นต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบการวิเคราะห์ โดยยังไม่มีหลักประกันว่าความคิดเห็นเหล่านั้นจะได้รับการนำไปปฏิบัติ เนื่องจากต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเสียก่อนว่า จากข้อมูลอาชญากรรมทางสถิติที่หน่วยงานมีและการสำรวจของประชาชนนั้นสอดคล้องกันหรือไม่ หรือประชาชนผู้ให้ข้อมูลอาจเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งหรือมีเจตนาร้ายแอบแฝง อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ชื่อเสียงของประชาชนหรือชุมชน ยกตัวอย่างเช่น ชุมชนนี้เป็นพื้นที่แพร่ระบาดของยาเสพติดที่ใหญ่ที่สุดเป็นต้น โดยที่ยังไม่ได้ตรวจสอบให้แท้จริงเสียก่อน อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นลบมากกว่าผลบวก หรือความเห็นนั้นอาจขัดต่อกฎหมาย ดังนั้น ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้อมูลจากการสำรวจที่ยังไม่ชี้ชัดหรือมีหลักฐานที่ชัดเจน จึงยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง แต่ทั้งนี้ในบางกรณีการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปก็ถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน

3) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)

ได้สรุปบทเรียนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ประจำปี พ.ศ. 2561 โดยสรุปปัจจัยสู่ความสำเร็จเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อให้เห็นแนวปฏิบัติหรือต้นแบบที่ดี (Best Practices) นำไปสู่การขยายผลให้กับหน่วยงานสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ซึ่งสรุปว่า ความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นศรัทธา และการยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นเงื่อนไขสำคัญของการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่ภาครัฐจะต้องแสดงให้ภาคประชาชนเห็นถึงความจริงใจ และการให้เกียรติซึ่งกันและกัน รวมถึงความเสมอภาคในการเข้ามามีส่วนร่วม (สำนักงาน ก.พ.ร., 2561) ดังนั้นในการปฏิบัติงานในการป้องปรามปราบอาชญากรรมระดับสถานีตำรวจสามารถนำไปปัจจัยสู่ความสำเร็จของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) มาประยุกต์ใช้โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส เพื่อสร้างความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นศรัทธาให้ประชาชนเกิดการยอมรับในการปฏิบัติงาน

สรุป (Conclusion)

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกุญแจสำคัญในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ลดการเกิดอาชญากรรมและสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีสถานีตำรวจขนาดใหญ่ กลางและเล็ก เป็นหน่วยงานสำคัญซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศรับผิดชอบการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในแต่ละพื้นที่ กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระดับสถานีตำรวจจะช่วยให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จุดร่วมที่ยากที่สุดของการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมนั้นคือการสร้างแรงจูงใจที่จะให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความร่วมมือและช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน นอกจากกลยุทธ์ในการแจ้ง หุ่นส่วน ความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ ความจริงใจและต่อเนื่องในการดำเนินโครงการเพื่อแสวงหาความร่วมมือก็มีส่วนสำคัญเช่นกัน ถึงแม้ว่าจะต้องใช้ระยะเวลา ทรัพยากรต่าง ๆ แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีความเข้าใจปัญหา เข้าถึงประชาชนและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เป็นธรรม ตามศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในชุมชนจะเป็นการสร้างเกราะที่แข็งแกร่งในการลดปัญหาอาชญากรรมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจเริ่มทดลองให้สถานีตำรวจต้นแบบในหลายสถานี ก่อน เพื่อประเมินสถานการณ์หรือเหตุแทรกแซงต่าง ๆ ก่อนที่จะกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อให้นโยบายสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง รวมถึงความพร้อมทางด้านทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินการ
- 2) ข้อเสนอระดับสถานีตำรวจ สถานีตำรวจใดที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ อาจนำกลยุทธ์การมีส่วนร่วมไปศึกษา ปรับปรุงให้เข้ากับชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ ศึกษาปัญหาและการสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนให้

เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม โดยอาจเริ่มจากชุมชนขนาดเล็ก ๆ ที่ละชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติพงษ์ เพียรพิทักษ์. (2023). *การขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองเข้มแข็งผ่านมุมมองการจัดการปกครอง* *สาธารณะแนวใหม่*. สถาบันพระปกเกล้า. 22-36
- กองอัตรากำลัง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.(2566). การกำหนดระดับสถานีตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลและตำรวจภูธรภาค 1 – 9. <https://pdd.police.go.th/>.
- คมเดช ไชยเดือน และคณะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยของอาสาสมัครตำรวจบ้านในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 4. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 2(พฤษภาคม - สิงหาคม 2561). 55-62.
- จอมเดช ตรีเมฆ. (2564). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา Theories of Crime* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ฐกฤต แก้วทับทิม. (2564). การขยายตัวขององค์การอาชญากรรมไซเบอร์ในช่วงการระบาดของโควิด-19. *วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์*, 2(กรกฎาคม - ธันวาคม 2564), 163-177.
- ณัฐวิวัฒน์ ราชแก้ว. (2566). ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน : นวัตกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอย่างยั่งยืน. *วารสารการบริหารการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 1(2), 346-360.
- ดิเรกฤทธิ์ บุษยธนากรณ์ และ สุมนทิพย์ จิตสว่าง. (2565). การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของอาชญากรรมในศตวรรษที่ 21: ปัญหาอาชญากรรมลูกผสมในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์*, 52(1), 1-29.
- นภัสสร รักษากิจโกศล. (2563). แนวทางการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่อการแก้ไขปัญหาสังคม. *ร้อยแก่นสาร*, 5(1). 1-16.
- แผนปฏิบัติการราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2566). แผนปฏิบัติการราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ราย 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570.
- พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2565. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนที่ 64 ก. หน้า 3-7.
- สุพจน์ พรหมพิทักษ์. (2557). ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 26, พฤษภาคม-สิงหาคม 2557, 61-74.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. หน้า 99
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.). (2552). คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating).

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.). (2561). สรุปบทเรียนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารราชการประจำปี พ.ศ.2561. บริษัท วิชั่น พรินท์ แอนท์ มีเดีย จำกัด.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2550). ประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดหน่วยงานและเขตอำนาจความรับผิดชอบเขตพื้นที่การปกครองของส่วนราชการในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรภาค 1 ถึง 9. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนพิเศษ 139 ง. หน้า 1.
- อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อังณพ ชูบำรุง. (2561). *อาชญากรรมและอาชญาวิทยา*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, R. C. (1990). Community Cooperation and Development. *Sociological Practice*, 8(1), 14.
- Arnstein, S. R. (2019). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Planning Association*, 85(1), 24-34.
- Beierle, T. C. (2002). *Democracy in Practice: Public Participation in Environmental Decisions*. Routle.
- Barnard, C. I. (1953). *The Functions of the Executive*. Cambridge: Harvard University
- David, F. R. (2011). *Strategic Management: Concepts and Cases* (13th Edition). London: Pearson Education.
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. (2007). *Strategic Management: Competitiveness and Globalization: Concepts and Cases* (7th Edition). Tennessee: Thomson South-Western.
- Holterhof, A., & Haan, J. D. (2017). Annual International Forum 2017 (11th): Participatory and community-oriented crime prevention.
- Innes, J. E., & Booher, D. E. (2004). Reframing Public Participation: Strategies for the 21st Century. *Planning Theory & Practice*, 5(4), 419–436.
- Leavitt, H. J., Pondy, L. R., & Boje, D. M. (1980). *Readings in Managerial Psychology*. The University of Chicago Press Chicago and London. Third Edition. P.319-320.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50, 370–396.
- McGregor, D. (1960). *The Human Side of Enterprise*. New York: McGraw Hill.
- Paul, S. (1987). *Community Participation in Development Projects: The World Bank Experience*. The World Bank. P.2.
- Rhodes, R. A. W. (1997). *Understanding governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability*. Berkshire: Open University Press.
- Singapore Police Force. (2022). *SPF Annual Report 2022: Safeguarding Every-Day*.
- Singapore Police Force. (2021). *SPF Annual Report 2021: Hour Day*.

Singh, J. (2000). *Resource Material Series: Community Policing in the Context of Singapore*. No. 56. 126-139.

Sperber, S. (2009). Citizen participation – a cornerstone for urban safety and the prevention of criminality. *International Perspectives of Crime Prevention 2 Contributions from the 2nd Annual International Forum 2008*. Books on Demand GmbH.

Tilley, N. (2012). *Crime Prevention*. Abingdon: Routledge Taylor & Francis Group.

RPCA-JCSS

การพัฒนาระบบการขอยุ่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Extension) ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

กอบชัย ลีพิสิษฐ์สกุล¹

วันได้รับบทความ: 6 สิงหาคม 2567 วันแก้ไข: 4 พฤศจิกายน 2567 วันยอมรับเผยแพร่: 5 พฤศจิกายน 2567

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่เป็นจุดหมายสำคัญของชาวต่างชาติทั่วโลกที่ประสงค์เข้ามาพำนักในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราวด้วยเหตุผลต่างๆเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งการเข้ามาในราชอาณาจักรไทยนั้นจะต้องปฏิบัติตามหลักพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองและข้อปฏิบัติทางกฎหมายตามแต่เหตุผลในการขอยุ่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว การที่มีชาวต่างชาติเข้ามายังราชอาณาจักรไทยเป็นจำนวนมากย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจแต่ในอีกแง่มุมหนึ่งด้านความมั่นคงอาจจะต้องคำนึงถึงชาวต่างชาติที่เข้ามาในรูปแบบมิถิฉาหรือผู้ก่อการร้ายที่เข้ามาก่อความไม่สงบภายในประเทศไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้มีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้อำนวยความสะดวกในการให้บริการชาวต่างชาติที่เข้ามาพำนักในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราวเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการให้บริการและยกระดับการให้บริการให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย พร้อมทั้งยกระดับสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองให้เป็นองค์กรดิจิทัล จึงได้พัฒนาการให้บริการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการให้บริการขออนุญาตขอยุ่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Extension) ถือเป็นนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างนวัตกรรม การให้บริการคนต่างด้าวเพื่อยกระดับและสร้างมาตรฐานใหม่สู่การเป็นองค์กรที่เป็นดิจิทัลของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

คำสำคัญ: ขอยุ่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Extension), สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, วีซ่า (Visa)

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ แขนงวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Development Electronic Extension of Temporary Stay in the Kingdom (e – Extension) of the Immigration Bureau

Kobchai Leepisitsakul¹

Received Date: August 6, 2024 Revised Date: November 4, 2024 Accepted Date: November 5, 2024

Abstract

Thailand is a key destination for foreigners around the world who wish to temporarily reside in the Kingdom of Thailand for various reasons in large numbers each year. Entering the Kingdom of Thailand must comply with the principles of the Immigration Act and legal regulations according to the reasons for requesting a temporary stay in the Kingdom. Having a large number of foreigners entering the Kingdom of Thailand has a positive impact on the economic situation, but on the other hand, the security aspect may have to be taken into account by foreigners who come in the form of fraudsters. or terrorists who come to cause unrest within Thailand. The Immigration Bureau has brought in technology to facilitate services for foreigners who come to stay in the Kingdom of Thailand temporarily in order to be able to respond to services and improve service levels. To be convenient, fast and safe, as well as upgrading the Immigration Bureau into a digital organization. Therefore, we have developed services in electronic form. For providing services for requesting permission to temporarily stay in the Kingdom by electronic means (e – Extension), it is considered to be using technology to create innovations in providing services to foreigners in order to raise the level and create new standards to become an organization. which is the digital form of the Immigration Bureau.

Keywords: Request for temporary stay in the Kingdom by electronic means
(e-Extension), Immigration Bureau, Visa

---

¹ Ph.D. student Doctor of Philosophy Program in Management Science, Public Administration Branch, Sukhothai Thammathirat Open University

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยให้ความสำคัญในด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาจากประเทศไทยหลายสิบล้านคน ซึ่งสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยในปีหนึ่งหลายล้านล้านบาท ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในแต่ละปีจะมีต่างด้าวเข้ามาขอยังราชอาณาจักรมีจำนวนมากถึงหลักสิบล้านคนต่อปี ซึ่งส่งผลโดยตรงกับหน่วยงานของภาครัฐคือสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ที่ต้องคัดกรองต่างด้าวที่เข้ามาขอยังประเทศไทยเพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนคนไทย ทั้งนี้ในการที่ต่างด้าวจะเข้ามาขอยังประเทศไทยจะต้องเข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายเพื่อป้องกันคนต่างด้าวอพยพหลบหนีเข้าเมืองมาอย่างผิดกฎหมายและอาศัยอยู่ในประเทศไทย ทางสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะเป็นผู้อนุมัติการตรวจลงตราวีซ่าแต่ละประเภท

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้มีการยกระดับและสร้างมาตรฐานพร้อมทั้งในการคัดกรองคนต่างด้าวที่จะเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรอยู่ตลอดนับตั้งแต่เกิดกรณีของกลุ่มทุนจีนเทา ที่เข้ามาสร้างความเสียหายให้กับประเทศไทย ทางสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้มีการเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบเอกสารในการยื่นคำขออนุญาตและตรวจสอบเหตุผลและจุดประสงค์ในการขออนุญาตต่ออยู่ในราชอาณาจักรแต่ละประเภทอย่างละเอียดรอบคอบตลอดมา ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าเนื่องจากการตรวจสอบเอกสารอย่างละเอียดก็ดี หรือการขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเอกสารก็ดี ส่งผลให้การดำเนินการในการอนุมัติการตรวจลงตราวีซ่าเกิดความล่าช้าและมีการแก้ไขหรือขอตรวจสอบเอกสารเพิ่มเติมทำให้การบริการที่ต่างด้าวที่ขออนุญาตต่ออยู่ในราชอาณาจักรต้องสูญเสียเวลาในการเดินทางมาดำเนินการหลายรอบจนบางครั้งอาจมีการเรียกรับสินบนเพื่อให้การดำเนินการสะดวกรวดเร็วและเสร็จภายในวันนั้น

บทความนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การนำเสนอแนวคิดการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการให้บริการขออนุญาตต่อในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวรูปแบบใหม่ด้วยการยื่นคำร้องขออนุญาตต่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและชำระเงินค่าธรรมเนียมด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) และเทียบเคียงการให้บริการกับประเทศต้นแบบชั้นนำของโลกที่ประสบความสำเร็จในการให้บริการขอวีซ่าในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้แก่ สหราชอาณาจักร สิงคโปร์ และ แคนาดา ทั้งนี้การให้บริการขออนุญาตต่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) นี้จะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ชาวต่างชาติที่ประสงค์จะขยายระยะเวลาพำนักอยู่ในประเทศไทย พร้อมทั้งลดการเสียเวลาในการเดินทางมายังสถานที่ราชการเพื่อดำเนินการขออนุญาตต่อในราชอาณาจักร และยังสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลของต่างด้าวที่เดินทางเข้า – ออกในประเทศไทยในรูปแบบของ Big Data ได้เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1) เพื่อสำรวจความสำเร็จของการพัฒนาการให้บริการขออนุญาตอยู่อาศัยในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) ของประเทศต้นแบบชั้นนำของโลกจำนวน 3 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และ แคนาดา

2) เพื่อพัฒนาโมเดลการให้บริการขออนุญาตอยู่อาศัยในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) ให้กับประเทศไทยในอนาคต

การทบทวนวรรณกรรม (Reviews of Literature)

1) แนวคิดทฤษฎีด้านความมั่นคงแห่งชาติ

การบริหารจัดการคนต่างด้าวที่เข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นบททดสอบสำคัญในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงของภาครัฐที่จะต้องเป็นผู้คัดกรองคนต่างด้าวที่เข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทยที่มีความหลากหลายและซับซ้อนเป็นอย่างมาก ที่จะส่งผลกระทบต่อทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและสภาวะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง จนอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้ หากภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการคนต่างด้าวได้อย่างเป็นมืออาชีพ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดอย่างชัดเจน มุ่งวัดผลงานจากตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ผู้บริหารและปฏิบัติงานจะต้องรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของงานตามตัวชี้วัด และเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานมากกว่ากระบวนการทำงานหรือกฎระเบียบ ปรับลดโครงสร้างให้เล็กลงให้ขนาดขององค์กรมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการลดงานของเจ้าหน้าที่ให้หน่วยงานภายนอกเท่าที่จำเป็นต่อความมั่นคงของชาติตามแนวคิด การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) ของ Christopher Hood (1991) ดังนั้นการบริหารคนต่างด้าวภายในประเทศให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของคนในชาติและมีความมั่นคงของประเทศเป็นหลัก ซึ่งการนำ NPM มาใช้ในการบริหารคนต่างด้าวจะถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากโดยเฉพาะในเรื่องผลที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงานที่นำแนวคิดการทำงานจากภาคเอกชนมาใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติและการให้บริการจัดการคนต่างด้าว (Metcalf and Richards, 1991) ที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมและทำให้ผลประโยชน์ของต่างด้าวผู้ขอรับบริการเสื่อมเสียต่อการกลายเป็นผลประโยชน์ส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ รวมถึงผลของกระบวนการนโยบายของหน่วยงานที่เป็นผู้ให้บริการ (Schofield, 2001, Hill and Hupe, 2003) ที่มองคนต่างด้าวที่เข้ามาขอรับบริการเป็นเพียงลูกค้า แต่ในทางตรงกันข้าม ข้อดีของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ก็คือเป็นการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม (Osborne and Brown, 2006)

การที่ประเทศไทยเป็นจุดหมายสำคัญของชาวต่างชาติทั่วโลกที่ประสงค์เข้ามาพำนักในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราวด้วยเหตุผลต่างๆเป็นจำนวนมากในแต่ละปีนั้นมีความเสี่ยงในการก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศในหลายมิติที่นับวันต่างก็ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จนอาจจะนำมาซึ่งความ

เสียหายหรือความสูญเสียในรูปแบบต่างๆให้เกิดขึ้นต่อประเทศไทย ยิ่งในปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคมประกอบกับการเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมในเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication Technology: ICT) ที่เชื่อมโลกทั้งโลกเข้าหากันได้ และการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของคนต่างด้าวที่อพยพเข้ามาพำนักยังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของคนในชาติ รวมถึงภัยคุกคามด้านการเคลื่อนย้ายทุนจากบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาใช้ทรัพยากรของประเทศและการก่อการร้ายและการก่อความไม่สงบที่กระทำต่อผู้บริสุทธิ์ด้วยความรุนแรงและความหวาดกลัวหรือการค้ำมนุษย์ข้ามชาติเป็น (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2552: 51 – 55)

2) แนวคิดเกี่ยวกับรัฐบาลดิจิทัล

การพัฒนาการให้บริการของอนุญาตอยู่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) เป็นการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการให้บริการของอนุญาตอยู่ต่อในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวยุโรปแบบใหม่ด้วยการยื่นคำร้องขออนุญาตอยู่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและชำระเงินค่าธรรมเนียมด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามชุดความคิดหลักที่ภาครัฐใช้ในการวางกรอบแนวทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลตามแนวทางของสำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559) ที่ให้ความหมายและนิยามของรัฐบาลดิจิทัลว่า หมายถึง การออกแบบและปรับเปลี่ยนรูปแบบบริการของรัฐ โดยอาศัยข้อมูลดิจิทัลเพื่อสร้างบริการของรัฐรูปแบบใหม่ผ่านเทคโนโลยีต่างๆ ในยุคอินเทอร์เน็ต โดยจะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการให้บริการของอนุญาตอยู่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) มีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างการกำกับควบคุมการบริหารที่มีประสิทธิภาพ (Reintegration) พร้อมทั้งมีการปรับปรุงแผนการดำเนินการขององค์กรในสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อให้เกิดการให้บริการสาธารณะที่ให้ความสำคัญต่อการนำความต้องการของคนต่างด้าวเป็นศูนย์กลาง (Needs-based holism) และการนำระบบบริหารสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะเข้ามาแทนที่วิธีการทำงานแบบเดิม (Digitalization) ขณะที่ทงศักดิ์ เหมือนเตย (2563) ระบุว่ารัฐบาลดิจิทัลตามความหมายขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organisation for Economic Cooperation and Development – OECD) หมายถึง การที่รัฐบาลนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญ ในการยกระดับการทำงานของภาครัฐให้ทันสมัย เพื่อสร้างคุณค่าสาธารณะสู่ประชาชน โดยอาศัยระบบนิเวศของรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งต้องพึ่งพาทุกภาคส่วน อันประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ (NGOs) องค์กรภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และปัจเจกบุคคล ที่ให้การสนับสนุนการผลิตและการเข้าถึงข้อมูล (data) การสนับสนุนด้านการบริการ (services) และด้านเนื้อหาต่างๆ (content) ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับรัฐบาล ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างแนวคิดรัฐบาลดิจิทัลกับรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government) โดยที่รัฐบาลดิจิทัลมุ่งเน้นการส่งมอบบริการด้วยนวัตกรรมรูปแบบใหม่ ส่วนรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์นั้นจะเน้นในเรื่องการนำเทคโนโลยีมาปรับปรุงกระบวนการทำงานที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Miller (2015, ในทงศักดิ์ เหมือนเตย, 2563) ที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างรัฐบาลดิจิทัลกับรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ คือรัฐบาลดิจิทัลมุ่งเน้นข้อมูลเป็นศูนย์กลางในการจัดบริการแก่ผู้รับบริการ ขณะที่รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์จะมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงกระบวนการให้บริการโดยการนำ

เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการดังกล่าวในมุมมองจากภาคเอกชน สุทธิดา เลิศรุจิวิช (2564) อธิบายว่า รัฐบาลดิจิทัลคือการที่ภาครัฐนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน และยังมีการเชื่อมโยงการเข้าถึงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน อีกทั้งภาครัฐยังสามารถเสนอบริการต่อประชาชนในรูปแบบที่ประยุกต์นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องเพิ่มขึ้นด้วย โดยข้อดีของรัฐบาลดิจิทัลคือการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานภาครัฐผ่านการใช้เทคโนโลยี ซึ่งช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดความต่อเนื่องและรวดเร็ว รวมถึงช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายจากการดำเนินการที่ถูกขัดเซียดด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ และเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการวิเคราะห์ข้อมูลป้อนกลับจากประชาชนในประเด็นต่าง ๆ ที่ภาครัฐได้ดำเนินการอยู่ สำหรับหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ได้กำหนดนิยามของรัฐบาลดิจิทัลไว้ว่า คือการยกระดับภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการทำงานแบบอัจฉริยะ ให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางและขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับรัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทยมุ่งเน้นประเด็นสำคัญใน 4 ด้าน ได้แก่ การยกระดับภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล การส่งเสริมการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน การพัฒนาระบบการให้บริการที่ทันสมัย และมีประชาชนเป็นศูนย์กลางและการสร้างความเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาสู่รัฐบาลดิจิทัลดังกล่าว ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าการพัฒนาระบบการขอยุ่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Extension) ยังเป็นเพียงการปรับปรุงกระบวนการการให้บริการโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการ หากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองต้องการพัฒนาการดำเนินการตามชุดความคิดหลักที่ภาครัฐใช้ในการวางกรอบแนวทางการพัฒนาสู่รัฐบาลดิจิทัล จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงองค์การเพื่อนำมาสู่การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงองค์การให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การผ่านการสร้างความเปลี่ยนแปลงภายในองค์การ ให้เกิดการเชื่อมโยงการเข้าถึงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน เพื่อตอบสนองต่อการบริหารจัดการคนต่างด้าวต่อไป

3) แนวคิดการบริหารจัดการคนต่างด้าว

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ให้ความหมายของ “คนต่างด้าว” ว่า บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย และ “คนเข้าเมือง” ว่า คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร คนต่างด้าวซึ่งจะเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้ต้องเข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายตาม พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จะเห็นได้ว่าคนต่างด้าวเข้าเมืองถูกกฎหมายนั้นจะต้องเป็นคนต่างด้าวซึ่งมีเอกสารที่รัฐบาลของประเทศตนรับรอง ได้แก่ หนังสือเดินทาง (Passport) หรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง ได้แก่ หนังสือเดินทางชั่วคราว (Temporary Passport) หรือเอกสารรับรองบุคคล (Certificate Of Identity) และมีการตรวจลงตรา (Visa) โดยสถานทูตหรือกงสุลไทยประจำประเทศต้นทางนั้นๆ เมื่อเดินทางเข้ามาในประเทศไทยแล้วจะต้องได้รับการประทับตราระยะเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักร ประเภทชั่วคราว (Non-Immigrant Visa) ลงในหนังสือเดินทาง (Passport) หรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง โดยสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและเมื่อประสงค์จะทำงานต้องขออนุญาตทำงานกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 พระราชกำหนดนี้มีสาระสำคัญเป็นการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

คนต่างด้าวให้เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การนำคนต่างด้าวมาทำงานกับ นายจ้างในประเทศและการทำงานของคนต่างด้าว และให้มีคณะกรรมการนโยบายการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ซึ่งมีอำนาจกำหนดนโยบายและกำกับการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ซึ่ง พระราชกำหนดนี้มีบทบัญญัติบางประการที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคล เสรีภาพในเคหสถานของบุคคล เสรีภาพของบุคคลในการเขียน การพิมพ์และการโฆษณาสิทธิในทรัพย์สินของ บุคคล และเสรีภาพของบุคคลในการประกอบอาชีพ โดยมีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อ ประโยชน์ในการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวให้เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะ เห็นได้ว่าการบริหารจัดการคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวมีความหลากหลายในเหตุผล ในการเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ซึ่งทางสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองเองก็ได้มีการ พัฒนาการให้บริการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ e – Extension เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกให้กับคนต่างด้าวที่ ต้องการจะขอรับการตรวจลงตรา (Visa) เพื่อให้ได้รับการประทับตราระยะเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักร ประเภทชั่วคราว (Non-Immigrant Visa) ตามแนวคิดเกี่ยวกับรัฐบาลดิจิทัลที่จะกล่าวในข้อถัดไป อีกทั้งเป็น การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อความมั่นคง ของประเทศและเพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

บทความวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการ ศึกษาวิจัยเอกสารต่าง ๆ ในส่วนของการวิจัยเอกสารนั้นเป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ที่ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม หรือข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ศึกษาวิจัยและศึกษารวบรวม ไว้ที่จากประเทศต้นแบบและของประเทศไทยเพื่อศึกษาแนวทางการเทียบเคียงการให้บริการ (e – Extension) โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศต้นแบบ ทั้งข้อมูลที่เป็นนโยบายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินการทั้งหมด

ผลการวิจัย (Results)

1) การศึกษาเทียบเคียงการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) ของประเทศต้นแบบ

ความสำเร็จของการพัฒนาการให้บริการขออนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) ของประเทศต้นแบบชั้นนำของโลกจำนวน 3 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และ แคนาดา ที่เป็นประเทศที่ได้รับการพัฒนาแล้วและมีจำนวนคนต่างด้าวที่เข้ามาพำนัก อยู่ในประเทศต้นแบบทั้ง 3 ประเทศนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งทั้ง 3 ประเทศที่ได้กล่าวมานี้ได้นำระบบ e-Extension Visa เป็นระบบที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติที่อยู่ในประเทศนั้นๆ สามารถขยายระยะเวลาการพำนัก อาศัยได้ผ่านทางระบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกและรวดเร็วในการดำเนินการมากขึ้น

(1) ประเทศสิงคโปร์เป็นหนึ่งในประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่อยู่ใกล้กับ ประเทศไทย และถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดเล็กแต่กลับมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

ทำให้เป็นประเทศที่มีคนต่างด้าวเดินทางเข้ามาและพำนักอยู่ในประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งประเทศสิงคโปร์ก็ได้มีการบริหารจัดการคนต่างด้าวด้วยการนำเอาระบบ e-Extension Visa มาใช้ในการต่ออายุวีซ่า ทำให้การขยายระยะเวลาการพำนักในสิงคโปร์กลายเป็นเรื่องที่สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ชาวต่างชาติที่ถือ Short-Term Visit Pass (STVP) หรือวีซ่าระยะสั้น สามารถยื่นขอขยายวีซ่าได้ผ่านระบบออนไลน์ โดยไม่ต้องเดินทางไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งคนต่างด้าวสามารถยื่นขอขยายวีซ่าได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลา และไม่ต้องเสียเวลาเดินทางมายังสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยเพียงเข้าสู่เว็บไซต์ของ ICA Immigration & Checkpoints Authority (ICA) เลือกบริการ e-Service เลือกบริการที่เกี่ยวข้องกับการขยายวีซ่า สมัครบัญชี SingPass กรอกข้อมูลส่วนบุคคลผ่านระบบ EIS ข้อมูลวีซ่า และเอกสารที่เกี่ยวข้องตามที่ระบบกำหนด ชำระค่าธรรมเนียมการขยายวีซ่าผ่านช่องทางที่กำหนด รอผลการพิจารณา รอการแจ้งผลการพิจารณาผ่านทางอีเมล โดยบริการ e-Extension Visa ของสิงคโปร์ยังมีข้อจำกัดรูปแบบของผู้ใช้เฉพาะคนต่างด้าวที่ถือ Short-Term Visit Pass (STVP) ที่ต้องการขยายระยะเวลาการพำนักในสิงคโปร์ ผู้ที่ต้องการขยายวีซ่าเพื่อการท่องเที่ยว การเยี่ยมเยียนญาติมิตร หรือการรักษาพยาบาล เท่านั้น ซึ่งใช้เวลาในการพิจารณาไม่เกิน 2 วันทำการ เป็นการขยายระยะเวลาในการพำนักในระยะเวลาสั้นๆตามข้อกำหนดกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ จะเห็นได้ว่าการให้บริการนี้มีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อนและเอกสารที่ใช้ก็เป็นเอกสารส่วนบุคคล เช่น หนังสือเดินทาง, วีซ่าปัจจุบัน, หลักฐานการจองตั๋วเครื่องบินกลับ, หลักฐานทางการเงิน เป็นต้น

(2) ประเทศเกาหลีใต้เป็นอีกประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และวัฒนธรรม และเป็นอีกหนึ่งประเทศในภูมิภาคเอเชีย ที่มีชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาพำนักในประเทศเกาหลีใต้เป็นจำนวนมาก ซึ่งประเทศเกาหลีใต้เองก็ได้มีการบริหารจัดการคนต่างด้าวด้วยการนำเอาระบบ e-Extension Visa มาใช้ในการต่ออายุวีซ่า ผ่านระบบออนไลน์ที่เรียกว่า Hi Korea e-Application ช่วยให้ชาวต่างชาติที่ต้องการขยายระยะเวลาการพำนักในเกาหลีใต้ สามารถยื่นขอขยายวีซ่าได้ผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างสะดวกสบาย ซึ่งข้อดีของระบบนี้คือ สามารถยื่นขอขยายวีซ่าได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและประหยัดเวลา ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยเพียงเข้าสู่เว็บไซต์ของ Hi Korea 하이코리아 (hikorea.go.kr) ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเกาหลีใต้ โดยมีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากโดยเพียงทำการสร้างบัญชีผู้ใช้และกรอกข้อมูลส่วนบุคคล เลือกบริการที่ต้องการ เช่น การขยายวีซ่า กรอกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการขอขยายวีซ่า เช่น ข้อมูลหนังสือเดินทาง, วีซ่าปัจจุบัน, เหตุผลในการขอขยายวีซ่า อัปโหลดเอกสารที่จำเป็นตามที่ระบบกำหนด เช่น หนังสือเดินทาง, วีซ่าปัจจุบัน, หลักฐานทางการเงิน, จดหมายอธิบายเหตุผลในการขอขยายวีซ่า ชำระค่าธรรมเนียมการยื่นขอผ่านช่องทางที่กำหนด ส่งคำขอและรอผลการพิจารณา ระยะเวลาในการพิจารณาค่าขออาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับประเภทวีซ่าและเอกสารที่ยื่น โดยระบบ Hi Korea e-Application มีให้บริการเป็นภาษาอังกฤษและภาษาเกาหลี

(3) ประเทศแคนาดาเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีความเจริญและเป็นอีกหนึ่งประเทศที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติขยายระยะเวลาการพำนักในประเทศได้ผ่านระบบออนไลน์ หรือที่เรียกว่า e-Extension

โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่จะเข้ามาในแคนาดาในฐานะนักท่องเที่ยว (visitor) หากต้องการอยู่ต่อเกินกว่าระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตในตอนแรก ก็สามารถยื่นขอขยายวีซ่าได้ผ่านระบบนี้ โดยชาวต่างชาติที่ถือวีซ่านักท่องเที่ยว (visitor visa) และต้องการขยายระยะเวลาการท่องเที่ยวในแคนาดา ผู้ถือใบอนุญาตเข้าประเทศ (visitor record) ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศแคนาดาเป็นระยะเวลาหนึ่ง และต้องการขยายระยะเวลาการพำนัก สามารถยื่นขอขยายเวลาการพำนักในแคนาดาได้ทางออนไลน์ ซึ่งขั้นตอนก็จะคล้ายๆกันกับประเทศสิงคโปร์ และเกาหลีใต้ ที่จะต้องสร้างบัญชีผู้ใช้บนเว็บไซต์ของ Immigration and Citizenship Canada (IRCC) [Immigration, Refugees and Citizenship Canada - Canada.ca](https://www Immigration, Refugees and Citizenship Canada - Canada.ca) และ กรอกข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลวีซ่า และอัปโหลดเอกสารที่เตรียมไว้ ชำระค่าธรรมเนียมการยื่นขอขยายวีซ่า ส่งคำขอและรอผลการพิจารณา โดยระยะเวลาในการพิจารณาคำขอจะใช้เวลาประมาณ 2 วันทำการขึ้นอยู่กับประเภทวีซ่า (วีซ่าอื่นๆ) และอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ

2) การศึกษาการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) ของประเทศไทย

จากการสำรวจความสำเร็จของการให้บริการ (e – Extension) โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศต้นแบบทั้ง 3 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และ แคนาดา ที่ได้มีการให้บริการ e – Extension ในรูปแบบที่คล้ายๆกัน ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่น่าระบบ e-Extension Visa มาใช้ ซึ่งถือว่าเป็นประเทศแรกๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ให้บริการนี้ ทำให้ชาวต่างชาติที่ต้องการอยู่ต่อในประเทศไทยสามารถยื่นขอขยายวีซ่าได้ง่ายขึ้นและรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งประเทศไทยก็ได้เริ่มมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการต่างตามแนวคิดรัฐบาลดิจิทัล พร้อมทั้งได้มีการจัดทำขั้นตอนการยื่นขออยู่ต่อฯ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ e – Extension พร้อมทั้งข้อกำหนดต่างๆให้เป็นไปตามระเบียบของกฎหมายอย่างถูกต้องเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการหลบหนีเข้าเมือง คนต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศผิดกฎหมาย รวมไปถึงการเข้ามาก่ออาชญากรรมในประเทศไทยเองเป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยก็ยังเป็นจุดหมายปลายทางของคนต่างด้าวไม่ว่าจะเข้ามาด้วยเหตุผลด้านการท่องเที่ยว การทำงานหรือเหตุผลด้านต่างๆ ในปีหนึ่งหลายสิบล้านคน ทำให้การให้บริการของเจ้าหน้าที่ ที่นำโดยตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ต้องทำงานอย่างระมัดระวังและรอบคอบอย่างหนักเพื่อป้องกันและปราบปรามคนต่างด้าวที่ประสงค์ร้ายเข้ามาภายในประเทศไทย ดังนั้นทางสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจึงได้เล็งเห็นถึงผลดีและผลเสียของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการขออนุญาตอยู่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) โดยปัจจุบันได้เริ่มมีการให้บริการในชื่อโครงการ Electronics Extension of Temporary Stay in The Kingdom : e – Extension ระยะที่ 1 ให้บริการ จำนวน 12 เหตุผล (ณ ปัจจุบัน) ผ่านเว็บไซต์ thaiextension.vfsevisa.com [Official] [Thailand E-Extension | Tourist eVisa \(vfsevisa.com\)](https://thaiextension.vfsevisa.com) ซึ่งมีดังต่อไปนี้ เพื่อการท่องเที่ยว (อนุญาต 30 วัน), อยู่ปฏิบัติงานในส่วนราชการ (อนุญาต 1 ปี), ครุในสถานศึกษาของรัฐ (อนุญาต 1 ปี), ศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ (อนุญาต 1 ปี), ฝึกสอนค้นคว้าวิจัยในหน่วยงานรัฐ (อนุญาต 1 ปี), สื่อมวลชนหรือถ่ายทำภาพยนตร์ (อนุญาต 1 ปี), ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ และวิชาชีพต่างๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับคนไทย (อนุญาต 90 วัน), ติดตั้ง ทดสอบ บำรุงรักษา ซ่อมแซมเครื่องจักร (อนุญาต 90 วัน), ครอบครัวผู้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร (อนุญาต 1 ปี), เดิมคนไทย (อนุญาต 1

ปี), สถานทูตให้การรับรองและร้องขอ (อนุญาต 30 วัน) และผู้ควบคุมพาหนะ คนประจำพาหนะ (อนุญาต 90 วัน) ซึ่งแต่ละเหตุผลจะต้องมีเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา การขออนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรในแต่ละเหตุผล ซึ่งวิธีการดำเนินการยื่นเอกสารประกอบการพิจารณาในช่องทางที่สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองได้ดำเนินการตามพ.ร.บ.การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ซึ่งมีขั้นตอนการยื่นขอยุ่ต่อๆ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ e – Extension ดังนี้ เข้าสู่เว็บไซต์ [Official] Thailand E-Extension | Tourist eVisa (vfsevisa.com) ซึ่งเป็นตัวแทนคนต่างด้าว โดยให้คนต่างด้าว Login เข้าสู่ระบบเพื่อ Upload ข้อมูลชำระค่าธรรมเนียม เลือกวันนัดมารับสติ๊กเกอร์วีซ่า ข้อมูลคนต่างด้าวจะถูกส่งไปยังบริษัท VFS เพื่อตรวจสอบข้อมูลเอกสารของคนต่างด้าวให้ครบถ้วนตามข้อกำหนดเพื่อนำส่งให้ เจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองผ่านระบบ e – Extension เพื่อพิจารณา Approve ผลการพิจารณาภายใน 3 วัน เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลถูกต้องครบเรียบร้อยแล้วและผ่านการอนุมัติตามขั้นตอน ก็จะแจ้งผลกลับมายังบริษัท VFS เพื่อแจ้งให้คนต่างด้าวมาติดสติ๊กเกอร์วีซ่าตามวันนัดต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ถึงความแตกต่างและความคล้ายๆกันในหลายๆด้านโดยเฉพาะด้านการป้องกันที่ในทุกๆประเทศให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลผ่านระบบปฏิบัติการของประเทศตัวเองเพื่อใช้สำหรับรวบรวม Data ของคนต่างด้าวที่เข้ามายังประเทศแต่ละจุดที่น่าสนใจคือขั้นตอนของประเทศไทยที่มีความแตกต่างมากกว่าของประเทศอื่นคือต้องมีการดำเนินการจองคิวเพื่อมายืนยันตัวตนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งอาจเป็นข้อกำหนดทางกฎหมายที่มีไว้สำหรับการป้องกันการเกิดอาชญากรรมเพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่เน้นการท่องเที่ยวเป็นหลักอาจทำให้มีต่างด้าวหลบหนีเข้ามาเพื่อพำนักในประเทศไทยได้ ต่อมาในส่วนของระยะเวลาในการอนุมัติคำขอประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีระบบปฏิบัติการที่รวดเร็วและใช้งานสะดวกเพราะมีช่องทางที่ชัดเจนและมีการอธิบายรายละเอียดขั้นตอนอย่างเปิดเผย ในส่วนของข้อกำหนดสำหรับประเทศไทยนั้นมีข้อกำหนดในการขอรับการตรวจลงตรา (Visa) ที่ครอบคลุมเหตุผลการขอยุ่ต่อที่ละเอียดมากเพราะต้องแสดงเอกสารในการประกอบการอนุมัติที่ได้รับการรับรองที่ออกโดยหน่วยงานรัฐทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งทำให้เป็นการยากที่คนต่างด้าวจะหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยโดยไม่ผ่านกระบวนการทางตำรวจตรวจคนเข้าเมือง แต่ก็อาจจะมีช่องว่างให้ต่างด้าวที่มีพฤติกรรมหรือต่างด้าวที่มีแนวโน้มจะเป็นอาชญากรรมที่ยังไม่มีประวัติหรือหมายจับเข้ามาในประเทศไทยได้ ซึ่งอาจจะต้องมีการสร้างมาตรการป้องกันตั้งแต่ต้นทางก่อนเข้าประเทศไทย ในส่วนของข้อจำกัดการให้บริการจะเห็นได้ว่าสำหรับประเทศไทยนั้นยังมีข้อจำกัดการให้บริการที่ยังไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยเปิดให้บริการแค่ในส่วนของแต่ละต่างด้าวที่มีที่พำนักเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น และยังจำกัดเหตุผลในการให้อนุญาตในปัจจุบันเพียง 12 เหตุผล ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น ทั้งที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่เน้นการท่องเที่ยว มีจังหวัดสำคัญๆที่เป็นแหล่งจุดหมายของต่างด้าวที่เข้ามายังประเทศไทย เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ ชลบุรี เป็นต้น สำหรับประเทศสิงคโปร์ที่ได้มีการใช้บัตรประชาชนอิเล็กทรอนิกส์ SingPass แทนการใช้เอกสารประจำตัวเพื่อลดเอกสารประกอบการสมัครก็ถือเป็นโมเดลที่น่าศึกษา SingPass เป็นแพลตฟอร์มยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ที่รัฐบาลสิงคโปร์พัฒนาขึ้น ซึ่งการ

มีระบบปฏิบัติการนี้จะช่วยลดระยะเวลาในการจัดเตรียมเอกสารและมีข้อมูล Data ที่เป็นส่วนตัวของต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาในประเทศทำให้สามารถตรวจสอบสถานะของคนต่างด้าวได้ทันที นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาระบบการให้บริการที่รองรับภาษาต่างๆเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนต่างด้าวที่เข้ามาขอรับบริการขออนุญาตอยู่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

จากการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียแต่ละประเทศจุดอ่อนประเทศไทยดังที่กล่าวมานี้ การพัฒนาโมเดลการให้บริการขออนุญาตอยู่ต่อในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e – Extension) โดยการสร้างแพลตฟอร์มยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีชื่อว่า ThaiPass เพื่อให้ต่างด้าวที่เข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทยสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ของภาครัฐได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย โดยใช้เพียงอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์ ซึ่งแพลตฟอร์มนี้จะเข้ามาทำหน้าที่เก็บข้อมูลส่วนบุคคลของคนต่างด้าวที่เข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทยและยังสามารถใช้ยืนยันตัวตนเพื่อเข้าถึงบริการต่างๆ โดยจะให้สมัครผ่านเว็บไซต์ thaiextension.vfsevisa.com ซึ่งเป็นช่องทางหลักในการให้บริการของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองอยู่แล้ว จะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบและพิจารณาการขออนุมัติได้รวดเร็วยิ่งขึ้นไม่ต้องรอ approve ถึง 3 วัน ถึงจะได้รับผลการพิจารณาเพื่อนำเล่ม Passport มาติดสติ๊กเกอร์วีซ่าตามขั้นตอนการยื่นขอยุ่ต่อฯ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ e – Extension เพื่อให้คนต่างด้าวที่เข้ามาพำนักในประเทศไทยได้รับการที่สะดวกรวดเร็วและเป็นประโยชน์กับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- ทงศักดิ์ เหมือนเตย. (2563). รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ไทย : ความหมายที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาการ. *อินทนิลทักษิณสาร*, 15(2), 129-152.
- ธนาคารกรุงไทย. (ม.ม.ป.). กลยุทธ์ปรับตัวองค์กรเข้าสู่ยุค 4.0. <https://sme.krungthai.com/sme/productListAction.action?command=getDetail&cateMenu=KNOWLEDGE&catelid=42&itemId=165>.
- พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล. (2562). *การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล*. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์. (2565). *การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์*. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกาศสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง 2565. คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ การพิจารณาและวิธีการคัดเลือกตัวแทนผู้ยื่นคำขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ : สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง.
- พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง. (2522). *การเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2552). ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security). *วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร*, 2552, 51 – 55.

สุทธิดา เลิศรุจิวิช. (2564). *Digital Government: พลิกวิกฤตเป็นโอกาสในการก้าวเข้าสู่ “รัฐบาลดิจิทัล”*.
<https://www.sceic.com/th/detail/product/7792>.

Canada.ca. (2024). *Immigration, Refugees and Citizenship Canada - Canada.ca*.
<https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship.html>.

Hi Korea. (2024). *하이코리아* (hikorea.go.kr). <https://www.hikorea.go.kr/Main.pt>.

Hood, C. (1991). A Public Management for All Seasons?, *Public Administration*, 69, 3 – 19.

ICA. (2024). *Immigration & Checkpoints Authority (ICA)*. <https://www.ica.gov.sg/>.

Metcalfe, L. & Richards, S. (1991). *Improving Public Management*. London: Sage

Osborne, D. & Brown, K. (2006). *Managing Change and Innovation in Public Service Organizations*.

Schofield, J. (2001) Time for a Revival? Public Policy Implementation: A Review of the Literature and an Agenda for Future Research, *International Journal of Management Reviews*. 3(3), 245 – 63.

VFS.GLOBAL. (2024). *Official] Thailand E-Extension | Tourist eVisa* (vfsevisa.com).
<https://thaiextension.vfsevisa.com/>.

ทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง: แนวทางการแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จอมเดช ตรีเมฆ¹

วันได้รับบทความ: 14 มกราคม 2568 วันแก้ไข: 31 มกราคม 2568 วันยอมรับเผยแพร่: 28 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา สาเหตุ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน และเงินนอกระบบของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทย โดยผู้เขียนแบ่งปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่ตำรวจออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ การยกยอกเงินงบประมาณแผ่นดิน การเรียกสินบนจากประชาชน และการรับเงินนอกระบบจากผู้ประกอบการผิดกฎหมาย นอกจากนี้ยังได้นำเสนอทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory) ที่ประยุกต์ใช้หลักการความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานต่อการทำงานในองค์กร (Sense of Ownership) ในภาคธุรกิจ มาสู่การบริหารงานภาครัฐ เพื่อวัตถุประสงค์ในการลดการทุจริตคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผ่านข้อเสนอในการกระจายอำนาจตำรวจ โดยมีแนวทางการปฏิรูปจากประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีอัตราการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งเป็นที่รับรู้ว่ามีมาตรการบั้งหลวงระดับสถาบันน้อยที่สุดและเมืองตำรวจที่ได้รับความน่าเชื่อถือสูงที่สุดแห่งหนึ่งในโลก เป็นต้นแบบ

คำสำคัญ: ทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง, คอร์รัปชัน, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

¹ วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม, มหาวิทยาลัยรังสิต

Sense of Belonging Theory: Guidelines for Solving Corruption Problems in the Royal Thai Police

Jomdet Trimek¹

Received Date: January 14, 2025 Revised Date: January 31, 2025 Accepted Date: February 28, 2025

Abstract

This article aims to analyze the issues, causes, and suggestions for addressing corruption, bribery, and off-the-books money in the Royal Thai police. The author divided the corruption problems of police officers into three main issues: embezzlement of public funds, extortion of bribes from citizens, and accepting illegal money from lawbreaking businesses. Additionally, the article introduces the Sense of Belonging Theory, which applies the concept of employees' sense of ownership in a business organization to public administration. This theory aims to reduce corruption within the Royal Thai Police through a proposal to decentralize police authority, with reform approaches based on New Zealand's model. New Zealand is recognized for having one of the lowest institutionalized corruption rates and one of the most trusted police organizations globally, serving as a model for reform.

Keywords: Sense of Belonging Theory, Corruption, Royal Thai Police

---

¹ College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University

บทนำ (Introduction)

ปัญหาคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นปัญหาที่ซ่อนอยู่ภายใต้เครื่องแบบสีทึบของ ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ไทยมาเป็นเวลานาน และเป็นปัญหาหนึ่งที่มีมักจะถูกละเลยไม่ให้ความสำคัญหรือการกล่าวถึง ในเชิงลึกเกี่ยวกับสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา บทความนี้จะทำการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น สาเหตุ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้หยิบยกเอาทฤษฎีความเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory) ที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยผู้เขียนเอง มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและยังคงอยู่ใน ปัจจุบัน จากคำกล่าวของเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะโฆษกสำนักงาน ป.ป.ช. เปิดเผยว่า เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2567 เวลา 13.01 น. ตามเวลาในประเทศไทย องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) ได้เผยแพร่ผลการสำรวจดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index หรือ CPI) ประจำปี 2566 โดยจากจำนวนประเทศ 180 ประเทศทั่วโลกนั้น ประเทศที่ได้ คะแนนสูงสุดคือ 90 คะแนน จัดเป็นอันดับ 1 ของโลกคือ ประเทศเดนมาร์ก, อันดับ 2 ของโลกได้ 87 คะแนน คือ ประเทศฟินแลนด์, อันดับ 3 ของโลกได้ 85 คะแนน คือ ประเทศนิวซีแลนด์ ในขณะที่ประเทศไทย ได้ 35 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 108 ของโลก และอยู่ในอันดับที่ 4 ของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่ง ประเทศที่ได้คะแนนสูงสุดคือประเทศสิงคโปร์ โดยได้ 83 คะแนน และถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 5 ของโลก (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2567) หากย้อนดูรูปแบบการคอร์รัปชัน ในประเทศไทยจากทัศนคติของประชาชนตั้งแต่เมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาพบว่าจากการสำรวจความคิดเห็นภาค ประชาชนจากเครือข่ายประชาชน 7,600 คน จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยสภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจสังคม แห่งชาติ ร่วมกับสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในช่วง 1 – 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ได้ข้อสรุปว่า การทุจริตที่ประชาชนพบเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ 1. การรับสินบนและการรับของรางวัล (43.94%) 2. การวิ่งเต้นขอตำแหน่งในวงการราชการ (43.94%) 3. การรับส่วย รีดไถ (40.94%) 4. คอร์รัปชัน เจริญโยบาย (40.43%) 5. การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ (37.99%) เมื่อถามถึงองค์กรหรือหน่วยงานที่ถูกระบุ ว่าเกี่ยวข้องกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุดตามลำดับ ผลการสำรวจความคิดเห็นภาคประชาชนออกมา ดังนี้ 1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (46.39%) 2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (44%) 3. กระทรวงมหาดไทย (33.49%) 4. กระทรวงคมนาคม (33.29%) (วิทยากร เชียงกู, 2549) มาถึงในปัจจุบันศูนย์สำรวจความคิดเห็น นิต้าโพล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เปิดเผยผลสำรวจของประชาชน เรื่อง คติทุจริตประพฤติกรรม ขอบของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยทำการสำรวจระหว่าง วันที่ 4-6 มีนาคม พ.ศ. 2567 จากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป กระจายทุกภูมิภาคระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,310 หน่วยตัวอย่าง โดยสอบถามความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีทุจริตและ ประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังคงเป็นหน่วยงานที่ประชาชนไม่เชื่อมั่น โดยมี ผู้ตอบคำถามว่า “ไม่เชื่อมั่นเลย” ในหน่วยงานตามลำดับต่อไปนี้ 1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ไม่นับรวมกอง บังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (29.77%) 2. กองบังคับการป้องกันปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ (22.06%) 3. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน

ภาครัฐ (ป.ป.ท) กระทรวงยุติธรรม (20.69%) 4. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) (18.63%) 5. สำนักงานอัยการสูงสุด (16.79%) 6. กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) กระทรวงยุติธรรม (15.57%) (นิด้าโพล, 2567) ซึ่งจากผลการสำรวจทั้ง 2 ครั้งที่คุณเขียนบรรยายมาแสดงให้เห็นว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังคงเป็นหน่วยงานที่ประชาชนยังไม่ให้ความเชื่อมั่นและเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุดอันนำมาซึ่งความสำคัญของปัญหาในการนำเสนอบทความวิชาการดังมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ (Objectives)

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบและสาเหตุของปัญหาการคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 2) เพื่อนำเสนอหลักคิดทฤษฎีความรู้สึกเป็นเจ้าของ
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิรูปตำรวจเพื่อแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

รูปแบบของปัญหาการคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

คำไทยในอดีตที่หมายถึงความถึงการทุจริตคอร์รัปชัน คือคำว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” โดยคำว่า “ฉ้อราษฎร์” หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่รัฐเรียกรับผลประโยชน์ในทางที่มีชอบจากราษฎรผู้มาขอรับบริการ ส่วน “บังหลวง” หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำการทุจริตต่อหน้าที่อันทำให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของแผ่นดิน หรือเกิดการใช้งบประมาณแผ่นดินไปในทางที่มีชอบ ทำให้เสียหายแก่ผลประโยชน์ของส่วนรวม (ไทยพับลิก้า, 2556) ผู้เขียนได้แบ่งปัญหาการคอร์รัปชันในแวดวงข้าราชการตำรวจออกเป็น 3 รูปแบบหลัก นั่นคือ (1) การเบียดบังงบประมาณของรัฐ (2) การเรียกรับสินบนจากประชาชน และ (3) การรับเงินนอกระบบจากผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย โดยจะขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

1) การเบียดบังงบประมาณของรัฐ เป็นการกระทำ “บังหลวง” ตามคำไทยเดิมซึ่งในปัจจุบันพฤติกรรมดังกล่าวถูกเรียกด้วยคำจากภาษาต่างประเทศว่า “คอร์รัปชัน” การเบียดบังงบประมาณของรัฐถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่ถูกจัดอยู่ในประเภทที่เป็นการกระทำต่อรัฐหรือเป็นการฉ้อโกงภาษีงบประมาณของรัฐ (สุพจน์ สุโรจน์, 2550) ซึ่งการกระทำดังกล่าวถูกซ่อนอยู่ในหน่วยงานของรัฐในประเทศไทยในหลายหน่วยงาน หลายการกระทำ หลายพฤติกรรม และหลากหลายวิธีการ เหตุการณ์ที่ตกเป็นข่าวใหญ่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับในด้านการกระทำความผิดที่ถือเป็นการเบียดบังงบประมาณของรัฐครั้งใหญ่ในวงการตำรวจไทย เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2550 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินโครงการจัดซื้อรถจักรยานยนต์ยี่ห้อไทเกอร์รุ่นบ็อกเซอร์ 200 จำนวน 19,147 คัน มูลค่า 1,144,550,600 บาท เพื่อใช้ในการภารกิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นรถจักรยานยนต์เหล่านี้มาใช้งาน พบว่ามีปัญหาด้านคุณภาพ ไม่มีศูนย์บริการและอะไหล่รองรับ ส่งผลให้รถจำนวนมากถูกจอดทิ้งไว้ตามสถานีตำรวจต่าง ๆ (ไทยรัฐ, 2560) จากการตรวจสอบพบว่ามีกรทุจริตในการจัดซื้อครั้งนี้ โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้ชี้มูลความผิดแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูง 4 นาย และผู้บริหารบริษัทเอกชน 2 ราย โดยกล่าวหาว่ามีการลือสเปกเอื้อประโยชน์ให้บริษัทเอกชนชนะการประมูล (สำนัก

ข่าวอิศรา, 2557) ในปี พ.ศ. 2563 ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาจำคุก 10 ปี โดยไม่รอลงอาญา แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการพลธิการและสรรพาวุธ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในขณะนั้น นอกจากนี้ ศาลยังสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายแก่รัฐจำนวน 1.2 พันล้านบาท อย่างไรก็ตาม จำเลยได้รับการประกันตัวเพื่อสู้คดีในชั้นศาลฎีกาต่อไป (สำนักข่าวอิศรา, 2563) กรณีดังกล่าวได้รับความสนใจจากประชาชนอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง แต่เนื่องด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด กับผู้ที่เป็นผู้ตรวจสอบอยู่ในแวดวงเดียวกัน ซึ่งในช่วงเวลาระหว่างการสอบสวน มีนายตำรวจระดับสูงสั่งทำการระงับการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปรามเพื่อหาหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดี รวมถึงมีการบังคับบัญชาโดยมิชอบที่แอบแฝงอยู่ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ทำให้เหตุการณ์ดังกล่าวค่อยๆ เงียบหายไปจากกระแสข่าว และถูกลืมหายไปจากการเฝ้าติดตามของประชาชน เช่นเดียวกับอีกหลายๆ เหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

อีกกรณีหนึ่งที่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางได้มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2566 คือคดีทุจริตโครงการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยข้าราชการตำรวจ (แฟลต) จำนวน 163 แห่ง มูลค่า 3,709,880,000 บาท คดีดังกล่าวเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2552 โดยมีการตรวจพบว่ามีกรทุจริตในการดำเนินงาน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูงร่วมกับบริษัทเอกชนในการกระทำความผิด (กรมสอบสวนคดีพิเศษ, 2566) พฤติการณ์การกระทำความผิด คือมีการฮั้วประมูล มีการเบิกจ่ายงบประมาณโดยมิชอบ มีการเบิกจ่ายงบประมาณในการก่อสร้างที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง โดยอาคารบางแห่งไม่แล้วเสร็จตามสัญญา และบางแห่งไม่มีการก่อสร้างเลย และมีการเรียกรับสินบนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจบางรายได้เรียกรับเงินสินบนจากบริษัทผู้รับเหมา เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการและการเบิกจ่ายเงิน คดีดังกล่าวนี้ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางได้มีคำพิพากษาให้จำเลยที่ 1-6 ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูง ถูกตัดสิทธิจำคุกตลอดชีวิต และปรับคนละ 390,000 บาท แต่เนื่องจากให้การเป็นประโยชน์ โทษจำคุกจึงลดเหลือคนละ 33 ปี 4 เดือน และปรับคนละ 260,000 บาท จำเลยที่ 7 เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการตรวจงาน ถูกตัดสิทธิจำคุก 3 ปี 4 เดือน จำเลยที่ 8 ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง ถูกตัดสิทธิจำคุก 12 ปี 6 เดือน จำเลยที่ 9 บริษัท พีซีซี ดีเวลล็อปเม้นท์ แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด ถูกปรับ 260,000 บาท นอกจากนี้ ศาลยังสั่งริบทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริต รวมถึงเงินจำนวน 91,618,000 บาท จากจำเลยที่ 8 และ 60,000 บาท จากจำเลยที่ 7 ให้ตกเป็นของแผ่นดิน (ไทยรัฐ, 2566)

2) การเรียกรับสินบนจากประชาชน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย เป็นผู้รักษากฎหมาย หรือกติกาของสังคม ดังนั้นจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ว่า จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วน ที่จะใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในการกระทำ “ฉ้อราษฎร์” ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การเรียกรับสินบนจากประชาชนนั้น มีด้วยกันหลายรูปแบบแต่มีสองรูปแบบหลักที่ถือว่าเป็นปัญหาหลักของการกระทำความผิดประเภทนี้ ได้แก่ การเรียกรับเงินจากผู้ต้องหาหรือญาติผู้ต้องหา หรือที่เรียกกันตามภาษาที่ไม่เป็นทางการว่า การ “ตี” หรือ “ทุบ” ผู้ต้องหา กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวน และปฏิบัติหน้าที่ในด้านการสืบสวนและจับกุม โดยเฉพาะคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตัวอย่างกรณีศึกษาที่เป็นที่สนใจของประชาชนเป็นอย่างมากคือ กรณี ผู้กองฉัตรชัย ที่มีการกระทำความผิดทั้งในด้านการจับกุมมิชอบเช่น

ทำร้ายร่างกายและข่มขู่เรียกเงินผู้ต้องหา กักขังและข่มขู่เรียกเงิน ข่มขืนและรีดทรัพย์ผู้เสียหาย ซึ่งศาลอาญาพิพากษาจำคุกผู้ต้องหา 22 ปี และพวกคนละ 12 ปี (ผู้จัดการออนไลน์, 2556) อีกกรณีหนึ่งที่สามารถพบเห็นได้บ่อยครั้งจากผู้ที่ใช้รถใช้ถนนการเรียกรับเงินจากผู้กระทำผิดกฎจราจร ในเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานจราจร หรือที่คนส่วนใหญ่ใช้คำว่า การ “รีดไล” พฤติกรรมกรรโชกของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรว่า มีอยู่ด้วยกัน 2 รูปแบบคือ การตั้งด่านเถื่อนและเก็บเงินเป็นเงินสดและการตั้งด่านที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่มีการทำยอดตามจำนวนใบสั่ง ซึ่งรูปแบบการกระทำผิดนั้นมีทั้งการดักจับประชาชนของตำรวจชั้นผู้น้อยโดยมิชอบ ซึ่งมีการเรียกเก็บเงินคนละ 100-200 บาท เพื่อหาเงินไว้กินไว้ใช้เอง และรูปแบบที่มีการกระทำความผิดเป็นรูปแบบขององค์กรมีการส่งต่อเงินเป็นทอดไล่ระดับขึ้นไปจนถึงผู้บังคับบัญชาาระดับสูง ในปี พ.ศ. 2556 มีผู้โพสต์คลิปวิดีโอเผยแพร่ในโซเชียลมีเดียโดยในคลิปเป็นภาพชายแต่งกายคล้ายตำรวจ 2 นาย คนหนึ่งทำหน้าที่เรียกรถแท็กซี่ และจักรยานยนต์หลายคันให้จอดริมถนน ก่อนที่อีกคนซึ่งแต่งกายคล้ายตำรวจนายดาบตำรวจสวมหมวกเลขรหัส 6636 สน.บางนา จะเดินเข้าไปพูดคุยกับผู้ขับขี่ และรับเงินที่คนขับส่งให้ ซึ่งผู้แอบถ่ายระบุเอาไว้ชัดเจนว่า ถ่ายจากสถานีรถไฟฟ้าแบร์ริงวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 (ผู้จัดการออนไลน์, 2556) จนมาถึงปัจจุบันก็ยังคงมีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2567 ผู้สื่อข่าวเดลินิวส์รายงานว่า จากกรณีเพจ Social Hunter 2022 โพสต์ข้อความและคลิปข้อความว่า “ฝากเจ้าหน้าที่ สภ.รัตนานิเบศร์ ช่วยตรวจสอบเรื่องนี้ด้วย การจ่ายค่าปรับด้วยการวางเงินสดไว้ โดยที่ไม่ต้องออกใบเสร็จให้เป็นการจ่ายค่าปรับรูปแบบใหม่ใช่หรือไม่ หากไม่ใช่ช่วยอธิบายให้ประชาชนทราบด้วยว่า การจ่ายค่าปรับลักษณะตามในคลิปนี้คืออะไร ประชาชนสงสัย” โดยในคลิปภาพเป็นเหตุการณ์ ผู้ชายกับเด็กหญิงสวมหน้ากากพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ยศร้อยตำรวจโท ภายในตู้ควบคุมสัญญาณไฟจราจร แยกพงษ์เพชร ต.บางเขน อ.เมือง จ.นนทบุรี โดยมีการบันทึกคลิปจากด้านนอก หลังพูดคุยกันนานกว่า 2 นาที ผู้หญิงสวมหมวกสีแดง ได้นำเงินแบงก์ร้อยมาวางไว้บนโต๊ะ ก่อนตำรวจนายดังกล่าวจะส่งใบอนุญาตขับขี่คืนให้ไป หลังจากทั้ง 2 คน ออกไปจากตู้ควบคุมสัญญาณไฟจราจร คลิปดังกล่าวเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างมากในสื่อออนไลน์ ซึ่งต่อมา พ.ต.อ.พิสุทธิ์ จันทรสวรรณ ผกก.สภ.รัตนานิเบศร์ เปิดเผยว่าทราบเรื่องดังกล่าวแล้ว และได้สั่งตั้งกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมกับให้รายงานผลให้ทราบภายใน 7 วัน หากผลการสอบสวนพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจคนดังกล่าวกระทำผิดจริง จะดำเนินคดีทั้งทางวินัยและอาญา (เดลินิวส์, 2567) จะเห็นได้ว่าไม่ว่าเวลาจะผ่านไปสักกี่ปีก็ยังคงพบเห็นการกระทำความผิดลักษณะนี้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างต่อเนื่อง

3) การรับเงินนอกระบบจากผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย รูปแบบการทุจริตในวงการตำรวจรูปแบบสุดท้ายที่ผู้เขียนจะทำการกล่าวถึงในบทความนี้ เป็นการกระทำผิดที่มีมูลค่ามหาศาลที่สุดในการกระทำการโดยทุจริตจากที่กล่าวมาทั้งหมด ธุรกิจผิดกฎหมายในประเทศไทยที่มีอยู่ทั้งในอดีตและปัจจุบันมีอยู่มากมายหลายประเภท แต่ธุรกิจผิดกฎหมายที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวข้องมากที่สุดมีอยู่ด้วยกัน 2 ชนิดได้แก่ การเปิดบ่อนการพนัน และการขายบริการทางเพศ นาย ชูวิทย์ กมลวิศิษฐ์ หัวหน้าพรรครักประเทศไทย หนึ่งในอดีตผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมายที่ถูกจัดเป็นคู่ปรับตลอดกาลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในด้านธุรกิจค้าประเวณีโสเภณี หรือการค้าบริการทางเพศ นาย ชูวิทย์ เป็นถือผู้ประกอบการธุรกิจสีด้าคนแรกๆที่ออกมาแจ้งรายจ่าย

ของตนที่ต้องจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในท้องที่และเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละหน่วยงาน หลังจากเหตุการณ์ที่เขากล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มหนึ่งอุ้มตัวไปในช่วงปี พ.ศ. 2546 หลังจากนั้น นาย ชูวิทย์ ได้ทำการแฉข้าราชการตำรวจ อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา และได้ทำการเปิดเผยถึงรายได้ของข้าราชการตำรวจทั้งในระดับล่าง ระดับกลางและระดับสูง ในการเกี่ยวข้องกับธุรกิจสีดาสองประเภทดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนายชูวิทย์ ได้ทำการเปิดเผยคลิปวิดีโอที่เป็นการแอบถ่ายการเล่นการพนันในบ่อนการพนันใหญ่ ที่ถูกเปิดขึ้นโดยผิดกฎหมายหลายรายการ ผ่านทางสื่อต่างๆอย่างต่อเนื่อง เช่น บอนฮ็อตใต้ ที่ระบุว่า เป็นบ่อนรีสอร์ทใหญ่ใจกลางกรุงเทพฯ อยู่ในซอยพัฒนาการ 20 พื้นที่ สน.คลองตัน ซึ่งเป็นบ่อนใหญ่มีเงินหมุนเวียนกว่า 100 ล้านบาท และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในพื้นที่และระดับผู้บังคับบัญชาระดับสูงรู้เห็นและมีส่วนเกี่ยวข้อง (โพสต์ทูเดย์, 2555) โดยกล่าวว่า บ่อนเหล่านี้เปิดได้ เพราะมีการส่งส่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบวันละ 2 ล้านบาท หรือเดือนละประมาณ 60 ล้านบาท ทั้งยังมีนายตำรวจยศระดับนายพล ที่พบข้อมูลเบื้องต้นว่า เป็นนายตำรวจระดับสูงอย่างน้อย 2 หน่วยงาน เข้าไปร่วมหุ้นกันเปิดกิจการแถมเปิดให้บริการอย่างเปิดเผย มีรายงานของเจ้าหน้าที่ชุดเฉพาะกิจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (ปปท.) ในยุคที่นายพีระพันธ์ สาสิริรัฐวิภาค เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2553 -2554 พบว่ามีประชาชนจำนวนไม่น้อย ได้ส่งหนังสือร้องเรียน เพื่อขอให้เจ้าหน้าที่เข้าไปสุ่มตรวจสอบสถานบริการผิดกฎหมายในท้องที่รับผิดชอบของตำรวจนครบาลทั้ง 9 แห่ง รวมทั้งในเขตปริมณฑล ผลจากการปฏิบัติงานพบว่า สถานบริการเปิดให้บริการเกินเวลาที่กฎหมายกำหนด และยังเปิดให้เยาวชนเข้าไปมั่วสุมจนถึงเวลา 08.00 น. และยังพบว่า สถานบริการทุกแห่งนั้นมี ตู้ม้า ตู้การพนันสล็อตแมชชีน บ่อนพนันไพ่โป๊กเกอร์ และโต๊ะพนันทายผลฟุตบอล ผลการสืบสวนพบของเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐพบว่า เจ้าของตู้พนันจะมีรายได้เฉลี่ยวันละ 10,000 บาท ต่อวันต่อตู้ โดยเฉพาะส่วยตู้ม้า ที่มีการจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่เฉลี่ยเดือนละ 3,000 บาทต่อตู้ โดยบ่อนพนัน และตู้ม้าถือเป็นแหล่งทำมาหากินของตำรวจ มีการส่งส่วยค่าวางตู้ม้า ตู้ละ 500 บาท และให้จ่ายรายเดือนอีกเดือนละ 3,000 บาท (คมชัดลึก, 2554)

แม้ว่าจะมีการตรวจพบและลงโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอย่างไร การลักลอบเปิดบ่อนการพนันก็ยังคงอยู่คู่สังคมไทยเรื่อยมา ยกตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ได้มีการตรวจพบบ่อนการพนันในซอยพัฒนาการ 54 ซึ่งจากกรณีดังกล่าวผู้บังคับการตำรวจนครบาล 5 ได้สั่งย้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูงของสถานีตำรวจนครบาลคลองตัน จำนวน 5 นาย เพื่อตรวจสอบกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบพื้นที่ในการป้องกันปราบปรามอบายมุข มีความบกพร่อง ปล่อยปละละเลยไม่สนใจในการสืบสวนปราบปรามจับกุมปฏิบัติหน้าที่ป้องกันปราบปรามความผิดเกี่ยวกับอบายมุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนพัวพันเกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุขที่กระทำความผิดกฎหมาย เรียกรับหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับอบายมุขดังกล่าว (ข่าวสด, 2566) หรืออีกกรณีหนึ่งคือกรณีหลายบ่อนใหญ่ ย่านบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี กรณีดังกล่าวเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครองได้บุกทำลายบ่อนการพนันขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านพระปิ่น 3 ตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2567 โดยจับกุมนักพนันชายและหญิงได้จำนวน 327 คน พร้อมทั้งยึดเงินสดกว่า 5 ล้านบาท ชิปแลกเงินมูลค่ากว่า 300 ล้านบาท และอุปกรณ์

การพนันจำนวนมาก เช่น โต๊ะบาคาร่า โต๊ะไฮโล จากข้อมูลพบบ่อนเปิดเมื่อปลายปี 2566 มีไฟนำเข้าหนีภาษีหลายกล่อง มีชิปแลกเงินตั้งแต่หลักพัน สูงสุดชิปละ 500,000 บาท พร้อมบัญชีอัตราแลกเปลี่ยน รวมถึงอุปกรณ์การเล่นพนันอื่นๆ อีกจำนวนมาก โปยพนันและเงินสดอีกมหาศาล ตรวจสอบบัญชีรายวันของบ่อนมีเงินหมุนเวียนกว่า 100 ล้านบาท (ไทยรัฐ, 2567) จะเห็นได้ว่าเนื่องด้วยมูลค่าของจำนวนเงินรายได้ของผู้ประกอบการธุรกิจผิดกฎหมายในประเทศไทยนั้นมีมูลค่ามหาศาล ส่งผลให้ผู้ประกอบการเหล่านี้ มีจำนวนเงินมากพอที่จะเสนอให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบในระดับพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมายต่อไป จากผลการวิจัยเรื่องเศรษฐกิจการพนัน ของ สังคีต พิริยะรังสรรค์ (2547) ระบุว่า ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีบ่อนการพนันกว่า 170 แห่ง เป็นบ่อนขนาดใหญ่แบบถาวร 10 แห่ง บ่อนขนาดกลางและขนาดเล็ก 60 แห่ง และเป็นบ่อนวังกว่า 100 แห่ง ซึ่งในช่วงเวลาใดที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเข้มงวดบ่อนการพนันจะปิดตัวไปเป็นช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น ผลการวิจัยยังระบุอีกว่าเฉพาะบ่อนการพนันในพื้นที่กรุงเทพฯ มีเงินสะพัดปีละ 1.8 แสนล้านบาท คิดเป็นกำไรของเจ้ามือ 3.8 หมื่นล้านบาทถึง 4 หมื่นล้านบาท และในจำนวนนี้จะเป็นการจ่ายส่วยให้กับตำรวจ เพื่อแลกกับการเปิดบ่อนประมาณ 5-20 % ของรายได้ หรือคิดเป็นเงิน 2,000 - 8,000 ล้านบาท ผลการวิจัยยังพบว่าทั่วประเทศมีบ่อนเปิดให้บริการกว่า 7 แสนถึง 1 ล้านแห่ง โดยมีบ่อนขนาดใหญ่ 75 แห่ง บ่อนขนาดกลางและบ่อนวังอีกกว่า 780 แห่ง ที่เหลือเป็นบ่อนย่อยตามงานศพ ส่งผลให้มีเงินสะพัดจากบ่อนทั่วประเทศปีละ 6.4 แสนล้านบาท ถึง 8.2 แสนล้านบาท

นอกจากรูปแบบการทุจริตที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีการทุจริตในองค์กรตำรวจไทยอีกหลายรูปแบบที่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย รูปแบบการทุจริตที่พบได้บ่อยได้แก่ การยกยอกทรัพย์สิน การเลียงภาษี และการเรียกรับผลประโยชน์ในการแต่งตั้ง เป็นต้น การยกยอกทรัพย์สิน เป็นการที่เจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินของราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือโอนย้ายทรัพย์สินโดยมิชอบ ซึ่งส่งผลให้ทรัพยากรขององค์กรลดลงและกระทบต่อการปฏิบัติงาน ส่วนการเลียงภาษีเกิดขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจบางรายอาจมีรายได้เสริมจากแหล่งที่ไม่เปิดเผย เช่น การรับสินบน หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย และไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีสำหรับรายได้เหล่านี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษี บางกรณีเจ้าหน้าที่อาจแจ้งข้อมูลรายได้ที่ต่ำกว่าความเป็นจริง หรือบิดเบือนข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้เสียภาษีในอัตราที่น้อยลง หรือการใช้ความรู้ทางกฎหมายหรือช่องโหว่ในระบบภาษี เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษี หรือเสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น สุดท้ายการเรียกรับผลประโยชน์ในการแต่งตั้ง เป็นการที่เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบนหรือผลประโยชน์อื่นๆ เพื่อแลกกับการแต่งตั้งหรือเลื่อนตำแหน่ง ซึ่งส่งผลให้ระบบการบริหารงานบุคคลขาดความโปร่งใสและประสิทธิภาพ พฤติกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้รัฐสูญเสียรายได้ แต่ยังส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรตำรวจ และสร้างความไม่เป็นธรรมในสังคม การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องมีการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด รวมถึงการส่งเสริมจริยธรรมและความโปร่งใสในองค์กรตำรวจให้ดียิ่งขึ้น

สาเหตุของปัญหาคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สาเหตุของการทุจริตในภาพรวมของสังคมไทยเกิดขึ้นจาก ค่านิยมที่ยกย่องความร่ำรวยของสังคมไทย ซึ่งสังคมที่ให้ความสำคัญกับความมั่งคั่งอาจกระตุ้นให้บุคคลแสวงหาทรัพย์สินโดยไม่คำนึงถึงวิธีการ (Merton, 1968) ค่านิยมพวกพ้องและระบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ในเชิงผลประโยชน์และการสนับสนุนพวกพ้องทำให้เกิดการทุจริตและการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน ระบบการควบคุมและตรวจสอบที่ขาดประสิทธิภาพ กฎระเบียบและกฎหมายที่อ่อนแอหรือมีช่องว่างเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริต การแข่งขันทางการเมืองที่รุนแรง ความไม่เสถียรภาพทางการเมืองและการแย่งชิงตำแหน่งส่งผลให้เกิดการทุจริตเพื่อรักษาอำนาจ ซึ่งนับเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (White Collar Crime) เป็นการทุจริตที่กระทำโดยบุคคลในตำแหน่งสูงหรือมีความรู้เฉพาะทาง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีนัยสำคัญ (องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ประเทศไทย, 2560) การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในองค์กรตำรวจไทยจำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบการควบคุมและตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมค่านิยมที่ดีในสังคม และสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน จากสภาพปัญหาและรูปแบบของการคอร์รัปชันในแวดวงข้าราชการตำรวจที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้เขียนขอกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นและทำให้ปัญหาดังกล่าวยังคงอยู่ในระบบข้าราชการตำรวจไทยเรื่อยมา โดยสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นั่นคือปัญหาของโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักและมีส่วนเชื่อมโยงปัญหาค่าตอบแทนหรือเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และอีกหนึ่งสาเหตุที่เชื่อมโยงมาจากค่านิยมที่ยกย่องความร่ำรวยของสังคมไทย ที่ให้ความสำคัญกับความมั่งคั่ง โดยกระตุ้นให้บุคคลแสวงหาทรัพย์สินโดยไม่คำนึงถึงวิธีการ นำมาสู่ค่านิยมองค์กรที่มีการยอมรับการกระทำผิด การกระทำการทุจริต การรับเงินนอกระบบ รวมถึงผู้กระทำผิดกฎหมายที่ยินดีจ่ายเงินดังกล่าวให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อแลกกับผลประโยชน์ของตนเองโดยมองการกระทำเหล่านี้ว่าเป็นเรื่องปกติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยมีกองกำลังตำรวจแบ่งออกเป็น ตำรวจส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่งทุกหน่วยงานของตำรวจ อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และมีผู้บังคับบัญชาสูงสุดเพียงคนเดียว นั่นคือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และมีสายการบังคับบัญชาลดหลั่นกันลงไปตามลำดับชั้น จนถึงระดับสถานีตำรวจ ซึ่งถือเป็นการวางโครงสร้างองค์การแบบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง (Centralization) โดยมีอัตรากำลังของสำนักงานตำรวจแห่งชาติทั้งสิ้นกว่า 250,000 คน (คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ, 2550) จากโครงสร้างของสำนักงานตำรวจข้างต้นทำให้เกิดปัญหาตามมามากมายหลายด้าน อันเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการตำรวจไทย ปัญหาแรกเป็นปัญหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาอยู่เสมอเมื่อมีการกล่าวถึงพฤติกรรมกรรมการทุจริตของเจ้าหน้าที่ตำรวจในประเทศไทยนั่นคือปัญหาฐานเงินเดือนของข้าราชการตำรวจไทย ที่อยู่ในระดับที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับต่างประเทศ หรือแม้แต่เทียบเคียงกับองค์การข้างเคียงภายในประเทศเช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานอัยการ ศาล หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอื่น หากเปรียบเทียบเงินเดือนข้าราชการตำรวจไทย กับข้าราชการตำรวจในต่างประเทศ ณ อัตราแลกเปลี่ยนที่ระดับ 1.00 เท่า จะเห็นได้ว่า ข้าราชการชั้นประทวน ในประเทศสหราชอาณาจักร จะได้รับเงินเดือนอยู่ที่ 1.60 เท่า ในประเทศญี่ปุ่น ได้รับเงินเดือนอยู่ที่

1.18 เท่า สิงคโปร์ อยู่ที่ 1.40 เท่า ในขณะที่ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในประเทศไทย ได้รับเพียง 0.64 เท่า เท่านั้น ส่วนในระดับชั้นสัญญาบัตร เมื่อเปรียบเทียบเงินเดือนแรกบรรจุจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้รับเงินเดือนแรกบรรจุที่ 1.00 เท่า ประเทศสิงคโปร์ ได้รับอยู่ที่ 1.19 เท่า ประเทศญี่ปุ่น 1.04 เท่า และในประเทศสหราชอาณาจักรได้รับอัตราเงินเดือนแรกเข้าสู่สูงกว่าประเทศไทยถึง 3.22 เท่า ในขณะเดียวกันหากเปรียบเทียบค่าตอบแทนข้าราชการตำรวจกับหน่วยงานอื่นจะเห็นได้ว่า ข้าราชการตำรวจวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าจะได้ค่าตอบแทนในอัตราแรกเข้าเพียงแค่ 8,340 บาท ในขณะที่ข้าราชการตุลาการ ได้รับค่าตอบแทนถึง 17,560 บาท มากไปกว่านั้นข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีนั้นได้รับเงินค่าตอบแทนในอัตราแรกเข้าเพียงเดือนละ 6,800 บาทเท่านั้น (คณะกรรมการการยุติธรรมและตำรวจและวุฒิสภา, 2555) จากผลการวิจัยเงินเดือนข้าราชการตำรวจ การวิจัยปรับปรุงโครงสร้างบัญชีเงินเดือนที่มีการเปรียบเทียบค่าตอบแทนข้าราชการตำรวจกับหน่วยงานอื่นในปี พ.ศ. 2555 ดังที่กล่าวมาข้างต้นจากวันนั้นมาถึงวันนี้ในปี พ.ศ. 2567 ผ่านมาแล้ว 12 ปี อัตราเงินเดือนข้าราชการตำรวจไม่ได้มีการถูกปรับขึ้นอย่างสมเหตุสมผลแม้ว่าจะมีข้อเสนอแนะในงานวิจัยจำนวนมากที่กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวนี้ โดยในปัจจุบัน ข้าราชการตำรวจยศจ่าสิบตำรวจ สิบตำรวจเอก สิบตำรวจโท และสิบตำรวจตรี ให้ได้รับเงินเดือนระดับ ป.1 มีค่าตอบแทนในอัตราแรกเข้าเพียงเดือนละ 8,610 บาท ข้าราชการตำรวจยศร้อยตำรวจเอก ร้อยตำรวจโท และร้อยตำรวจตรี ให้ได้รับเงินเดือนระดับ ส.1 อัตราเงินเดือนขั้นต่ำ 12,530 บาท (เคทีซี, 2567) ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าวนี้ไม่มีความเพียงพอต่อการดำรงชีพในปัจจุบัน สาเหตุของอัตราเงินเดือนที่อยู่ในระดับที่ต่ำมากส่วนหนึ่งเชื่อมโยงถึงโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งต้องแบกรับภาระการจ่ายค่าตอบแทนบุคลากรที่มีจำนวนถึง 250,000 คน จึงเป็นการยากที่จะปรับระดับเงินเดือนของข้าราชการตำรวจให้เพียงพอกับค่าครองชีพในปัจจุบัน โดยหากมีการปรับเพิ่มเงินค่าตอบแทนข้าราชการตำรวจขึ้นทุกนายเดือนละ 5,000 บาท รัฐจะต้องเพิ่มงบประมาณให้กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติถึง 15,000 ล้านบาทต่อปี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการปรับฐานเงินเดือนดังที่กล่าวมานั้นเป็นไปได้ยากมากหรือเป็นไปได้เลย การที่เงินค่าตอบแทนดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในปัจจุบัน จึงนำไปสู่สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันขึ้นในวงการตำรวจไทย มากไปกว่านั้นนอกจากปัญหาของฐานเงินเดือนของข้าราชการตำรวจไทยจะเป็นหนึ่งสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาการคอร์รัปชันขึ้น อีกหนึ่งสาเหตุที่อยู่คู่กับปัจจัยเงินเดือนดังกล่าวคือปัญหา ค่านิยมองค์กรที่มีการยอมรับการกระทำผิด การกระทำการทุจริตการรับเงินนอกระบบ โดยบุคลากรในองค์กรเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ มากไปกว่านั้น ค่านิยมดังกล่าวยังมีการเชิดชูชื่นชม ถึงการที่ผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งที่มีผลประโยชน์มหาศาลในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อันเป็นที่รู้จักกันภายในองค์กร ว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นบุคคลที่มีความสามารถ รวมถึงมีการเปิดเผยถึงรายรับที่เป็นเงินนอกระบบหรือเงินผิดกฎหมายอย่างเป็นเรื่องปกติ ค่านิยมดังกล่าวนี้เชื่อมโยงไปถึงการแต่งตั้งโยกย้ายที่ไร้ความเป็นธรรมในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อันเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงมาจากโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอีกเช่นกัน เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีลักษณะโครงสร้างแบบรวมอำนาจ ดังนั้นการแต่งตั้งโยกย้ายบุคลากร จึงสามารถกระทำได้ทั่วประเทศ และเนื่องจากการที่มีผู้บังคับบัญชาที่ขึ้นไปสู่ระดับสูงกว่าระดับปฏิบัติเป็นจำนวนมากและผู้บังคับบัญชาเหล่านั้นสามารถทำการโยกย้ายแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปฏิบัติได้ เป็น

เหตุให้ค่านิยมในการโยกย้ายแต่งตั้งไม่ได้มาจากผลการปฏิบัติหน้าที่อีกต่อไป แต่มาจากความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้บังคับบัญชาในระดับสูงแต่ละท่าน และหลังจากที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ถูกเปลี่ยนชื่อจากกรมตำรวจและย้ายเข้าสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2547 (มาตรา 6 พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547) ทำให้นักการเมืองเข้ามามีอำนาจในการโยกย้ายแต่งตั้งข้าราชการตำรวจมากขึ้นและสิ่งที่เลวร้ายที่สุดในปัจจุบันนี้คือการจ่ายเงินซื้อตำแหน่งอย่างเปิดเผยในองค์กร ซึ่งมีการกล่าวถึงราคาของแต่ละตำแหน่งภายในองค์กรเปรียบเสมือนเป็นเรื่องปกติ (องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ประเทศไทย, 2566) และหลังจากที่บุคคลเหล่านั้นได้รับตำแหน่งที่ต้องการ ก็จะมีการถอนทุนที่เสียไปจากการจ่ายเงินซื้อตำแหน่งเหล่านั้นด้วยการรับเงินจากผู้ประกอบการที่ตั้งใจจ่ายเงินนอกระบบให้กับเจ้าพนักงานตำรวจเพื่อเอื้อต่อการประกอบธุรกิจผิดกฎหมายในพื้นที่ และเป็นเหตุให้ธุรกิจผิดกฎหมายดังที่กล่าวถึงข้างต้น เช่น บ่อนการพนัน สถานบริการที่ผิดกฎหมาย สถานบริการที่มีการค้ามนุษย์ สามารถเปิดบริการได้อย่างเปิดเผย แม้แต่ในถนนเส้นหลักใจกลางเมืองกรุงเทพมหานคร หรือเมืองใหญ่อย่างพัทยา ภูเก็ต จนอาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันตกอยู่ในภาวะสังคมที่ไร้บรรทัดฐานหรือภาวะอโนมี (Anomie) ซึ่งหมายถึงสภาวะที่บรรทัดฐานของสังคมอยู่ในสภาพที่ไร้ความหมายต่อประชาชน เป็นเหตุให้ไม่สามารถเป็นกลไกควบคุมทางสังคมได้ต่อไป (Durkheim, 1951) ส่งผลให้มีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นในทุกวงการ ซึ่งทฤษฎีที่สามารถอธิบายค่านิยมการยอมรับการกระทำความผิดอันนำมาสู่สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันได้ชัดเจนที่สุดคือ ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Associations Theory)

ทฤษฎีอาชญาวิทยาทฤษฎีหลักที่ใช้อธิบายสาเหตุของปัญหาการคอร์รัปชันมาตั้งต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดย เอ็ดวิน ฮัทเธอร์แลนด์ ได้นำเสนอทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1924 ในหนังสือชื่อ หลักอาชญาวิทยา (Principles of Criminology) ซึ่งได้มีการพิมพ์แก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง ในหนังสือเล่มแรกนั้นยังไม่อ้างอิงถึงหลักการสำคัญของทฤษฎีนี้มากนัก ต่อมาในหนังสือเล่มแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สองซึ่งได้รับการตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1934 ฮัทเธอร์แลนด์ได้นำเสนอทฤษฎีนี้เฉพาะในแนวความคิดเบื้องต้นเท่านั้น และทฤษฎีนี้ได้ถูกนำเสนอเต็มรูปแบบในเล่มแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สามในปี ค.ศ. 1939 โดยเขาได้นำเสนอว่า

“กระบวนการสำคัญและเฉพาะเจาะจงที่พัฒนาพฤติกรรมอาชญากรรมของมนุษย์ก็คือ การคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านความเป็นอาชญากรและความเป็นพลเมืองดี”

(Sutherland, 1939, p.6)

ทฤษฎีของซัทเธอร์แลนด์นับได้ว่าเป็นทฤษฎีแนวโครงสร้างทางสังคมเนื่องจากได้เน้นว่าสาเหตุของการคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่างกันนั้นมาจากสังคมที่ไร้ระเบียบและสังคมที่มีความขัดแย้งกัน ในการพัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นมาซัทเธอร์แลนด์ได้รับอิทธิพลจากงานศึกษาทางอาชญาวิทยาจากผลงานในเรื่องทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบของชอร์และแมคเคย์ (Shaw & McKay, 1942) ซึ่งอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมในชุมชนเสื่อมโทรมของเมืองใหญ่ว่าเกิดจากการที่ชุมชนขาดกลไกควบคุมทางสังคมและการเปิดโอกาสให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนสามารถเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมได้ ในหนังสือหลักอาชญาวิทยาระดับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สี่ในปี ค.ศ. 1947 ซัทเธอร์แลนด์ได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้เต็มรูปแบบโดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกระบวนการระหว่างบุคคลซึ่งทำให้บุคคลได้เรียนรู้ในการเข้าร่วมพฤติกรรมอาชญากรรม หลักทฤษฎีนำเสนอว่าพฤติกรรมอาชญากรรมไม่ได้มีสาเหตุโดยตรงมาจากพันธุกรรมหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม หากแต่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมจากบุคคลใกล้ชิด โดยการติดต่อสื่อสารกันไม่ว่าจะเป็นทางวาจาหรือลักษณะท่าทาง แต่การเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเหมือนการเรียนรู้พฤติกรรมอื่นๆ ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland, 1947) กล่าวว่า บุคคลจะกลายเป็นผู้กระทำผิดเพราะว่าความเห็นด้วยกับการละเมิดกฎหมายมีมากกว่าความเห็นด้วยกับการไม่ละเมิดกฎหมาย ซึ่งหมายความว่าลำพังเฉพาะการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมจะไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลไปประกอบอาชญากรรมได้ บุคคลดังกล่าวจะต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจที่เห็นชอบด้วยกับพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายมากกว่าความเห็นด้วยกับพฤติกรรมถูกกฎหมาย และสิ่งที่ทำให้บุคคลมีความเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายก็คือ วัฒนธรรมและค่านิยมที่มากับกระบวนการในการเรียนรู้พฤติกรรมผิดกฎหมายนั้น ซึ่งในที่นี้ก็หมายถึงแรงดลใจ แรงกระตุ้น การให้เหตุผล และทัศนคติของการประกอบอาชญากรรมนั้นๆ ดังนั้นทฤษฎีของซัทเธอร์แลนด์อาจอธิบายสาเหตุที่ทำให้พี่น้องสองคนที่ถูกเลี้ยงดูมาในสภาพแวดล้อมเหมือนกัน พี่น้องคนหนึ่งประกอบอาชีพสุจริตในขณะที่อีกคนหนึ่งหันเหไปประกอบอาชญากรรม ซึ่งตามหลักการของทฤษฎีนี้จะอธิบายว่า สาเหตุที่พี่น้องสองคนนี้มีพฤติกรรมแตกต่างกันเนื่องมาจากทั้งสองคนมีความเห็นด้วยต่อพฤติกรรมละเมิดกฎหมายและพฤติกรรมถูกต้องตามกฎหมายแตกต่างกัน นอกจากนี้ซัทเธอร์แลนด์ยังได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันว่าขึ้นอยู่กับความถี่ (Frequency) ระยะเวลา (Duration) ลำดับความสำคัญ (Priority) และความเข้มข้น (Intensity) สำหรับความถี่หมายถึงการที่บุคคลมีประสบการณ์กับรูปแบบของพฤติกรรมอาชญากรรมบ่อยครั้ง ระยะเวลาหมายถึงความถึงช่วงเวลาที่มีประสบการณ์กับพฤติกรรมผิดกฎหมายส่วนลำดับความสำคัญนั้นซัทเธอร์แลนด์กล่าวว่าการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมในวัยเด็กจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อบุคคลนั้นมากกว่าในวัยที่เป็นผู้ใหญ่ สำหรับความเข้มข้นซัทเธอร์แลนด์ได้ให้ความหมายถึงกรณีเกี่ยวกับชื่อเสียงหรือบารมีของต้นกำเนิดของพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายหรือหมายถึงความรักและความเคารพที่บุคคลมีต่อผู้ที่ถ่ายทอดหรือเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมอาชญากรรมซึ่งซัทเธอร์แลนด์เชื่อว่าความเข้มข้นเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนทำให้บุคคลมีความเห็นด้วยกับพฤติกรรมอาชญากรรมนี้

ทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory)

ทฤษฎีอาชญาวิทยาในกลุ่มที่ใช้อธิบายการกระทำความผิดในลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชันนั้น มีทฤษฎีอาชญาวิทยาหลัก คือ ทฤษฎีทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Associations Theory, Sutherland, 1939, 1947) ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งแม้ทฤษฎีดังกล่าวจะสามารถอธิบายสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างลึกซึ้ง แต่ในทางกลับกันในมุมมองของการป้องกันแก้ไขหรือการตั้งคำถามเช่นเดียวกับนักทฤษฎีในกลุ่มทฤษฎีควบคุมทางสังคมที่ว่า “เพราะอะไรบุคคลถึงไม่ประกอบอาชญากรรม?” อันได้แก่แนวคิดของ อีแวน นีย์ (Nye, 1958) ทฤษฎีความสัมพันธ์กับครอบครัวและพฤติกรรมอาชญากรรม (Family Relationships and Delinquent Behavior) วอลเทอร์ เรคเรสส์ (Reckless, 1961) ทฤษฎีตีกรอบ (Containment Theory) และ ทราวิช เฮอร์ชี่ (Hirschi, 1969) ทฤษฎีพันธะทางสังคม (Social Bonding Theory) กลับไม่มีทฤษฎีใดที่มีสมมุติฐานเช่นนี้กับการกระทำผิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน อันเป็นที่มาของการตั้งสมมุติฐานตามทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory) ของผู้เขียนว่า “ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งมีอิทธิพลต่อการไม่ทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่?” โดยหากกล่าวถึงที่มาของแนวความคิดดังกล่าวนี้ผู้เขียนขอกล่าวย้อนกลับไปเมื่อสมัยที่ผู้เขียนเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจซึ่งนอกจากการเรียนหนังสือฝึกวินัย ฝึกการต่อสู้ป้องกันตัวแล้ว สิ่งหนึ่งที่นักเรียนนายร้อยตำรวจจะต้องเข้าร่วมคือกิจกรรมชมรม กิจกรรมชมรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจไม่แตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยทั่วไปมากนัก มีชมรมประเภทชมรมกีฬา เช่น รักบี้ ฟุตบอล บาสเก็ตบอล กรีฑา ฟันดาบ วាយน้ำ และชมรมอื่นๆ เช่น ชมรมสโมสร ชมรมประชาสัมพันธ์ ชมรมเชียร์ เป็นต้น และกลุ่มสุดท้ายที่ขาดไปไม่ได้คือชมรมในหมวดดนตรีซึ่งมีอยู่ 2 ชมรม คือ ชมรมดนตรีสากล และ ชมรมดนตรีไทย สิ่งหนึ่งที่แตกต่างจากกิจกรรมชมรมของมหาวิทยาลัยทั่วไปในการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจคือความเป็นสมาชิกชมรมนั้นๆ จะติดตัวเราไปเป็นกลุ่มสมาชิกย่อยลงไปจากความเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจหรือการมีรุ่นนักเรียนนายร้อยตำรวจอีกที สิ่งหนึ่งที่ได้เรียนรู้จากชมรมดนตรีไทยไม่ใช่แค่การเล่นดนตรีแต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน พี่ น้อง และที่สำคัญที่สุดแม้จะเป็นชมรมไทย แต่คำขวัญของชมรมกลับเป็นภาษาอังกฤษ โดยชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนายร้อยตำรวจ มีคำขวัญของชมรมว่า “Sense of Belonging” และด้วยคำขวัญของชมรมดนตรีไทยตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจยังคงติดอยู่ในสามัญสำนึกของผู้เขียนมาโดยตลอด จึงเกิดการตั้งสมมุติฐานขึ้นว่า ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) มีอิทธิพลต่อการไม่กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ โดยผู้เขียนได้ทวนสอบกลับไปยัง บทเรียน กรณีศึกษา ที่เคยหยิบยกมาบรรยาย ประกอบกับประสบการณ์การทำงานในอดีตของตัวเองผู้เขียนเองพบว่า กรณีศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในภาครัฐ แต่กลับเกิดขึ้นน้อยกว่าในองค์กรภาคเอกชน ซึ่งเหตุผลหนึ่งตามสมมุติฐานของผู้เขียน คือ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งนั่นเอง

แนวคิดของความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของบุคคลในกลุ่มหรือสังคม แนวคิดนี้มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับชุมชน องค์กร หรือสภาพแวดล้อมที่พวกเขาอยู่ ซึ่งส่งผลต่อแรงจูงใจ พฤติกรรม และสุขภาพจิตของบุคคล หนึ่งในนักวิชาการที่มีบทบาทสำคัญในแนวคิดนี้คือ แครอล กู๊ดเดอโนว์ (Goodenow, 1993) ซึ่งได้นิยาม ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง

(Sense of Belonging) ว่าเป็น “ระดับที่บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองได้รับการยอมรับ เคารพ มีส่วนร่วม และได้รับการสนับสนุนในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่กำหนด” (Goodenow, 1993, p.80) นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการคนอื่น ๆ เช่น อับราฮัม แฮโรลด์ มาสโลว์ (Maslow, 1954) ซึ่งได้กล่าวถึงความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในลำดับความต้องการของมนุษย์ (Maslow’s Hierarchy of Needs) ว่าเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่ต้องได้รับการเติมเต็มก่อนที่บุคคลจะสามารถพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้ เบามีสเตอร์และเลียรี่ (Baumeister & Leary, 1995) เคยเสนอแนวคิดสมมุติฐานของความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งว่ามนุษย์มีแรงขับเคลื่อนตามธรรมชาติที่ต้องการความสัมพันธ์ที่แนบแน่นและต่อเนื่องกับผู้อื่น ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารหรือตำแหน่งในองค์กรภาครัฐแต่ละองค์กรในประเทศไทยมักประสบปัญหาอย่างหนึ่งคือ การได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ มักจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้นเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งและหลายครั้งผู้ได้รับการแต่งตั้งจะถูกย้ายข้ามมาจากหน่วยงานอื่นซึ่งไม่มีความผูกพันใดๆกับองค์กรที่ตัวเองได้รับมอบหมายให้ทำงาน ทำให้ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์กรดังกล่าวมีไม่มากพอที่จะสร้างความรู้สึกหวงแหนหรือรักษาผลประโยชน์ขององค์กรให้มากที่สุด นอกจากนี้ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของเงินงบประมาณที่ผู้กระทำความผิดเบียดบังไปเป็นของตนเองนั้น ยังมีความแตกต่างไปจากเงินงบประมาณของภาคเอกชนที่มีเจ้าของเงินชัดเจน แต่เงินงบประมาณของรัฐนั้นเป็นเงินที่ได้จากการเก็บภาษีของประชาชนโดยไม่สามารถระบุได้ว่าที่มาของเงินดังกล่าวนี้เป็นของใครซึ่งทำให้ความรู้สึกผิดต่อการเบียดบังทรัพย์สินดังกล่าวมีน้อยกว่า ยังไม่นับรวมข้อครหาในการที่จะต้องอาศัยการวิ่งเต้นหรือการเสียเงินเพื่อให้ได้ดำรงตำแหน่งต่างๆในประเทศ ซึ่งมีส่วนอย่างมากในการเป็นแรงกระตุ้นให้กระทำความผิดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินในการชดเชยจำนวนเงินที่ไต่ลงทุนไป ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะควบคุมไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งภาครัฐกระทำความผิดในสมมุติฐานของผู้เขียนตามทฤษฎีนี้คือการสร้างความรู้สึกความเป็นส่วนหนึ่งให้กับผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญให้มากที่สุด รวมถึงผู้มีอำนาจควรคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งที่มีความผูกพันต่อหน่วยงานมาดำรงตำแหน่ง มากกว่าการแต่งตั้งโยกย้ายโดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติดังกล่าว จิตสำนึกและความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) มีอิทธิพลต่อสังคมและองค์กรเป็นอย่างมาก ในทางธุรกิจคำที่มักใช้ในความหมายเดียวกันนี้คือความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานต่อการทำงานในองค์กร (Sense of Ownership) ซึ่งเป็นมากกว่าความรับผิดชอบในหน้าที่ แต่เป็นความคิดหรือความรู้สึกของพนักงานที่ต้องการเห็นองค์กรของพวกเขาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายก้าวผ่านอุปสรรคสร้างผลกำไรและเติบโตโดยมีตัวชี้วัดจากพฤติกรรมได้แก่ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวความเป็นมาขององค์กร ความสนใจในงานด้านต่างๆ ขององค์กรนอกเหนือจากงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ความสนใจเกี่ยวกับเป้าหมายองค์กรและตัวชี้วัดในงานเพื่อสนับสนุนเป้าหมายความสามารถในการจัดการตนเองเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้เทคนิคเพื่อทำงานให้ง่ายขึ้นและดีขึ้น การเปิดรับคำติเตียนหรือความคิดใหม่ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนากระบวนการและปรับปรุงผลลัพธ์ให้ดีขึ้น การนำเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงและพัฒนา การไม่ลังเลที่จะช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหานอกเหนือความรับผิดชอบ ความไม่ย่อท้อเมื่อเกิดความผิดพลาดหรืออุปสรรค ความกระตือรือร้นเพื่อสิ่งที่ดีกว่า (ไบรท์ไฮต์, 2020) ความรู้สึกเหล่านี้ไม่ได้มาจากทัศนคติที่แตกต่างกันของพนักงานเท่านั้น แต่องค์กร

สามารถส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานต่อการทำงานในองค์กร (Sense of Ownership) ได้ด้วยวิธีการต่อไปนี้

(1) ให้พนักงานมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และค่านิยมหลัก (Core Values) องค์กรสามารถให้พนักงานมีส่วนร่วมโดยการใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นจากพนักงานอย่างทั่วถึง รวมถึงสามารถใช้วิธีการคัดเลือกตัวแทนบุคคลจากแผนกต่างๆ เพื่อทบทวนข้อมูลเชิงลึก เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเหล่านี้ และเมื่อพนักงานได้มีโอกาสเห็นการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้า และผลสำเร็จแม้ว่าจะเล็กน้อยที่มาจากพวกเขา ก็จะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานต่อการทำงานในองค์กรที่แข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น

(2) การสื่อสารแบบสองทาง มนุษย์จะยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างก็ต่อเมื่อรู้เหตุผลของการเปลี่ยนแปลงนั้น และเชื่อว่าจะได้อะไรจากการเปลี่ยนแปลงนั้น เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ สิ่งที่จะช่วยให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานต่อการทำงานในองค์กรคือได้รับรู้จากการสื่อสารที่ชัดเจนถึงเหตุผลและความสำคัญ รวมถึงการได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะรวมถึงการมีส่วนร่วมในการคิดวิธีการแก้ปัญหาและความรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการพาองค์กรผ่านพ้นปัญหาร่วมกัน

(3) การให้อิสระในการทำงาน เพื่อให้พนักงานรู้สึกถึงอิสระในหน้าที่รับผิดชอบ และสามารถควบคุมได้ด้วยตัวเอง รวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างทักษะ และความมั่นใจในการตัดสินใจในงาน ข้อควรระวังคือ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดจากการมีอิสระในงาน ควรหลีกเลี่ยงการกล่าวโทษ แต่เรียนรู้จากข้อผิดพลาดและหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกัน

(4) เชื่อมโยงผลงานกับความสำเร็จขององค์กร พนักงานจะรู้สึกถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานต่อการทำงานในองค์กรมากขึ้นก็ต่อเมื่อพวกเขาเข้าใจว่าผลงานของพวกเขามีผลกระทบโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กรอย่างไร ดังนั้นนอกเหนือจากการวัดผลงานที่กำหนดแล้ว ควรมีช่องทางที่พนักงานจะได้รับรู้ผลกระทบต่อองค์กรที่มาจากผลงานของพวกเขา

(5) โอกาสเกี่ยวกับการปันผลกำไร วิธีนี้เป็นอีกทางเลือกที่ค่อนข้างตรงไปตรงมาในการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานต่อการทำงานในองค์กร การปันผลกำไรจะช่วยให้พนักงานมีส่วนได้เสียในงานที่ทำ ยิ่งทำมากก็ยิ่งได้ผลลัพธ์ที่มากขึ้นตอบแทนอย่างชัดเจนโดยใช้รูปแบบที่แตกต่างกันเช่น การให้เงินโบนัสประจำปี หรือหุ้นบริษัท เป็นต้น

ตามทฤษฎีของผู้เขียนหากประยุกต์ใช้หลักการความรู้สึกเป็นเจ้าของของพนักงานต่อการทำงานในองค์กร (Sense of Ownership) ของภาคธุรกิจมาสู่การประยุกต์ใช้ทฤษฎีความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) ในการบริหารงานภาครัฐ จะสามารถลดกรณีการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรรัฐลงได้ สิ่งหนึ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐขาดคือโอกาสเกี่ยวกับการปันผลกำไร ทำให้เกิดความรู้สึกที่ว่า ทำงานมาก ทำงานดีเท่าไร สุดท้ายก็ได้เงินเดือนเท่าเดิม นอกจากนั้นยังมีความเชื่อว่าการเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการทำงานเสมอไป การดูแลหรือการได้รู้จักใกล้ชิดผู้มีอำนาจจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากกว่า และสุดท้ายที่สำคัญที่สุดคือความรู้สึกที่ว่าเงินงบประมาณของรัฐที่ได้มานั้นไม่ใช่เงินของเรา ไม่ใช่เงิน

คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจโดยมี พล.ต.อ.วชิษฐ เดชกุญชร เป็นประธาน และ ศ.พิเศษ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการนี้ได้เสนอแนวทางการปฏิรูปตำรวจในหลายด้าน เช่น การกระจายอำนาจจากส่วนกลาง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำงานของตำรวจ และการทำให้องค์กรตำรวจปลอดจากการเมือง (ไทยโพสต์, 2565) และในปี พ.ศ. 2565 พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติได้ถูกแก้ไขใหม่ โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างการบังคับบัญชา การบริหารงานบุคคล และการกระจายอำนาจไปยังตำรวจท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และให้ตำรวจสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น (เนชั่น, 2566) การแก้ไขพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 มีข้อเสนอที่สำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างการบังคับบัญชาเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและโปร่งใสมากขึ้น การกระจายอำนาจ จากส่วนกลางไปยังหน่วยงานตำรวจท้องถิ่นเพื่อให้การดำเนินงานใกล้ชิดกับประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบายและการตรวจสอบการทำงานของตำรวจ การป้องกันการแทรกแซงทางการเมือง โดยการกำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้นักการเมืองเข้ามามีอิทธิพลในการทำงานของตำรวจ (ไทยรัฐ, 2266) การดำเนินการตามข้อเสนอแนะได้เริ่มต้นด้วยการปรับปรุงโครงสร้างการบังคับบัญชาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน อย่างไรก็ตามข้อเสนอที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการแทรกแซงทางการเมืองและการกระจายอำนาจตำรวจพื้นที่ เช่น การโอนย้ายตำรวจจราจรไปเป็นตำรวจท้องถิ่นยังไม่ได้ถูกปรับแก้ตามข้อเสนอในการแก้ไขพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 โดยข้อเสนอดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อการแก้ไขในครั้งต่อไป การปฏิรูปตำรวจยังคงเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ตำรวจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเพิ่มความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน โดยก่อนที่จะกล่าวถึงแนวทางและความเป็นไปได้ในการปฏิรูปโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติในอนาคตนั้น ผู้เขียนขอกล่าวถึงโครงสร้างของตำรวจที่มีอยู่ในต่างประเทศซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ, 2550)

(1) **ระบบรวมศูนย์หรือระบบตำรวจแห่งชาติ (Centralization or National Police system)** ซึ่งหมายถึง ระบบตำรวจซึ่งประกอบไปด้วยสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือสถาบันตำรวจภายใต้การควบคุมของส่วนกลาง มีสายการบังคับบัญชาในแนวตั้งตามลำดับชั้น มีเขตอำนาจตลอดทั่วทั้งดินแดนของรัฐ ประเทศที่มีระบบตำรวจแบบรวมศูนย์ได้แก่ นิวซีแลนด์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย เป็นต้น

(2) **ระบบตำรวจแบบกึ่งรวมศูนย์ (Semi Centralization)** หมายถึงระบบการควบคุมตำรวจของรัฐที่มีหน่วยงานตำรวจตั้งแต่ 2 หน่วยงานขึ้นไป ประเทศที่ใช้ระบบการบริหารงานตำรวจในลักษณะนี้จะมีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายของประเทศที่กำหนดให้ความรับผิดชอบในการรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยเป็นของรัฐบาลในส่วนกลางควบคุมไปกับการควบคุมหน่วยงานตำรวจในระดับรัฐหรือจังหวัดย่อย ประเทศที่มีระบบตำรวจรูปแบบนี้เช่น ฝรั่งเศส อาเจนตินา ญี่ปุ่น เป็นต้น

(3) **ระบบตำรวจแบบกระจายอำนาจ (Decentralize Police Systems)** หมายถึงระบบตำรวจในประเทศที่มีกองกำลังตำรวจที่เป็นอิสระต่อกันอย่างแท้จริง การกำกับดูแลหน่วยงานตำรวจหรือ

สถาบันตำรวจเป็นความรับผิดชอบของรัฐหรือจังหวัดตามระบอบการปกครองแบบสหพันธรัฐหรือจังหวัดแล้วแต่กรณี ประเทศที่ใช้ระบบตำรวจรูปแบบนี้เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร

ระบบของตำรวจในต่างประเทศนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบซึ่งมีระบบการบริหารงานที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามในบทความนี้ผู้เขียนขอนำเอาแนวทางการปฏิรูปตำรวจของประเทศที่มีระดับการคอร์รัปชันต่ำที่สุดในโลกได้แก่ประเทศนิวซีแลนด์มาเป็นต้นแบบ โดยจากการสำรวจดัชนีการรับรู้การคอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index) ประเทศนิวซีแลนด์ถูกจัดให้อยู่ในอันดับ 1 - 3 จาก 180 ประเทศทั่วโลก ตลอดระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา (Transparency International, 2023) อีกเหตุผลหนึ่งซึ่งผู้เขียนเลือกแนวทางการปฏิรูปตำรวจของประเทศนิวซีแลนด์มาเป็นต้นแบบเนื่องจากรูปแบบของตำรวจประเทศนิวซีแลนด์ในอดีตนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับรูปแบบของตำรวจในประเทศไทยคือมีการติดยศตำรวจและมีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางแบบเบ็ดเสร็จโดยกรมตำรวจของนิวซีแลนด์ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1840 ซึ่งในอดีตเจ้าหน้าที่ตำรวจของนิวซีแลนด์จะมีการติดยศคล้ายทหารและหน่วยงานทั้งหมดขององค์กรจะขึ้นตรงต่อส่วนกลางที่กรุงเวลลิงตัน (Wellington) เมืองหลวงของประเทศนิวซีแลนด์ตาม พ.ร.บ.ตำรวจแห่งนิวซีแลนด์ ค.ศ. 1886 ต่อมากรมตำรวจนิวซีแลนด์ได้มีการปฏิรูปครั้งใหญ่ที่สุดในปี ค.ศ. 1955 ภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรี ซิดนีย์ ฮอลแลนด์ (Sidney Holland) และรัฐบาลได้มีมติให้ตำรวจเป็นข้าราชการพลเรือนเต็มตัวและได้มีการแต่งตั้งพลเรือนเป็นผู้บัญชาการตำรวจแทนที่นายพลตำรวจและในปี ค.ศ. 1958 ได้มีการเปลี่ยนชื่อตำรวจจาก กองกำลังตำรวจ (Police Force) เป็นตำรวจ (Police) โดยตัดคำว่ากองกำลังออกไป นอกจากนี้รัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ทำการยกเลิกยศในระดับสัญญาบัตรทั้งหมดโดยให้นายตำรวจกลายเป็น นาย นาง และนางสาว และอนุญาตให้เรียกแค่ตำแหน่งเท่านั้น ในด้านการบริหารงานบุคคลและงบประมาณได้มีการกระจายอำนาจการบริหารงานตำรวจออกจากส่วนกลางโดยแบ่งมณฑลตำรวจออกเป็น 12 พื้นที่ แต่ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมจากส่วนกลาง อย่างไรก็ตามทุกมณฑลจะสามารถประกาศรับตำรวจเข้าทำงานและปรับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจเองได้ และทุกเขตจะอยู่ภายใต้ผู้กำกับการของแต่ละเขตซึ่งมียศเทียบเท่าพันตำรวจเอกเดิม การกระจายอำนาจตำรวจออกจากส่วนกลางมีข้อดีที่ชัดเจนคือสามารถคัดเลือกคนในพื้นที่ต่างๆ เข้ามาเป็นตำรวจได้ ซึ่งนายตำรวจเหล่านี้จะเข้าใจปัญหาและโครงสร้างของเขตนั้นๆ ได้ดี นอกจากนี้ยังมีการเลือกเอาพลเรือนในพื้นที่ซึ่งห่างไกลจากสถานีตำรวจมาช่วยงานตำรวจได้ โดยเรียกพลเรือนเหล่านี้ว่าตำรวจเกณฑ์ ซึ่งหากต้องสวมเครื่องแบบเวลาปฏิบัติหน้าที่จะมีคำว่า “Recruit” อยู่บนอินทรรู นอกจากนี้รัฐบาลนิวซีแลนด์ยังได้ปฏิรูปสถาบันตำรวจโดยเปลี่ยนโรงเรียนนายร้อยตำรวจเดิมให้เป็นโรงเรียนนักสืบตำรวจ ตำรวจที่จบจากสถาบันจะไม่ได้ยศนายร้อย แต่จะมีตำแหน่งนักสืบตำรวจแทน (ชาคริต เทียบเกียรติ, 2550) โดยข้อมูลจากเว็บไซต์หน่วยงานของรัฐบาลนิวซีแลนด์ที่มีหน้าที่ในการควบคุมและดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษาระบุว่าตำรวจนิวซีแลนด์มีรายได้หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมเริ่มต้นประมาณ 75,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ต่อปี หรือประมาณ 120,000 บาทต่อเดือน และหลังจากที่ตำรวจนิวซีแลนด์มีประสบการณ์ทำงาน 5 ปี จะมีรายได้อยู่ที่ประมาณ 83,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ต่อปี หรือประมาณ 133,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป (Tertiary Education Commission, 2023) การกระจายอำนาจการบริหารงานตำรวจออกจากส่วนกลางส่งผลให้การบริหาร

งบประมาณและค่าตอบแทนของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นอีกหนึ่งข้อดีของการรับสมัครคัดเลือกประชาชนที่พักอาศัยในเขตพื้นที่นั้นๆ เข้าเป็นตำรวจในแต่ละพื้นที่โดยไม่มีภรรยาโยกย้ายไปมาข้ามเขตการรับผิดชอบนั้นจะทำให้ตำรวจแต่ละพื้นที่มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งตามหลักทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory) ของผู้เขียนตั้งที่กล่าวมาข้างต้น มีความรู้สึกเป็นส่วนร่วมกับชุมชน ห่วงแหนชุมชนที่เป็นที่พักอาศัยหรือบ้านเกิดของตนเอง มีความเข้าใจปัญหาและโครงสร้างวัฒนธรรม ค่านิยมของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ทำให้สามารถป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจากการกระจายอำนาจการบริหารงานตำรวจออกจากส่วนกลางนั้นส่งผลให้ตำรวจนิวซีแลนด์มีการคอร์รัปชันอยู่ในระดับที่ต่ำมาก และจากการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในปี ค.ศ. 2016 ตำรวจนิวซีแลนด์ได้รับการยอมรับให้เป็นหน่วยงานที่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงระดับสถาบันน้อยที่สุด (Transparency International, 2016)

ข้อเสนอแนะในการการปฏิรูปตำรวจกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ประเทศไทยนั้นได้มีการศึกษาระบบตำรวจในต่างประเทศเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงปฏิรูปโครงสร้างระบบงานตำรวจของประเทศไทยอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หลังจากที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจขึ้น โดยมี พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร เป็นประธานคณะกรรมการ พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร กล่าวว่า “ปัญหาของตำรวจ คือ รูปแบบการบริหารที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระบบโครงสร้างที่เหอะเหะซึ่งสาเหตุมาจากการรับงานมาเป็นของตัวเองมากเกินไป เช่น การตรวจคนเข้าเมือง และลักษณะการจัดองค์กรของตำรวจทำแบบเดียวกับทหารทั้งๆ ที่ระบบงานไม่เหมือนกัน” (สำนักข่าวอิศรา, 2557) จะเห็นได้ว่าแนวคิดในการปฏิรูปโครงสร้างตำรวจให้มีลักษณะของการกระจายอำนาจมากขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการพัฒนาตำรวจนั้นถูกกล่าวถึงมาเป็นเวลานานแล้วแต่ปัจจุบันโครงสร้างการบริหารงานของตำรวจในประเทศไทยก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่อย่างใด เนื่องจากคณะกรรมการหรือผู้มีอำนาจในการปฏิรูปนั้นอยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจสูงและสามารถใช้อำนาจได้ทั่วประเทศ หากจะให้กระจายอำนาจเพื่อลดอำนาจของตนลงแม้ว่าจะเป็นการพัฒนาองค์กรให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ยังคงขาดผู้บังคับบัญชาที่มีความเสียสละและยอมเสียอำนาจของตนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน การกล่าวถึงการปฏิรูปโครงสร้างตำรวจที่ผ่านมานั้นนอกจากยังไม่สามารถกระทำสำเร็จแล้วผู้เขียนเห็นว่าการกล่าวถึงการปฏิรูปโครงสร้างตำรวจดังกล่าวยังขาดการหยิบยกประเด็นสำคัญของปัญหาคอร์รัปชันของข้าราชการตำรวจไทยมาเชื่อมโยงกับการปฏิรูปโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การปฏิรูปโครงสร้างตำรวจให้มีลักษณะกระจายอำนาจมากขึ้นจะสามารถแก้ปัญหาคอร์รัปชันในข้าราชการตำรวจได้เนื่องจากสาเหตุของปัญหาที่ผู้เขียนกล่าวถึงข้างต้นล้วนแต่มีความเชื่อมโยงกับปัญหาโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีลักษณะแบบรวมศูนย์ซึ่งข้อเสียของโครงสร้างนี้นั้นทำให้มีผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่มีอำนาจมากเกินไป การที่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงมีอำนาจมากดังที่เป็นอยู่ ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเบียดบังงบประมาณของรัฐ ซึ่งท่วมลงมาที่หน่วยงานหน่วยงานเดียว

ปัญหาการเรียกร้องสินบนจากประชาชนในปริมาณและอัตราเงินที่สูงเนื่องจากต้องส่งเงินดังกล่าวไปให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงตามสายการบังคับบัญชา รวมถึงปัญหาการรับเงินนอกระบบจากผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมายซึ่งมีการส่งต่อเงินนอกระบบเหล่านั้นขึ้นไปเป็นลำดับขั้นของการบังคับบัญชาเช่นกัน การกระจายอำนาจการบริหารงานตำรวจหรือการแบ่งอำนาจออกจากกัน จะสามารถตัดสายการบังคับบัญชาหรือสายการส่งเงินให้ขาดลงได้ สามารถลดอำนาจของผู้บังคับบัญชาระดับสูงไม่ทำให้สามารถแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติ สามารถแก้ไขการใช้เงินซื้อตำแหน่งที่เป็นสาเหตุหนึ่งของการเรียกร้องเงินช่วยเหลือหรือเงินนอกระบบ และที่สำคัญที่สุดการกระจายอำนาจของตำรวจหรือการหั่นองค์กรตำรวจให้เล็กลงนั้นจะส่งผลให้ฐานเงินเดือนของข้าราชการตำรวจขยับสูงขึ้นอันเป็นปัจจัยสำคัญที่เจ้าหน้าที่ตำรวจกล่าวอ้างเป็นเหตุผลในการกระทำทุจริต นอกจากการปรับโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กระจายอำนาจออกจากกันจะสามารถตัดสายบังคับบัญชาและการทุจริตในวงกว้างของข้าราชการตำรวจแล้ว การที่แต่ละหน่วยงานแยกออกจากกัน จะทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างหน่วยงานขึ้น เช่น หากตำรวจจังหวัดหนึ่งมีปัญหาคอร์รัปชันแต่จังหวัดอื่นไม่มี การแก้ไขปัญหาดังกล่าวของรัฐบาลก็จะสามารถกระทำได้ง่ายและเฉพาะเจาะจงขึ้น เช่นการตัดงบประมาณของจังหวัดดังกล่าว หรือการปลดเจ้าหน้าที่ตำรวจที่กระทำผิดในจังหวัดดังกล่าวก็จะสามารถกระทำได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้หากมีการประยุกต์เอาระบบประชาธิปไตยมาใช้กับการบริหารงานตำรวจในแต่ละจังหวัด โดยอาจกำหนดให้ผู้บังคับการตำรวจแต่ละจังหวัดจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในจังหวัดนั้นๆ แนวคิดดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่าจะทำให้ข้าราชการตำรวจจะทำงานเพื่อประชาชนมากขึ้น และสามารถเปลี่ยนแปลงแนวคิดค่านิยมอันโหดร้ายในการทำงานเพื่อนาย หรือเพื่อนักการเมืองอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน

สรุป (Conclusion)

ปัญหาการทุจริตในสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีรูปแบบหลัก ได้แก่ การเบียดบังงบประมาณของรัฐ, การเรียกร้องสินบนจากประชาชน และการรับเงินนอกระบบจากผู้ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย ซึ่งมีแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านการประยุกต์ใช้ทฤษฎีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging Theory) ที่เน้นการสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในองค์กร เพื่อลดแรงจูงใจในการกระทำทุจริต และส่งเสริมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ และผ่านการกระจายอำนาจการบริหารงานเพื่อให้ตำรวจในพื้นที่มีความผูกพันกับชุมชนโดยใช้ตัวแบบของประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งมีการปฏิรูปตำรวจในลักษณะการกระจายอำนาจและลดระดับยศทหารในอดีต ส่งผลให้มีอัตราคอร์รัปชันอยู่ในระดับต่ำที่สุดในโลก

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากบทความวิชาการฉบับนี้ ได้แก่ การสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกผ่านการมีส่วนร่วมและปรับวัฒนธรรมองค์กร การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรเพื่อลดอำนาจส่วนกลางกระจายอำนาจการจัดการกำลังพลและงบประมาณสู่ระดับท้องถิ่น การปรับฐานเงินเดือนเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อ

ยกระดับคุณภาพชีวิตและลดแรงจูงใจในการทุจริต ยกระดับประชาธิปไตยในสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยคัดเลือกผู้บังคับบัญชาในระดับจังหวัดผ่านการเลือกตั้งโดยประชาชน แนวทางเหล่านี้จะสร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในองค์กรตำรวจรวมถึงลดปัญหาการทุจริตอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (2566). ผลการพิจารณาคดีทุจริตโครงการก่อสร้างแพลตฟอร์มตำรวจ 163 แห่ง. <https://www.dsi.go.th/th/Detail/282f0e8e50bd618491f88337d5e41f89>.
- ข่าวสด. (2566). เด็ง 5 เลือ เช่น บ่อนคลองตัน. https://www.khaosod.co.th/newspaper/newspaper-front-page/news_7534360.
- คณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ. (2550). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำรวจต่างประเทศ. นนทบุรี: โรงพิมพ์พุทธศาสนาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการยุติธรรมและการตำรวจยุติสภา. (2555). เงินเดือนข้าราชการตำรวจ การวิจัยปรับปรุงโครงสร้างบัญชีเงินเดือน. www.senate.go.th.
- คมชัดลึก. (2554). เปิดเส้นทางบ่อนกลางเมืองหลวง เผยทุกพื้นที่จ่ายส่วยรายวัน/รายเดือน ผลวิจัย ชี้ ตรี.ได้ ส่วนแบ่งจากเจ้าของบ่อน ปีละ 2-8 พันล้าน. <https://www.komchadluek.net/news/107703>
- เคทีซี. (2567). อัปเดตอัตราขึ้นเงินเดือนตำรวจใหม่ล่าสุด ทุกยศตำแหน่งในปี 2567. <https://www.ktc.co.th/article/knowledge/salary-man/update-the-salary-police-man>.
- จอมเดช ตรีเมฆ. (2567). *Sense of Belonging Theory*. <https://www.gotoknow.org/posts/718156>.
- ชาคริต เทียบเกียรติ. (2550). ระบบตำรวจในนิวซีแลนด์. *วารสารผู้จัดการ*, 25(288), 68.
- เดลินิวส์. (2567). งามใส! สักสบด่วน 'ร.ต.ท.' โรงพักรัดนาฬิกาเบียร์ จราจรคลิปปฉว รับเงินแลกไม่เขียนใบสั่ง. <https://www.dailynews.co.th/news/4213194/>.
- ไทยพับลิก้า. (2556). เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวง. <https://thaipublica.org/2013/02/corruption-studies/>.
- ไทยโพสต์. (2565). แนวทางการปฏิรูปตำรวจในประเทศไทยหลังปี 2549. <https://www.thaipost.net/articles-news/155237>.
- ไทยรัฐ. (2560). เปิดปรรถไทเกอร์ตำรวจ 1.1 พันล้าน จอดทิ้งร้างทั่วประเทศ. <https://www.thairath.co.th/news/891097>.
- ไทยรัฐ. (2566). การปฏิรูปตำรวจและการแก้ไขพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ. <https://www.thairath.co.th/news/local/2658560>.
- ไทยรัฐ. (2566). ศาลสั่งจำคุกตลอดชีวิต ตร.เอี่ยวทุจริตสร้างแพลตฟอร์ม 163 แห่ง. <https://www.thairath.co.th/news/crime/2668130>.

ไทยรัฐ. (2567). ทลายบ่อนใหญ่ จับ 327 คน ยึดเงินสด 5 ล้านบาท ชิปมูลค่า 300 ล้านบาท แต่ง 3 เสือโรงพัก.

<https://www.thairath.co.th/news/crime/2772174>.

นิด้าโพล. (2567). คดีทุจริตและประพฤตินิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ.

https://nidapoll.nida.ac.th/survey_detail?survey_id=687.

เนชั่น. (2565). การแก้ไขพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 และผลกระทบต่อการบริหารงานตำรวจ.

<https://www.nationtv.tv/news/politics/378889691>.

ไบรท์ไซด์. (2020). เริ่มต้นสร้าง Sense of Ownership ในพนักงานอย่างไรดี.

<https://www.brightsidepeople.com>.

ผู้จัดการออนไลน์. (2556). คูก 22 ปี "ผู้กองฉกัญญา" คดียาเสพติดและขึ้นใจผู้เสียหาย.

https://mgronline.com/uptodate/detail/9560000154669?utm_source=chatgpt.com

ผู้จัดการออนไลน์. (2556). ตำรวจรับส่วย-รีดไถ คอร์รัปชันเบอร์ 1 ที่ไม่มีวันตาย.

<https://mgronline.com/crime/detail/9560000059897>.

โพสต์ทูเดย์. (2555). ชูวิทย์แหพบ่อนย่านพัฒนาการ 20 เปิดให้บริการนักพนัน 24 ชม. ชัดนโยบายเฉลิม
ปราบอบายมุขไร้ประสิทธิภาพ. <https://www.posttoday.com/politics/172674>.

วิทยากร เชียงกูล. (2549). นโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ : การทับซ้อนของผลประโยชน์ทางธุรกิจ (Conflict
of Interest). กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.

สังคิต พิริยะรังสรรค์. (2547). เศรษฐกิจการพนัน. กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน

สำนักข่าวอิศรา. (2557). ป.ป.ช. ชี้มูลทุจริตจัดซื้อรถ จยย. ไทเกอร์ 1.1 พันล้าน สตช..

https://www.isranews.org/content-page/item/28334-ppc_28334.html.

สำนักข่าวอิศรา. (2557). มองไปข้างหน้า "ปฏิรูป" กระบวนการยุติธรรมไทย.

<https://www.isranews.org/content-page/item/28257-%E0%B9%88justice.html>

สำนักข่าวอิศรา. (2563). ศาลอุทธรณ์พิพากษาจำคุก 10 ปี อดีต ผบก.พลาธิการฯ คดีจัดซื้อรถ จยย. ไทเกอร์
สตช. <https://www.isranews.org/article/isranews-news/91336-isradnews-6875.html>.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2567). ป.ป.ช. เผยองค์กรเพื่อความ
โปร่งใสนานาชาติประกาศผลดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ประจำปี 2566 ประเทศไทย ได้ 35
คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 108 ของโลก.

<https://www.nacc.go.th/categorydetail/2018083118464105/20240130143633?>

สุพจน์ สุโรจน์. (2550). ขอบเขตและความหมายของอาชญากรรมทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมนิติการ
บัญชีและภาษีอากรจำกัด.

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ประเทศไทย. (2560). วงจรคอร์รัปชัน.

<https://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/135/5/วงจรคอร์รัปชัน>.

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ประเทศไทย. (2566). *คอร์รัปชันในการซื้อขายตำแหน่งราชการ*.

<http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/1739>.

Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>.

Durkheim, E. (1951). *Suicide*. (1897). Translated by John A. Spaulding and George Simpson, New York: The Free Press.

Goodenow, C. (1993). The psychological sense of school membership among adolescents: Scale development and educational correlates. *Psychology in the Schools*, 30(1), 79–90. [https://doi.org/10.1002/1520-6807\(199301\)30:1<79::AID-PITS2310300113>3.0.CO;2-X](https://doi.org/10.1002/1520-6807(199301)30:1<79::AID-PITS2310300113>3.0.CO;2-X).

Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. Berkeley, CA.: University of California Press.

Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. Harper & Row.

Merton, R.K. (1968). *Social Theory and Social Structure (3rd ed.)*. Glencoe, Ill: The Free Press.

Nye, F. I. (1958). *Family Relationships and Delinquent Behavior*. New York: Wiley.

Reckless, W. (1961). A new theory of delinquency and crime. *Federal Probation*, 25, 42-46.

Shaw, C. R. & McKay H. D. (1942). *Juvenile Delinquency and Urban Areas*. Chicago: University of Chicago Press.

Sutherland, E. H. (1939). *Principles of Criminology (3rd ed.)*. Philadelphia: Lippincott.

Sutherland, E. H. (1947). *Principles of Criminology (4th ed.)*. Philadelphia: Lippincott.

Tertiary Education Commission. (2023). *Police Officer*. https://www.careers.govt.nz/jobs-database/government-law-and-safety/public-order-safety/police-officer/about-the-job?utm_source=chatgpt.com.

Transparency International. (2016). *Corruption Perceptions Index*.

<https://web.archive.org/web/20170406110225/http://www.transparency.org.nz/docs/2017/Corruption-Perceptions-Index-2016-TINZ-Media-Release.pdf>.

Transparency International. (2023). *Corruption Perceptions Index*.

<https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/nzl>.

การพัฒนากรอบยุทธวิธีเชิงรุกสำหรับการตอบโต้ระเบิดแสวงเครื่อง (C-IED) ในปฏิบัติการลาดตระเวนชายแดนไทย

วีรพล กุลบุตร¹ กิตติศักดิ์ ปลาทอง² และอิทธิพล สุขยิ่ง³

วันได้รับบทความ: 15 พฤศจิกายน 2568 วันแก้ไข: 29 พฤศจิกายน 2568 วันยอมรับเผยแพร่: 2 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์และนำเสนอ "กรอบยุทธวิธีเชิงรุกเพื่อการอยู่รอดของกำลังพล (Proactive Tactical Framework for Force Survivability)" สำหรับชุดลาดตระเวนที่ปฏิบัติการตามแนวชายแดนไทย ซึ่งกำลังเผชิญกับภัยคุกคามแบบผสมผสานจากระเบิดแสวงเครื่อง (Improvised Explosive Device: IED) จากการวิเคราะห์ข้อมูลความสูญเสียในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ซึ่งรวบรวมจากรายงานสาธารณะและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ากำลังพลที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจาก IED มีอัตราสูงกว่าภัยคุกคามอื่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุดเหตุการณ์ต่อเนื่องในช่วง กรกฎาคม ถึง พฤศจิกายน 2568 ที่กำลังพลได้รับความสูญเสียสะสม ขาด 7 ราย ในพื้นที่ปฏิบัติการที่มีความเสี่ยงสูง บทความนี้วิพากษ์ว่ายุทธวิธีดั้งเดิมมีจุดอ่อนสำคัญคือ "ความคาดเดาได้" และ "ขาดการบูรณาการเทคโนโลยี C-IED ขั้นสูง" จึงเสนอยุทธศาสตร์ 3 เสาหลักสำหรับกรอบยุทธวิธีใหม่ ได้แก่ 1) การปฏิบัติการที่พลวัตและคาดเดาไม่ได้ 2) การบูรณาการเทคโนโลยีตรวจจับระยะไกล (Stand-off Detection) และ 3) การฝึกซ้อมการเตรียมพร้อมเพื่อการอยู่รอดขั้นสูงสำหรับกำลังพล ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเน้นที่การจัดตั้งชุดกวาดล้างเส้นทาง (Route Clearance Packages) ที่สมบูรณ์และได้รับทุนสนับสนุนอย่างเพียงพอในการยกระดับเทคโนโลยี เพื่อให้ขีดความสามารถในการป้องกันกำลังพลเป็นไปตามมาตรฐานสากล

คำสำคัญ: ยุทธวิธีลาดตระเวน, ระเบิดแสวงเครื่อง (IED), การป้องกันกำลังพล (Force Protection), ภัยคุกคามผสมผสาน, การอยู่รอดของกำลังพล (Force Survivability)

¹ ศาสตราจารย์, อดีตผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

² รองผู้บัญชาการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อดีตรองคณบดี คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, ผู้อำนวยการสถาบัน Prompt Protect

Developing a Proactive Tactical Framework for Counter-Improvised Explosive Device (C-IED) in Thai Border Patrol Operations

Veerapol Gulabutr¹ Kittisak Pratong² & Itthipon Sookying³

Received Date: November 15, 2025 Revised Date: November 29, 2025 Accepted Date: December 2, 2025

Abstract

This academic article aims to analyze and present a "Proactive Tactical Framework for Force Survivability" for patrol units operating along the Thai border, who are facing the asymmetric threat of Improvised Explosive Devices (IEDs). Based on an analysis of casualty data over the past 5 years, compiled from public reports and related research, the average annual loss of personnel injured or killed by IEDs is significantly higher than from other threats. This is especially highlighted by a series of continuous incidents between July and November 2025, where personnel sustained a cumulative loss of 7 legs in high-risk operational areas. The article critiques that conventional tactics suffer from critical weaknesses: "predictability" and "a lack of integration of advanced C-IED technology." It proposes three pillars for the new tactical framework: 1) Dynamic and Unpredictable Operations, 2) Integration of Stand-off Detection Technology, and 3) Advanced Survival Readiness Training for personnel. Policy recommendations focus on establishing fully integrated Route Clearance Packages that are adequately funded for technology upgrades, ensuring the force protection capabilities meet international standards.

Keywords: Patrol Tactics, Improvised Explosive Devices (IEDs), Force Protection, Asymmetric Threat, Force Survivability

---

¹ Professor, Former Special Expert Advisor to the Royal Thai Police (Corresponding author)

² Deputy Commander, Border Patrol Police Bureau, Royal Thai Police.

³ Assistant Professor, Former Associate Dean of the Faculty of Police Science at the Royal Thai Police Cadet Academy (RPCA), Director of the Prompt Protect Institute.

บทนำ (Introduction)

1) ภูมิหลังและปัญหา

ปฏิบัติการด้านความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์และภูมิรัฐศาสตร์ที่ซับซ้อน เป็นภารกิจที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดภารกิจหนึ่ง การลาดตระเวนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการควบคุมพื้นที่และการรวบรวมข่าวกรอง อย่างไรก็ตามในบริบทปัจจุบัน ภารกิจเหล่านี้ได้กลายเป็นเป้าหมายหลักของภัยคุกคามแบบบอสสมมาตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งระเบิดแสวงเครื่อง (IED) ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและซับซ้อน IED ถูกใช้เป็นอาวุธทางยุทธศาสตร์เพื่อบั่นทอนขวัญกำลังใจ สร้างความหวาดกลัว และเพิ่มต้นทุนในการปฏิบัติการของรัฐบาล (Smith & Jones, 2022)

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ปฏิบัติการในช่วงห้าปีที่ผ่านมา (2562–2566) โดยใช้ข้อมูลจากรายงานสาธารณสุขและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ชี้ให้เห็นว่า IED เป็นสาเหตุหลักของการบาดเจ็บและเสียชีวิตของกำลังพล ซึ่งรวมถึงทหาร ตำรวจ และอาสาสมัคร ประเมินการความสูญเสียของกำลังพลจาก IED ในพื้นที่ปฏิบัติการ (2562–2566) ยอดผู้เสียชีวิตรวม (ประมาณการ) 40 - 55 นาย ยอดผู้บาดเจ็บ/ทุพพลภาพถาวร (ประมาณการ) 100 - 130 นาย สัดส่วนความสูญเสียจาก IED ต่อความสูญเสียทั้งหมด คิดเป็น 45 - 55% ตัวเลขเหล่านี้เป็นตัวเลขประมาณการและตัวเลขตัวแทนที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางวิชาการ เนื่องจากไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลปฏิบัติการที่เป็นความลับของทางราชการได้โดยตรง ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนว่าความสูญเสียเกือบครึ่งหนึ่งเกิดจากภัยคุกคามที่ซ่อนอยู่และไม่สามารถตอบโต้ได้ทันที ความถี่และความรุนแรงของการโจมตีด้วย IED บ่งชี้อย่างชัดเจนถึงช่องว่างทางยุทธวิธี (Tactical Gap) ในการป้องกันกำลังพลขณะปฏิบัติหน้าที่

2) กรณีศึกษาเน้นความรุนแรง: ความสูญเสียสะสมจากเหตุการณ์ ‘ชาขาด 7 ราย’

เพื่อแสดงถึงความต่อเนื่องและความรุนแรงของภัยคุกคาม IED ที่กำลังพลเผชิญอยู่ จำเป็นต้องเน้นชุดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้น ๆ ระหว่างเดือนกรกฎาคม – พฤศจิกายน 2568 ในหลายพื้นที่เสี่ยงตามแนวชายแดน (อุบลราชธานี, สุรินทร์, ศรีสะเกษ) เหตุการณ์เหล่านี้สะท้อนกลยุทธ์ของฝ่ายตรงข้ามที่ใช้ความคาดเดาได้ของการเคลื่อนที่ของชุดลาดตระเวนเพื่อสร้างความสูญเสียอย่างต่อเนื่อง

ความสูญเสียสะสมจากการบาดเจ็บรุนแรงถูกนำเสนอโดยละเอียดในตารางด้านล่าง ในช่วงเวลานี้ กำลังพลเผชิญ 7 เหตุการณ์ IED ภายใน 7 วันที่แตกต่างกัน ซึ่งทั้งหมดส่งผลให้เกิดความพิการถาวรรุนแรง และรวมความสูญเสียสะสมเป็น ชาขาด จำนวน 7 ราย

ตารางที่ 1 แสดงลำดับเหตุการณ์ความสูญเสียสะสมจากเหตุการณ์ ‘ชาขาด 7 ราย’

ลำดับเหตุการณ์	วันที่เกิดเหตุ (2568)	สถานที่เกิดเหตุ	ผลกระทบ (ชาขาด/บาดเจ็บ)
1	16 กรกฎาคม	เนิน 481 อำเภอขุนหาญ จังหวัดอุบลราชธานี	บาดเจ็บ 3 นาย (ชาขาด 1 นาย)
2	23 กรกฎาคม	ช่องอำนวยการ อำเภอขุนหาญ จังหวัดอุบลราชธานี	บาดเจ็บ 5 นาย (ชาขาด 1 นาย)
3	28 กรกฎาคม	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตาควาย จังหวัดสุรินทร์	บาดเจ็บ 3 นาย (ชาขาด 1 นาย)
4	9 สิงหาคม	สี่แยกดอนตาเวด - ทับคุณ จังหวัดศรีสะเกษ	ชาขาด 1 นาย (บาดเจ็บรวม 1 นาย)
5	12 สิงหาคม	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตาเหมือนทอม จังหวัดสุรินทร์	ชาขาด 1 นาย (บาดเจ็บรวม 1 นาย)
6	27 สิงหาคม	เนิน 350 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตาควาย จังหวัดสุรินทร์	ชาขาด 1 นาย (บาดเจ็บรวม 1 นาย)
7	10 พฤศจิกายน	ห้วยตาเรียง จังหวัดศรีสะเกษ	บาดเจ็บ 1 นาย (ชาขาด 1 นาย)

การที่กำลังพลต้องเผชิญ 7 เหตุการณ์ IED ที่ส่งผลให้เกิดความพิการถาวรรุนแรงภายในระยะเวลาไม่ถึงสี่เดือน ชี้ให้เห็นว่าภัยคุกคามนี้ไม่ได้จำกัดอยู่ที่ความซับซ้อนของระเบิดแต่ละลูก แต่ถูกกำหนดโดยความต่อเนื่องและประสิทธิภาพของปฏิบัติการฝ่ายตรงข้ามที่ใช้ภูมิประเทศ และรูปแบบการเคลื่อนที่ที่คาดเดาได้ของชุดลาดตระเวนเป็นอาวุธ ดังนั้น การวิเคราะห์และพัฒนารอบยุทธวิธีเชิงรุกจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อยุติวงจรความสูญเสีย

วัตถุประสงค์และโครงสร้างบทความ

วัตถุประสงค์หลักของบทความนี้คือ การวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับภัยคุกคาม IED และเสนอแนวทางการยกระดับขีดความสามารถในการป้องกันกำลังพล (Force Protection) เพื่อให้กำลังพลสามารถอยู่รอดได้ในสภาพแวดล้อมปฏิบัติการที่มีความเสี่ยงสูง โดยมุ่งเน้นที่การลดมูลค่าความเสี่ยงทางยุทธวิธี

แนวคิดพื้นฐานของ C-IED (Counter-IED)

หลักนิยามการตอบโต้ IED (C-IED) ได้รับการพัฒนาขึ้นในแวดวงทหารตะวันตกในช่วงสงครามอิรักและอัฟกานิสถาน โดยมีเป้าหมายเพื่อลดผลกระทบของ IED ต่อปฏิบัติการทางทหาร แนวคิดนี้ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการตรวจจับระเบิดเท่านั้น แต่ครอบคลุมมิติเชิงยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุม โดยแบ่งออกเป็น 4 เสาหลัก (The 4 Pillars of C-IED Doctrine) คือ

1) การโจมตีเครือข่าย (Attack the Network - ATN) การทำลายเครือข่ายผู้กระทำความผิด รวมถึงการติดตามแหล่งเงินทุน การผลิต การจัดหาชิ้นส่วน และการรวบรวมข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคลากรสำคัญ

2) การเอาชนะอุปกรณ์ (Defeat the Device - DTD) การป้องกันไม่ให้ IED ทำงานได้สำเร็จ รวมถึงการตรวจจับ การกวาดล้างเส้นทาง และการเก็บกู้วัตถุระเบิด (EOD)

3) การฝึกกำลังพล (Train the Force - TTF) การฝึกกำลังพลทุกระดับเกี่ยวกับความตระหนักรู้ ความรู้ และทักษะในการเอาชีวิตรอดจากระเบิดและการตอบสนองหลังเกิดเหตุ

4) การใช้ประโยชน์จากภัยคุกคาม (Exploit the Threat - ETE) การรวบรวมข้อมูลทางนิติวิทยาศาสตร์จากซาก IED เพื่อวิเคราะห์ TTPs (ยุทธวิธี เทคนิค และขั้นตอน) ของฝ่ายตรงข้าม และปรับปรุงยุทธวิธีตั้งรับ

การเปลี่ยนผ่านจากการป้องกันกำลังพลสู่การอยู่รอดของกำลังพล

การป้องกันกำลังพล (Force Protection - FP) เป็นแนวคิดดั้งเดิมที่มุ่งเน้นการป้องกันไม่ให้กำลังพลเผชิญหน้ากับภัยคุกคาม (มาตรการเชิงป้องกัน) เช่น การสร้างแนวป้องกันที่แข็งแกร่ง หรือการใช้อาวุธปะทะติดเกราะหนัก อย่างไรก็ตาม ในสภาพแวดล้อมที่ IED สามารถซุกซ่อนได้เกือบทุกแห่ง การป้องกัน 100% จึงเป็นไปได้

การอยู่รอดของกำลังพล (Force Survivability - FS) เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นโดยยอมรับความน่าจะเป็นที่ IED จะระเบิดสำเร็จ (Accepting the Probability of Impact) แต่เน้นการลดความสูญเสียให้น้อยที่สุด (Minimizing the Consequence) ซึ่งรวมถึง

1) การลดผลกระทบทางกายภาพ การใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (PPE) ที่มีความต้านทานการระเบิดสูงขึ้น

2) การจัดการความเสียหาย การฝึกอบรมด้านการดูแลบาดแผลการรบ (Tactical Combat Casualty Care [TCCC]) และการอพยพทางการแพทย์ (MEDEVAC) ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3) การตอบสนองทางจิตวิทยา การเตรียมพร้อมในการรับมือกับผลกระทบทางจิตวิทยา (PTSD) หลังเกิดเหตุการณ์

วิวัฒนาการของ TTPs ของ IED ในบริบทชายแดน

ภัยคุกคาม IED ในพื้นที่ชายแดนไทยมีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในด้าน TTPs โดยเปลี่ยนจากอุปกรณ์แบบ Pressure Plate พื้นฐาน ไปสู่รูปแบบที่มีความซับซ้อนสูง แนวโน้มที่สำคัญ ได้แก่

1) การซ่อนเร้นและการอำพราง การใช้วัสดุที่ไม่ใช่โลหะเพื่อหลีกเลี่ยงเครื่องตรวจจับแม่เหล็กไฟฟ้า (Low-metallic content) และการฝัง IED ในพื้นที่ที่ไม่คาดคิด เช่น ใต้พื้นผิวถนนที่เพิ่งซ่อมแซมใหม่ หรือในลำธารและแหล่งน้ำ

2) IED ควบคุมด้วยวิทยุ (Radio-Controlled IEDs - RCIEDs) การใช้โทรศัพท์มือถือหรืออุปกรณ์ควบคุมระยะไกลที่มีความถี่สัญญาณเฉพาะ ทำให้การรบกวนสัญญาณแบบดั้งเดิมไม่มีประสิทธิภาพ

3) กลยุทธ์การโจมตีรอง (Secondary Attack Strategy) การวาง IED ลูกที่สองเพื่อมุ่งเป้าไปที่เจ้าหน้าที่กู้ภัยและบุคลากรทางการแพทย์ที่รีบเข้ามาช่วยเหลือผู้ประสบเหตุจาก IED ลูกแรก ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มุ่งสร้างความเสียหายทางจิตวิทยาและขวัญกำลังใจสูงสุด

การวิเคราะห์ลักษณะภัยคุกคามและยุทธวิธีสังคราม IED แบบอสมมาตร

1) การวิเคราะห์ห่วงจรชีวิตของ IED

ฝ่ายตรงข้ามปฏิบัติการตามวงจรชีวิตของ IED ซึ่งเป็นระบบที่ต้องถูกทำลายตั้งแต่ต้นทาง การวิเคราะห์นี้ ชี้ให้เห็นว่าความล้มเหลวในการป้องกันมักเกิดขึ้นในขั้นตอนการติดตั้ง และการตรวจจับ

(1) การผลิต IED ส่วนใหญ่ทำจากวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น (Homemade Explosives: HMEs)

(2) การซ่อน การเก็บวัตถุระเบิดในพื้นที่ห่างไกลเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจจับ

(3) การวางแผนและการเฝ้าตรวจ ผู้กระทำผิดใช้เวลาสังเกต "รูปแบบการใช้ชีวิต (Pattern of Life)" ของชุดลาดตระเวนเพื่อค้นหาช่วงเวลาและเส้นทางที่คาดเดาได้

(4) การติดตั้ง IED ถูกวางในจุดที่คำนวณไว้ โดยที่ความคาดเดาได้ของชุดลาดตระเวนเป็นปัจจัยชี้ขาด

(5) การโจมตี การจู่โจมเปิดในจังหวะที่เหมาะสมที่สุด

2) การใช้หลักภูมิศาสตร์ในการวาง IED (Geospatial Targeting)

ผู้กระทำผิด IED มักใช้หลักการทางภูมิศาสตร์ในการเลือกจุดวางเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดคือ

(1) จุดคอขวด (Choke Points) เป็นจุดวิกฤตที่กำบังพลต้องชะลอความเร็วหรือหยุด เช่น สะพานข้ามลำธาร ทางเลี้ยวหักศอก หรือจุดเข้าออกหมู่บ้าน

(2) เส้นทางเข้าถึง (Avenues of Approach - AoA) เป็นเส้นทางหลักที่มีโอกาสถูกใช้สูง โดยเฉพาะถนนที่เพิ่งได้รับการซ่อมแซมใหม่ เนื่องจากอำนวยความสะดวกในการซ่อนอุปกรณ์ที่ฝังไว้

(3) พื้นที่บดบัง (Obscured Areas) เป็นพื้นที่ที่บดบังทัศนวิสัย เช่น ภูเขาสูง หรือเนินดิน ทำให้ยากต่อการสังเกตสิ่งผิดปกติจากระยะไกล

3) การคำนวณความเสี่ยงทางยุทธวิธี

ตามกรอบ $\$R = P \times C\$$ ที่กล่าวถึงในบทนำ การเพิ่มความซับซ้อนของ IED (เช่น การโจมตีตรง) จะเพิ่มมูลค่าของ $\$C\$$ (ผลที่ตามมา) ในขณะที่ยุทธวิธีการลาดตระเวนที่คาดเดาได้จะเพิ่มมูลค่าของ $\$P\$$ (ความน่าจะเป็น) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงการคำนวณความเสี่ยงทางยุทธวิธี

ปัจจัยเสี่ยง	สาเหตุจากยุทธวิธีปัจจุบัน	ผลกระทบต่อ $\$R\$$
ความคาดเดาได้ ($\$P\$$)	การใช้เส้นทาง/เวลาเดิมซ้ำ ๆ ขาดการสุ่มที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ของ $\$P\$$ หลากหลาย	
ความล้มเหลวในการตรวจจับ ($\$C\$$)	เทคโนโลยีล้ำสมัย, IED ที่มีส่วนประกอบโลหะต่ำ	เพิ่มขึ้น ของ $\$C\$$ (เนื่องจากขาดการตระหนักรู้)
การตอบสนองหลังเกิดเหตุ ($\$C\$$)	ขาดการฝึกการโจมตีตรง, การอพยพทางการแพทย์ที่ช้า	เพิ่มขึ้น ของ $\$C\$$ (จาก IED ลูกที่สอง)

การวิพากษ์จุดอ่อนและความล้ำสมัยของยุทธวิธีลาดตระเวนปัจจุบัน

1) ปัญหาของวงจรการลาดตระเวนซ้ำซาก

ยุทธวิธีการลาดตระเวนแบบดั้งเดิมมักถูกกำหนดโดยระบบโลจิสติกส์และการบริหารเวลา ซึ่งนำไปสู่ความสม่ำเสมอในสามมิติ คือ

(1) ความสม่ำเสมอของเส้นทาง การใช้เส้นทางที่สั้นที่สุด เส้นทางที่ปลอดภัยในอดีตซ้ำ ๆ

(2) ความสม่ำเสมอของเวลา ปฏิบัติการเริ่มต้นในเวลาเดิมของวัน เช่น 08:00 น. หรือ 15:00 น.

(3) ความสม่ำเสมอของกำลังพล การใช้ขนาด/รูปแบบกำลังพลชุดเดิม เช่น กำลังพลเดินเท้า 15 นาย

ความสม่ำเสมอดังกล่าวทำหน้าที่เป็น "รหัสเปิด (Open Code)" ให้ฝ่ายตรงข้ามสามารถวางแผนการวาง IED ได้อย่างสมบูรณ์แบบ พวกเขาสามารถกำหนดเวลาการติดตั้ง IED ก่อนหน้าชุดลาดตระเวนเพียงไม่กี่ชั่วโมง และบรรลุการจุดระเบิดได้อย่างแม่นยำ

2) ความบกพร่องของเทคโนโลยีและอุปกรณ์ป้องกัน

(1) ข้อจำกัดของเครื่องตรวจจับภาคพื้นดิน เครื่องตรวจจับโลหะแบบมือถือที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันมีข้อจำกัดที่สำคัญคือ

(1.1) ประสิทธิภาพต่ำในการตรวจจับ IED ที่มีส่วนประกอบโลหะน้อยที่สุด

(1.2) ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าของผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากต้องใช้เวลาในการสแกน

พื้นที่

(1.3) บังคับให้กำลังพลต้องทำการตรวจจับในระยะใกล้ ซึ่งเป็นอันตรายโดยธรรมชาติ

(2) การขาดชุดกวาดล้างเส้นทาง (Route Clearance Packages - RCPs) โดยเฉพาะชุดลาดตระเวน ส่วนใหญ่ไม่ได้ติดตั้งชุดกวาดล้างเส้นทาง (RCPs) ที่สมบูรณ์ และได้รับการป้องกันพิเศษ ซึ่งรวมถึงยานพาหนะหุ้มเกราะสำหรับการตรวจจับระยะใกล้ (เช่น Husky หรือ Cougar) และหุ่นยนต์ EOD การพึ่งพาการลาดตระเวนเดินเท้าเพื่อค้นหาและเคลียร์ IED ด้วยตนเอง เป็นการเพิ่มความเสี่ยงโดยไม่จำเป็น

3) ปัจจัยด้านมนุษย์และความประมาทเลินเล่อ

การปฏิบัติการณ์ที่ยืดเยื้อในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง นำไปสู่ความอ่อนล้าทางจิตใจและความประมาทเลินเล่อในการรับความเสี่ยงซึ่งอาจส่งผลให้

- (1) ความเข้มงวดในการปฏิบัติตามขั้นตอนปฏิบัติการมาตรฐานลดลง (Skipping SOPs)
- (2) ความรอบคอบในการสังเกต "ลายเซ็น" IED ลดลง
- (3) ความลังเลในการตัดสินใจเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

การพัฒนากรอบยุทธวิธีเชิงรุกเพื่อการอยู่รอดของกำลังพล

กรอบยุทธวิธีที่นำเสนอตั้งอยู่บนหลักการของการทำลายความคาดเดาได้ของฝ่ายตรงข้าม และการเพิ่มความยืดหยุ่นในการอยู่รอดของกำลังพล โดยแบ่งออกเป็น 3 เสาหลักที่ต่อเนื่องและเกิดขึ้นพร้อมกัน

1) เสาหลักที่ 1 การปฏิบัติการณ์ที่พลวัตและคาดเดาไม่ได้

เป้าหมายสูงสุดคือการทำลาย "รูปแบบการใช้ชีวิต (Pattern of Life)" ของชุดลาดตระเวนผ่านการสุ่มอย่างเป็นระบบ

(1) ระบบการสุ่มเส้นทาง (Route Randomization System - RRS)

หน่วยปฏิบัติการต้องนำ RRS มาใช้ โดยใช้ซอฟต์แวร์ GIS (Geographic Information System) เพื่อสร้าง "เส้นทางเสี่ยงที่ยืดหยุ่น" สำหรับปฏิบัติการแต่ละครั้ง ตัวแปรที่ต้องสุ่ม ได้แก่

- (1.1) เส้นทาง การใช้เส้นทางรอง เส้นทางข้าม และเส้นทางที่ไม่เคยใช้มาก่อน
- (1.2) เวลา การสุ่มเวลาเริ่มต้นปฏิบัติการ (เช่น การลาดตระเวนกลางคืน หรือการออกปฏิบัติการในเวลากลางวันอย่างไม่คาดคิด)
- (1.3) องค์กรประกอบกำลังพล การเปลี่ยนขนาดของชุดลาดตระเวน (จาก 15 เป็น 8 หรือ 20 นาย) และรูปแบบการเคลื่อนที่ (สลับระหว่างยานพาหนะกับการเดินเท้า)

(2) การลาดตระเวนแบบผสมผสานและหลายชั้น

ยุทธวิธีการลาดตระเวน ควรรวมระบบการรักษาความปลอดภัยแบบ 3 ชั้น คือ

- (2.1) ชั้นคัดกรอง (Screening Layer) การใช้ UAVs (Unmanned Aerial Vehicles) หรือ UGV (Unmanned Ground Vehicles) เพื่อสแกนเส้นทางล่วงหน้า 500-1,000 เมตร โดยใช้เซ็นเซอร์ความร้อนและ GPR

(2.2) **ชั้นกวาดล้าง (Clearance Layer)** หน่วย RCP ติดตามอาวุธที่รับผิดชอบการกวาดล้างระยะใกล้และการรบกวนสัญญาณ

(2.3) **ชั้นลาดตระเวน (Patrol Layer)** ชุดลาดตระเวนติดตามหลัก เคลื่อนที่อย่างรวดเร็วและพร้อมที่จะปฏิบัติการหลัก

2) เสาหลักที่ 2 การบูรณาการเทคโนโลยีตรวจจับระยะไกล

ด้วยการลงทุนในเทคโนโลยีต้องมุ่งเน้นที่การลดการเผชิญกับความเสียหายของกำลังพล ซึ่งได้แก่

(1) **เทคโนโลยี Sensor Fusion ขั้นสูง** หน่วยงานต้องจัดหาและฝึกอบรมระบบที่รวมเซ็นเซอร์หลายประเภทเพื่อเอาชนะการซ่อน IED ได้แก่

(1.1) **เรดาร์ทะลุทะลวงพื้นดิน (Ground Penetrating Radar - GPR)** ใช้คลื่นเรดาร์ตรวจจับวัตถุที่ฝังอยู่ใต้ดิน โดยไม่ขึ้นอยู่กับส่วนประกอบโลหะ

(1.2) **การถ่ายภาพความร้อน (Thermal Imaging)** ใช้ตรวจจับความผิดปกติของอุณหภูมิที่เกิดจากการฝังใหม่ หรือ IED ที่ปล่อยความร้อนจากแบตเตอรี่ที่ทำงานอยู่

(1.3) **เครื่องดมกลิ่นเคมี/ไอระเหยของระเบิด (Chemical/Explosive Vapor Sniffers)** อุปกรณ์ที่ตรวจจับอนุภาคระเบิดในอากาศ ซึ่งสามารถติดตั้งบน UAVs ได้

(2) **การจัดการสเปกตรัมแม่เหล็กไฟฟ้าเชิงรุก** ชุดลาดตระเวนต้องติดตั้งเครื่องรบกวนสัญญาณ (Jammers) ที่ครอบคลุมความถี่ที่กว้าง และสามารถปรับความถี่ได้โดยอัตโนมัติเพื่อทำลาย IED ที่ควบคุมด้วยวิทยุ (RCIEDs) ระบบรบกวนสัญญาณต้องได้รับการออกแบบสำหรับการรบกวนแบบเลือก (Selective Jamming) เพื่อหลีกเลี่ยงการรบกวนการสื่อสารทางวิทยุของชุดลาดตระเวนเอง

3) เสาหลักที่ 3 การฝึกซ้อมการเตรียมพร้อมเพื่อการอยู่รอดขั้นสูง

การฝึกอบรมต้องเป็นไปตามหลักสูตร C-IED และ Tactical Combat Casualty Care (TCCC) โดยจำลองสถานการณ์ที่มีความเครียดสูง ได้แก่

(1) **การฝึกซ้อมการตอบสนองต่อการโจมตีตรง** กำลังพลทุกคนต้องได้รับการฝึกอบรมการจัดการสถานการณ์หลังเกิดระเบิดลูกแรก โดยเน้น 3 ขั้นตอนสำคัญคือ

(1.1) **การรักษาความปลอดภัยพื้นที่** การรักษาความปลอดภัยในพื้นที่โดยรอบทันที โดยสันนิษฐานว่าอาจมีการวาง IED ลูกที่สอง (แม้ว่า 7 เหตุการณ์ที่กล่าวถึงจะไม่ใช้การโจมตีตรง แต่กลยุทธ์นี้ยังคงเป็นภัยคุกคามหลัก)

(1.2) **การค้นหาภัยคุกคามรอง** การใช้การสังเกตด้วยสายตาและอุปกรณ์เพื่อค้นหาสัญญาณของ IED ลูกที่สองก่อนให้ความช่วยเหลือ

(1.3) **การดูแลภายใต้การยิง (Care Under Fire)** การใช้สายรัดห้ามเลือด (Tourniquets) อย่างรวดเร็ว และการอพยพผู้บาดเจ็บอย่างรวดเร็ว

(2) หลักสูตรการรับรู้ลายเซ็น EOD และ IED

กำลังพลทุกคน (ไม่เฉพาะทีม EOD) ต้องได้รับการฝึกอบรมพื้นฐานในการระบุ "ลายเซ็น" IED โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่ละเอียดอ่อนในสภาพแวดล้อม เช่น การใช้สีพรางตา หรือสายไฟ เส้นเล็กที่มองเห็นได้ยาก การฝึกอบรมควรใช้แบบจำลอง IED ที่หลากหลายและซับซ้อนตาม TTPs ล่าสุดของ ฝ่ายตรงข้าม

ความท้าทายในการนำไปปฏิบัติและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ความท้าทายด้านงบประมาณและโลจิสติกส์

การนำกรอบยุทธวิธีเชิงรุกนี้ไปปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการลงทุนจำนวนมากในอุปกรณ์ไอเทค (เช่น GPR, UAVs, และยานพาหนะหุ้มเกราะ) ความท้าทายหลักอยู่ที่การจัดหาเงินทุนที่เพียงพอและยั่งยืน ตลอดจนความสามารถในการบำรุงรักษาและการจัดหาอะไหล่สำหรับอุปกรณ์เหล่านี้ ข้อเสนอแนะด้าน งบประมาณคือ

(1) จัดตั้งกองทุน C-IED โดยเฉพาะ เพื่อให้มั่นใจในความต่อเนื่องของการจัดหาเทคโนโลยี ใหม่

(2) ปรับโครงสร้างกำลังพล โดยจัดตั้งหมวดกวาดล้างเส้นทางที่ถาวร ซึ่งได้รับการจัดสรร อุปกรณ์ C-IED ขั้นสูงเป็นการประจำ ไม่ใช่เพียงการหมุนเวียนไปใช้

2) ความท้าทายในการบูรณาการและการประสานงาน

การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงจำเป็นต้องมีการหลอมรวมข้อมูล (Data Fusion) ระหว่างหน่วยข่าวกรอง หน่วยปฏิบัติการ และหน่วย EOD ปัญหาที่พบบ่อยคือ การแบ่งปันข่าวกรอง IED ที่ล่าช้าหรือไม่สมบูรณ์ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ

(1) จัดตั้งศูนย์หลอมรวมข้อมูล C-IED (C-IED Fusion Center) เพื่อทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางในการวิเคราะห์ TTPs ล่าสุด และเผยแพร่ข้อมูลการแจ้งเตือนล่วงหน้า (Early Warning) ไปยังหน่วยปฏิบัติการทั้งหมดทันที

(2) การวางแผนร่วม กำหนดให้การวางแผนปฏิบัติการลาดตระเวนระหว่างทหารและตำรวจตระเวนชายแดนเป็นการร่วมกัน โดยใช้ RRS ร่วมกัน

3) การพัฒนาขั้นตอนปฏิบัติการมาตรฐาน (SOPs)

SOPs ในปัจจุบันอาจยังไม่ครอบคลุมขั้นตอนการกวาดล้างเส้นทางโดยใช้ยานพาหนะไร้คนขับ หรือการตอบสนองโดยละเอียดต่อการโจมตีจริง จึงมีข้อเสนอแนะด้าน SOPs ดังนี้

(1) กำหนดให้การลาดตระเวนแบบพลวัตเป็นข้อบังคับ โดยกำหนดให้การใช้ RRS เป็นส่วน หนึ่งอย่างเป็นทางการของขั้นตอนปฏิบัติการมาตรฐานสำหรับชุดลาดตระเวนทั้งหมด

(2) บังคับใช้ใบรับรอง Tactical Combat Casualty Care (TCCC) โดยกำหนดให้กำลังพลทุกคนต้องผ่านการรับรอง Tactical Combat Casualty Care (TCCC) ทุก 6 เดือน ซึ่งเป็นการรับประกัน ว่ากำลังพลทุกคนจะสามารถดูแลรักษาผู้บาดเจ็บจากการรบทางยุทธวิธีในสนามรบที่ได้รับการยอมรับในระดับ

สากล โดยมุ่งเน้นให้พลรบและบุคลากรทางการแพทย์สามารถช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บได้ทันเวลาที่ โดยแก้ไขภาวะที่คุกคามถึงชีวิต เช่น เลือดออกรุนแรง เพื่อให้ผู้บาดเจ็บมีโอกาสรอดชีวิตมากขึ้น และรักษาความสำเร็จของภารกิจ

บทสรุปและการวิจัยในอนาคต

1) บทสรุป

บทความนี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน ในการเปลี่ยนผ่านยุทธวิธีการลาดตระเวนจากแนวทางตั้งรับและคาดเดาได้ ไปสู่การรบยุทธวิธีเชิงรุกเพื่อการอยู่รอดของกำลังพล กรอบนี้เน้นที่ความไม่แน่นอนในการปฏิบัติการ การบูรณาการเทคโนโลยีตรวจจับระยะไกล (GPR, UAVs) และการฝึกที่มุ่งเน้นการอยู่รอดจากภัยคุกคาม ความสูญเสียที่ต่อเนื่องและรุนแรง เช่น ความสูญเสียสะสมขนาด จำนวน 7 ราย ภายในเวลาเพียงไม่กี่เดือน ยืนยันว่าการพึ่งพาวิธีการดั้งเดิมจะนำไปสู่ระดับความสูญเสียที่ไม่สามารถยอมรับได้ การลงทุนเชิงยุทธศาสตร์ในยุทธวิธีและเทคโนโลยีที่เสนอ จะเป็นการลงทุนที่มีมูลค่าสูงสุดในการรักษาชีวิตและความมั่นคงของชาติ

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยในอนาคต ควรทำการศึกษาความเป็นไปได้เกี่ยวกับประสิทธิผลของการนำระบบการส่งเส้นทาง (RRS) ไปใช้ในพื้นที่ปฏิบัติการจริง (Pilot Study) โดย

(1) การประเมินเชิงปริมาณ การวัดผลกระทบของการใช้ RRS ต่ออัตราการเกิดเหตุการณ์ IED และความสูญเสียของกำลังพล (การวัด \$P\$ และ \$C\$)

(2) การประเมินเชิงคุณภาพ การศึกษาผลกระทบทางจิตวิทยา (ความยืดหยุ่นทางจิตใจ) ของกำลังพลที่ผ่านการฝึกอบรม C-IED ขั้นสูงต่อระดับความเครียดและความมั่นใจในการปฏิบัติการ

การยึดถือข้อเสนอแนะเหล่านี้ จะช่วยให้หน่วยงานความมั่นคงของไทยสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันกำลังพล และเตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามสมมาตรที่พัฒนาอยู่ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง (References)

กองทัพบก. (2566). รายงานสรุปความสูญเสียและเสียชีวิตของกำลังพลตามแนวชายแดน ประจำปี 2566.

กรมยุทธการ. (2565). คู่มือการตอบโต้ระเบิดแสวงเครื่อง (C-IED) ฉบับปรับปรุง. หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ.

จิรศักดิ์ จันทร์ทอง. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดเดาได้ในปฏิบัติการลาดตระเวนพื้นที่ชายแดน. *วารสารยุทธศาสตร์ความมั่นคง*, 10(2), 45-60.

นิติกร สุวรรณ. (2567). การบูรณาการข่าวกรองเชิงคาดการณ์ในการต่อต้านการก่อการร้าย. *วารสารการทหาร*, 5(1), 112-130.

สมชาย เกียรติศักดิ์. (2565). การวิเคราะห์รูปแบบการปฏิบัติการ IED: กรณีศึกษาพื้นที่ชายแดนใต้. *วารสารความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ*, 20(1), 15-30.

สมศักดิ์ มีชัย. (2566). กรอบกฎหมายและการใช้เทคโนโลยีการรบกวนสัญญาณในพื้นที่ปฏิบัติการ. *วารสารกฎหมายความมั่นคง*, 12(2), 70-85.

Department of Defense. (2022). *Joint Publication 3-15: Countering Improvised Explosive Devices*. Washington, D.C.: U.S. Government Publishing Office.

Joint IED Defeat Organization. (2021). *JIEDDO Handbook on C-IED Strategy*. Department of Defense.

Smith, J., & Jones, A. (2022). *The Asymmetric Threat: IEDs as a Strategic Weapon*. Routledge.

RPCA-JCSC

การสะท้อนแนวคิดทางอาชญวิทยาในบทบัญญัติแห่งกฎหมายอาญาไทยยุคต่าง ๆ

ศิพร โกวิท¹ ชัยวัฒน์ ซาท่าไม้² จิรภัทร วรรณะรูป³ และที่ศม์ณัฐ ใจหาญ⁴

วันได้รับบทความ: 22 พฤศจิกายน 2568 วันแก้ไข: 1 ธันวาคม 2568 วันยอมรับเผยแพร่: 3 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

อาชญวิทยาและกฎหมายอาญา เป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และมีพัฒนาการสอดคล้องกันมาตลอดตั้งแต่เริ่มมีการศึกษาที่มาสาเหตุของการกระทำความผิด จนถึงการบัญญัติกฎหมาย จึงเป็นพื้นฐานของการกำหนดนโยบายทางอาญาของรัฐ การศึกษาทำความเข้าใจทฤษฎีอาชญวิทยา ทำให้เกิดความเข้าใจในเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญา การกำหนดความผิดและโทษ ความเป็นเหตุเป็นผลของกฎหมายอาญา ซึ่งหลักการและแนวทางทางอาชญวิทยาเป็นสากล และได้รับการยอมรับจากทั่วโลก กฎหมายอาญาของไทยในทุกยุคสมัย สอดคล้องกับแนวคิดในหลักการของอาชญวิทยา ทำให้กฎหมายอาญามีความเป็นสากล การกำหนดฐานความผิดและกำหนดโทษจึงเหมาะสม ได้สัดส่วน จึงได้รับการยอมรับและสามารถพัฒนาไปอย่างได้รับการยอมรับจากผู้บังคับใช้กฎหมายและประชาชน

คำสำคัญ: แนวคิดอาชญวิทยา, กฎหมายอาญา

¹ คณะนิติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

² คณะนิติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

³ คณะนิติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

⁴ คณะนิติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Reflecting Criminological Concepts in Thai Criminal Law throughout Different Eras

Siporn Kowit¹ Chaiwat Satamai² Jiraphat Wannatoop³ & Tassaman Jaihar⁴

Received Date: November 22, 2025 Revised Date: December 1, 2025 Accepted Date: December 3, 2025

Abstract

Criminology and criminal law are disciplines that have been closely related and developed in parallel since the beginning of the study of the origins and causes of crimes until the enactment of laws. Therefore, they are fundamental to the state's criminal policy. Understanding criminological theories leads to an understanding of the spirit of criminal law, the definition of offenses and penalties, and the rationale behind criminal law. Criminal principles and approaches are universal and accepted worldwide. Thai criminal law, throughout history, has aligned with criminological principles, making it universally applicable. The definition of offenses and penalties are appropriate and proportionate, thus gaining acceptance and allowing for further development by law enforcement and the public.

Keywords: Criminological, Criminal law

---

¹ Faculty of Law, Royal Police Cadet Academy (Corresponding author)

² Faculty of Law, Royal Police Cadet Academy

³ Faculty of Law, Royal Police Cadet Academy

⁴ Faculty of Law, Royal Police Cadet Academy

บทนำ

อาชญาวิทยา (Criminology) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรม สาเหตุของการเกิดอาชญากรรม พฤติกรรมของอาชญากร ลักษณะของการกระทำผิด ทฤษฎีอาชญาวิทยาจึงเป็นการอธิบายและทำให้เกิดความเข้าใจว่า เหตุใดมนุษย์จึงเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานของสังคมหรือกฎหมาย มีปัจจัยหรืออิทธิพลใดโน้มน้าวชักจูงให้คนกระทำผิด (พรชัย ชันตี, 2553) จากคำถามดังกล่าว นำมาซึ่งการค้นหาคำตอบเพื่อทราบที่มาสาเหตุแห่งการเกิดอาชญากรรมแต่ละยุค แต่ละสมัยในอดีต มีความเชื่อในสาเหตุที่คนกระทำความผิดแตกต่างกัน เช่น ในยุคกลางของยุโรปเชื่อว่า คนกระทำความผิดเกิดจากแรงดลบันดาลของแม่ตหรือปีศาจ จึงต้องมีการลงโทษด้วยวิธีการทารุณโหดร้าย (คณพล จันทน์หอม, 2564) เหตุที่ต้องเชื่อว่าอาชญากรรมเกิดจากความชั่วร้ายของแม่ตหรือปีศาจ ก็เนื่องจากไม่สามารถหาเหตุผลอื่นมาอธิบายได้ และไม่ขัดแย้งกับหลักศาสนา จึงมีความเชื่อเช่นนี้เรื่อยมา (พรชัย ชันตี, 2553) แต่เมื่อผ่านมาถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 มีการศึกษามากขึ้นถึงสาเหตุของการกระทำความผิด เกิดสำนักความคิดอาชญาวิทยาคลาสสิก (Classical Criminology) เปลี่ยนความคิดจากเรื่องแม่ตปีศาจ เป็นเรื่องของอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) มนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ มีเหตุผล รู้จักคิดก่อนทำ และแสวงหาความสุขตลอดเวลา อาชญากรรมจึงเป็นผลมาจากการที่มนุษย์ตัดสินใจเลือกที่จะทำ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ให้มีความเป็นธรรม การลงโทษสอดคล้องกับการตัดสินใจกระทำความผิด กระบวนการยุติธรรมต้อง “รวดเร็ว แน่นนอน และรุนแรง” เพื่อยับยั้งพฤติกรรมอาชญากรรม (พรชัย ชันตี, 2553)

กฎหมายอาญา หมายถึง กฎหมายที่บัญญัติถึงความผิดและโทษ (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และคณะ, 2568) กล่าวคือ ต้องกำหนดว่าการกระทำหรือไม่กระทำการใดเป็นความผิดหรือไม่ และเมื่อเป็นความผิดแล้วจะมีสภาพบังคับแก่ผู้กระทำอย่างไร (คณพล จันทน์หอม, 2565) การกำหนดความผิดอาญา มีที่มาจากศีลธรรมหรือที่เรียกว่าความผิดในตัวเอง (*mala in se*) แต่ปัจจุบันมีกฎหมายเทคนิคบัญญัติขึ้นหลายฉบับ (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และคณะ, 2568) จึงมีความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติขึ้น (*mala prohibita*) เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการจราจร กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ สุรา เป็นต้น กฎหมายอาญาจึงประกอบด้วยสองส่วน คือ ส่วนแรกเป็นบทบัญญัติที่เป็นความผิด และส่วนที่สอง คือส่วนที่เกี่ยวกับโทษ (อุทิศ สุภาพ, 2559)

เห็นได้ว่า แนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยามีความสัมพันธ์กับกฎหมายอาญาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากการมุ่งศึกษาและหาคำตอบว่า เหตุใดคนจึงก่ออาชญากรรมในสังคม เกิดศาสตร์ที่มีการพัฒนาแนวคิดตลอดเรื่อยมา เรียกว่า อาชญากรรมศาสตร์ หรือวิชาว่าด้วยความผิดอาญา (Criminal Science) และพัฒนาควบคู่มากับวิชากฎหมายอาญา (คณพล จันทน์หอม, 2564) โดยศาสตราจารย์ จิตติ ติงศภัทิย์ ได้อธิบายว่า วิชาว่าด้วยความผิดอาญา หรืออาชญากรรมศาสตร์นี้ จำแนกสาขาเป็น 1) อาชญาวิทยา (criminology) 2) นโยบายทางอาญา (criminal policy) ที่ศึกษาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม (criminal prophylaxy) วิธีการทางนิติบัญญัติ (legislation) วิธีการบังคับ (sanction) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนในนโยบายทางความผิดอาญาให้บรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน และ 3) กฎหมายอาญา (criminal law) ที่เป็นตัวบทกฎหมาย กำหนดการกระทำที่เป็นความผิดอาญา และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิด

(จิตติ ดิงศภัทย์, 2546) ผู้เขียนเห็นความสำคัญของการศึกษาในเชิงบูรณาการความรู้ในศาสตร์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เมื่อกฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือของกระบวนการยุติธรรม การศึกษาแนวคิดทฤษฎีอาชญาวิทยาที่สอดแทรกอยู่ในกฎหมายอาญาทำให้เกิดความเข้าใจในเจตนารมณ์อย่างถ่องแท้ ของกฎหมายนั้น ตลอดจนสามารถวิเคราะห์ทิศทางการปรับปรุงกฎหมายอาญาให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของอาชญากรรมในปัจจุบัน

ทฤษฎีอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้อง

อาชญาวิทยา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรม การกระทำความผิด เพื่อค้นหาสาเหตุและวิธีป้องกันปราบปรามอาชญากรรม จึงเป็นพื้นฐานของการกำหนดนโยบายทางอาญาของสังคม การศึกษาทฤษฎีอาชญาวิทยาเริ่มมีขึ้นเป็นเวลานาน เริ่มพัฒนามาตั้งแต่ปี ค.ศ.1760 (พรชัย ชันดี, 2553) หลังจากช่วงเวลาคริสต์ศตวรรษที่ 1600 มนุษย์ยังไม่มีการพัฒนาความรู้ เชื่อในปรากฏการณ์ธรรมชาติ พระเจ้า และปีศาจร้ายที่เชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดเนื่องจากความชั่วร้ายของซาตาน แต่เมื่อเริ่มมีการพัฒนาองค์ความรู้ มีการควบคุมประชาชนโดยรัฐ การบริหารงานด้านยุติธรรมจึงเป็นหน้าที่ของรัฐ เกิดแนวคิดทางอาชญาวิทยาที่จำแนกตามช่วงเวลาและหลักการอธิบายปรากฏการณ์ของอาชญากรรมเป็นสำนักอาชญาวิทยาต่าง ๆ ในการนำเสนอบทความนี้ ผู้เขียนจะหยิบยกเฉพาะหลักการและแนวคิดทางอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญาเท่านั้น ดังนี้

1) สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical school of criminology)

นักวิชาการชาวอิตาลีชื่อ ซีซาร์ เบคคาเรีย (Cesare Beccaria) เขียนบทความเรื่อง On Crime and Punishment ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการบริหารงานยุติธรรม อธิบายว่า มนุษย์เป็นผู้ควบคุมหรือกำหนดพฤติกรรมของตนเอง การตัดสินใจของมนุษย์จากกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล บุคคลจะเลือกประกอบอาชญากรรมหรือไม่ เป็นเจตจำนงเสรี (Free will) ผู้กระทำความผิดไม่ใช่ผู้นำความชั่วร้ายมาสู่สังคม แต่เป็นผู้ละเมิดศีลธรรมและขนบธรรมเนียมของชุมชน (อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, 2552) เป็นการปลดความเชื่อจากอำนาจของพระเจ้าและปีศาจ เป็นการอธิบายการตัดสินใจกระทำความผิดของมนุษย์ ด้วยเจตจำนงของผู้นั้นโดยแท้ พิจารณาประโยชน์ที่มนุษย์จะได้รับจากการก่ออาชญากรรม เป็นหลักการอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ที่มนุษย์จะควบคุมพฤติกรรมตนเอง มีเหตุผล รู้จักคิดก่อนทำ และแสวงหาความสุขตลอดเวลา อาชญากรรมจึงเป็นผลมาจากการที่มนุษย์ตัดสินใจเลือกที่จะทำ ซึ่งใจ ไตร่ตรอง ถึงผลได้ และผลเสียจากการกระทำนั้น การที่คนเราตัดสินใจกระทำความผิดจึงมีปัจจัยทางด้านประสบการณ์ ภูมิหลังทางสังคมของผู้กระทำความผิด สภาพแวดล้อม สถานที่ที่กระทำความผิดที่จะเปิดโอกาสให้กระทำความผิดสำเร็จมากน้อยเพียงใด (ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี, 2554) กล่าวโดยสรุป สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม มีแนวคิดสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (พรชัย ชันดี, 2553)

(1) ต้องมีสัญญาระหว่างรัฐกับประชาชน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความวุ่นวายในสังคม

(2) ธรรมชาติของมนุษย์มี 3 ประการ คือ การมีอิสระควบคุมตัวเอง (Free Will) การมีเหตุผล (Rationality) และการแสวงหาความสุข (Utilitarian)

(3) กระบวนการยุติธรรมต้องมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันอาชญากรรม

จากแนวคิดที่มีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้ควบคุมและกำหนดพฤติกรรมตนเอง และมีความคิดซังก่อนตัดสินใจกระทำผิดนั้น จึงนำมาสู่แนวทางการป้องกันไม่ให้มนุษย์กระทำผิดกฎหมาย ด้วยบทลงโทษตามกฎหมายที่ต้องมีลักษณะรุนแรง แน่นนอน และรวดเร็ว เพื่อให้มนุษย์มองเห็นผลเสียจากการกระทำผิดว่าจะถูกลงโทษ มากกว่าผลประโยชน์ที่จะได้จากการกระทำผิด เพื่อส่งผลให้มนุษย์ตัดสินใจที่จะไม่กระทำผิด แต่อย่างไรก็ตาม เบคคาเรียก็ไม่ได้เห็นด้วยกับการลงโทษที่โหดร้ายและป่าเถื่อน ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิต ด้วยเชื่อว่ารัฐหรือบุคคลไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะฆ่าผู้อื่น และการประหารชีวิตไม่ได้เป็นการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

แม้ว่าแนวคิดอาชญาวิทยาดั้งเดิมจะวางรากฐานการศึกษาอาชญาวิทยามานานร้อยปี แต่ก็ยังคงได้รับการยอมรับและเป็นรากฐานของหลักคิดของนักอาชญาวิทยาจนปัจจุบัน ทฤษฎีและแนวคิดในช่วงต่อมาอาจมีความแตกต่างในสาระ แต่พื้นฐานสำคัญเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ ดังที่สำนักดั้งเดิมได้วางไว้ ยังคงถูกยึดถือเป็นหลักการตลอดมา ทฤษฎีอาชญาวิทยาของสำนักดั้งเดิมแนวใหม่ มี 2 กลุ่มทฤษฎี ได้แก่

(1) ทฤษฎีป้องกัน (Deterrence Theories) คือทฤษฎีการป้องกันหรือยับยั้งชั่งน้ำหนัก ป้องกันโดยสภาพแวดล้อม และทฤษฎีรูปแบบอาชญากรรม

(2) ทฤษฎีทางเศรษฐกิจ (Economics Theories) จำแนกเป็น ทฤษฎีทางเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) กับ ทฤษฎีปกตินิสัย (Routine Activity Theory)

2) สำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิม (Neo-Classical school of criminology)

แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมได้ถูกพัฒนาขึ้นเนื่องมาจาก ปรัชญาของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมที่มีความเข้มงวดมากเกินไปจนไม่เหมาะสม จึงมีการปรับเปลี่ยนมุมมองแนวคิดที่ว่ามนุษย์ก่ออาชญากรรมด้วยกระบวนการตัดสินใจด้วยเจตจำนงอิสระนั้น นักปรัชญาได้แก่ รอสซี (Rossi) การ์ราด (Carraud) และ จอลี่ (Joly) (พรชัย ชันตี, 2553) มีมุมมองที่สำคัญเกี่ยวกับสภาวะของบุคคลในการตัดสินใจประกอบอาชญากรรม เนื่องจาก บุคคลบางประเภทไม่สามารถใช้เหตุผลตัดสินใจเลือกหนทางในความประพฤติของตนเองได้ เนื่องมาจากปัจจัยทางจิตใจ หรือสภาพร่างกาย เช่น เป็นคนวิกลจริต ปัญญาอ่อน เป็นเด็ก ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมจึงต้องคำนึงถึงบุคคลเหล่านี้ด้วย มีข้อยกเว้น หรือการกำหนดโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล แนวคิดของสำนักที่ดั้งเดิมนี้มีการนำเสนอเป็นหลักการของกระบวนการยุติธรรมไว้ 4 ประการ ดังนี้ (พรชัย ชันตี, 2553)

(1) ให้มีการนำพฤติการณ์แห่งคดีมาใช้เพื่อประกอบการพิจารณาคดี ให้ความสนใจต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมของผู้กระทำผิด

(2) พิจารณาประวัติหรือภูมิหลังของผู้กระทำผิด

(3) ให้มีการยอมรับฟังข้อมูลจากนักวิชาการ ผู้ชำนาญในสาขาต่าง ๆ เช่น แพทย์ วิทยาศาสตร์ จิตเวช

(4) ให้มีการคำนึงลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่ทำให้บุคคลนั้นไม่อาจกำหนดเจตจำนงเสรีของตนเองได้เท่าเทียมกับผู้อื่น ให้มีการพิจารณายกเว้นการลงโทษ

3) สำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive school of criminology)

ความเชื่อเรื่องอาชญากรรมเริ่มมีการปรับเปลี่ยนแนวคิด จากหลักปรัชญาไปสู่การนำหลักวิทยาศาสตร์มาอ้างอิง มีนักวิชาการที่สำคัญที่ เป็นผู้พัฒนาแนวคิด ได้แก่ ซีซาร์ ลอมโบโซ (Cesare Lombroso) ที่เป็นแพทย์และนักวิทยาศาสตร์ เขียนหนังสือเรื่อง “อาชญากร” (The Criminal Man) เมื่อปี ค.ศ.1876 ที่กล่าวว่า พฤติกรรมอาชญากรรมของบุคคลมีสาเหตุมาจากผิดปกติของร่างกายบุคคล และต่อมา ลอมโบโซมีความเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลสำคัญมากกว่าปัจจัยด้านชีววิทยา ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมอาชญากรรม สิ่งแวดล้อมนี้ ได้แก่ ภูมิอากาศ ฝน เพศ โครงสร้างรัฐบาล เป็นต้น โดยนำเสนอว่า ความผิดปกติทางกายภาพเป็นปัจจัยแสดงออกถึงความด้อยในการพัฒนา และเป็นลักษณะของบุคคลที่เกิดมาเพื่อประกอบอาชญากรรม เนื่องจากบุคคลนั้นไม่สามารถปรับตัวทางกายภาพได้ หลักคิดในการลงโทษได้เปลี่ยนไปเป็นแนววิทยาศาสตร์ โดยคิดว่าโทษทางอาญามีขึ้นเพื่อคุ้มครองสังคมจากบุคคลที่เป็นอันตราย การลงโทษจึงไม่ใช่เพื่อการแก้แค้น ตัดบุคคลออกจากสังคม แต่เพื่อการฟื้นฟูแก้ไข และนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม (ปกป้อง ศรีสนิท, 2563)

กฎหมายอาญาไทยในยุคต่าง ๆ

1) กฎหมายอาญาสมัยสุโขทัย

ในสมัยสุโขทัยนั้น เมืองสุโขทัยมิได้เป็นศูนย์กลางเดียวในการปกครองของไทย แต่มีอีกหลายรัฐที่เป็นอิสระ เช่น ล้านนา แพร่ น่าน แม้สุโขทัยจะไม่ได้เป็นราชธานีแห่งแรกของไทย แต่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการศึกษาประวัติศาสตร์ เนื่องจากปรากฏหลักฐานจากการค้นพบ ศิลาจารึก ที่ให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์แก่คนรุ่นหลังเกี่ยวกับสภาพสังคม ความเป็นอยู่ของคนในสมัยนั้น กฎหมายในสมัยสุโขทัยเป็นกฎหมายชาวบ้าน เป็นกฎเกณฑ์ที่เกิดจากเหตุผลธรรมดาของสามัญชน หรือสามัญสำนึก (แสวง บุญเฉลิมวิภาส, 2554) เป็นกฎเกณฑ์ที่มีพื้นฐานจากความคิดทางศีลธรรม หลักฐานที่พบคือศิลาจารึก ซึ่งไม่ได้เป็นการจารึกตัวบทกฎหมาย แต่เป็นหลักฐานที่ทำให้เข้าใจสภาพสังคม วิถีชีวิต และกฎเกณฑ์ที่ถือปฏิบัติกัน ได้แก่ เรื่องสภาพบุคคล เรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และเรื่องการพิจารณาคดีและการลงโทษผู้กระทำผิด

ในเรื่องการพิจารณาคดีและการลงโทษ ตามหลักฐานที่ปรากฏว่า สมัยสุโขทัยมีระบบการพิจารณาคดี หรือตระลาการ ดังข้อความว่า “ในปากประตู มีกระดิ่งอันหนึ่งแขวนไว้ หัน ไพร่ฟ้าหน้าปก กลางบ้านกลางเมืองมีถ้อยมีความเจ็บท้องข้องใจมันจะกล่าวถึงเจ้าเมืองขุนปรี ไปสั่งกระดิ่งอันท่านแขวนไว้ พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองได้ยินเรียกเมื่อถามความแค้นด้วยชื่อ ไพร่ในเมืองสุโขทัยนี้จึงชม” ในส่วนการลงโทษผู้กระทำผิดนั้น ปรากฏหลักฐานในศิลาจารึกกฎหมายลักษณะโจร ซึ่งแม้จะเป็นกฎหมายอาญา ก็ไม่ปรากฏบทลงโทษประหารชีวิต หรือการลงโทษจำคุก มีเพียงโทษปรับ สะท้อนให้เห็นแนวคิดของกฎหมายอาญาในสมัยนั้นที่ไม่นิยมการลงโทษที่รุนแรง (แสวง บุญเฉลิมวิภาส, 2554)

2) กฎหมายอาญาสมัยกรุงศรีอยุธยา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีกฎหมายสำคัญคือคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ ซึ่งมีที่มาจากประเทศอินเดีย ตามความเชื่อในศาสนาฮินดู พระธรรมศาสตร์นั้นไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นหลักธรรมคำสอนที่นำมาใช้เป็นหลักในการปกครอง เนื้อหาสาระจึงประกอบด้วยตัวบทกฎหมายที่บัญญัติหลักเกณฑ์ ทั้งที่มีโทษ และไม่มีโทษ (พรรณรัตน์ โสธรประภากร, 2562) หลักการที่ปรากฏในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์คือ การกำหนดมูลคดีเป็น 2 ประเภท คือมูลคดีแห่งผู้พิพากษาและตระลาการ 10 ประการ อันเป็นกฎหมายแม่บทที่เกี่ยวกับอำนาจศาล และวิธีพิจารณาความ อีกประเภทคือมูลคดีวิวาท 29 ประการ เป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่เกิดกรณีพิพาทต่อกัน

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีและการลงโทษผู้กระทำผิด กฎหมายสมัยนั้นไม่ได้แยกความผิดออกเป็นความรับผิดชอบทางแพ่งกับความรับผิดชอบทางอาญา แต่จะพิจารณาคดีรวม ๆ กันไป ส่วนโทษทางอาญา จะไม่มีการลงโทษจำคุกแบบปัจจุบันเพราะไม่มีคุกหลวง การควบคุมจะควบคุมไว้ที่บ้านตระลาการ หรือใส่สังขลิกขุญชรไว้ (แสง บุญเฉลิมวิภาส, 2554) คือการใส่โซ่ตรวน หรือเป็นกรงขังไม่ใช่คุก โทษทางอาญาจึงเป็นโทษอื่น เช่น ประหารชีวิตโดยวิธีฟันคอ แต่ในบางฐานความผิดจะกำหนดให้ใช้วิธีประหารชีวิตที่น่ายกย่อง เพื่อให้ไม่ให้เกิดความกลัวทำผิด โทษอื่น ๆ เช่น โทษทวน คือการเขียนด้วยลาดหนัง โทษประจาน แห้ให้คนดูรอบตลาด โทษตัดมือตัดเท้า ในกฎหมายลักษณะโจร บทที่ 24 กำหนดไว้เป็นโทษตัดมือ อธิบายว่า ท่านให้ตัดนิ้วมือมันคนร้ายเสีย อย่าให้มันกุมศัตรารู้อีก (เสนีย์ ปราโมช, 2559) และอาจมีโทษปรับเป็นพินัย

กฎหมายลักษณะอาญาหลวง ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ.1895 รัชสมัยพระเจ้าอู่ทอง มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดอาญาและกฎหมายปกครองอยู่ปะปนกัน ซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับข้าราชการ บทบัญญัติส่วนใหญ่เกี่ยวกับความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือกระทำผิดวินัยราชการ (ชัชพล ไชยพร, 2561) กฎหมายลักษณะอาญาหลวง กำหนดโทษไว้ 10 สถาน ซึ่งเป็นโทษที่มีความรุนแรง ดังนี้ (1) ฟันคอ ธิบริเวน ธิบริราชบาทว์ เอาลูกเมีย ข้าคนเป็นจระบาทว์ทรัพย์สิ่งพระคลังจวนสิ้น (คือการประหารชีวิต แล้วริบทรัพย์สิ่งทั้งหมดให้ตกเป็นของแผ่นดิน รวมทั้งลูกเมียข้าคนของผู้นั้นด้วย) (2) ให้ใส่มือ ใส่เท้า ใส่ตรูไว้ (3) ทวนด้วยหนัง ไม้ หวาย ยกหนึ่ง วงยก สามยก และประจานจำตรูไว้เดือนหนึ่ง สองเดือน สามเดือน (4) ให้ไหมจตุรคุณแล้วเอาตัวลงหล้าข้าง (คือการปลดข้าราชการออก แล้วลดให้เป็นคนเลี้ยงข้าง) (5) ให้ไหมตรีคุณ แล้วเอาตัวออกจากราชการ (6) ให้ไหมทวิคุณ แล้วประจานสามวัน เจ็ดวันให้พันโทษ (7) ให้ไหมลาหนึ่ง แล้วให้ใช้ของเขา (8) ให้ตัดปาก แหวะปาก เอามะพร้าวห้ำยัดปาก (9) ให้ภาคทัณฑ์ไว้ (10) ให้กอดูเบกษา

นอกจากนี้ยังมีระบบเกี่ยวกับโจร 5 เส้นตราไว้ มอบความรับผิดชอบไว้กับญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านของคนพาลเกร ที่ต้องช่วยกันระมัดระวังมิให้มันเป็นโจร บทที่ 37 ตราไว้ว่า โจรปล้นเรือนและฆ่าเจ้าเรือนตาย เอาสิ่งสินไปก็ดี ถ้าโจรนั้นหนีรอด ยังแต่ลูกเมียพ่อแม่พี่น้องซึ่งอยู่ใกล้แก่โจรนั้น ท่านให้เอามาจำไว้จนกว่าจะได้ตัวโจรนั้น แต่ให้ฟังพิเคราะห์ดู ถ้าพี่น้องอยู่ไกลบ้านไกลเมืองกับโจร ท่านให้กรูณา เพราะว่าเขามีรู้ดังนี้ การชั่งรังวัดกำหนดอาณาเขตเป็นเส้นเป็นวานั้น เริ่มมีตราไว้ในกฎหมายลักษณะโจร บทที่ 114 ว่า

“ผู้ร้ายพันแทงข้างม้าผู้คนโคกระบือของท่านมาซ่อนตายในบ้านเรือน
ผู้ใด ให้เจ้าบ้านเจ้าเรือนบอกนายบ้านนายเมืองร้อยแขวงประกาศหาเจ้าของ
และเอาตัวผู้ร้ายจงได้ ถ้ารู้ตัวผู้ร้าย เจ้าบ้านพันผิด ถ้าไม่ได้ตัวผู้ร้าย ให้วัด
ระยะจากสัตว์ที่ตายนั้น 3 เส้น 15 วา แลบนตัวเจ้าบ้านเจ้าเรือนไว้ หากได้
ตัวผู้ร้ายมา แลมันขัดทอถึงเจ้าบ้านเจ้าเรือน ให้โทษเจ้าบ้านเจ้าเรือนนั้น
เสมอใจ ถ้าเจ้าบ้านเจ้าเรือนไม่บอกนายบ้านนายเมืองร้อยแขวง กลับเอา
ชาตคพนันไปทิ้งไปซ่อนเสีย ให้ลงโทษดุจใจ ระยะเวลา 3 เส้น 15 วา ต่อมาให้
ขยายเป็น 5 เส้น”

(เสนีย์ ปราโมช, 2559)

กฎหมายลักษณะโจร บทที่ 115 ตราไว้ว่า เมื่อพระนครบาลจะลงโทษโจร ให้ดูเทศกาล
เสียก่อนว่ายากหรือง่าย ข้าวแพงประชาชนมีทุกข์ยาก หรือข้าวถูกเกษมสำราญ เมื่อพิจารณาเห็นความยากของ
โจรแล้ว หากโทษตามพระอัยการจะต้องทวนด้วยลวดหนัง ท่านให้ตีด้วยไม้หวาย หากต้องใช้ไม้หวายตีหลัง ให้
ตีเสียที่สะโพก ถ้าจะต้องตีที่สะโพก ให้ปรับไหมก็พอแล้ว (เสนีย์ ปราโมช, 2559)

กฎหมายลักษณะวิวาท่าตี ในกฎหมายลักษณะตี มีบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย
เช่น พันแทง ตี ชกต้อย แก้วฟานุงเขาให้เป็นทุลาจารย์ ค่าเขาว่าไอ้ซี้ขโมย ไอ้ซี้คุก ผู้ใหญ่ตีเด็กโดยบันดาลโทสะ ยุ
ให้เด็กตีกัน มีประเด็นเหตุเพิ่มโทษ และลดโทษ กล่าวคือ กฎหมายลักษณะวิวาท่าตี มีการแบ่งแยกความ
รุนแรงของโทษไปตามระดับของผู้ถูกกระทำ ที่กฎหมายยุคปัจจุบันเราเรียกว่า เหตุฉกรรจ์ เช่น การทำร้ายผู้ม
ศักดิ์นาต้องถูกปรับไหมเพิ่มขึ้นตามลำดับศักดิ์นา หากมีการพันแทงสมณพราหมณ์ บิดามารดา ปู่ย่าตายายตน
ถ้าบาดเจ็บสาหัสก็จะต้องได้รับโทษหนักขึ้น ถ้าทำให้เข้าถึงตายก็ต้องโทษประหารชีวิต ส่วนประเด็นเหตุลดโทษ
หรือยกเว้นโทษ ได้แก่ การวิวาท่าตีกันในครอบครัว ไม่ถึงกับสาหัส ก็ไม่ถึงกับต้องปรับไหม ที่น่าสนใจคือ
ประเด็นที่เกี่ยวกับเด็กที่ว่า

“เด็กต่อกันวิวาท่าตีกัน ให้พ่อแม่ห้ามปราม ถ้าพ่อแม่เด็กฝ่ายหนึ่งไปตีบุตร
ท่านฝ่ายข้างหนึ่งไซ้ ให้ไหมตีผู้นั้นโดยกรมศักดิ์เท่าทวิคุณ เหตุว่าเด็กไม่รู้ผิด
ชอบ ถ้าเด็กตีกันมีบาดเจ็บไซ้ ให้พิเคราะห์ดูเด็กผู้ตีผู้เจ็บนั้น ถ้าเท่ากันอย่า
ให้มีโทษแก่มันเลย เหตุเป็นเด็กด้วยกัน ถ้าเด็กตีผู้ใหญ่ไซ้ให้ทำขวัญเสียค่า
น้ำมันให้แก่น้อยน้อย อนึ่ง เด็ก 7 ขวบเข้าเฒ่า 70 เป็นคนหลงไหลไปด่าตี
ท่าน ท่านมิให้ปรับไหมมีโทษ แต่ให้นายบ้านนายเมืองช่วยกันว่ากล่าวให้
สมัคสมานผู้เจ็บโดยควร”

(ซัชพล ไชยพร, 2561)

3) กฎหมายอาญาในกรุงรัตนโกสินทร์ก่อนการปฏิรูปกฎหมาย

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) ให้มีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้มีการชำระกฎหมายครั้งใหญ่ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ โปรดเกล้าแต่งตั้งกรรมการชำระกฎหมาย เมื่อตรวจชำระเสร็จแล้ว ต้นฉบับแท้เรียกว่าฉบับหลวง บนปกจะประทับตราพระราชสีห์ อันเป็นตราของมหาดไทย ตราราชสีห์ เป็นตราของกลาโหม และตราบัวแก้ว เป็นตราของคลัง กฎหมายที่ชำระใหม่นี้จึงเรียกว่ากฎหมายตราสามดวง

(1) กฎหมายตราสามดวง

กฎหมายตราสามดวง เป็นการรวบรวมกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยาเข้ามาให้เป็นระบบ เนื้อหาจึงไม่ค่อยแตกต่างจากกฎหมายในสมัยกรุงศรีอยุธยามากนัก ไม่ได้แบ่งแยกประเภทกฎหมายเป็นความอาญา ความแพ่ง แต่มีส่วนที่เพิ่มเติมมา ได้แก่ พระอัยการพรมศักดิ์ กล่าวถึงผู้ถูกละเมิดศักดิ์นาตำว่า 400 ผู้ละเมิดนอกจากจะถูกลงโทษปรับ และโทษทางร่างกาย แล้วยังต้องเสียสินไหมเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการทำศพ พระอัยการลักษณะทาส กล่าวถึงทาสประเภทต่าง ๆ และสินไถ่ตัวทาส และกฎหมายเกี่ยวกับทาสที่กล่าวถึงสถานภาพของบุคคล

(2) กฎหมายลักษณะโจรห้าเส้น

กฎหมายลักษณะโจรห้าเส้น เป็นกฎหมายที่สำคัญในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ไม่ได้เป็นการที่ทรงริเริ่มขึ้นใหม่ แต่เป็นการนำพระราชกำหนดเก่าของพระเจ้าบรมโกศ (กฎหมายลักษณะโจร ในสมัยกรุงศรีอยุธยา) มาแก้ไขบางประการ โดยขยายอาณาเขตความรับผิดชอบของบุคคลให้ไกลออกไปจากรัศมีเดิม จาก 3 เส้น 15 วา เป็น 5 เส้น หมายความว่า เมื่อเกิดการปล้นขึ้น ราษฎรผู้อาศัยในเขต 5 เส้นนับจากสถานที่เกิดเหตุย่อมต้องรับผิดชอบด้วย ความมุ่งหมายของกฎหมายฉบับนี้ก็คือ ต้องการให้ราษฎรเป็นหูเป็นตาในละแวกบ้านเรือนตน ช่วยดูแลป้องกันและรักษาไม่ให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง (ชัชพล ไชยพร, 2561)

4) กฎหมายอาญาในยุคปฏิรูปกฎหมาย

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) เริ่มมีความเข้าใจกันว่าแบบแผนทางกฎหมายย่อมมีความเปลี่ยนแปลงไปตามประเพณี ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสังคม พระมหากษัตริย์เริ่มอ้างหลักความยุติธรรมแทนคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติตามแนวคิดแบบตะวันตก ทรงตระหนักว่ากฎหมายเก่าและจารีตประเพณีเดิมนั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ต่อมาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มมีความชัดเจนเรื่องอำนาจนิติบัญญัติของพระมหากษัตริย์ ทรงไว้ซึ่งอำนาจในการตราพระราชกำหนดกฎหมายต่าง ๆ (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2564)

กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงศึกษากฎหมายยังมหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ เมื่อสำเร็จการศึกษากลับมา ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้เป็นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนกฎหมายขึ้นในกระทรวงยุติธรรม ทรงสอนวิชากฎหมาย และได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาของกฎหมายไทย ทรงริเริ่มคำว่า

“กฎหมาย” ตามแบบอย่างคำสอนวิชา Jurisprudence ของ John Austin เป็นคำอธิบายที่มีอิทธิพลทางความคิดของกฎหมายไทยมาจนทุกวันนี้ กล่าวคือ

“กฎหมายนั้น เป็นข้อบังคับของผู้ซึ่งมีอำนาจในบ้านเมือง เมื่อผู้ใดไม่กระทำตามแล้วต้องโทษ”

(กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2564)

กฎหมายตราสามดวง ในสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนไปในขณะนั้น ไม่อาจตอบสนองต่อคดีความผิดที่เกิดขึ้นในสังคมที่เริ่มมีการติดต่อสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ ที่เข้ามาติดต่อค้าขายและมีการลงนามในสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีและการค้าของประเทศตะวันตก ด้วยกฎหมายตราสามดวง ไม่ได้แบ่งแยกความแพ่งและอาญาออกจากกัน ทำให้การระบุโทษซ้ำซ้อน และโทษที่ระบุในกฎหมายตราสามดวงนั้น ไม่เหมาะสมกับแนวคิดของกฎหมายสมัยใหม่ จึงต้องมีการปรับเรื่องโทษ ให้มีความชัดเจน เช่น โทษจำคุกเดิมนั้นไม่มีการกำหนดระยะเวลาจำคุกที่แน่นอน ทำให้นักโทษไม่ได้รับความเป็นธรรม นอกจากนี้ โทษทางอาญาของกฎหมายตราสามดวง มีความรุนแรง เช่น โทษทวน โทษประจาน โทษเอามะพร้าวห้าวียัดปาก ตลอดจนวิธีการไต่สวนโทษด้วยจารีตนครบาล (กนิษฐา ชิตช่วง, 2567) กฎหมายตราสามดวง เป็นกฎหมายที่ใช้มาตั้งแต่รัชกาลที่ 1 จนถึงรัชกาลที่ 5 เป็นเวลากว่าร้อยปี จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เห็นควรปรับปรุงประเทศตามอย่างตะวันตก (เรอเน่ กียอง โดย สุรพล ไตรเวทย์, 2550) จึงดำรัสให้ร่างกฎหมายลักษณะอาญาขึ้นเป็นลำดับแรก ในการปฏิรูปกฎหมาย

5) กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127

การบัญญัติลักษณะความผิดต่าง ๆ ในกฎหมายลักษณะอาญาหลวง (เดิม) ก่อนมีการร่างกฎหมายลักษณะอาญา โทษอาญานั้นมีความล้าหลังป่าเถื่อน เช่น มาตรา 10 แห่งกฎหมายลักษณะอาญาหลวงบัญญัติว่า ผู้ร้ายฆ่าคนตายจะต้องถูกตัดมือตัดเท้า ผู้ทำร้ายบุพการี จะต้องถูกโบย 3 ครั้ง ตระเวนบก 3 วัน ตระเวนน้ำ 3 วัน แล้วให้ตัดนิ้วมือทั้ง 2 มือ แล้วจึงปล่อยตัวลงแพไป (ยอร์ช ปาดูซ์, 2565) เมื่อประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 (พ.ศ.2451) ได้ตอบสนองเจตนารมณ์ของพระมหากษัตริย์ ด้วยไม่ต้องนำความต็ดสันคดีขึ้นกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์อีกต่อไป เพราะได้มีการกำหนดการลงโทษที่เป็นการแน่นอนและสอดคล้องกับการลงโทษที่เคยมีพระบรมราชวินิจฉัยไว้แล้ว บทลงโทษในกฎหมายลักษณะอาญา กำหนดไว้ 6 สถาน คือ ประหารชีวิต จำคุก ปรับ ให้อยู่ภายในเขตอันมีกำหนด ให้รับทรัพย์ ให้เรียกประกันทานบน อันเป็นการสนองเจตนารมณ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่จะไม่ลงโทษผู้กระทำผิดเกินไปกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎหมายที่ประกาศใช้นี้มีความเหมาะสมกับคนและสภาพสังคมของประเทศสยามในสมัยนั้น แต่บทบัญญัติบางประการยังคงซึ่งความคิดดั้งเดิมของชาวสยาม เช่น ความผิดฐานฆ่าบุพการีหรือบิดามารดา เป็นเหตุฉกรรจ์ หรือการกระทำอันทารุณร้ายกาจ จึงให้มีโทษถึงประหารชีวิต และมีเหตุผลของการไม่ลงโทษเด็กที่อายุยังไม่เกิน 7 ปี เพราะว่าเด็กอายุเพียงนั้นไม่รู้ผิดชอบ (กนิษฐา ชิตช่วง, 2567)

การยกเว้นโทษผู้กระทำความผิดที่วิกลจริต ตามมาตรา 46 ว่า “ผู้ใดกระทำความผิดในเวลาวิกลจริตอันเกิดแต่สัญญาวิปลาสก็ตาม เกิดแต่พยาธิก็ตาม ถ้าปรากฏว่ามันไม่สามารถจะรู้ผิดชอบ หรือยับยั้งในเวลาที่จะทำผิดเพราะเหตุวิกลจริตนั้นใช้ ท่านว่าอย่าเอาความแค้นเลย” และความในมาตรานี้ก็สืบทอดมาถึงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 64

6) ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับปัจจุบันมีพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 โดยที่เป็นการเห็นสมควรปรับปรุงกฎหมายอาญาใหม่ เพราะพฤติการณ์ของบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปมาก ประมวลกฎหมายอาญาแบ่งบทบัญญัติออกเป็น 3 ภาค ได้แก่ ภาคทั่วไป ภาคความผิด และภาคโทษ ผู้เขียนจะหยิบยกการอธิบายกฎหมายอาญาบางเรื่องบางประเด็น ในส่วนที่มีความสอดคล้องกับหลักการแนวคิดทางอาญาวิทยา ดังนี้

(1) โทษทางอาญาและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ โทษทางอาญาต้องมีลักษณะที่ชัดเจน มีขอบเขต เพราะโทษกระทบต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพของผู้ต้องโทษ เพื่อไม่ให้ส่งผลต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ถูกกลืนรอง โทษตามประมวลกฎหมายอาญา กำหนดไว้ 5 สถาน ตามมาตรา 18 ดังนี้ “(1) ประหารชีวิต (2) จำคุก (3) กักขัง (4) ปรับ (5) ริบทรัพย์สิน” โทษประหารชีวิต เป็นโทษที่ร้ายแรงที่สุด เป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมโดยเด็ดขาด มีข้อถกเถียงมาโดยตลอดว่า ควรจะคงไว้หรือยกเลิกไป ด้วยเหตุผลหลักทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ การลงโทษประหารชีวิตเป็นการป้องกันสังคมอย่างหนึ่ง สามารถยับยั้งความคิดร้ายของผู้กระทำผิดได้ ส่วนเหตุผลที่ควรยกเลิกโทษประหารชีวิต เนื่องจากเป็นโทษที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในภายหลัง หากปรากฏต่อมาว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด และการประหารชีวิตมนุษย์เป็นการผิดมนุษยธรรม แม้โทษประหารชีวิตมีมานานแล้วก็ไม่ทำให้คดีอุกฉกรรจ์ลดลงได้ (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และคณะ , 2568)

(2) วิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นมาตรการทางกฎหมายที่นำมาใช้เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงแก้ไขบุคคลที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคม ไม่ใช่การลงโทษ แต่เป็นการกำหนดมาตรการที่รัฐจะนำมาใช้เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยจากผู้กระทำความผิด วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามมาตรา 39 มี 5 ประการ ดังนี้ “(1) กักกัน (2) ห้ามเข้าเขตกำหนด (3) เรียกประกันทัณฑ์บน (4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล (5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง” ในการพิจารณาตามนโยบายทางอาญา จะเห็นได้ว่ามุ่งหมายไปที่การป้องกันการกระทำความผิด เพื่อป้องกันสังคมให้รอดพ้นจากอาชญากร วิธีการทั้งหลายทั้งการลงโทษหรือการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ต่างก็เพื่อประโยชน์ต่อสังคมทั้งสิ้น การจะพิจารณาว่าจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือการกำหนดโทษให้บุคคลต้องรับตามกฎหมายนั้น เป็นเงื่อนไขตามกฎหมายอาญา ประกอบดุลพินิจของผู้พิพากษาหรือตุลาการ ทั้งปัจจุบันยังต้องมีข้อมูลอื่นประกอบการพิจารณาอีก เช่น ในทางชีววิทยา สภาพร่างกาย จิตใจของผู้กระทำความผิด เหตุผลและความจำเป็นตามที่กฎหมายจะกำหนดให้เป็นเหตุเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือยกเว้นโทษ เป็นต้น

(3) **เหตุยกเว้นโทษหรือลดโทษ** เหตุยกเว้นโทษ หมายถึง เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องได้รับโทษ แม้จะได้กระทำความผิดประกอบที่กฎหมายบัญญัติและไม่มีเหตุที่ทำให้การกระทำความผิดไม่เป็นความผิด เช่น กรณีผู้กระทำความผิดมีความสามารถกระทำความผิด ได้แก่ ผู้มีอายุน้อย คนวิกลจริต และคนมีนเมา (คณพล จันทน์หอม, 2565, 404) กล่าวคือ ผู้มีอายุน้อยที่กระทำความผิด คือเด็กนั้น แม้จะมีสถานะเป็นบุคคล แต่พัฒนาการทางสมอง ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ยังไม่เท่าทันผู้ใหญ่ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีก็ยังไม่สามารถแยกแยะได้ ประมวลกฎหมายอาญาจึงกำหนดเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดไว้ ตามมาตรา 72 วรรคหนึ่งว่า “เด็กอายุไม่เกินสิบสองปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ” มาตรา 74 วรรคหนึ่งว่า “เด็กอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ...” เป็นต้น

บทวิเคราะห์

จากแนวคิดทางทฤษฎีอาชญาวิทยา สำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิม (Classical school of Criminology) ที่อธิบายว่า มนุษย์เลือกที่จะทำตามความต้องการของตนเองตาม “เจตจำนงอิสระ” (Free will) การจะทำหรือไม่ทำอะไร ไม่ถูกบังคับให้ทำ ดังนั้น มนุษย์จึงมีการตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองจะมีความสุข (Hedonism) และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ทำให้ตนเองต้องเจ็บปวด (Pain) ดังนั้น เมื่อมีการกระทำความผิด จึงต้องมีการลงโทษเพื่อให้คนกลัว จึงจะสามารถควบคุมอาชญากรรมได้ การลงโทษจึงต้องมีความรุนแรงที่เหมาะสมกับความผิด (Proportionate severity) รวดเร็ว (Swiftness) และแน่นอน (Certainness) จึงเป็นการลงโทษที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้กระทำความผิดย่อมได้รับการปฏิบัติและการลงโทษเท่าเทียมกันทุกคน แนวคิดเรื่องโทษและเจตนารมณ์ของการลงโทษ เป็นแนวคิดที่แทรกอยู่ในรากฐานของกฎหมายอาญาในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ใช้คัมภีร์พระธรรมศาสตร์ ดังที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นนั้น มีการลงโทษที่รุนแรงหลายสถาน ลงโทษแล้วประจานเพื่อไม่ให้เป็นที่เยี่ยงอย่างแก่ผู้ที่คิดจะกระทำความผิด ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 กฎหมายอาญาหลวงก็มีการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน มาตรการดำเนินการต่อผู้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาที่แน่นอน การบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาค เท่าเทียม การกระทำที่เป็นความผิดอาญา จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษ (เกียรตินิขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562) ล้วนมาจากหลักการของสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิม

แนวคิดสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมแนวใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดในการป้องกันอาชญากรรม การป้องกันโดยสภาพแวดล้อม และทฤษฎีรูปแบบอาชญากรรมนั้น พบว่า ในกฎหมายลักษณะอาญาหลวง สมัยกรุงศรีอยุธยา กฎหมายกำหนดให้ราษฎรร่วมมือกันป้องกันผู้กระทำความผิดที่เป็นโจร เรียกว่ากฎหมายโจร 5 เส้น ที่มอบความรับผิดชอบไว้กับญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน ที่ต้องช่วยระมัดระวังมิให้เป็นโจร สืบเนื่องมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ก่อนการปฏิรูปกฎหมาย กฎหมายลักษณะโจร 5 เส้นที่ให้ราษฎรผู้อาศัยในเขต 5 เส้นนับจากบ้านที่เกิดเหตุ ต้องมีความรับผิดชอบด้วย โดยมีเจตนารมณ์ให้ราษฎรช่วยกันระมัดระวังบ้านเรือนไม่ให้ตกเป็นเหยื่อคนร้าย ตรงกับแนวคิดอาชญาวิทยาในทฤษฎีการป้องกันโดยสภาพแวดล้อม

สำหรับแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาแก๊งดั้งเดิม (Neo – classical school) ที่เริ่มให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิด เห็นว่าบุคคลกระทำความผิดเพราะมีปัจจัยหลายอย่าง จึงมีการยอมรับเรื่องสภาพแวดล้อม อันเป็นสาเหตุที่ควรบรรเทาโทษ มีการนำพฤติกรรมแห่งคดีมาประกอบพิจารณาพิพากษาคดี และสั่งลงโทษ มีการนำประวัติ ภูมิหลังของผู้กระทำความผิดมาประกอบการพิจารณาคดี และเริ่มให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิด เช่น ความวิกลจริต อายุ เพศ เจ็บป่วยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจ และเจตนาในการก่ออาชญากรรม จึงเกิดแนวทางการปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรม ที่ปฏิบัติต่อบุคคลที่ต่างจากบุคคลประเภทอื่นให้แตกต่างกัน ด้วยความคิดที่ว่า ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงทำให้ไม่สามารถกำหนดเจตจำนงเสรีได้ ดังนั้น ในกรณีการกระทำความผิดที่ผู้กระทำเป็นเด็กและเยาวชน จึงเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่าง ด้วยความเป็นเด็กและเยาวชน ที่มีความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวง เกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดนั้นไม่เท่าเทียมกับผู้ใหญ่ จึงต้องพิจารณาว่าสมควรจะเลือกใช้วิธีใดกับเด็กและเยาวชน

หลักการกำหนดอายุผู้ที่ต้องรับโทษทางอาญาดังกล่าว ที่เห็นว่าความรู้ผิดชอบของบุคคลที่เป็นเด็กมีไม่เท่าผู้ใหญ่ ประกอบข้อมูลทางการแพทย์ที่ว่า เด็กเป็นช่วงอายุที่พัฒนาการด้านความคิด สติ ปัญญา จริยธรรม และความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ยังไม่เจริญเติบโตเต็มที่และยังไม่สามารถคาดการณ์ถึงผลที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของตนได้อย่างดีพอ ประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันได้กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กที่ต้องรับโทษทางอาญาไว้ที่ 12 ปี และกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.112 กฎหมายอาญาหลวง ในยุคต่าง ๆ ที่ผ่านมาของไทย ก็กำหนดให้ยกเว้นโทษ สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก สอดคล้องกับทฤษฎีอาชญาวิทยาแก๊งดั้งเดิมดังกล่าว ที่เห็นว่าควรนำปัจจัยส่วนบุคคลมาพิจารณาประกอบการลงโทษด้วย

หลักการตามประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบัน เห็นว่า เด็กอายุไม่เกินสิบสองปีอยู่ในวัยการศึกษาระดับประถมศึกษา ยังไม่สมควรให้เข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญา เพราะจะเกิดผลกระทบหรืออิทธิพลของการถูกดำเนินคดี โดยกระบวนการยุติธรรมที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุม นำไปสู่การพิจารณากำหนดตนเองว่าเป็นคนเลว จากการที่ผ่านขั้นตอนการดำเนินคดี และปฏิกิริยาของสังคม ตามทฤษฎีติดตรา (Labeling theory) จึงต้องมีการกำหนดเกณฑ์ของเด็กที่กระทำความผิดและจำต้องรับโทษ หรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ช่วงอายุเด็กที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาคือ 12 ปี

แนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม หรือ Positive school ซึ่งเชื่อว่าทุกปรากฏการณ์ล้วนมีสาเหตุอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ของสังคม การแก้ปัญหาอาชญากรรมจึงต้องเป็นการป้องกันที่ต้นเหตุ แนวคิดของสำนักนี้เชื่อว่าคนกระทำความผิดเพราะความบกพร่องทางกายหรือจิตใจ และปัจจัยแวดล้อมทางสังคม จึงต้องใช้วิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล หลักการนี้ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ในเรื่องการรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อม วุฒิภาวะรายบุคคลของผู้กระทำผิด อายุ ประวัติ นิสัย สติปัญญา การศึกษา สุขภาพ สภาพความผิด และความรู้สึกผิดของผู้กระทำผิด

แนวคิดด้านอาชญาวิทยาสำนักต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น ที่เป็นรากฐานของกฎหมายอาญา หรือกฎหมายที่กำหนดความรับผิดทางอาญาในยุคต่าง ๆ แล้ว ยังมีอิทธิพลต่อกระบวนการยุติธรรมในด้านการลงโทษ

มาตรการที่เกี่ยวข้อง เจตนากรรมของการลงโทษ จากการแก้แค้นทดแทน เป็นการแก้ไข เยียวยา ฟ้นฟู เพื่อให้ผู้นั้นสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อีกต่อไป

บทสรุป

อาชญาวิทยา (Criminology) เป็นศาสตร์สาขาหนึ่งใน อาชญากรรมศาสตร์ (Criminal Science) ซึ่งพัฒนามาควบคู่กับกฎหมายอาญา และนโยบายทางอาญา เมื่ออาชญาวิทยา เป็นการศึกษาการกระทำผิด เพื่อค้นหาสาเหตุและวิธีป้องกันปราบปรามอาชญากรรม กฎหมายอาญา บัญญัติถึงความผิดและโทษ กำหนดว่าการกระทำหรือไม่กระทำการใดเป็นความผิดหรือไม่ ทั้งอาชญาวิทยาและกฎหมายอาญาจึงเป็นพื้นฐานของการกำหนดนโยบายทางอาญาของสังคม จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมพบว่า ทฤษฎีและแนวคิดอาชญาวิทยา สอดแทรกอยู่ในกฎหมายอาญาของไทยในทุกยุคทุกสมัย กฎหมายอาญามีความลุ่มลึกในเนื้อหาการบัญญัติกฎหมาย แนวคิดอาชญาวิทยาที่ปรากฏสอดแทรกอยู่ทำให้เห็นว่า ในการบัญญัติกฎหมายอาญา มีการคำนึงถึงสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ของราษฎร ไม่ใช่การลงโทษที่ป่าเถื่อนเพียงเพื่อต้องการให้หลบจำและตัดออกจากสังคมเท่านั้น แต่หลักคิดของผู้ร่างกฎหมายนั้นต้องการให้กฎหมายอาญาสามารถควบคุมสังคมได้โดยไม่ลดทอนชีวิตความเป็นอยู่โดยปกติสุขของประชาชน เมื่อกฎหมายอาญาไทยมีรากฐานมาจากปรัชญาอาชญาวิทยา ดังนั้น การทำความเข้าใจทฤษฎีทางอาชญาวิทยาจึงช่วยให้การกำหนดโทษและการบัญญัติกฎหมายอาญามีความสมเหตุสมผล อิทธิพลของอาชญาวิทยาจึงปรากฏให้เห็นในกฎหมายอาญา และยังมีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนสังคม ปฏิรูปกฎหมาย ฟ้นฟูผู้กระทำผิด (Grant Longstaff, 2024) ตลอดจนการกำหนดนโยบายทางอาญาของรัฐ หลักการและแนวคิดทางอาชญาวิทยา มีความเป็นสากลและได้รับการยอมรับจากโลกในการศึกษาสาเหตุและการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม จากการศึกษาอาชญาวิทยาไทยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทฤษฎีอาชญาวิทยา ทำให้กฎหมายอาญามีความเป็นสากล การกำหนดฐานความผิด และกำหนดโทษ ที่เหมาะสม ได้สัดส่วน ล้วนอ้างอิงหลักคิดทางอาชญาวิทยาทั้งสิ้น ทำให้กฎหมายอาญามีความทันสมัย เหมาะสมกับบริบทสังคมและวิถีชีวิตของประชาชน ตลอดจนสามารถพัฒนาได้ต่อไปอย่างมีความเป็นเหตุเป็นผลและได้รับการยอมรับจากผู้บังคับใช้กฎหมายและประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ชิตช่าง. (2567). *มูลเหตุของการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127*. วิญญูชน.
- กิตติศักดิ์ ปกติ. (2564). *การปฏิรูประบบกฎหมายไทยภายใต้อิทธิพลยุโรป*. วิญญูชน.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2562). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: พับลิชชิง.
- ขุนหลวงพระไกรสี (เทียม). (2564). *หลักกฎหมายอาญา*. วิญญูชน.
- จิตติ ติงศรัทีย. (2546). *กฎหมายอาญา ภาค 1* (พิมพ์ครั้งที่ 10). จีระวิชาการพิมพ์.
- คณพล จันทน์หอม. (2565). *หลักพื้นฐานกฎหมายอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). วิญญูชน.
- ชัชพล ไชยพร. (2561). *ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย ภาคก่อนปฏิรูป*. วิญญูชน.

- ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี. (2554). *อาชญาวิทยาร่วมสมัยกับการวิจัยทางด้านอาชญาวิทยาในปัจจุบัน*. หิน
หยางการพิมพ์.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2563). *กฎหมายอาญาชั้นสูง*. วิญญูชน.
- พรชัย ชันดี. (2553). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา : หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์*. สุเนตรฟิล์ม.
- พรรณรัตน์ ไสธระประภากร. (2562). *ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย*. นิตินธรรม.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และรณกรณ์ บุญมี. (2568). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*. วิญญูชน.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และอุทัย โสภานโชติ. (2568). *กฎหมายอาญา เรื่องโทษและความผิดเกี่ยวกับการ
ปกครอง*. เนติบัณฑิตยสภา.
- ยอร์ช ปาดูซ์ แปลโดย สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2565) *กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 แห่งราชอาณาจักร
สยาม*. วิญญูชน.
- เรอเน่ กียอง โดย สุรพล ไตรเวทย์. (2550). *การร่างประมวลกฎหมายในประเทศไทยสยาม*. วิญญูชน.
- เสนีย์ ปราโมช. (2559). *กฎหมายสมัยอยุธยา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. วิญญูชน.
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (2554). *ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. วิญญูชน.
- อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. (2552). *ทฤษฎีอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. วิญญูชน.
- อุทิศ สุภาพ. (2559). *อิทธิพลของปรัชญาอาชญาวิทยา : ประมวลกฎหมายอาญาของไทย*. *คูลพาท*, 63(3). 174-186.
- Longstaff, G. (2024). *The influence of criminology on policing and criminal law*.
<https://www.law.ac.uk/resources/blog/influence-of-criminology-on-policing-and-criminal-law/>.